Beantwoording feitelijke vragen bij de begroting 2027 van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Vraag 1
Kunt u een overzicht geven van het opdrachtenbudget per artikel op de Sociale Zaken en Werkgelegenheid-begroting (SZW-begroting)? Kunt u hierbij vermelden welke middelen nog vrij besteedbaar zijn (dus in ieder geval niet niet juridisch verplicht of beleidsmatig gereserveerd)?

Antwoord 1

Tabel: Opdrachtenbudget per artikel op de Sociale Zaken en Werkgelegenheid-begroting (SZW-begroting) (x € 1.000)[1]

Artikel	**Omschrijving**	**Budget 2027**	**Vrij besteedbaar**
1	Opdrachten	53.322	0
2	Opdrachten algemeen	232.311	0
2	Opdrachten Arbeidsmarktinfrastructuur	6.939	0
7	Overige Opdrachten	2.527	0
7	Opdrachten Caribisch Nederland	2.521	0
7	Opdrachten Stelselherziening KO	2.475	0
8	Opdrachten	552	0
11	Handhaving en gegevensuitwisseling	1.608	0
13	Opdracht Integratie	19.656	0
	Totaal	**321.911**	**0**

Vraag 2
Kunt u een overzicht geven van alle subsidies op de SZW-begroting en hoe veel daaraan wordt uitgegeven? Welk deel van het totale budget aan subsidies is nog vrij besteedbaar (dus in ieder geval niet niet juridisch verplicht of beleidsmatig gereserveerd)?

Antwoord 2
Bijlage 3 Subsidieoverzicht geeft inzicht in alle subsidieregelingen (tabel 143) en incidentele subsidies (tabel 144) op de begroting van SZW.

Onderstaande tabel geeft de totalen voor de subsidies naar categorie. Deze bedragen zijn gebaseerd op de percentages flexibiliteit bij de budgettaire tabellen in de begroting 2027. Dit laat zien dat er geen vrij bedrag meer is in het totaal van het beschikbare subsidiebudget.

x € 1 miljoen	**2027**
Juridisch verplicht	174,3
Bestuurlijk gebonden	87,1
Beleidsmatig gereserveerd	51,4
Vrij	0,0
Totaal subsidies	**312,9**

Vraag 3
Kunt u een volledig overzicht geven van te verstrekken subsidies/regelingen in 2027 en verder, inclusief het bijbehorende budget en doelstelling?

Antwoord 3
Ja, bijlage 3 Subsidieoverzicht geeft inzicht in alle subsidieregelingen (tabel 143) en incidentele subsidies (tabel 144) op de begroting van SZW. Deze twee tabellen bevatten de beschikbare budgetten voor de jaren vanaf 2027.

In tabel 143 betreffende de subsidieregelingen is er in de kolom *Naam subsidie* een link naar de publicatie in de staatscourant van de betreffende regeling met de doelstelling.

[1] Bron: Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2027 (37020-XV).

Tabel 144 betreffende de incidentele subsidies is ingedeeld naar thema uit de Strategische Evaluatie Agenda. Van de specifieke incidentele subsidies in 2027 staat in onderstaand overzicht de doelstelling:

Subsidie	**Doelstelling**
Thema 3 Arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden	
Algemeen	Dit betreft verschillende (kleine) subsidies op het terrein van arbeidsverhoudingen en het stimuleren van gezond en veilig werken. Er wordt onder andere subsidie verleend aan de SER ten behoeve van het programma Diversiteit in bedrijf, aan Fairwork voor ondersteuning aan (potentiële) slachtoffers van arbeidsuitbuiting, aan RIVM voor het werkprogramma Lexces (landelijk expertisecentrum stoffengerelateerde beroepsziekten) 2023-2028 en aan Netspar ten behoeve van het werkprogramma 2023-2027.
Meer uren werkt	Verminderen van arbeidstekorten en wegnemen van belemmeringen voor deeltijdwerkers om structureel meer uren te gaan werken.
Thema 4 Arbeid, zorg en de ontwikkeling van het kind	
Algemeen	Bieden van (gedeeltelijke) financiering voor projecten in de kinderopvangsector. Een groot deel van deze subsidies ziet bijvoorbeeld op projecten in het kader van het tegengaan van het personeelstekort in de kinderopvang.
Klimaatfonds	Ondersteunen van de kinderopvangsector bij de benodigde verduurzaming van het vastgoed.
Instellingssubsidie	Bieden van ondersteuning aan organisaties die een waardevolle bijdrage leveren aan de informatie- en kennisinfrastructuur in de kinderopvangsector.
Thema 6 Armoede en schulden	
Alle kinderen doen mee	Subsidie aan organisaties met als doelstelling om kinderarmoede te bestrijden (samenwerkingspartners van SAM&)
Overige subsidies algemeen	Subsidies met als doelstelling het ondersteunen van uiteenlopende initiatieven op het terrein van bestaanszekerheid, participatie en schuldenproblematiek.
Instellingssubsidie	Uitvoeren van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet.
NIBUD	Behouden van het Nibud als onafhankelijk kennis- en adviescentrum voor huishoudfinanciën en het te versterken door kennis te onderzoeken, verzamelen, verrijken en valideren.
Thema 7 Bijstand en participatie	
SBCM	Ondersteunen van de ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van mensen binnen de sociale werkvoorziening.
Thema 12 Inburgering en integratie	
Opbouw kennisfunctie integratie	Beheer van het Kennisplatform Integratie en Samenleving en het delen van informatie met en tussen stakeholders via dit platform.
Vluchtelingenwerk	Ten behoeve van de uitvoering van de Steunfunctie integratie, die bestaat uit het beantwoorden van hulpvragen rondom de (rechts)positie en integratie van vluchtelingen en deskundigheidsbevordering van betaalde en onbetaalde krachten die hiervoor worden ingezet.
Overige subsidies algemeen	Verstrekken van projectsubsidies ter ondersteuning of uitvoering van integratie- en inburgeringsbeleid.
Subsidie statushouders	Werkgeversregeling, voor het ondersteunen van statushouders op de werkvloer.
Vroege integratie en participatie	Ondersteunende activiteiten voor statushouders en kansrijke asielzoekers (inclusief de Meedoenbalies), om snel mee te kunnen komen in en mee te kunnen doen aan de Nederlandse samenleving.
Thema 13 Uitvoering SUWI-stelsel	
Arbeidsinfrastructuur	Subsidies Arbeidsinfrastructuur richten zich op het versterken van de samenwerking tussen gemeenten, UWV en andere partijen om mensen beter te begeleiden naar werk en arbeidsparticipatie te vergroten.

Vraag 4
Welke subsidies/regelingen worden verstrekt in het kader van diversiteit en inclusie, en wat is het bijbehorende budget?

Antwoord 4
De volgende subsidies zijn verstrekt in het kader van diversiteit en inclusie:

St. Nederlandse InclusiviteitsMonitor	Opschaling inclusiviteitsmonitor en vormgeving diversiteits- en inclusiebeleid	€ 90.000,00
AWVN	Meer (culturele) diversiteit op het werk	€ 878.110,00
MBO Raad	Uitvoering Werkagenda voor een inclusieve arbeidsmarkt	€ 420.011,00
Stichting Oranje Fonds	Impuls samenleven in superdiversiteit	€ 750.000,00

Vraag 5
Hoe is het subsidiebudget voor project Meer uren werkt! onderverdeeld, qua doelstelling en budget?

Antwoord 5
Het Groeifondsprogramma Meer uren werkt heeft een budget van € 30 miljoen voor vijf jaren. Van het programmabudget is € 6,6 miljoen beschikbaar als subsidie voor pilotprojecten en € 10 miljoen als projectsubsidie voor de Universiteit Utrecht, voor wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van de pilotprojecten. De rest van het programmabudget is gereserveerd voor aanvullende pilots en aanvullend onderzoek en voor financiering van communicatie, het organiseren van een opschaling en voor het projectteam.

Vraag 6
Welke budget is verbonden aan subsidie Diversiteit in bedrijf in 2027 en verder?

Antwoord 6
Er is jaarlijks € 1 miljoen beschikbaar. Daarnaast is er een tijdelijke extra impuls van € 5 miljoen vanuit het Europees Sociaal Fonds (ESF+) voor de periode van drie jaar, toegekend in 2024.

Vraag 7
Welke kosten en subsidies zijn verbonden aan het Meerjarenplan Zelfbeschikking? En welke partners zijn hieraan verbonden?

Antwoord 7
Voor de inzet op zelfbeschikking stelt de minister van Werk en Participatie ruim € 950.000 per jaar beschikbaar, voor een meerjarige inzet tot en met 2029. De inzet op zelfbeschikking is verdeeld over drie lijnen (mede op basis van de evaluatie van het meerjarenplan zelfbeschikking 2022-2025):

1) Verandering vanuit gemeenschappen zelf, via het ondersteunen van voortrekkers en initiatieven uit de eigen gemeenschappen. Hiervoor wordt vanuit SZW een jaarlijkse bijdrage gedaan aan de Alliantie Verandering van Binnenuit 2.0 van het ministerie van OCW. Deze alliantie is een samenwerkingsverband van Movisie met migrantenorganisaties (IOT, stichting Kezban, Vluchtelingenwerk Nederland, FSAN, SMN, HTIB, st. Landelijke Werkgroep Mudawwanah) en lhbtiq+ organisaties (verenigd in LCC+). Daarnaast heeft het Oranje Fonds met steun van SZW zes initiatieven begeleid vanuit het programma ‘Zelfbeschikking: Jezelf kunnen zijn’. Wij bezien op dit moment de mogelijkheid de samenwerking voort te zetten in een nieuw programma. Tot slot loopt er een pilot voor een preventieve aanpak gericht op potentiële plegers van eergerelateerd geweld. Deze aanpak wordt komend jaar voortgezet en opgeschaald (partij nog niet bekend in verband met aanbesteding).
2) Financiële en juridische zelfredzaamheid van vrouwen uit gemarginaliseerde gemeenschappen in een afhankelijkheidssituatie. Partners zijn Diversion, Stichting 1Ouderpunt en Femmes for freedom.
3) Versterken van preventie in de ketenaanpak van praktijken als vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang en eergerelateerd geweld, door deskundigheidsbevordering van professionals in het sociale domein (waaronder inburgeringsconsulenten), versterken van de ketensamenwerking in twee regio’s en het ontwikkelen van een digitaal kennisplatform voor professionals. Hiervoor ontvangt Pharos een meerjarige subsidie.

Tot slot is dit jaar in samenwerking met de Koninklijke Marechaussee (KMar) en Schiphol een (digitale poster)campagne ontwikkeld gericht op potentiële slachtoffers van huwelijksdwang, achterlating, vrouwelijke genitale verminking en mensenhandel. Het doel was om potentiële slachtoffers die op het punt staan uit te reizen, te wijzen op de mogelijkheid van (nood)hulp bij dreiging van bovengenoemde risico’s. Deze campagne wordt volgend jaar in de zomervakantie herhaald.

Vraag 8
Welke kosten en subsidies/regelingen zijn verbonden aan de Alliantie Verandering van binnenuit 2.0? En welke partners zijn hieraan verbonden?

Antwoord 8
Dit is een vraag op het terrein van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De Alliantie Verandering van binnenuit 2.0 ontvangt een instellingssubsidie vanuit de subsidieregeling Gender- en lhbtiq+-gelijkheid 2022-2027. De omvang van de subsidie bedraagt circa € 4,4 miljoen voor een periode van 5 jaar. De alliantie Verandering van Binnenuit 2.0 is een samenwerkingsverband tussen Movisie, het consortium zelfbeschikking en LCC+.

Vraag 9
Welke concrete stappen worden gezet om de rapportage- en dossierverplichtingen bij ziekte en re-integratie verder te vereenvoudigen? Welke doelstelling qua vermindering van de administratieve lasten (voor met name mkb-werkgevers) wordt hiermee beoogd?

Antwoord 9
Er is een knelpuntenanalyse van de Wet verbetering poortwachter gestart, met het doel administratieve lasten en belemmeringen te verminderen en effectiviteit van re-integratie te verbeteren. Vóór de begrotingsbehandeling 2027 zal de minister van Werk en Participatie uw Kamer het eindrapport sturen. Het kabinet zal zich hierna beraden op de opvolging hiervan.

Vraag 10
Waarom houdt het kabinet vast aan het voornemen de compensatieregelingen transitievergoeding uiteindelijk af te schaffen?

Antwoord 10
Deze maatregel draagt primair bij aan houdbare overheidsfinanciën. Het afschaffen van de compensatieregeling transitievergoeding bij langdurige arbeidsongeschiktheid (Compensatieregeling LAO) en de compensatieregeling transitievergoeding bij beëindiging van de werkzaamheden van de onderneming resulteert in een besparing van structureel circa € 870 miljoen. Deze maatregel is onderdeel van het coalitieakkoord kabinet-Jetten (bijlage bij Kamerstukken II 2025/26, 36 848, nr. 31, p. 43).

Vraag 11
Hoe verhoudt het voornemen om de compensatieregeling bij langdurige arbeidsongeschiktheid af te schaffen zich tot het voornemen van het kabinet om de loondoorbetaling bij ziekte juist beter werkbaar te maken voor het mkb?

Antwoord 11
Deze maatregel draagt primair bij aan houdbare overheidsfinanciën. De werkgeverslasten zullen in geval van langdurige arbeidsongeschiktheid van een werknemer door het wetsvoorstel toenemen. Naast de kosten voor de loondoorbetaling bij ziekte en de re-integratiekosten zal de werkgever de kosten voor de transitievergoeding voortaan ook (weer) voor eigen rekening moeten nemen. Het afschaffen van de compensatieregelingen vraagt daarmee wat van ondernemers.

Dit maakt de ambitie van deze coalitie om de verplichtingen van werkgevers werkbaarder te maken groter. Daarom heeft de minister van Werk en Participatie uw Kamer op 8 september een brief gestuurd met de inventarisatie van brede scenario’s rond loondoorbetaling bij ziekte, met daarbij bijzondere aandacht voor de positie van het midden- en kleinbedrijf (Kamerstukken II 2025/26, 32 716 nr. 70).

Daarnaast heeft de minister van SZW aangegeven dat de bezuiniging op de compensatieregelingen in samenhang moet worden gezien met de hervorming van de transitievergoeding. Deze wordt – in lijn met de motie Michon-Derkzen – met prioriteit uitgewerkt (Kamerstukken II 2025/26, 36 800 XV, nr. 63). Samen met uw Kamer en de sociale partners zoekt het kabinet hierin naar een gebalanceerd pakket. Dit pakket moet bijdragen aan een arbeidsmarkt waar meer gebruik gemaakt wordt van scholing, de lasten voor werkgevers te overzien zijn en waarbij werkenden sneller van werk naar werk gaan.

Vraag 12
Wordt de toekomst van de vergoeding en de transitievergoeding zelf in samenhang bezien met Leven Lang Ontwikkelen (LLO), van-werk-naar-werk en de risico’s van werkgeverschap?

Antwoord 12
Ja, het is belangrijk dat het afschaffen van de compensatieregelingen voor de transitievergoeding in samenhang wordt gezien met de hervorming van de transitievergoeding. Deze wordt – in lijn met de motie Michon-Derkzen – met prioriteit uitgewerkt (Kamerstukken II 2025/26, 36 800 XV, nr. 63). Samen met uw Kamer en de sociale partners zoekt het kabinet hierin naar een gebalanceerd pakket. Dit pakket moet bijdragen aan een arbeidsmarkt waar meer gebruik gemaakt wordt van scholing, de lasten voor werkgevers te overzien zijn en waarbij werkenden sneller van werk naar werk gaan.

Vraag 13
Klopt het dat binnen het ministerie van SZW is aangegeven dat de aanpak van discriminatie in brede zin niet langer tot de prioriteiten van het ministerie behoort? Zo ja, wanneer is dit besluit genomen, door wie en wat betekent dit concreet voor het beleid en de uitvoering?

Antwoord 13
Het ministerie van SZW werkt aan een samenleving waarin iedereen de kans krijgt om mee te doen in de samenleving. In de eerste plaats via het hebben van werk en de mogelijkheden om jezelf te ontwikkelen en in je eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Discriminatie kan daarin ondermijnend werken, is onacceptabel en mag geen plek hebben in de samenleving. Vanuit SZW wordt gewerkt aan het tegengaan van discriminatie op de arbeidsmarkt (discriminatieterrein) en de preventie van discriminatie op grond van herkomst, religie en huidskleur (discriminatiegronden). De aanpak van arbeidsmarktdiscriminatie door het Offensief Gelijke Kansen en de samenhangende Werkagenda VIA zal verder worden uitgevoerd.

In haar eindrapport heeft de Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme een actieagenda opgenomen met oplossingsrichtingen voor de door haar gesignaleerde knelpunten en concrete acties op het terrein van rijksbrede discriminatiebestrijding, waaronder de aanbeveling voor een rijksbrede overkoepelende aanpak en te kijken naar versterking van de centrale regie, coördinatie en actie. In de meest recente voortgangsbrief van BZK, die ook een overzicht van de huidige rijksbrede inzet per departement bevat, is aangekondigd dat de Kamer voor de zomer van 2027 een reactie op dit eindrapport zal ontvangen.[2] In deze kabinetsreactie zal ook worden ingegaan op de uitwerking van deze overkoepelende rijksbrede aanpak. Als onderdeel van de rijksbrede discriminatiebestrijding, zal de huidige inzet van SZW hier ook in worden meegenomen.

Vraag 14
Klopt het dat opdracht is gegeven om werkzaamheden op het brede discriminatiedossier stil te leggen, af te schalen, te vertragen of anderszins te beperken? Zo ja, welke werkzaamheden betreft dit en wanneer en door wie is hiertoe besloten?

Antwoord 14
Zie het antwoord op vraag 13. Op de aanpak van discriminatie en racisme zijn geen trajecten voortijdig beëindigd of anderszins aangepast. Een overzicht van de actuele lopende inzet rondom de rijksbrede discriminatieaanpak, inclusief de inzet van SZW, is op 14 oktober 2026 met de Kamer gedeeld bij de meest recente voortgangsbrief van BZK. In de kabinetsreactie op het eindrapport van de Staatscommissie tegen Discriminatie en racisme zal worden ingegaan op de aanbeveling voor meer centrale regie, coördinatie en actie en een uitwerking volgen van een overkoepelende rijksbrede aanpak. Als onderdeel van de rijksbrede discriminatiebestrijding, zal de huidige inzet van SZW hier ook in worden meegenomen.

Vraag 15
Welke lopende programma’s, projecten, onderzoeken, subsidies en andere beleidsactiviteiten op het terrein van racisme, discriminatie, arbeidsmarktdiscriminatie, rechts-extremisme, radicalisering, polarisatie en sociale samenhang zijn sinds uw aantreden beëindigd, niet verlengd, afgeschaald, uitgesteld of financieel gekort? Welke voornemens bestaan hiertoe voor de komende periode? Kunt u per genoemd programma, project of activiteit aangeven wat het oorspronkelijke doel en budget was, welke wijziging is aangebracht en welke financiële en personele middelen nu nog beschikbaar zijn?

Antwoord 15
De kerntaken van de minister van Werk en Participatie betreffen het scheppen van randvoorwaarden voor nieuwkomers om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving en het beschermen van de open en vrije samenleving tegen interne en externe invloeden. De minister van Werk en Participatie richt zich daarom met nadruk op het bevorderen van werk en meedoen van nieuwkomers, het versterken van de weerbaarheid tegen ongewenste buitenlandse inmenging en

[2] 2026Z22293, 14 oktober 2026

het bevorderen van zelfbeschikking. Op de aanpak van discriminatie en racisme zijn geen trajecten voortijdig beëindigd. Een overzicht van de actuele lopende inzet rondom de rijksbrede discriminatieaanpak, inclusief de inzet van SZW, is op 14 oktober 2026 met de Kamer gedeeld bij de meest recente voortgangsbrief van BZK.[3]

Dit kabinet blijft daarnaast inzetten op de doelstellingen van de Actieagenda Integratie en Open en Vrije Samenleving (hierna Actieagenda). Deze agenda bestaat uit drie pijlers:
Pijler 1: De normen en waarden van onze open en vrije samenleving;
Pijler 2: Meedoen en aan de slag met taal en werk;
Pijler 3: Maatschappelijke samenhang: sociale cohesie, maatschappelijke spanningen en een weerbare samenleving.

De focus ligt op pijler 2, te weten het programma ‘Werk en Meedoen Nieuwkomers’. Dat betekent dat een zorgvuldige afweging nodig is als het gaat om de bredere inzet, met het oog op de beschikbare middelen en capaciteit. Daarbij is het van belang de focus vast te houden en de inzet op andere opgaven, in middelen en capaciteit, hierop af te stemmen. Ook tegen de achtergrond van de Rijksbrede beweging naar een slagvaardige overheid en de daaruit voortvloeiende taakstelling.

Daarom is voor een aantal activiteiten niet opnieuw subsidie verleend. Het betreft subsidies aan de Respect Foundation, Fonds ZOZ en Netwerk Mediawijsheid. De overige lopende activiteiten op het terrein van preventie van radicalisering en maatschappelijke samenhang (waaronder maatschappelijke spanningen en polarisatie) worden doorgezet. In de beantwoording van vraag 16 wordt een nadere uitleg gegeven over beschikbare middelen.

Vraag 16
Hoeveel middelen en fte zet SZW in 2025, 2026 en 2027 in op de aanpak van racisme en discriminatie, arbeidsmarktdiscriminatie, rechts-extremisme en radicalisering en sociale samenhang? Zijn hierin sinds 2025 verschuivingen opgetreden? Zo ja, welke bedragen en fte zijn verschoven en tussen welke beleidsterreinen?

Antwoord 16
Er is geen structureel geoormerkt budget voor de aanpak van discriminatie en racisme, maatschappelijke samenhang (waaronder het tegengaan van maatschappelijke spanningen en polarisatie) en de preventieve aanpak op radicalisering en extremisme. Jaarlijks worden hieraan middelen en fte toegewezen vanuit het totale budget van de directie Samenleving en Integratie. Daarnaast presenteerde de voormalige staatssecretaris Participatie en Integratie in 2025 zijn Actieagenda waarbij incidentele middelen zijn vrijgemaakt voor de jaren 2025-2029 ten behoeve van de aanpak van discriminatie, polarisatie en radicalisering. Voor discriminatie bedraagt dit tussen 2026 en 2028 € 1,1 miljoen per jaar en in 2029 € 0,9 miljoen. Voor het tegengaan van maatschappelijke spanningen en polarisatie (waaronder het voeren van schurende gesprekken) ging het in 2025 om € 330.000, in 2026 om € 1.420.000 en € 420.000 per jaar tussen 2027 en 2029. Voor de aanpak op preventie radicalisering en extremisme (waaronder het versterken van de digitale weerbaarheid van jongeren, advisering van gemeenten en (jeugd)professionals, ontwikkeling breed scala aan handreikingen) was een bedrag gemoeid van € 273.000 in 2025, € 840.000 in 2026 en is € 690.000 per jaar beschikbaar tussen 2027 en 2029. In het voorjaar wordt bezien of de herschikking van de beschikbare middelen over de drie pijlers van de Actieagenda afdoende is om de gestelde focus op het programma Werk en Meedoen Nieuwkomers te realiseren.

Vraag 17
Op grond van welke evaluaties, onderzoeken, effectmetingen of andere inhoudelijke analyses zijn de eerdergenoemde beëindigingen, kortingen en herprioriteringen besloten? Kunt u deze analyses aan de Kamer verstrekken? Indien dergelijke analyses ontbreken, op welke inhoudelijke of financiële grondslag zijn deze besluiten dan genomen?

Antwoord 17
De voorgenomen prioriteiten van de minister van Werk en Participatie volgen uit de plannen in het coalitieakkoord. Daarin is de ambitie vastgelegd dat meedoen de norm wordt, ook voor nieuwkomers: iedereen neemt actief deel aan en draagt bij aan de samenleving, met een snelle start op taal en werk of school. Daarom ligt de focus op het programma ‘Werk en Meedoen Nieuwkomers’. Dat betekent dat een zorgvuldige afweging nodig is als het gaat om de bredere inzet, met het oog op de beschikbare middelen en capaciteit. Daarbij is het van belang de focus

[3] Voortgangsbrief discriminatie en racisme, 14 oktober 2026, documentnummer 2026D51270, met als bijlage het Rijksbreed overzicht aanpak van discriminatie (2026D51271).

vast te houden en de inzet op andere opgaven, in middelen en capaciteit, hierop af te stemmen. Er ligt daarmee niet een effectiviteitsbeoordeling van de eerder gevoerde aanpak aan ten grondslag. Voor de inzet op arbeidsmarktdiscriminatie wordt verwezen naar de beantwoording van vraag 16, waarin de beschikbare financiële middelen en de lopende inzet worden toegelicht.

Vraag 18
Hoe verhouden de in deze vragen genoemde beëindigingen, afschalingen en herprioriteringen zich tot het regeerprogramma, waarin het kabinet zich uitspreekt voor het actief aanpakken van racisme en discriminatie en het versterken van de aanpak daarvan? Indien sprake is van een beleidswijziging ten opzichte van het regeerprogramma, waarom is deze wijziging niet als zodanig aan de Kamer voorgelegd?

Antwoord 18
De voorgenomen prioriteiten van de minister van Werk en Participatie ten aanzien van zijn eigen portefeuille doen geen afbreuk aan de brede kabinetsdoelstelling om racisme en discriminatie actief tegen te gaan. De inzet van het kabinet op dit terrein wordt onverminderd voortgezet. Op 14 oktober jl. is de Kamer geïnformeerd over de actuele stand van zaken rondom de rijksbrede inzet op het gebied van discriminatie- en racismeaanpak. Zie ook het antwoord op vraag 13.

Vraag 19
Hoe verhouden eventuele beëindigingen of afschalingen van programma's gericht op rechts-extremisme en radicalisering zich tot de actuele signalen over rechts-extremisme? Deelt u de constatering dat de noodzaak van preventie, vroegsignalering en het tegengaan van normalisering van rechts-extremistisch gedachtegoed niet vanzelfsprekend minder wordt wanneer programma's worden beëindigd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 19
De voorgenomen prioriteiten van de minister van Werk en Participatie ten aanzien van zijn eigen portefeuille doen geen afbreuk aan de brede kabinetsinzet om radicalisering en extremisme tegen te gaan. De inzet van het kabinet op dit terrein wordt voortgezet, onder meer via het ministerie van Justitie en Veiligheid en specifiek de NCTV. Zie verder de antwoorden op vraag 15.

Vraag 20
Hoe beoordeelt u de timing van het beëindigen of afschalen van beleid gericht op rechts-extremisme in het licht van de gebeurtenissen rond de demonstratie op het Malieveld van 19 september 2026, waarbij volgens de politie geweld tegen de politie werd gepleegd, vernielingen plaatsvonden en antisemitische leuzen en gebaren werden geuit?

Antwoord 20
De aanpak van extremisme en extremistisch geweld is in beginsel een verantwoordelijkheid van de minister van Justitie en Veiligheid. Het beleid van de minister van Werk en Participatie focust zich op het scheppen van randvoorwaarden voor nieuwkomers om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving en het beschermen van de open en vrije samenleving tegen interne en externe invloeden, waaronder versterken van de weerbaarheid tegen ongewenste buitenlandse inmenging en zelfbeschikking. Daar waar nodig ondersteunt het ministerie van SZW gemeenten en professionals om radicalisering en extremisme preventief tegen te gaan. Zie verder het antwoord op vraag 19.

Vraag 21
Welke concrete beleidsdoelen, programma's en middelen blijven na de aangekondigde wijzigingen beschikbaar voor de preventie van rechts-extremisme en radicalisering, vroegsignalering en ondersteuning van gemeenten en maatschappelijke organisaties? Kunt u daarbij aangeven wat hiermee komt te vervallen of wordt verminderd?

Antwoord 21
Zie antwoord op vraag 19.

Vraag 22
Zijn de beëindiging, afschaling of herprioritering van één of meerdere van deze programma's onderwerp geweest van de begrotingsvoorbereiding of van politieke gesprekken met andere fracties? Zo ja, welke beleidsmatige en budgettaire wijzigingen zijn daarbij besproken?

Antwoord 22
Zie het antwoord op vraag 17.

Vraag 23

Kunt u uitsluiten dat de beëindiging, afschaling of financiële beperking van programma's op het terrein van racisme, discriminatie, arbeidsmarktdiscriminatie, rechts-extremisme, radicalisering of sociale samenhang onderdeel is geweest van afspraken die zijn gemaakt met het oog op parlementaire steun voor de begroting? Indien u dit niet kunt uitsluiten, welke wijzigingen zijn in dat verband besproken?

Antwoord 23

Vraag 24
Kunt u alle voor de parlementaire controle relevante beslisnota's, ambtelijke adviezen, budgettaire voorstellen, scenario's en andere onderliggende stukken verstrekken die betrekking hebben op de in deze vragen genoemde beleidswijzigingen, inclusief stukken waaruit blijkt wanneer en op wiens initiatief deze wijzigingen zijn aangebracht?

Antwoord 24
De voor de besluitvorming relevante beslisnota's worden overeenkomstig de geldende afspraken over actieve openbaarmaking openbaar gemaakt.

Vraag 25
Kunt u vóór de behandeling van de SZW-begroting een integraal overzicht aan de Kamer verstrekken van alle beëindigingen, niet-verlengingen, bezuinigingen, intensiveringen en herschikkingen sinds 2025 op het terrein van racisme en discriminatie, arbeidsmarktdiscriminatie, rechts-extremisme, radicalisering en sociale samenhang, inclusief de financiële en personele gevolgen?

Antwoord 25
Op de aanpak van discriminatie en racisme zijn geen trajecten voortijdig beëindigd of anderszins aangepast. Een overzicht van de actuele lopende inzet rondom de rijksbrede discriminatieaanpak, inclusief de inzet van SZW, is op 14 oktober 2026 met de Kamer gedeeld bij de meest recente voortgangsbrief van BZK.[4] Gezien de focus op het programma 'Werk en Meedoen Nieuwkomers' is een zorgvuldige afweging nodig als het gaat om de bredere inzet, met het oog op de beschikbare middelen en capaciteit. Daarom is voor een aantal activiteiten op het terrein van preventie radicalisering en maatschappelijke samenhang (waaronder maatschappelijke spanningen en polarisatie) niet opnieuw subsidie verleend. Het betreft subsidies aan de Respect Foundation, Fonds ZOZ en Netwerk Mediawijsheid. De overige lopende activiteiten op het terrein van preventie van radicalisering en maatschappelijke samenhang (waaronder maatschappelijke spanningen en polarisatie) worden doorgezet.

Vraag 26
Bent u bereid vóór de behandeling van de SZW-begroting inzichtelijk te maken hoe u met de voorgenomen wijzigingen uitvoering blijft geven aan de relevante afspraken uit het regeerprogramma en welke concrete doelen, middelen en verantwoordelijkheden daarvoor in 2026 en 2027 gelden?

Antwoord 26
Zoals aangegeven in antwoorden 18 en 19 doen de voorgenomen prioriteiten van de minister van Werk en Participatie geen afbreuk aan de kabinetsbrede inzet op het tegengaan van discriminatie, racisme, radicalisering en extremisme, zoals volgt uit het coalitieakkoord.

Vraag 27
Staat de verhoging van de Arbeidsongeschiktheidsfonds (AOF-premie) nog overeind, ondanks het schrappen van andere voorgenomen bezuinigingen?

Antwoord 27
Van de maatregelen uit het coalitieakkoord die zijn teruggetrokken had "verlagen maximumdagloon" effect op de Aof-premie. Ook de daarmee samenhangende tariefverhoging is teruggedraaid. De twee andere maatregelen met effect op de Aof-premie zijn blijven staan. De vrijheidsbijdrage voor bedrijven zorgt vanaf 2027 voor een hogere Aof-premie (0,39 procentpunt in 2027, 0,43 procentpunt vanaf 2028); de compensatie voor de lagere zorgpremies heeft een effect van 0,45 procentpunt vanaf 2029. Het definitieve tarief van de Aof-premie voor 2027 wordt

[4] Voortgangsbrief discriminatie en racisme, 14 oktober 2026, documentnummer 2026D51270, met als bijlage het Rijksbreed overzicht aanpak van discriminatie (2026D51271).

vastgesteld bij de publicatie van de ministeriële regeling, die uiterlijk begin december wordt verwacht.

Vraag 28
Kan het kabinet een toelichting geven over het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+fonds)? Wat wordt hiermee gefinancierd, wat is de omvang van het budget en welke resultaten zijn er geboekt?

Antwoord 28
Het Europees Sociaal Fonds+ (ESF+) is een Europees structuurfonds en een belangrijk Europees instrument om te investeren in mensen, om de werkgelegenheid te bevorderen en om armoede te bestrijden. Voor de periode 2021-2027 is voor Nederland € 413 miljoen beschikbaar gesteld uit het ESF+. Daar komt nog een bedrag van ruim € 574 miljoen bij aan cofinanciering die wordt ingebracht door de begunstigden. Dit budget is verdeeld over de drie prioriteiten van het ESF+: mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, sociale innovatie en voedselhulp. In onderstaande tabel wordt de verdeling van het geprogrammeerde budget weergegeven.

Het grootste deel van het beschikbare budget wordt ingezet op ondersteuning van mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit betreft onder meer ondersteuning in de 35 arbeidsmarktregio's voor deze doelgroep bij het vinden en behouden van werk, maatschappelijke participatie en scholing en begeleiding via de sectoren. Daarnaast wordt er ingezet op arbeidsmarktgerichte begeleiding van leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en het praktijkonderwijs (pro) en het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van gedetineerden.
Onder sociale innovatie wordt er ingezet op gendergelijkheid in de arbeidsmarkt, bevordering van arbeidsmarkttoeleiding en sociale inclusie van statushouders, Oekraïense ontheemden en arbeidsmigranten, en diversiteit en inclusie.
Onder voedselhulp worden middelen ingezet ter bestrijding van materiële deprivatie. Dit betreft het gratis beschikbaar stellen van voedsel en materiële basishulp aan meest behoeftige personen en ter aanvulling activiteiten die tot doel hebben sociale uitsluiting tegen te gaan.

Alle onderdelen van het ESF-programma worden zorgvuldig gemonitord en geëvalueerd. Evaluatierapporten worden gepubliceerd op de website van UVB. Iedere twee jaar wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering, het type activiteiten dat met het ESF wordt ondersteund en de resultaten van het ESF-programma. In mei 2025 is uw Kamer geïnformeerd over de stand van het ESF+ middels een voortgangsbrief (Kamerstukken II 2024/25, 26 642, nr. 148). Voor de zomer van 2027 wordt er een nieuwe voortgangsbrief naar uw Kamer verstuurd.

Tabel: Budgettaire verdeling ESF+ programma 2021-2027

Prioriteit	
1. Ondersteuning mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie	366.237.582
2. Bevorderen sociale innovatie	15.803.219
3. Voedselhulp	15.803.219
4. Uitvoeringskosten	15.913.756
Totaal	**413.757.776**

Vraag 29
Wat zijn de plannen voor invulling van het Nationale en Regionale Partnerschapsplannen (NRPP)? Welke voorstellen doet het kabinet voor invulling van het budget?

Antwoord 29
Op 5 oktober jl. heeft de minister van Financiën uw Kamer een brief gestuurd met een toelichting op het proces rondom de totstandkoming van het Nederlandse Nationaal en Regionaal Partnerschapsplan (NRPP). Op dit moment worden er in ieder geval vijf basishoofdstukken voorzien in het NRPP. In de brief kunt u lezen aan welke thematische inzet wordt gedacht voor de invulling van deze hoofdstukken. Omdat de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader nog lopen in EU-verband, is het nog onduidelijk hoe hoog de nationale enveloppe voor Nederland zal zijn en hoe deze middelen binnen het NRPP en de voorziene hoofdstukken verdeeld gaan worden.

Vraag 30
Wat is de omvang van het NRPP-budget specifiek voor het 'sociale' hoofdstuk?

Antwoord 30
Op 5 oktober jl. heeft de minister van Financiën uw Kamer een brief gestuurd met een toelichting op het proces rondom de totstandkoming van het Nederlandse Nationaal en Regionaal Partnerschapsplan (NRPP) en de budgetverdeling per hoofdstuk. Op dit moment worden er in ieder geval vijf basishoofdstukken voorzien in het NRPP, waaronder een hoofdstuk 'Sociaal'. Conform het huidige voorstel voor het NRPP moet elke lidstaat minimaal 14% inzetten op sociale doelstellingen. De bestedingsvereiste van 14% voor sociale doelen geldt niet voor bepaalde geoormerkte middelen, zoals de geoormerkte middelen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Omdat de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader nog lopen in EU-verband, is het nog onduidelijk hoe hoog de nationale enveloppe voor Nederland zal zijn en hoe deze middelen binnen het NRPP en de voorziene hoofdstukken exact verdeeld gaan worden.

Vraag 31
Op welke wijze gaat u uitvoering geven aan de motie Ceder (Kamerstuk 29 325, nr. 179) die verzocht om in het nieuwe ESF-programma middelen in te zetten voor de aanpak van dakloosheid, bijvoorbeeld dakloosheid van EU arbeidsmigranten?

Antwoord 31
Het is op dit moment nog te vroeg om in te gaan op de specifieke invulling van het hoofdstuk Sociaal in het Nationaal en Regionaal Partnerschapsplan (NRPP) dat voor Nederland opgesteld zal worden. Hierover is nog geen duidelijkheid. Het kabinet is het ermee eens dat dak- en thuisloze mensen een zeer kwetsbare doelgroep betreft welke extra aandacht nodig heeft. Het Europees Sociaal Fonds heeft in het Meerjarig Financieel Kader (MFK) van 2028-2034 geen specifiek budget of programma, maar wordt onderdeel van het NRPP. Op 5 oktober jl. heeft de minister van Financiën uw Kamer een brief gestuurd met een toelichting op het proces rondom de totstandkoming van het Nederlandse NRPP. Op dit moment worden er in ieder geval vijf basishoofdstukken voorzien in het NRPP, waaronder een hoofdstuk 'Sociaal'. Conform het Commissievoorstel worden de NRPP-plannen opgesteld door de lidstaten, in samenspraak met medeoverheden en relevante partners.

Vraag 32
Kunt u een overzicht geven van alle lopende taakstellingen per uitvoeringsorganisatie en gesplitst per taakstelling? Kunt u de jaren vanaf 2027 t/m 2031 en structureel weergeven? Welk deel van de taakstelling is reeds ingevuld?

Antwoord 32
De taakstellingen uit het vorige en huidige kabinet lopen in totaal op tot structureel € 444,677 miljoen voor UWV en € 62,595 miljoen voor de SVB. In onderstaande tabellen worden de verschillende taakstellingen per uitvoeringsorganisatie uitgesplitst.

UWV heeft van de taakstellingen reeds € 141 miljoen structureel in kunnen vullen. SVB heeft reeds maatregelen genomen om € 11 miljoen van de taakstelling structureel in te kunnen vullen.

Tabel: Taakstellingen UWV

UWV x € 1 miljoen	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**Struc.**
Bijdrage apparaatstaakstelling Hoofdlijnenakkoord kabinet-Schoof	-23,795	-36,267	-48,686	-48,686	-48,686	-48,686
Taakstelling amendement Bontenbal c.s. t.b.v. OCW begroting 2025	-26,600	-26,600	-26,600	-26,600	-26,600	-26,600
Efficiencytaakstelling coalitieakkoord kabinet-Jetten	-16,710	-32,831	-49,358	-65,619	-65,619	-65,619
Taakstelling Slagvaardige overheid coalitieakkoord kabinet-Jetten	-	-	-61,230	-152,572	-152,572	-152,572
Aanvullende taakstelling Rijk Miljoenennota 2027	-	-	-	-	-30,200	-151,200
Versnellen taakstelling slagvaardige overheid Miljoenennota 2027	-	-29,700	-30,200	-	-	-
Totaal	**-67,105**	**-125,398**	**-216,074**	**-293,477**	**-323,677**	**-444,677**

Tabel: Taakstellingen SVB

SVB x € 1 miljoen	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**Struc.**
Bijdrage apparaatstaakstelling Hoofdlijnenakkoord kabinet-	-3,606	-5,471	-7,344	-7,344	-7,344	-7,344

Schoof						
Taakstelling amendement Bontenbal c.s. t.b.v. OCW begroting 2025	-3,900	-3,900	-3,900	-3,900	-3,900	-3,900
Efficiencytaakstelling coalitieakkoord kabinet-Jetten	-2,304	-4,639	-6,935	-9,248	-9,248	-9,248
Taakstelling Slagvaardige overheid coalitieakkoord kabinet-Jetten	-	-	-8,603	-21,503	-21,503	-21,503
Aanvullende taakstelling Rijk Miljoenennota 2027	-	-	-	-	-4,100	-20,600
Versnellen taakstelling slagvaardige overheid Miljoenennota 2027	-	-4,000	-4,100	-	-	-
Totaal	**-9,810**	**-18,010**	**-30,882**	**-41,995**	**-46,095**	**-62,595**

Vraag 33
Hoe zorgt u ervoor dat met het weghalen van de luchtmetingen tijdens de eindbeoordeling, het risico in het nieuwe asbeststelsel niet groter wordt dan in het huidige stelsel?

Antwoord 33
In de beantwoording van de Kamervragen van 13 oktober 2021 (Kamerstukken II 2021/22, Kamerstuk 2021Z17837) is hier ook op ingegaan. Het is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van degene die het asbest verwijdert dat de werkplek na het verwijderen van asbest goed wordt schoongemaakt. Een eindbeoordeling dient als controle om vast te stellen dat de locatie schoon is en na afloop weer veilig kan worden betreden.

Volgens TNO (TNO 2021, R10986, 21 oktober 2021) zijn luchtmetingen in een aantal situaties niet meer nodig als onderdeel van de eindbeoordeling. Gebleken is dat een concentratie in de lucht tot in ieder geval 10.000 vezels/m^3 na de sanering in hele korte tijd voldoende afneemt. Met een theoretisch model was dit eerder al berekend (TNO 2019, R11239, 5 september 2019). Het rapport van TNO uit 2021 beschrijft experimenten die dit bevestigen.

De bevindingen van TNO zijn vertaald in het wijzigingsbesluit ter implementatie van de Asbestrichtlijn dat volgens de planning in maart 2027 in werking treedt. In het antwoord op vraag 36 wordt toegelicht wanneer een luchtmeting in het nieuwe asbeststelsel niet verplicht is. Daaruit blijkt dat er strengere voorwaarden gelden naarmate hogere concentraties asbest in de lucht kunnen ontstaan. Het op deze wijze meer afstemmen van de eindbeoordeling op de daadwerkelijke risico’s past bij een meer risicogericht asbestbeleid.

Eén jaar na inwerkingtreding van het wijzigingsbesluit wordt een invoeringstoets gestart. Dit is een beperkt onderzoek om na te gaan of er in de uitvoering knelpunten blijken te zijn die snel moeten worden opgelost. Daarbij wordt in ieder geval ook gekeken naar de nieuwe bepalingen voor luchtmetingen bij de eindbeoordelingen.

Vraag 34
Kunt u aangeven hoeveel budget er beschikbaar is binnen de SZW-begroting in 2027 voor de aanpak van zwangerschapsdiscriminatie? Is dit budget structureel en waar wordt dit aan besteed?

Antwoord 34
In 2027 is € 300.000 gereserveerd voor communicatiemiddelen voor arbeidsmarktdiscriminatie, waaronder zwangerschapsdiscriminatie. Er is geen structureel budget beschikbaar voor de aanpak van zwangerschapsdiscriminatie. Naar aanleiding van motie Neijenhuis en Jimmy Dijk (Kamerstukken II 2025/26, 29 544, nr. 1313) werkt de minister van SZW op dit moment aan een aanvalsplan voor het tegengaan van zwangerschapsdiscriminatie. Het streven is dit aanvalsplan voor de begrotingsbehandeling met uw Kamer te delen.

Vraag 35
Kunt u aangeven hoeveel budget er beschikbaar is binnen de SZW-begroting in 2027 voor de aanpak van arbeidsdiscriminatie? Is dit budget structureel en waar wordt dit aan besteed?

Antwoord 35
In 2027 is € 300.000 gereserveerd voor communicatiemiddelen voor arbeidsmarktdiscriminatie, waaronder zwangerschapsdiscriminatie. Dit budget is niet structureel. Voor een subsidie aan SER-Diversiteit in bedrijf (DIB) is aanvullend jaarlijks € 1 miljoen beschikbaar. DIB ondersteunt werkgevers en organisaties in het bevorderen van diversiteit en inclusie binnen bedrijven. Verder is er van 2025 tot en met 2028 ongeveer € 1,2 miljoen (totaal) aan middelen voor een subsidie aan AWVN, gericht op het bereiken en ondersteunen van werkgevers bij het bevorderen van gelijke

kansen. Voor het wetsvoorstel Implementatie Richtlijn loontransparantie mannen en vrouwen zijn daarnaast middelen gereserveerd vanaf 2026. Het gaat hierbij om middelen voor onder meer het monitoringsorgaan en de Nederlandse Arbeidsinspectie en voor ondersteuning van werkgevers en werknemers. De verwachting is dat de middelen vanaf 2031 structureel zijn, waarbij wordt uitgegaan van een bedrag van circa € 1,4 miljoen per jaar. Zie hiervoor verder pagina 94 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel (Kamerstukken II 2025/26, 36 949, nr. 3).

Vraag 36
Welke maatregelen worden in het nieuwe asbeststel voor het weghalen van de luchtmetingen tijdens de eindbeoordeling in de concepten van het Arbobesluit en de Arboregeling aangepast?

Antwoord 36
Volgens de huidige regelgeving kan de werkgever zelf na afloop een visuele inspectie uitvoeren als bij de werkzaamheden de concentratie asbestvezels onder de grenswaarde blijft. Hij moet dan vaststellen dat er geen asbest meer aanwezig is. Als werkzaamheden zijn verricht waarbij de concentratie in de lucht hoger was dan de grenswaarde (2000 vezels/m^3), moet een onafhankelijke eindbeoordeling worden gedaan. Die eindbeoordeling bestaat uit een visuele inspectie en in binnensituaties ook uit een luchtmeting.

Volgens het wijzigingsbesluit ter implementatie van de Asbestrichtlijn, gaan we uit van drie verschillende risicogebaseerde niveaus van vergunningverlening. De voorwaarden voor het niet hoeven uitvoeren van luchtmetingen worden daaraan gekoppeld. Aan de hand daarvan is een risicogerichte aanpak uitgewerkt.

- In de categorie beperkt zal de concentratie in de lucht onder de grenswaarde blijven. De werkgever mag in deze categorie zelf de visuele inspectie doen. Luchtmetingen zijn niet nodig.
- In de categorie basis kan de concentratie in de lucht boven de grenswaarde komen. In deze categorie is een onafhankelijke eindbeoordeling verplicht. Die bestaat uit een visuele inspectie en voor binnensituaties ook uit een luchtmeting. De luchtmeting hoeft niet te worden gedaan als de concentratie asbestvezels tijdens de sanering onder de 10.000 vezels/m^3 blijft. Dat kan worden aangetoond met behulp van het instrument SMART-ns of met luchtmetingen tijdens het werk. Als een erkende werkmethode wordt gebruikt, mag de werkgever de eindbeoordeling zelf doen. Die eindbeoordeling bestaat uit alleen een visuele inspectie. Met een erkende werkmethode is aangetoond dat met een bepaalde werkwijze de concentratie beneden de grenswaarde blijft.
- In de categorie uitgebreid kunnen hele hoge concentraties ontstaan. In deze categorie is altijd een onafhankelijke eindbeoordeling verplicht. Die bestaat uit een visuele inspectie en voor binnensituaties ook een luchtmeting. In deze categorie moeten in binnensituaties bovendien ook kleefmonsters worden genomen. Alleen als met luchtmetingen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is aangetoond dat de concentratie onder de 10.000 vezels/m^3 is gebleven, hoeft geen luchtmeting te worden gedaan.

Vraag 37
Op welke manier is het terugdraaien van de bezuiniging op de Algemene Ouderdomswet (AOW) gedekt?

Antwoord 37
Het kabinet heeft besloten om de geplande 1-op-1-koppeling van de AOW-leeftijd met de levensverwachting te schrappen. Dit loopt mee in het Rijksbrede beeld.

Vraag 38
Kunt u de reeks op de aanvullende post die is ontstaan door het schrappen van de bezuinigingen op de Werkloosheidswet (WW) en Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) tonen voor alle jaren tussenliggend aan het structurele bedrag en vervolgens ook het structurele bedrag tonen?

Antwoord 38

Tabel: Reeks op de aanvullende post door het schrappen van de WW-maatregelen, afschaffen van de IVA-uitkering en afschaffen van de tegemoetkoming voor arbeidsongeschikten (x € 1 miljoen)

	2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2037**
Totaal	0	0	0	-308	-1.400	-2.414	-2.529	-2.629	-2.716	-2.798	-2.868	-2.929

2038	**2039**	**2040**	**2041**	**2042**	**2043**	**2044**	**2045**	**2046**	**2047**	**2048**	**2049**	**2050**
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2.985	3.031	3.070	3.106	3.135	3.161	3.182	3.205	3.227	3.246	3.265	3.280	3.293

2051	**2052**	**2053**	**2054**	**2055**	**2056**	**2057**	**2058**	**2059**	**2060**	**2061**	**2062**	**2063**
-3.307	-3.317	-3.326	-3.334	-3.344	-3.351	-3.356	-3.360	-3.366	-3.372	-3.375	-3.378	-3.380

2064	**2065**	**2066**	**2067**	**2068**	**2069**	**2070**	**2071**	**2072**	**2073**	**2074**	**2075**	**2076**
-3.382	-3.383	-3.385	-3.386	-3.387	-3.388	-3.389	-3.390	-3.390	-3.391	-3.391	-3.391	-3.392

2077	**2078**	**2079**	**2080**	**2081**	**2082 (structureel)**
-3.392	-3.392	-3.392	-3.392	-3.392	-3.392

Vraag 39
Kunt u de reeks voor de oorspronkelijke bezuinigingen op WW enerzijds en WIA anderzijds tonen voor alle jaren tussenliggend aan het structurele bedrag en vervolgens ook het structurele bedrag tonen?

Antwoord 39
Onderstaande tabellen geven het oorspronkelijke budgettaire effect van de maatregelen op de WW, het afschaffen van de IVA-uitkering en het afschaffen van de tegemoetkoming voor arbeidsongeschikten weer. Het budgettaire effect in deze tabellen wijkt af van de bedragen die door het schrappen van de bezuinigingen op de aanvullende post zijn geboekt. Dat komt doordat de effecten in de tussentijd zijn herijkt onder andere op basis van nieuwe uitvoeringsinformatie, zijn geïndexeerd van prijspeil 2025 naar prijspeil 2026 en sommige maatregelen zijn uitgesteld. De budgettaire effecten die op de aanvullende post zijn geboekt, zijn gelijk aan de budgettaire effecten die zijn uitgeboekt op de SZW-begroting.

Tabel: Oorspronkelijke bezuinigingen WW-maatregelen, afschaffen van de IVA-uitkering en afschaffen van de tegemoetkoming voor arbeidsongeschikten (x € 1 miljoen)

	2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2037**
Totaal	0	-283	-292	-959	-1.831	-2.294	-2.405	-2.501	-2.584	-2.660	-2.726	-2.784

2038	**2039**	**2040**	**2041**	**2042**	**2043**	**2044**	**2045**	**2046**	**2047**	**2048**	**2049**	**2050**
-2.836	-2.879	-2.917	-2.950	-2.978	-3.002	-3.022	-3.041	-3.061	-3.079	-3.096	-3.110	-3.122

2051	**2052**	**2053**	**2054**	**2055**	**2056**	**2057**	**2058**	**2059**	**2060**	**2061**	**2062**	**2063**
-3.134	-3.143	-3.151	-3.158	-3.167	-3.173	-3.179	-3.183	-3.191	-3.195	-3.198	-3.201	-3.203

2064	**2065**	**2066**	**2067**	**2068**	**2069**	**2070**	**2071**	**2072**	**2073**	**2074**	**2075**	**2076**
-3.205	-3.206	-3.208	-3.209	-3.210	-3.211	-3.212	-3.212	-3.213	-3.213	-3.214	-3.214	-3.214

2077	**2078**	**2079**	**2080**	**2081**	**2082 (structureel)**
-3.215	-3.215	-3.215	-3.215	-3.215	-3.215

Vraag 40
Kunt u een overzicht maken van de meest actuele stand van het budget van de Stimuleringsregeling leren en ontwikkelen in mkb-ondernemingen (SLIM) in 2027 en in de periode 2028, 2029, 2030, 2031 en structureel? Welk deel van het SLIM budget is reeds besteed?

Antwoord 40
Hieronder staan de bedragen beschikbaar en opgenomen voor de Stimuleringsregeling leren en ontwikkelen (SLIM) in de begroting SZW 2027.

Bedragen (x € 1.000)	2027	2028	2029	2030	2031
SLIM conform begroting 2027	79.180	60.191	44.291	41.672	41.672
waarvan verplicht aan subsidie uitgaven	44.194	40.088	12.200	0	0

De bovenste cijferregel bevat de bedragen zoals deze zijn opgenomen in de begroting SZW 2027. Deze bedragen zijn gereserveerd voor SLIM-uitgaven. In onderste regel staan de bedragen die (peildatum: Prinsjesdag) zijn gereserveerd voor het doen van uitgaven op reeds in het verleden verstrekte SLIM-subsidies. Het bedrag van € 41.672.000 is structureel, dat wil zeggen dat het ook in 2032 en verder is gereserveerd voor SLIM mkb.

Vraag 41
Op welke momenten is er voor welke voorstellen dekking gevonden in het SLIM-budget?

Antwoord 41
Onderstaande tabel geeft een overzicht van mutaties waarbij middelen uit SLIM MKB of SLIM Scholing zijn ingezet ter dekking, inclusief een toelichting.

	x € 1 mln.	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	struc.
1	MJN 2021*		-41,5											
2	MJN2023						-10,2	-10,2	-10,2					
3	MJN2025					-25								
4	MJN2025						-62,5	-21,4		-11,2	-16,1	-17,0	-17,0	-17,0
5	MJN2025						-0,3							
6	VJN2025						-13,6							
7	VJN2025							-13,0	-13,1					
8	VJN2026								-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
9	MJN2027							-10,5						

1. Deze middelen zijn via een Nota van Wijziging op de SZW-begroting 2021 als dekking ingezet voor NL leert door. Bij de Voorjaarsnota 2021 is dit deels gecorrigeerd, het genoemde bedrag betreft het per saldo budget dat ter dekking is ingezet.
2. Het budget voor stimulering LLO in het MKB (SLIM) is van 2025 tot en met 2027 met jaarlijks ruim € 10 miljoen verlaagd. Deze ombuiging is ingezet ter dekking van uitvoeringstegenvallers op de SZW-begroting.
3. De intensivering van de WKB vanaf 2025 leidt vanwege de bevoorschottingssystematiek ook tot uitgaven in 2024 (voorschot over januari 2025 wordt betaald in december 2024). Dit budgettaire effect in 2024 (ad € 25 miljoen) is gedekt uit de SLIM.
4. Invulling van subsidietaakstelling SZW uit het coalitieakkoord Schoof.
5. De verlenging van het Nationaal Actieprogramma (NAP) Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld (regeringscommissaris Hamer) is voor de helft door SZW (de andere helft door OCW) bekostigd. De dekking kwam uit de SLIM.
6. Inzet SLIM in voorjaarsnota 2025 ter dekking van problematiek op de SZW-begroting.
7. Als onderdeel van het Migratiepact is de Opvangrichtlijn herzien. De herziening ziet onder andere op het uitsluiten van de toegang tot de arbeidsmarkt voor een aantal categorieën asielzoekers van wie de asielaanvraag in de versnelde behandelingsprocedure zit. De dekking van de extra kosten is gevonden in de SLIM-regeling.
8. Dit betreft de eerste budgettaire verwerking van de subsidietaakstelling uit het coalitieakkoord Jetten. Doorverdeling van die taakstelling binnen SZW via een ordentelijk besluitvormingsproces volgt.
9. Een deel van het budget voor de SLIM is ingezet ter dekking bij de augustusbesluitvorming.

Vraag 42
Wat zijn de oorzaken van het niet halen van de afgesproken 125.000 banen? Welke oplossing is er voor de groep die in de eerste banenafspraak niet is bereikt? Hoe wordt deze groep in de nieuwe banenafspraak wel meegenomen?

Antwoord 42
Er zijn een aantal factoren die een rol spelen bij het niet halen van de doelstelling van 125.000 banen, zoals ook eerder benoemd in de Kamerbrieven met de resultaten van de banenafspraak (bij de overheid) over de afgelopen paar jaar (Kamerstukken II, 2025/26, 34 352, nr. 376; Kamerstukken

II, 2024/25, 34 352, nr. 348; Kamerstukken II, 2024/25, 34 352, nr. 342, Kamerstukken II, 2023/24, 34 352, nr. 320). Hier worden de belangrijkste punten uit deze brieven genoemd.

In de nulmeting van de banenafspraak in 2012 zijn ook detacheringen vanuit de Wsw naar reguliere werkgevers meegeteld. Door uitstroom uit de Wsw en het ouder worden van de nog werkende Wsw-populatie neemt de omvang van deze groep snel af, waardoor het aantal banen via inleenverbanden intussen lager ligt dan tijdens de nulmeting. Het lukt onvoldoende deze uitstroom op te vangen met nieuwe dienstverbanden.

Hoewel aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt enerzijds kansen biedt, blijkt dit ook steeds meer een knelpunt te zijn voor het plaatsen van mensen met een beperking. Werkgevers in kraptesectoren zoeken vaak naar medewerkers die fulltime kunnen werken, weinig begeleiding nodig hebben en 1-op-1 matchen met het opgestelde functieprofiel. Dat laat zich moeilijk verenigen met de kenmerken en ondersteuningsbehoefte van de doelgroep banenafspraak.
Uit onderzoek van de Nederlandse Arbeidsinspectie en een pilot uitgevoerd bij een aantal gemeenten (‘Meer mensen in beeld’) blijkt dat de dienstverlening aan mensen uit deze doelgroep niet altijd optimaal is. Vaak is bijvoorbeeld de beperking van iemand in beeld, maar is onvoldoende duidelijk wat iemands vaardigheden zijn en wat er nodig is om die in te kunnen zetten. Ook worden afspraken niet altijd opgevolgd. De belangrijkste factor hierin is de capaciteit bij de uitvoering. (Zie ook Kamerstukken II, 2023/24, 34 352, nr. 320.)

Uit hetzelfde onderzoek van de Nederlandse Arbeidsinspectie blijkt dat een deel van de mensen die onder de banenafspraak valt en niet aan het werk is, geen reële kans heeft op werk. Deze groep zou eerder baat hebben bij beschut werk, dagbesteding of een andere vorm van maatschappelijke participatie.

Er is geen kant-en-klare oplossing voor de doelgroep van de banenafspraak die nog niet aan het werk is. Op verschillende manieren worden stappen gezet om de banenafspraak te verbeteren. Zo is sinds 1 januari 2026 het LKV banenafspraak structureel gemaakt en is het aanvragen daarvan sterk vereenvoudigd. Dit draagt hopelijk bij aan de duurzaamheid van werk binnen de banenafspraak, en daarmee op termijn ook meer banen. Ook heffen we per 1 januari 2027 het onderscheid tussen markt en overheid op waardoor er sneller en makkelijker duurzame banen kunnen ontstaan. Tot slot bleken er groepen te zijn die wel aan de kenmerken van de huidige doelgroep banenafspraak voldoen, maar daar vanwege hun specifieke (uitkerings)situatie niet voor in aanmerking kwamen, zoals mensen in de Wajong die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben en werken bij een reguliere werkgever. Een aantal groepen zijn al aan de doelgroep banenafspraak toegevoegd, voor een aantal groepen is wetgeving in voorbereiding (zie Kamerstukken II, 2025/26, 34 352, nr. 372).

In de gesprekken over een nieuwe banenafspraak is ook expliciet aandacht voor de groep mensen binnen de banenafspraak die nu nog niet aan het werk is. Mensen die nu onder de banenafspraak vallen en een reële kans op werk hebben, zullen ook onder de nieuwe banenafspraak vallen. En waar nodig en mogelijk komen er extra maatregelen om specifiek voor deze groep de kansen op werk te bevorderen.

Vraag 43
Kunt u inzichtelijk maken hoe de AOW-uitgaven zich tot en met 2040 ontwikkelen, zowel in euro’s als in aandeel dat niet premie gefinancierd is?

Antwoord 43
Omdat de begrotingshorizon tot en met 2031 loopt, is er geen raming beschikbaar van de AOW-uitgaven na dit jaar. Onderstaande tabel geeft daarom de AOW-uitgaven tot en met 2031 weer. In 2026 wordt ongeveer 45% hiervan (circa € 26 miljard) betaald uit premies en 55% (circa € 32 miljard) uit algemene middelen. Door de vergrijzing en de maximering van de AOW-premie zullen de AOW uitgaven in de toekomst steeds meer uit de algemene middelen bekostigd worden.

(x € 1 miljoen)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
AOW-uitgaven	58.413	59.748	60.230	61.513	62.911	64.339

Vraag 44
Hoeveel AOW-gerechtigden zijn er naar verwachting in 2030, 2035 en 2040?

Antwoord 44
Onderstaande tabel toont het verwachte aantal AOW-gerechtigden per gevraagd jaar volgens de meest actuele prognose.

Jaar	2030	2035	2040
Totaal aantal personen (x 1.000)	4.009	4.354	4.642

Vraag 45
Hoe ontwikkelen de AOW-uitgaven als percentage tot de totale rijksuitgaven zich tot 2040?

Antwoord 45
Omdat de begrotingshorizon tot en met 2031 loopt, is er geen raming beschikbaar van de AOW-uitgaven na dit jaar. Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de AOW-uitgaven als percentage van de totale netto rijksuitgaven tot en met 2031. Het CPB heeft in een rapport uit 2025 de AOW-uitgaven in 2025, 2030 en 2040 geraamd op respectievelijk 4,7%, 5,1% en 5,7% van het bbp[5].

(x € 1 miljard)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
AOW-uitgaven	58,4	59,7	60,2	61,5	62,9	64,3
Netto rijksuitgaven relevant voor EMU saldo	481,2	516,8	535,9	559,5	577,6	597,9
AOW als % van netto rijksuitgaven	12%	12%	11%	11%	11%	11%

Vraag 46
Kunt u een tabel delen met daarin het aantal personen in de bijstand, uitgesplitst naar leeftijdscategorieën en herkomstland (gecategoriseerd als Nederland, Europa excl. Nederland en Buiten Europa)? Zo nee, bent u bereid om hiertoe opdracht te geven?

Antwoord 46
In onderstaande tabel staat het aantal personen in de bijstand tot de AOW-leeftijd uitgesplitst naar leeftijdscategorieën en de standaard herkomstcategorieën, ultimo januari 2026.

Tabel: Personen met een bijstandsuitkering, naar leeftijd en herkomst

Leeftijdscategorie	Herkomstcategorie			
	Totaal	Nederland	Europa (exclusief Nederland)	Buiten Europa
Totaal	410.870	135.940	25.750	249.180
Jonger dan 27 jaar	42.130	17.040	2.110	22.980
27 tot 45 jaar	139.990	39.430	7.810	92.750
45 jaar tot AOW-leeftijd	228.750	79.470	15.830	133.450

Bron: CBS, Statline, geraadpleegd 12-10-2026.
Noot: De herkomst van personen die in het buitenland zijn geboren wordt bepaald door hun eigen geboorteland. Bij personen die in Nederland geboren zijn, wordt de herkomst bepaald door het geboorteland van de ouders (het geboorteland van de moeder is leidend).

Vraag 47
Hoeveel bedragen de AOW-uitgaven per werkende in 2030, 2035 en 2040?

Antwoord 47
Omdat de begrotingshorizon tot en met 2031 loopt, is er geen raming beschikbaar van de AOW-uitgaven na dit jaar. In het CEP 2026 gaat Centraal Planbureau (CPB) uit van een werkzame beroepsbevolking van 10.185.000 mensen in 2030. De AOW-uitgaven in dat jaar zijn € 62,9 miljard. Dit komt uit op een bedrag van circa € 6.000 per werkende.

Het CBS maakt in de bevolkingsprognose uit 2025 een inschatting van de toekomstige grijze druk. De grijze druk betreft de verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 20 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de ouderen tot het werkende deel van de bevolking. De grijze druk bedraagt 39,4% in 2030 en 45% in 2040.

Vraag 48
Hoeveel mensen werken er momenteel door na de AOW-leeftijd? Kunt u deze cijfers per jaar sinds 2015 inzichtelijk maken?

Antwoord 48

[5] CPB (2025) Overheidsschuld op lange termijn en de effecten van begrotingsregels

Ja, zie hieronder de tabel waar het aantal werkenden na de AOW-leeftijd wordt weergegeven. In 2025 werkten 278.000 mensen door na de AOW-leeftijd. De netto arbeidsparticipatie van deze groep was daarmee 9 procent.[6] De AOW-leeftijd is sinds 2015 gestegen van 65 jaar en 3 maanden naar 67 jaar. Onderstaande tabel neemt die gestegen leeftijd mee, waardoor het een deel van de onderliggende trend van gestegen arbeidsparticipatie mist. De arbeidsparticipatie van de groep tussen 65 jaar en 3 maanden en 67 jaar is namelijk ook gestegen.

Jaar	**Werkzame beroepsbevolking op of boven de AOW-leeftijd (totaal x 1000)**	**Netto arbeidsparticipatie**
2015	180	6,3
2016	167	5,7
2017	174	5,9
2018	180	6,1
2019	190	6,4
2020	185	6,1
2021	198	6,6
2022	224	7,5
2023	236	7,8
2024	260	8,6
2025	278	9,0

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Statline Arbeidsdeelname ouderen (StatLine - Arbeidsdeelname; ouderen)

Vraag 49
Kunt u een tabel delen met daarin de instroom in de bijstand, uitgesplitst naar leeftijdscategorieën en herkomstland (gecategoriseerd als Nederland, Europa excl. Nederland en Buiten Europa)?

Antwoord 49
In onderstaande tabel staat het aantal personen tot de AOW-leeftijd dat gedurende het eerste kwartaal van 2026 instroomde in de bijstand, uitgesplitst naar leeftijdscategorieën en de gevraagde herkomstcategorieën.

Tabel: Aantal personen dat de bijstand instroomt, naar herkomst

Leeftijd	Herkomstcategorie			
	Totaal	Nederland	Europa (exclusief Nederland)	Buiten Europa
Totaal	23.490	8.170	1.750	13.580
Jonger dan 25 jaar	5.780	2.380	340	3.060
25 tot 35 jaar	6.770	2.280	500	3.990
35 tot 45 jaar	4.600	1.270	380	2.950
45 tot 55 jaar	3.330	970	280	2.080
55 jaar tot AOW	3.010	1.270	250	1.490

Bron: CBS, Statline, geraadpleegd 12-10-2026.
Noot: De herkomst van personen die in het buitenland zijn geboren wordt bepaald door hun eigen geboorteland. Bij personen die in Nederland geboren zijn, wordt de herkomst bepaald door het geboorteland van de ouders (het geboorteland van de moeder is leidend).

Vraag 50
In welke sectoren werken de meeste mensen door na het bereiken van de AOW-leeftijd?

Antwoord 50
Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek volgt dat in 2023 12% van de mannen doorwerkte na de AOW-leeftijd. Dat deden ze vooral in de sectoren bedrijfseconomie en administratie (16,2%), techniek (15,9%) en transport en logistiek (15,6%). 4% van de vrouwen werkte in 2023 door na de AOW-leeftijd. Dat deden ze vooral in de sectoren bedrijfseconomie en administratie (20,6%), zorg en welzijn (19,6%) en dienstverlening (13,8%).[7]

Vraag 51
Wat zijn de vijf meest voorkomende redenen voor uitstroom uit de bijstand? Zo nee, bent u bereid

[6] Centraal Bureau voor de Statistiek, StatLine - Arbeidsdeelname; ouderen.
[7] Bron: Centraal Bureau voor de statistiek, Hoeveel 67-plussers werken nog?, 2023.

om hiertoe opdracht te geven?

Antwoord 51
Uit cijfers van de Divosa Benchmark Werk & Inkomen blijkt dat in 2025 de meest voorkomende uitstroomredenen waren:

1. Werk (34% van uitgestroomde uitkeringsgerechtigden)
2. Verloop (33%; hieronder valt onder andere bereiken AOW-leeftijd, overlijden, verhuizing naar een andere gemeente, detentie en aangaan van een relatie met een partner met voldoende inkomen).
3. Andere inkomsten (7%)
4. Handhaving (7%)
5. Scholing (4%).

Daarnaast valt 15% van de uitstroom onder ‘overig’.

Vraag 52
In welke sectoren vallen de meeste mensen uit vóór het bereiken van de AOW-leeftijd?

Antwoord 52
Voor de beantwoording van deze vraag is gekeken naar het aantal mensen dat per sector uitvalt en langdurig ziek de WIA-uitkering instroomt.

Onderstaande tabel geeft per sector een weergave van de instroomaantallen in de WIA-uitkering in 2025, het aantal verzekerden twee jaar eerder en het instroomrisico gedefinieerd als instroompercentage (de instroom gedeeld door het aantal verzekerden twee jaar eerder).

Het gemiddelde instroompercentage bedraagt 0,70%. Het instroomrisico is het hoogst in de sector “overig verhuur en zakelijke diensten” (1,12%) gevolgd door “zorg en welzijn” (0,87%) en “vervoer en opslag” (0,79%).

	Instroom WIA 2025*	**Verzekerden 2023 (tot 65 jaar)**	**Instroompercentage**
Landbouw, bosbouw en visserij	442	120.716	0,37%
Industrie	6.652	885.363	0,75%
Bouwnijverheid	1.996	308.888	0,65%
Groothandel	3.085	496.259	0,62%
Detailhandel	4.460	932.260	0,48%
Vervoer en opslag	3.157	400.865	0,79%
Horeca	1.844	545.584	0,34%
Mediabedrijven en uitgeverijen	167	42.428	0,39%
Informatie en communicatie	1.166	285.538	0,41%
Financiële dienstverlening	1.116	277.835	0,40%
Verhuur en handel van onroerend goed	360	67.758	0,53%
Specialistische zakelijke diensten	2.426	565.072	0,43%
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	6.229	924.816	0,67%
Overig verhuur en zakelijke diensten	2.759	245.656	1,12%
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	3.628	612.773	0,59%
Onderwijs	3.439	568.874	0,60%
Zorg en welzijn	12.702	1.460.915	0,87%
Cultuur, sport en recreatie	668	139.998	0,48%
Overige dienstverlening	948	142.091	0,67%
Onbekend	5.989	72.318	
Totaal	63.232	9.096.007	0,70%

* Deze aantallen zijn voorlopig. Een deel van de mensen met een voorschotuitkering uit 2025 is nog niet beoordeeld.

Vraag 53
Kunt u een overzicht geven van de aantallen van de uitstroom van deze vijf meest voorkomende redenen per leeftijdscategorie in 2025?

Antwoord 53
Deze cijfers per leeftijdscategorie zijn niet bekend. Voor alle leeftijdscategorieën samen zijn er cijfers van de Divosa Benchmark Werk & Inkomen; zie hiervoor het antwoord op vraag 51.

Vraag 54
Kunt u aangeven welke maatregelen getroffen worden om het LLO te stimuleren en deze budgetten effectief in te zetten?

Antwoord 54
Om goed inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt, is het belangrijk dat mensen zich blijven ontwikkelen. Dat is nog niet voor iedereen vanzelfsprekend. Met diverse maatregelen stimuleert de overheid het ontwikkelen tijdens de loopbaan. Zo is op de SZW-begroting in 2027 budget beschikbaar voor de Expeditie-regeling om kennis over duurzame inzetbaarheid en LLO concreet toepasbaar te maken voor bedrijven en sectoren via samenwerkingsverbanden. Werkgevers in het midden- en kleinbedrijf kunnen de SLIM-MKB subsidie inzetten om leren en ontwikkelen binnen hun organisatie te stimuleren. Met de SLIM-scholingssubsidie kunnen werkgevers individueel en in collectief verband subsidie aanvragen voor opleidingen die medewerkers volgen om in te stromen of door te stromen. Deze subsidie is er voor banen in maatschappelijk cruciale sectoren als techniek, bouw en energie, zorg en welzijn, onderwijs, kinderopvang, ICT en groen.
Ook wordt ingezet op het stimuleren van de leercultuur in bedrijven. De Slimme Rekenhulp is onlangs geïntroduceerd, een online rekentool die werkgevers helpt om inzicht te krijgen in wat investeringen in LLO opleveren voor hun organisatie.
In het coalitieakkoord zijn vanaf 2028 middelen gereserveerd om te investeren in Leven Lang Ontwikkelen. Het kabinet werkt aan verdere uitwerking en besluitvorming hierover.

Vraag 55
Is het bekend hoeveel deelnemers van LLO-regelingen binnen één jaar na afronding werkt in een andere sector of binnen een andere functie?

Antwoord 55
Uit de evaluatie van de STAP-regeling blijkt dat na 1,5 jaar 50% deelnemers van baan is veranderd, 33% naar een andere werkgever, 17% naar een andere functie bij dezelfde werkgever. De huidige SLIM-scholingssubsidie is vanaf maart 2025 in werking getreden. Het evaluatieonderzoek naar effecten op arbeidsmobiliteit zal na afloop van de SLIM-scholingssubsidieregeling plaatsvinden. De regeling is tot en met eind 2027 van kracht, de uitvoering van de subsidie loopt tot en met eind 2028.

Vraag 56
Welke (financiële) prikkels binnen het BUIG-budget bestaan er voor gemeenten om inwoners met een bijstandsuitkering te begeleiden naar werk?

Antwoord 56
De financieringssystematiek van de BUIG is erop gericht gemeenten te stimuleren om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering en aan het werk te helpen en houden. Het macrobudget dat voor alle gemeenten gezamenlijk beschikbaar is voor de uitgaven aan bijstandsuitkeringen, wordt voor het grootste deel op basis van een objectief verdeelmodel onder gemeenten verdeeld. Het budget voor gemeenten is zo een objectieve inschatting van de noodzakelijke uitgaven binnen de gemeente. Overschotten op het budget mogen gemeenten houden en vrij besteden, tekorten komen voor rekening van de gemeente. Dit is als prikkel bedoeld voor gemeenten om de uitgaven aan bijstand te beperken.

Vraag 57
Hoeveel wordt in 2027 per inburgeraar gemiddeld uitgegeven aan inburgering, inclusief de uitgaven van gemeenten en rijk?

Antwoord 57

Het is niet bekend hoeveel geld gemiddeld per inburgeraar wordt uitgegeven aan inburgering. De inburgering kent verschillende geldstromen aan diverse stakeholders, zoals het COA, DUO en gemeenten. Deze kosten kunnen niet allemaal toegedeeld worden aan een individuele inburgeraar.

De kosten van inburgering onder gemeenten zijn wel bekend. Uit het eerder met de Tweede Kamer gedeelde onderzoek naar de kosten van gemeenten over 2024 (Kamerstukken II 2025/26, 32 824, nr. 478), blijkt dat de uitvoeringskosten van gemeenten gemiddeld € 1.700 tot € 2.300 per inburgeraar bedroegen. De kosten aan taallessen in het kader van de leerroutes en individuele voorzieningen over een heel inburgeringstraject bedroegen € 12.800 tot € 15.800 per inburgeraar.

Vraag 58
Hoeveel wordt er jaarlijks uitgegeven aan de bijstand sinds 2015? Indien mogelijk, kunt u een uitsplitsing maken in uitgegeven bedragen aan uitkeringen en overige kosten (zoals uitvoeringskosten)? Zo nee, bent u bereid om hiertoe opdracht te geven?

Antwoord 58
In onderstaande tabel staan de netto uitgaven aan bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies van 2015 tot en met 2025 van alle gemeenten gezamenlijk weergegeven. Ook bijstandsgerelateerde uitkeringen op grond van de IOAW, IOAZ, en Bbz zijn hierbij inbegrepen. Deze uitgaven worden gezamenlijk gepresenteerd omdat er van 2015 tot 2018 geen gegevens voor de afzonderlijke uitkeringen beschikbaar zijn.

Tabel: Netto uitgaven aan bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies 2015-2025 x € mln.

2015	2016	2017	2018	2019	2020
5.704,3	5.968,5	6.166,0	6.056,2	5.916,4	6.057,8

2021	2022	2023	2024	2025
6.141,1	6.010,7	6.583,6	7.162,3	7.695,1

Vanaf 2018 zijn de netto uitgaven aan de algemene bijstand wel beschikbaar. Deze staan in onderstaande tabel weergegeven:

Tabel: Netto uitgaven aan algemene bijstand 2018-2025 x € mln.

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
5.536,0	5.362,7	5.472,1	5.518,3	5.330,6	5.898,8	6.395,2	6.873,6

Het is niet bekend hoeveel er wordt uitgegeven aan uitvoeringskosten. Dit budget is onderdeel van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Gemeenten hoeven zich over hun uitgaven binnen het gemeentefonds niet zo specifiek te verantwoorden aan het Rijk. Het college legt verantwoording af aan de gemeenteraad. Binnen het stelsel is het niet passend dit landelijk te monitoren.

Vraag 59
Welk percentage van de inburgeringsplichten behaalt de vastgestelde leerroute binnen de daarvoor gestelde termijn?

Antwoord 59
Van alle 22.079 personen die op 1 oktober jl. op grond van de Wi2021 aan hun inburgeringsplicht hadden voldaan door één van de drie leerroutes succesvol af te ronden, hadden 17.717 personen (80%) dit binnen de inburgeringstermijn van drie jaar gedaan (bron: DUO). Of dit percentage ook representatief zal zijn voor inburgeringsplichtigen die op dit moment nog niet aan hun inburgeringsplicht hebben voldaan, is moeilijk in te schatten.

Vraag 60
Hoeveel geld wordt er uitgegeven aan organisaties binnen de Participatiewet aan re-integratiebudgetten?

Antwoord 60
Het is niet bekend hoeveel geld er uitgegeven wordt aan organisaties vanuit het re-integratiebudget. Dit budget is onderdeel van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Het college (gemeenten) hoeft zich over zijn uitgaven binnen het gemeentefonds niet te verantwoorden aan het Rijk. Het college dient hierover verantwoording af te leggen aan de gemeenteraad.

Vraag 61
Wat zijn de belangrijkste aantoonbare redenen waarom inburgeraars deze termijn niet behalen?

Antwoord 61
Er zijn verschillende redenen waarom inburgeraars niet binnen drie jaar aan de inburgeringsplicht voldoen. Zo kunnen inburgeraars vertraging hebben opgelopen omdat zij tijdens de inburgeringstermijn zijn bevallen van een kind, een langdurige ziekte hebben gehad, een partner is overleden of vanwege deelname aan een alfabetiseringstraject. Inburgeraars kunnen in dat geval een verlenging van de inburgeringstermijn krijgen. Er is geen uitsplitsing beschikbaar hoe vaak de verschillende verlengingsgronden worden toegekend. Daarnaast zijn er inburgeraars die de termijn verwijtbaar overschrijden. Bij de beantwoording van vraag 130 wordt hier cijfermatig verder op ingegaan.

Vraag 62
Hoeveel personen met een bijstandsuitkering hebben in 2025 gebruik gemaakt van een re-integratievoorziening van de gemeente?

Antwoord 62
Eind 2025 ondersteunden gemeenten in totaal ruim 193.000 mensen met een re-integratievoorziening. Ongeveer 118.000 (61%) van deze mensen ontvingen een (aanvullende) bijstandsuitkering; dit betreft circa 29% van de bijstandspopulatie eind 2025. De overige ondersteunde mensen waren niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden en werkenden zonder aanvullende uitkering die ondersteuning nodig hebben.

Vraag 63
Kunt u aangeven welke maatregelen worden getroffen om de arbeidsproductiviteit te verhogen?

Antwoord 63
Het kabinet wil werken aan een sterke Nederlandse economie waarin het verbeteren van de arbeidsproductiviteit en het verdienvermogen bijdragen aan het vergroten van de brede welvaart, zodat de koek voor allen ietsje groter wordt. Ook wil het kabinet toewerken naar een Nederland waar iedereen, naar vermogen, kan bijdragen. Want we hebben alle handen nodig in een krappe en vergrijzende arbeidsmarkt. Daarom is het kabinet de komende maanden met de sociale partners in gesprek over een sociaal akkoord.

Daarnaast staan het benutten van ieder arbeidspotentieel en het verhogen van onze productiviteit hoog op de agenda van de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat. Met de Talentstrategie maakt het kabinet bewustere keuzes over de inzet van schaars talent. Door matching en begeleiding naar werk te verbeteren en het arbeidsaanbod te verhogen. Denk aan het stimuleren van meer uren werk en gerichte kennis- en arbeidsmigratie. Ook werkt het kabinet in samenwerking met de relevante partners de komende periode aan het programma Nederland Werkt. Dit programma is een brede aanpak gericht op het aan het werk helpen van mensen die nu nog langs de kant staan, en op het gezond en duurzaam aan het werk houden van werkenden. Daarnaast werkt het kabinet via de productiviteitsagenda aan 6 thema’s: goed opgeleide beroepsbevolking, goed functionerende arbeidsmarkt, digitalisering, innovatie en adoptie, sterkere interne markt, toegang tot financiering, slagvaardige overheid en regeldruk. Tot slot heeft dit kabinet een Productiviteitsraad ingesteld die met een regulier advies zal komen.

Vraag 64
Welke gemeenten zijn het meest effectief in mensen met een bijstandsuitkering naar werk begeleiden? Kunt u duiden welke factoren bijdragen aan deze effectiviteit?

Antwoord 64
Er is geen landelijke vergelijking tussen gemeenten op het gebied van de effectiviteit van het naar werk begeleiden van bijstandsgerechtigden. Colleges leggen verantwoording af over de effectiviteit van het beleid en de uitvoering aan hun gemeenteraad.

Vraag 65
Kunt u aangeven welke maatregelen worden getroffen om het aantal gewerkte uren per werkende, bijvoorbeeld via een meerwerkbonus, te verhogen?

Antwoord 65
De minister van SZW onderzoekt momenteel samen met de staatssecretaris van Financiën maatregelen om meer werken meer te laten lonen. Dit betreft de maatregelen die in het coalitieakkoord worden genoemd: de voltijdsbonus, het meerurenvoordeel en de arbeidskorting per

uur. De uitkomsten hiervan ontvangt u in een Kamerbrief over meer uren werken. Deze ontvangt u uiterlijk in december.

Daarnaast stimuleert het kabinet meer uren werken door de herziening van het financieringsstelsel van de kinderopvang, waardoor veel werkende ouders onderaan de streep meer overhouden als zij (meer uren) gaan werken. Met het Groeifondsprogramma *Meer uren werkt!* onderzoekt het kabinet interventies die gericht zijn op het wegnemen van (praktische) belemmeringen bij deeltijdwerkers in de sectoren onderwijs, zorg en kinderopvang om meer uren te werken. En met de pilot *Meerurenmaatwerk* onderzoekt de staatssecretaris van Onderwijs en Emancipatie maatregelen om het aantal gewerkte uren onder deeltijdwerkers in het primair onderwijs te stimuleren voor wie dat wil en kan.

Vraag 66
Hoeveel mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben in 2025 gebruikgemaakt van re-integratiedienstverlening van Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)? Kunt u dit aantal uitsplitsen naar WIA, Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong), Ziektewet en Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO)/ Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen (WAZ)?

Antwoord 66
Cijfers over het aantal mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering zijn te vinden in de UWV Kwantitatieve informatie 2025.
Er zijn in 2025 37.019 trajecten aangeboden aan mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Het ging om 7.155 mensen met een Wajong-uitkering, 229 mensen met een WAO/WAZ-uitkering, 13.472 mensen met een WIA-uitkering, 3.173 mensen met een WW-uitkering en 12.990 mensen met een Ziektewetuitkering.

Daarnaast zijn er 117.626 coachgesprekken gevoerd en 3.023 werkplannen gemaakt.
In 2025 zijn 931 mensen met een WIA-uitkering gestart met een traject naar werk, 5.100 mensen met een WIA-uitkering met een werkfit-traject, 1.168 mensen met een WIA-uitkering met scholing, 5.248 mensen met een WIA-uitkering met een modulair traject.

Ook zijn er 20.998 oriëntatiegesprekken gevoerd en 148.679 coachgesprekken.

In 2025 zijn 737 mensen met een Wajong-uitkering gestart met een traject naar werk, 2.463 mensen met een Wajong-uitkering met een werkfit-traject, 774 mensen met een Wajong-uitkering met scholing en 2.734 mensen met een Wajong-uitkering met een modulair traject. Daarnaast hebben 1.246 mensen met een Wajong-uitkering gewerkt door middel van een proefplaatsing.

Vraag 67
Kunt u aangeven welke maatregelen worden getroffen om de arbeidsparticipatie te verhogen?

Antwoord 67
Dit kabinet wil toewerken naar een Nederland waar iedereen, naar vermogen, kan bijdragen. Want we hebben alle handen nodig in een krappe en vergrijzende arbeidsmarkt. Het benutten van ieder arbeidspotentieel en het verhogen van onze productiviteit staan hoog op de agenda van de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat.

Met de Talentstrategie maakt het kabinet bewustere keuzes over de inzet van schaars talent. Door matching en begeleiding naar werk te verbeteren en het arbeidsaanbod te verhogen. Denk aan het stimuleren van meer uren werk en gerichte kennis- en arbeidsmigratie. Ook werkt het kabinet in samenwerking met de relevante partners de komende periode aan het programma Nederland Werkt. Dit programma is een brede aanpak gericht op het aan het werk helpen van mensen die nu nog langs de kant staan. Verder gaan we de komende maanden met de sociale partners in gesprek over een sociaal akkoord. Daarbij is het benutten van ieders arbeidspotentieel wat ons betreft een belangrijk onderwerp.

Vraag 68
Kunt u aangeven hoeveel gemeenten bijstandsgerechtigden een baan aanbieden via een sociaal ontwikkelbedrijf? Indien mogelijk, kunt u ook aangeven om hoeveel mensen dit gaat?

Antwoord 68
Er is niet exact bekend hoeveel mensen die werkzaam zijn bij een sociaal ontwikkelbedrijf, voorheen in de bijstand zaten.

De basisdienstverlening van sociaal ontwikkelbedrijven is gericht op de doelgroep van de Wsw en op de doelgroep beschut werk. Daarnaast nemen veel sociaal ontwikkelbedrijven mensen vanuit de banenafspraak (tijdelijk) in dienst. De mate waarin dit laatste gebeurt, verschilt per sociaal ontwikkelbedrijf. De Cedris sectorinformatie 2025 biedt inzicht in het aantal mensen dat bij de sociaal ontwikkelbedrijven in dienst is. Eind 2025 waren dit zo'n 45.000 Wsw'ers, 10.000 beschutte werkers en bijna 8.000 medewerkers vanuit de banenafspraak.

Voor een belangrijk deel van deze medewerkers geldt dat zij of een voorgeschiedenis in de bijstand hebben of dat zij zonder het dienstverband bij het sociaal ontwikkelbedrijf in de bijstand terecht zouden komen. Daarnaast spelen sociaal ontwikkelbedrijven in veel regio's een waardevolle rol in de ondersteuning en begeleiding van mensen die bij reguliere werkgevers in dienst zijn. Zonder deze dienstverlening zou een belangrijk deel van deze mensen niet aan het werk zijn gekomen of niet altijd in staat zijn om een baan te behouden. Ook deze dienstverlening helpt dus bijstandsgerechtigden met re-integratie en/of voorkomt dat iemand in de bijstand terechtkomt.

Het overgrote deel van de gemeenten maakt gebruik van de diensten van een sociaal ontwikkelbedrijf. Een klein deel van de gemeenten biedt deze dienstverlening ook, maar organiseert dit op een andere wijze dan via het sociaal ontwikkelbedrijf.

Vraag 69
Kunt u aangeven welke maatregelen getroffen worden om werken meer te laten lonen?

Antwoord 69
Een belangrijke maatregel die dit kabinet neemt om werken meer te laten lonen is de hervorming van het financieringsstelsel voor kinderopvang, waardoor veel werkende ouders onderaan de streep meer overhouden als zij (meer uren) gaan werken. In aanloop naar het nieuwe financieringsstelsel verhoogt het kabinet de vergoedingspercentages in de kinderopvangtoeslag ieder jaar. Zo ook in 2027. Daarnaast onderzoekt het kabinet onorthodoxe maatregelen om werken lonender te maken, zoals een voltijdsbonus, een arbeidskorting per gewerkt uur en een meerurenvoordeel.

Vraag 70
Kunt u aangeven welke maatregelen getroffen worden om nieuwkomers sneller aan een baan te helpen?

Antwoord 70
Om nieuwkomers sneller aan het werk te helpen, zet het kabinet in op drie doorbraken. Het plan kent de volgende ambities.

Ten eerste zorgt het kabinet dat werk centraal komt te staan in de gehele keten. Hiervoor kijken we naar manieren om de Participatiewet en de Wet inburgering beter met elkaar in lijn te brengen. Daarnaast zorgen we ervoor dat nieuwkomers taal en werk zodanig kunnen combineren dat zij vier dagen per week kunnen werken. Hiervoor bieden we ruimte in de inburgeringstermijn met een extra verlengingsgrond voor werkenden. De werkwijze van Startbanen wordt in 2027 uitgebreid.

Ten tweede zetten we in op afspraken maken met werkgevers over het in dienst nemen van nieuwkomers en het inzetten van voorschakeltrajecten en praktijkgerichte scholing. We beogen zodoende deals maken met een meerderheid van de tekortsectoren over instroom naar werk, doorgroei naar beter werk en taal op de werkvloer.

Ten derde zetten we voor asielzoekers met een kansrijke asielaanvraag in de opvang vanaf dag 1 in op taalverwerving en toeleiding naar werk. Daarvoor ontwikkelen we voorlopers van een taalboost voor asielzoekers, breiden we de Meedoenbalies uit en wil het kabinet bezien hoe asielzoekers ondersteuning naar werk kunnen krijgen. De minister van Werk en Participatie is met gemeenten in gesprek over een wettelijke taak hierop en het organiseren van samenwerking met de overige partijen binnen het Werkcentrum. Verder maken we het gemakkelijker voor asielzoekers om te werken. Hiervoor onderzoeken we alternatieven voor de tewerkstellingsvergunning en werken we aan een mogelijke aanpassing van de Regeling eigen bijdrage asielzoekers (Reba).

Vraag 71
Kunt u aangeven welke maatregelen getroffen worden om de regeldruk voor werkgevers te verlagen?

Antwoord 71
In de eerste 500-regelaanpak zijn er vanuit het ministerie van SZW 72 regels geselecteerd om te schrappen of te vereenvoudigen om de regeldruk voor ondernemers te verminderen. Een overzicht

vindt u in de brief van de minister van Economische Zaken van 29 juni jl. (Kamerstuk II, 2025/26, 29 515, nr. 501).

Daarnaast treft dit kabinet maatregelen om de regeldruk voor ondernemers te verlagen. Het kabinet is voornemens per 1 januari 2028 een Zelfstandigenwet in te voeren. Deze wet beoogt de kwalificatie van arbeidsrelaties te verduidelijken en vereenvoudigen. Daarnaast wil het kabinet de loondoorbetaling bij ziekte meer werkbaar maken, vooral voor kleinere werkgevers. De minister van Werk en Participatie heeft uw Kamer op 8 september 2026 hierover geïnformeerd (Kamerstuk II 2025/26, 32 716, nr. 70). Conform het coalitieakkoord gaat het kabinet de administratieve lasten voor werkgevers (verder) beperken en (bureaucratische) belemmeringen wegnemen die in de Wet verbetering poortwachter zitten. Tot slot zal het kabinet in het eerste kwartaal van 2027 in een brief uiteenzetten welke stappen het voornemens is te zetten om ervaren regeldruk rondom Risico inventarisatie en -evaluatie (RI&E) te verlagen, conform meerdere aangenomen moties.

De 500-regelaanpak wordt voortgezet. In het najaar van 2027 rapporteert de minister van EZK over de resultaten van deze aanpak.

Vraag 72
Kunt u aangeven welke maatregelen getroffen worden om een voldoende flexibele arbeidsmarkt te faciliteren?

Antwoord 72
Het kabinet heeft in haar aanpak een tweeledige strategie om te zorgen voor passende ruimte voor flexibiliteit. Allereerst worden via het arbeidsmarktpakket stappen gezet richting een meer wendbare arbeidsmarkt via de wetsvoorstellen personeelsbehoud bij crisis en de aanpassingen qua verplichtingen in het tweede ziektejaar bij werknemers van kleine en middelgrote werkgevers. Daarnaast zijn in het coalitieakkoord een aantal richtingen geschetst om verdere stappen te zetten qua wendbaarheid, zoals hervorming van de transitievergoeding, verbetering van de re-integratie en een betere stimulering van van-werk naar-werk. Ook op deze onderdelen zet het kabinet zich de komende periode in, in gesprek met sociale partners, om toe te werken naar een beter werkende arbeidsmarkt voor werknemers én werkgevers met voldoende flexibiliteit.

Tegelijkertijd is het op de arbeidsmarkt altijd een balansoefening tussen wendbaarheid en flexibiliteit enerzijds en voldoende zekerheid anderzijds. Mede tegen de achtergrond van de verschuiving in werkgelegenheid van hoog- naar laagproductieve arbeid (een zorg vanuit het rapport Wennink, eerder Borstlap) is de afgelopen tijd juist ook ingezet op voldoende zekerheid voor flexwerkers, via de Wet meer zekerheid flexwerkers die voor de zomer door de Eerste Kamer is aangenomen.

Vraag 73
Hoeveel herbeoordelingen worden er sinds 2015 per jaar uitgevoerd? Kunt u deze uitsplitsen in herbeoordelingen ten behoeve van de Inkomensvoorziening voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten (IVA) en herbeoordelingen gericht op (meer/weer) werken?

Antwoord 73
Zie hieronder een tabel voor het aantal WIA-herbeoordelingen per jaar.[8]

Jaar	Aantal herbeoordelingen
2015	31.484
2016	35.059
2017	28.655
2018	27.594
2019	29.868
2020	25.237
2021	22.194
2022	20.272
2023	20.087
2024	19.669
2025	14.020

Voor de herbeoordelingen die hebben geleid tot een IVA-uitkering, staat in de tabel hieronder een uitsplitsing vanaf 2022.[9]

[8] Bron: UWV, Kwantitatieve Informatie, diverse jaargangen

[9] Bron: UWV, Kwantitatieve Informatie, 2022–2025

Jaar	WGA → IVA
2022	7.358
2023	7.967
2024	8.142
2025	5.693

In deze beantwoording wordt aangehouden dat het enkele gegeven dat meer werken de katalysator is voor een herbeoordeling. Dat kan in de volgende situaties:
- Omdat het recht op een IVA-uitkering wordt beëindigd omdat de uitkeringsgerechtigde langer dan 12 maanden een inkomen verwerft dat meer bedraagt dan 20% van het maatmaninkomen per maand en daarom is opgeroepen door UWV[10];
- Omdat een WGA-uitkeringsgerechtigde met arbeid meer verdient dan 65% van het maatmaninkomen per uur.[11]

Sinds 1 oktober 2022 vindt (tijdelijk) geen herbeoordeling plaats op grond van het gegeven dat de IVA-gerechtigde gedurende 12 maanden een inkomen verwerft dat meer bedraagt dan 20% van het maatmaninkomen per maand. Uit gegevens van UWV blijkt dat jaarlijks sinds 2023 ruim 4.000 WGA-uitkeringen worden beëindigd omdat betreffende verzekerden met arbeid meer dan 65% van hun maatmaninkomen per uur verdienen. Voor de goede orde zij opgemerkt dat hier geen daadwerkelijke herbeoordeling aan vooraf gaat, de uitkeringen worden administratief beëindigd.

Vraag 74
Kunt u aangeven welke maatregelen getroffen worden om cao's te moderniseren?

Antwoord 74
Het ministerie werkt samen met sociale partners aan een traject van onderhoud en modernisering van het cao en avv-stelsel, om het draagvlak voor cao's ook voor de toekomst te behouden en te vergroten. Uw Kamer is recent geïnformeerd over de voortgang en stand van zaken van de maatregelen (Kamerstukken II 2026/27, 29 544, nr. 1336).

Het afsluiten van cao's wordt gedaan door sociale partners. Zij gaan over de inhoud van cao's en maken gezamenlijk decentrale afspraken die passen bij de betreffende sector of onderneming. Zo zorgen zij ervoor dat deze telkens geactualiseerd worden en kunnen meebewegen met recente ontwikkelingen. De Stichting van de Arbeid heeft in oktober 2025 aanbevelingen gedaan aan decentrale cao-partijen met betrekking tot het afsluiten van cao's. Daarbij hebben zij partijen onder andere opgeroepen om meer aandacht te besteden aan maatwerk binnen de cao, dispensatiemogelijkheden op te nemen, het taalgebruik in cao's begrijpelijk te houden en te zorgen voor een actuele en heldere werkingssfeer.

Vraag 75
Welk deel van de werkgevers is verzekerd voor de loondoorbetaling bij ziekte? Kunt u dit uitsplitsen in categorieën op basis van het aantal werknemers (bijv. <10, 10-50, etc.) en ook een uitsplitsing maken naar sector?

Antwoord 75
Onderzoek uit 2025 laat zien dat ongeveer 60% van de werkgevers een verzuimverzekering heeft. Onder kleine werkgevers (2 tot 50 werkzame personen) ligt de verzekeringsgraad rond de 70% (Kamerstukken II 2025/26, Bijlage bij Kamerbrief Eindrapport onderzoek verzuimverzekeringsgraad onder werkgevers, 29 544 nr. 1309). Een uitgebreider beeld uit dit onderzoek:

Figuur 3.1 De totale gewogen verzekeringsgraad ligt op 60 procent

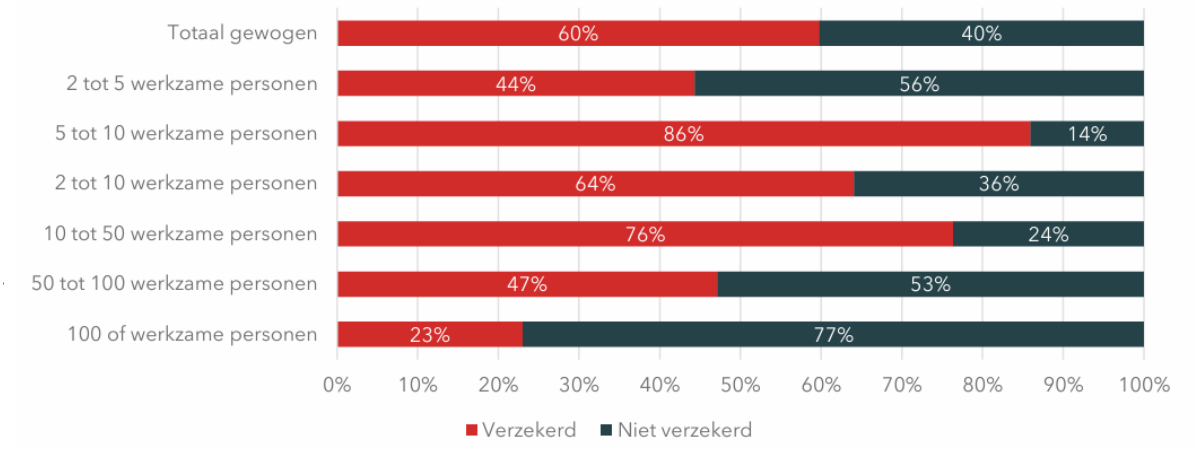

Een actuele uitsplitsing van de verzekeringsgraad per sector is niet beschikbaar. Wel laat eerder onderzoek (2014) zien dat de verzuimverzekeringsgraad bij kleine bedrijven (met 10 of minder werknemers) het hoogst ligt in de sectoren bouwnijverheid, industrie en zakelijke diensten. Hetzelfde onderzoek laat ook zien dat bedrijven in de landbouwsector (dus alle bedrijven in die sector bij elkaar, ongeacht omvang) gemiddeld vaker zijn verzekerd dan in de andere sectoren (Kamerstukken II 2014/15, Bijlage bij Kamerstuk Loondoorbetaling bij ziekte, 29 544, nr. 586).

Vraag 76
Kunt u aangeven welke maatregelen getroffen worden om het ontslagrecht te versoepelen?

Antwoord 76
De minister van SZW verkent verscheidene maatregelen rondom het ontslagrecht. Een van deze maatregelen is de verruiming van het afspiegelingsbeginsel bij collectief ontslag. Deze maatregel heeft als primair doel de huidige beoogde situatie – waarin een werkgever 10% van de werknemers die voor ontslag in aanmerking komen buiten beschouwing mag laten – makkelijker implementeerbaar te maken.

Ook een maatregel omtrent het verruimen van de aftrekmogelijkheden voor scholings- en omscholingskosten van de transitievergoeding wordt momenteel verkend. Deze maatregel heeft als primair doel om de voorwaarden voor het in mindering brengen van scholingskosten op de transitievergoeding te verruimen. Werkgevers die tijdig en voldoende hebben geïnvesteerd in (om)scholing van hun werknemer kunnen dan makkelijker de kosten hiervan aftrekken van de transitievergoeding. Daarnaast verkent de minister van SZW het voornemen uit het coalitieakkoord dat werkgevers die zich maximaal inzetten rondom de re-integratieverplichtingen uit de Wet verbetering poortwachter minder of geen transitievergoeding hoeven te betalen.

Ten slotte is er de ambitie van dit kabinet om de transitievergoeding aan de nieuwe LLO-infrastructuur te koppelen zodat deze meer wordt gebruikt voor de transitie van werk naar werk. Deze maatregel ziet dus niet zozeer op de hoogte van de transitievergoeding, maar op de manier waarop deze kan worden uitgekeerd en besteed. De uitvoering hiervan is afhankelijk van de fundamentele aanpassingen aan de LLO-infrastructuur, zoals bijvoorbeeld het invoeren van individuele leerrekeningen. Op dit moment wordt er een verkenning uitgevoerd naar de individuele leerrekeningen. Deze wordt dit najaar afgerond en in het voorjaar van 2027 volgt een kabinetsreactie met een concreet tijdspad voor het vervolg.

De minister van SZW ziet bovenstaande maatregelen niet los van het afschaffen van de compensatieregeling transitievergoeding en is voornemens om bovenstaande maatregelen in samenwerking met de sociale partners en uw Kamer te vertalen tot een gebalanceerd pakket voor werkgevers en werknemers. Dit pakket wordt – in lijn met de motie Michon-Derkzen – met prioriteit uitgewerkt.

Vraag 77
Welk aandeel van de beroepsbevolking valt onder een cao die geregistreerd is bij het ministerie en hoe heeft dit aandeel zich ontwikkeld sinds 2015?

Antwoord 77
De cao-dekkingsgraad, berekend als het percentage werknemers op wie een cao van toepassing is in Nederland, bedraagt volgens het CBS 72,5% in 2024 (https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2025/41/werknemers-naar-soort-cao-en-sbi-naar-achtergrondkenmerken-2010-2024). Tussen 2015 en 2024 daalde het percentage werknemers dat valt onder een cao van 75,1% naar 72,5%. Het is de bedoeling dat meer recente cijfers over de cao-dekkingsgraad (2025 en 2026) in de tweede helft van 2027 gepubliceerd worden.

Vraag 78
Welk deel van de beroepsbevolking valt onder een cao waarin de loondoorbetaling bij ziekte in het eerste jaar 100% is en hoe heeft dit aandeel zich ontwikkeld sinds 2015?

Antwoord 78
We kunnen geen antwoord geven op de vraag, omdat de data in de teller (aantal werknemers volgens opgave van cao-partijen) en noemer (beroepsbevolking in Nederland volgens CBS) niet uit dezelfde bron komen. We kunnen wel de vraag beantwoorden voor cao-werknemers.
Uit jaarlijks onderzoek onder de grootste cao's in Nederland (Ministerie van SZW, 18 mei 2026, "Cao-afspraken 2026") waar ongeveer vijf miljoen cao-werknemers onder vallen, blijkt dat sinds

2015 voor ongeveer drie miljoen werknemers de wettelijke loondoorbetaling bij ziekte in het eerste jaar tot 100% wordt aangevuld. Dit aandeel is in de onderzochte periode niet of nauwelijks veranderd.

Vraag 79
Zit er een piek in het herstel net na het begin van het tweede ziektejaar en is deze te verklaren?

Antwoord 79
Uit onderzoek blijkt dat er rond 52 weken ziekte sprake is van een tijdelijke verhoging van het aantal werknemers dat zich hersteld meldt (Beleidsonderzoekers en Epsilon Research, 10 december 2018, “Verzuimcurven gedurende de loondoorbetalingsperiode”). In het onderzoek wordt aangegeven dat dit mogelijk samenhangt met de minder gunstige uitkeringsvoorwaarden die voor werknemers kunnen gelden vanaf het tweede ziektejaar, ook ander onderzoek wijst daarop (Timp, S., Foreest, N. D. V., & Rhenen, W. V., 2024 “Effect of financial incentives on the cost and duration of sickness absence”). Veel bovenwettelijke aanvullingen bij loondoorbetaling bij ziekte (door werkgevers en werknemers afgesproken in een cao) eindigen namelijk na het eerste ziektejaar.

Vraag 80
Welke kosten maken werkgevers gemiddeld aan re-integratiekosten?

Antwoord 80
Werkgevers maken in het kader van de re-integratie kosten voor verzuimbegeleiding en arbodienstverlening. Ook zijn er bij verzuim de kosten van loondoorbetaling, eventuele vervanging van de zieke werknemer en eventueel verlies aan productiviteit. Exacte bedragen of gemiddelde kosten zijn niet bekend. De kosten kunnen sterk verschillen afhankelijk van de aard van het bedrijf (werkzaamheden en sector) en dus ook de mate waarin de verrichte activiteiten arbeidsintensief zijn. Ook ziekteverzuimpercentages verschillen sterk per sector en bedrijf.

Vraag 81
Welk percentage werknemers re-integreert succesvol binnen de eerste twee ziektejaren? Indien mogelijk, kunt u deze cijfers uitsplitsen voor spoor 1 (eigen werkgever) en spoor 2 (andere werkgever) van de Wet Poortwachter?

Antwoord 81
Uit onderzoek van 2018 (Beleidsonderzoekers en Epsilon Research, 10 december 2018, “Verzuimcurven gedurende de loondoorbetalingsperiode”) blijkt dat ongeveer 98% van de verzuimmeldingen niet het tweede ziektejaar bereikt en dus (in verreweg de meeste gevallen) in succesvolle re-integratie via het eerste spoor eindigt. Na 52 weken is er bij ongeveer 2,1% van de verzuimmeldingen (nog) geen sprake van herstel. Ongeveer 57% daarvan re-integreert nog in het tweede ziektejaar en ongeveer 43% daarvan niet (deze laatste groep doet in de regel een WIA-aanvraag). Van de 57% die re-integreert in het tweede ziektejaar re-integreert verreweg het grootste gedeelte via het eerste spoor (naar inschatting ongeveer 85%) en een beperkt gedeelte via het tweede spoor (naar inschatting ongeveer 15%).

Vraag 82
Kunt u aangeven welke maatregelen worden getroffen om de Wet Poortwachter meer activerend te maken?

Antwoord 82
Er is een knelpuntenanalyse van de Wet verbetering poortwachter gestart, met het doel administratieve lasten en belemmeringen te verminderen en effectiviteit van re-integratie te verbeteren. Vóór de begrotingsbehandeling 2027 zal de minister van Werk en Participatie uw Kamer het eindrapport sturen. Het kabinet zal zich hierna beraden op de opvolging hiervan.

Vraag 83
Welke trend in het aantal mensen met een WIA-uitkering verwacht het ministerie tot aan 2040?

Antwoord 83
De WIA is een nog ingroeiende regeling. Dat komt doordat mensen maximaal ongeveer 50 jaar een WIA-uitkering kunnen ontvangen terwijl de WIA pas 20 jaar bestaat. Het totaal aantal mensen met een WIA-uitkering zal daardoor tot circa 2060 blijven groeien, ook als de instroom jaarlijks even groot blijft.

Daarnaast zijn er verschillende trends die de afgelopen decennia een rol hebben gespeeld in het aantal WIA-uitkeringen. Zo zorgden de groei van de (beroeps)bevolking en de toename van de arbeidsparticipatie voor meer verzekerden voor de WIA. Daarbij zorgde de vergrijzing voor een

toename van oudere werknemers, die een verhoogd instroomrisico hebben. Voor de toekomst is de verwachting dat de beroepsbevolking tot 2040 vrij stabiel blijft en daarna weer toeneemt.[12] Daarnaast bereikt de vergrijzing naar verwachting in 2040 het hoogtepunt, waarna het aandeel ouderen in de totale bevolking naar verwachting zal dalen.[13]

De ontwikkeling van het aantal WIA-ontvangers tot nu toe ligt vanwege deze trends voor het grootste deel in lijn der verwachting. De afgelopen jaren zien we echter een grotere stijging van het aantal uitkeringen dan eerder verwacht. Dit heeft enerzijds te maken met tijdelijke en administratieve effecten, zoals een piek in de instroom door Covid en extra uitkeringen als gevolg van de uitvoeringsproblematiek en de maatregelen die daaromtrent genomen worden. Daarnaast vallen er meer mensen uit als gevolg van psychische problemen, wat mogelijk komt door factoren als de overspannen arbeidsmarkt, het steeds intensiever gebruik van sociale media en de toename van thuiswerken, waardoor werk en privé steeds meer in elkaar overlopen.[14] Het is onduidelijk hoe deze trend zich zal ontwikkelen richting de toekomst en van invloed zal zijn op de toename van het aantal mensen met een WIA-uitkering.

Vraag 84
Hoeveel mensen met een Wajong uitkering werken (gedeeltelijk)?

Antwoord 84
In 2025 werkten 56.593 mensen met een Wajong-uitkering die arbeidsvermogen hebben (geheel of gedeeltelijk). Daarnaast werkten 3.553 mensen met een Wajong-uitkering die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben (geheel of gedeeltelijk), hoewel zij daartoe geen verplichting hebben (bron: UWV kwantitatieve informatie 2025, p. 34).

Vraag 85
Hoeveel personen met een WIA-uitkering werken naast hun uitkering? Kunt u dit uitsplitsen per WIA-categorie (35-80% arbeidsongeschikt, Regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) en IVA)?

Antwoord 85
Onderstaande tabel toont het aantal personen met een WIA-uitkering in de maand december 2025, waarvan het deel werkenden en niet-werkenden en het bijbehorende percentage werkenden, uitgesplitst per categorie WGA 35-80, WGA 80-100 en IVA.

	Personen met WIA-uitkering	**Werkenden**	**Niet werkenden**	**Percentage werkenden**
WGA 35-80	77.065	37.639	39.426	49%
WGA 80-100	217.363	19.222	198.141	9%
IVA	189.387	8.096	181.291	4%
Totaal	483.815	64.957	418.858	13%

Vraag 86
Welke taakstelling heeft het UWV voor de komende jaren nu en kunt u deze uitsplitsen per kabinet waar de taakstelling vandaan komt?

Antwoord 86
De taakstellingen uit het vorige en huidige kabinet lopen in totaal op tot structureel € 444,677 miljoen voor UWV. In onderstaande tabel wordt aangegeven waar de taakstelling vandaan komt.

Tabel: Taakstellingen UWV

UWV x € 1 miljoen	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**Struc.**
Bijdrage apparaatstaakstelling Hoofdlijnenakkoord kabinet-Schoof	-23,795	-36,267	-48,686	-48,686	-48,686	-48,686
Taakstelling amendement Bontenbal c.s. t.b.v. OCW begroting 2025	-26,600	-26,600	-26,600	-26,600	-26,600	-26,600
Efficiencytaakstelling coalitieakkoord kabinet-Jetten	-16,710	-32,831	-49,358	-65,619	-65,619	-65,619

[12] PBL/CBS (2022). *Ontwikkeling van de potentiële beroepsbevolking - PBL/CBS Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2022–2050 | CBS*.
[13] PBL/CBS (2022). *Vergrijzing - PBL/CBS Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2022–2050 | CBS*.
[14] UWV (2025). *WIA-instroom 2018-2024 geduid* en UWV (2025). *Volumeontwikkelingen najaar 2025*.

Taakstelling Slagvaardige overheid coalitieakkoord kabinet-Jetten	-	-	-61,230	-152,572	-152,572	-152,572
Aanvullende taakstelling Rijk Miljoenennota 2027	-	-	-	-	-30,200	-151,200
Versnellen taakstelling slagvaardige overheid Miljoenennota 2027	-	-29,700	-30,200	-	-	-
Totaal	**-67,105**	**-125,398**	**-216,074**	**-293,477**	**-323,677**	**-444,677**

Vraag 87
Zit er een grote spreiding over sectoren in het aandeel mensen met een WIA-uitwerking die naar de uitkering nog wel werken? Specifiek voor de groep 35-80% arbeidsongeschikten?

Antwoord 87
Onderstaande tabel toont per sector van herkomst (de sector waaruit mensen de WIA-uitkering zijn ingestroomd) hoeveel procent van die mensen weer aan het werk is, uitgesplitst per categorie WGA 35-80, WGA 80-100 en IVA in het jaar 2025. Specifiek voor de groep WGA 35-80 is gemiddeld 48,8% van het totaal aantal mensen (weer) aan het werk en varieert de spreiding per sector van 30,8% tot 69,7% aan werkenden.

	WGA 35-80	**WGA 80-100**	**IVA**
Landbouw, groenvoorziening, visserij	47,5%	7,9%	5,5%
Voeding- en genotmiddelenindustrie	45,5%	7,2%	3,9%
Chemische industrie	50,7%	6,6%	3,7%
Metaalindustrie, installatie, voertuigen	48,4%	8,7%	5,1%
Overige industrie	48,8%	7,0%	3,6%
Bouw	53,7%	9,6%	4,5%
Groothandel	49,2%	8,1%	4,7%
Detailhandel	44,8%	7,3%	3,6%
Vervoer en logistiek	44,7%	7,7%	4,1%
Horeca en catering	42,7%	7,9%	4,0%
Bank- en verzekeringswezen	52,8%	11,0%	3,1%
Schoonmaak	31,6%	4,7%	2,9%
Uitzendbedrijven	30,8%	5,8%	3,2%
Overige commerciële dienstverlening	46,5%	8,8%	4,3%
Overheid	69,7%	17,6%	7,5%
Onderwijs	55,8%	15,7%	7,2%
Zorg en welzijn	49,5%	10,0%	3,7%
Cultuur	45,1%	10,6%	3,6%
Overig	63,4%	10,5%	4,3%
Onbekend	41,4%	8,1%	3,5%
Totaal	**48,8%**	**8,8%**	**4,3%**

Vraag 88
Welke taakstelling had het UWV in de afgelopen jaren en welk deel heeft het UWV kunnen realiseren?

Antwoord 88
UWV had in 2025 een taakstelling van € 26,6 miljoen en in 2026 een taakstelling van € 38,3 miljoen. Deze taakstellingen heeft UWV volledig gerealiseerd.

Vraag 89
Hoeveel WIA-gerechtigden die zijn uitgestroomd vanwege een herbeoordeling hebben ook daadwerkelijk hun werk kunnen hervatten?

Antwoord 89
Bij de beantwoording van deze vraag is gekeken naar uitstroom vanuit de WGA, omdat uitstroom vanuit de IVA minder te verwachten valt vanwege de vastgestelde duurzaamheid van de beperkingen. Binnen vijf jaar na instroom in de WGA is slechts 12% van de mensen uitgestroomd door herstel of herbeoordeling; van deze groep heeft ongeveer twee-derde weer werk. Binnen vijf jaar na toekenning van een WGA-uitkering stroomt dus circa 8% van de arbeidsongeschikten uit naar werk, terwijl bij circa 4% de uitkering wordt beëindigd zonder dat zij werk hebben gevonden. In dit laatste geval heeft UWV het verlies aan verdienvermogen opnieuw beoordeeld en vastgesteld dat dit minder dan 35% bedraagt; deze personen hebben dan geen recht meer op een WIA-uitkering. De kans op (gedeeltelijke) re-integratie neemt af naarmate iemand langer in de Wet WIA zit.[15]

Vraag 90
Hoeveel mensen werken bij het UWV per jaar sinds 2015? Kunt u dit antwoord uitsplitsen op de 6 organisatieonderdelen (Organisatie | UWV) en hierbij een splitsing maken van vast personeel of uitzendkrachten?

Antwoord 90
In onderstaande tabellen worden de aantallen contract fte in de periode 2015-2026 weergegeven. Eerst in totaal en vervolgens per organisatieonderdeel. Hierbij is ook een splitsing gemaakt tussen externe inhuur, uitzendkrachten, tijdelijk in dienst en vast in dienst. De cijfers zijn exclusief BKWI.

De grote organisatieveranderingen die na 1 januari 2026 zijn gestart bij UWV, zijn nog niet terug te vinden in onderstaande tabellen (onder andere start Verandermotor, start Service & Inkomensondersteuning, beëindiging Uitkeren en beëindiging Klant & Service). Dit zal terug te vinden zijn in de cijfers van volgend jaar.

Totaal UWV

Contract fte UWV

Jaar	Externe inhuur	Uitzendkrachten	Tijdelijk in dienst	Vast in dienst	Totaal
2015	518,30	1137,40	2594,03	14420,99	18670,72
2016	418,07	1164,62	2228,19	14373,78	18184,66
2017	433,74	1416,23	1289,10	14625,47	17764,54
2018	426,53	962,72	1281,98	14446,39	17117,62
2019	531,17	1105,60	1184,98	14225,14	17046,89
2020	508,19	1156,89	1921,23	14550,37	18136,68
2021	490,54	1660,51	2711,44	14890,99	19753,48
2022	672,92	947,87	3272,30	15434,50	20327,59
2023	789,04	700,12	2747,61	16354,20	20590,97
2024	726,47	526,26	2369,04	17402,49	21024,26
2025	530,51	327,59	2153,04	17815,53	20826,67
2026	474,35	338,41	2518,60	17975,96	21307,32

Per organisatieonderdeel voor 6 divisies en staf als totaal

Contract fte Bezwaar en beroep

Jaar	Externe	Uitzendkracht	Tijdelijk in	Vast in dienst	Totaal

[15] Interdepartementaal Beleidsonderzoek (2025). Werk aan de WIA – naar een stelsel dat weer werkt, p. 45.

	inhuur	en	dienst		
2015	79,67	23,72	119,34	939,42	1162,15
2016	30,81	11,16	82,32	965,72	1090,01
2017	22,61	11,53	24,53	966,32	1024,99
2018	20,02	28,27	36,73	946,08	1031,10
2019	18,36	36,93	33,92	908,66	997,87
2020	23,84	26,82	60,26	886,01	996,93
2021	35,28	31,03	185,71	883,42	1135,44
2022	42,92	8,05	195,89	889,13	1135,99
2023	28,68	4,11	90,90	913,42	1037,11
2024	35,69	13,68	61,75	918,54	1029,66
2025	24,92	17,40	72,27	920,21	1034,80
2026	5,07	25,01	136,94	921,62	1088,64

Contract fte Handhaving

Jaar	Externe inhuur	Uitzendkrachten	Tijdelijk in dienst	Vast in dienst	Totaal
2015		35,99	96,63	512,17	644,79
2016		43,64	66,49	434,77	544,90
2017	1,37	107,58	11,21	406,40	526,56
2018		17,82	30,41	375,74	423,97
2019	1,00	5,57	30,26	377,23	414,06
2020	3,90	2,68	98,62	398,65	503,85
2021	10,52	1,68	63,58	444,59	520,37
2022	14,25	3,00	63,90	470,39	551,54
2023	20,78		59,89	488,98	569,65
2024	22,04		30,21	502,76	555,01
2025	15,47	0,84	34,12	501,80	552,23
2026	5,79		29,96	519,49	555,24

Contract fte Klant en Service

Jaar	Externe inhuur	Uitzendkrachten	Tijdelijk in dienst	Vast in dienst	Totaal
2015	13,76	693,83	22,66	337,41	1067,66
2016	21,05	591,35	44,99	472,17	1129,56
2017	9,52	592,41	31,84	498,26	1132,03
201	7,99	416,31	37,50	533,36	995,16

2018					
2019	12,03	443,56	51,63	555,62	1062,84
2020	8,36	330,81	92,02	705,96	1137,15
2021	6,73	395,04	105,83	750,73	1258,33
2022	31,28	227,64	162,96	860,91	1282,79
2023	57,71	223,40	215,79	946,82	1443,72
2024	49,51	167,15	176,99	1175,14	1568,79
2025	21,74	41,83	135,51	1250,70	1449,78
2026	28,21	121,58	162,92	1256,37	1569,08

Contract fte Sociaal-medische zaken

Jaar	Externe inhuur	Uitzendkrachten	Tijdelijk in dienst	Vast in dienst	Totaal
2015	129,82	40,83	253,54	3489,42	3913,61
2016	105,08	30,68	158,06	3424,58	3718,40
2017	153,76	59,76	266,88	3391,24	3871,64
2018	136,06	63,21	270,00	3427,88	3897,15
2019	160,67	94,94	347,35	3424,64	4027,60
2020	136,41	58,70	392,17	3441,70	4028,98
2021	131,08	85,72	423,23	3404,49	4044,52
2022	144,84	91,56	534,08	3472,88	4243,36
2023	128,34	51,27	583,64	3627,76	4391,01
2024	118,50	44,39	567,31	3874,42	4604,62
2025	87,71	30,83	547,27	4016,87	4682,68
2026	40,16	38,91	559,47	4054,29	4692,83

Contract fte Uitkeren

Jaar	Externe inhuur	Uitzendkrachten	Tijdelijk in dienst	Vast in dienst	Totaal
2015	27,53	257,89	938,27	3302,11	4525,80
2016	25,12	291,72	819,37	3197,33	4333,54
2017	22,33	504,72	303,76	3234,78	4065,59
2018	18,24	329,43	272,97	3114,73	3735,37
2019	29,27	416,73	229,79	2855,94	3531,73
2020	54,96	650,52	393,19	2850,83	3949,50
2021	60,92	1011,80	681,19	2997,12	4751,03
2022	103,10	527,75	876,80	3260,31	4767,96

2					
2023	99,12	334,02	807,20	3446,53	4686,87
2024	88,64	236,21	849,37	3678,20	4852,42
2025	76,87	152,70	871,33	3791,77	4892,67
2026	99,33	101,37	1062,18	3925,66	5188,54

Contract fte Werkbedrijf

Jaar	Externe inhuur	Uitzendkrachten	Tijdelijk in dienst	Vast in dienst	Totaal
2015	56,32	40,27	919,67	3511,77	4528,03
2016	27,82	62,83	820,10	3612,31	4523,06
2017	45,85	58,51	491,12	3911,84	4507,32
2018	34,38	56,05	484,71	3971,49	4546,63
2019	30,10	25,35	300,66	4062,41	4418,52
2020	37,46	26,71	662,56	4154,79	4881,52
2021	45,26	50,59	1085,62	4252,53	5434,00
2022	71,15	27,41	1205,54	4470,55	5774,65
2023	88,27	23,74	772,29	4795,23	5679,53
2024	68,71	19,66	442,96	4959,06	5490,39
2025	32,73	49,64	293,97	4899,95	5276,29
2026	19,05	34,88	383,23	4747,14	5184,30

Contract fte Staf en Overig (Organisatieonderdelen: HRM Concern, FEZ, SBK, Bestuurszaken, Communicatie, Gegevensdiensten, Auditdienst, Facilitair Bedrijf en Concern ICT)

Jaar	Externe inhuur	Uitzendkrachten	Tijdelijk in dienst	Vast in dienst	Totaal
2015	211,20	44,87	243,92	2328,69	2828,68
2016	208,19	133,24	236,86	2266,90	2845,19
2017	178,30	81,72	159,76	2216,63	2636,41
2018	209,84	51,63	149,66	2077,11	2488,24
2019	279,74	82,52	191,37	2040,64	2594,27
2020	243,26	60,65	222,41	2112,43	2638,75
2021	200,75	84,65	166,28	2158,11	2609,79
2022	265,38	62,46	233,13	2010,33	2571,30
2023	366,14	63,58	217,90	2135,46	2783,08
2024	343,38	45,17	240,45	2294,37	2923,37
2025	271,07	34,35	198,57	2434,23	2938,22

2026	276,74	16,66	183,90	2551,39	3028,69

Vraag 91
Hoeveel WIA-gerechtigden wachten momenteel op een sociale-medische (her)beoordeling door het UWV?

Antwoord 91
Per augustus 2026 wachten 22.422 WIA-gerechtigden langer dan de beslistermijn op een claimbeoordeling. Hiervan wachten 13.311 personen langer dan zes maanden. Daarnaast wachten 22.133 WIA-gerechtigden op een vraaggestuurde herbeoordeling.

Vraag 92
Hoe hoog zijn de totale personeelskosten van het UWV per jaar sinds 2015?

Antwoord 92
De personeelskosten van UWV zijn € 1.377 miljoen in 2015 en oplopend tot en met € 2.196 miljoen in 2025, zoals aangegeven in de tabel hieronder.

Personeelskosten per jaar van 2015 t/m 2025

Jaar	**Personeelskosten**
2015	€ 1.377 mln.
2016	€ 1.369 mln.
2017	€ 1.337 mln.
2018	€ 1.345 mln.
2019	€ 1.459 mln.
2020	€ 1.575 mln.
2021	€ 1.729 mln.
2022	€ 1.820 mln.
2023	€ 2.009 mln.
2024	€ 2.164 mln.
2025	€ 2.196 mln.

Vraag 93
Wat is de gemiddelde wachttijd voor een sociaal-medische beoordeling voor een WIA-aanvraag en hoe is dit overtijd veranderd, vanaf 2015?

Antwoord 93
UWV geeft de wachttijd niet weer als een gemiddelde, maar meet via de methode klantexpertise hoe snel aanvragers worden beoordeeld. Per augustus 2026 geldt landelijk dat 50% van de aanvragers binnen 25 weken wordt beoordeeld en 75% binnen 57 weken. Ten opzichte van 2015 is de wachttijd toegenomen. In 2015 was er nog nauwelijks sprake van achterstanden en werd bij 87% van de WIA-aanvragen binnen de wettelijke termijn van acht weken een beschikking afgegeven.

Vraag 94
1. Welk deel van de werkgevers is eigenrisicodrager voor de WGA?
2. Kunt u dit uitsplitsen in categorieën op basis van het aantal werknemers (bijv. <10, 10-50, etc)
3. en ook een uitsplitsing maken naar sector?

Antwoord 94
1. De eigenrisicodragers voor de Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) beslaan circa 39% van de totale loonsom van de hybride markt.
2. De indeling naar werkgeversgrootte is gebaseerd op de loonsom en niet rechtstreeks op het aantal werknemers. De volgende uitsplitsing is aangehouden: kleine, middelgrote en grote werkgevers. Een werkgever wordt aangemerkt als ‘klein’ indien de werkgever een loonsom heeft van kleiner dan 25 maal het gemiddelde premieplichtig loon per werknemer, berekend over alle werknemers in Nederland. Bij een loonsom groter dan 25 en kleiner dan 100 maal het gemiddelde premieplichtig loon per werknemer wordt een werkgever beschouwd als ‘middelgroot’. Indien de loonsom groter is dan 100 maal het gemiddelde premieplichtige loon, dan wordt een werkgever aangemerkt als ‘groot’.
   In 2027 is de uitsplitsing naar grootte van de werkgever voor de WGA eigenrisicodragers als volgt: circa 4% van de kleine werkgevers, 12% van de middelgrote werkgevers en 54% van de grote werkgevers.

3. In de onderstaande tabel zijn de werkgeversaantallen per sector weergegeven. De tabel geeft een onderverdeling weer naar grootte van de werkgever en publiek verzekerd of eigenrisicodrager (ERD). Daarnaast hebben de cijfers in de tabel betrekking op cijfermatige informatie die ten tijde van de premievaststelling 2027 bekend was.

Tabel: Aantallen werkgevers per sector

Sector	Totaal	Groot		Middel		Klein	
		Publiek	ERD	Publiek	ERD	Publiek	ERD
1 Agrarisch bedrijf	16.279	73	16	483	67	15.150	490
2 Tabakverwerkende industrie	13	-	2	1	2	8	-
3 Bouwbedrijf	15.994	155	100	837	135	14.585	182
4 Baggerbedrijf	100	4	4	18	2	71	1
5 Houten emballage-industrie, houtwaren- en borstelindustrie	493	2	2	44	6	428	11
6 Timmerindustrie	776	11	2	78	7	663	15
7 Meubel- en orgelbouwindustrie	2.100	10	4	87	8	1.975	16
8 Groothandel in hout	510	4	2	34	3	457	10
9 Grafische industrie	1.276	28	10	80	11	1.112	35
10 Metaalindustrie	1.424	242	158	355	77	573	19
11 Elektrotechnische industrie	389	46	46	70	17	205	5
12 Metaal- en technische bedrijfstakken	39.771	286	157	2.443	306	35.811	768
13 Bakkerijen	1.902	20	8	115	16	1.681	62
14 Suikerverwerkende industrie	236	16	14	42	7	152	5
15 Slagersbedrijven en poeliers	1.256	3	2	18	4	1.220	9
16 Slagers overig	525	33	10	88	11	373	10
17 Detailhandel en ambachten	55.724	129	26	812	101	53.974	682
18 Reiniging	5.713	58	10	231	6	5.376	32
19 Grootwinkelbedrijf	394	46	57	49	26	172	44
20 Havenbedrijven	2.874	106	70	361	60	2.194	83
21 Havenclassificeerders	225	3	3	18	5	192	4
22 Binnenscheepvaart	1.560	11	1	49	5	1.475	19
23 Visserij	129	1	-	10	-	118	-
24 Koopvaardij	203	13	3	27	9	136	15
25 Vervoer KLM	10	4	4	-	1	1	-
26 Vervoer NS	8	-	5	-	-	1	2
27 Vervoer posterijen	122	2	4	4	3	108	1
28 Taxivervoer	795	10	1	65	11	693	15
29 Openbaar Vervoer	35	6	10	2	3	8	6
30 Besloten busvervoer	170	3	-	22	4	135	6
31 Overig personenvervoer te land en in de lucht	249	6	1	23	1	218	-
32 Overig goederenvervoer te land en in de lucht	9.631	198	56	875	78	8.350	74
33 Horeca algemeen	39.077	59	13	632	33	38.149	191
34 Horeca catering	275	13	3	22	1	232	4
35 Gezondheid, geestelijke en maatschappelijke belangen	48.018	843	404	2.134	149	43.984	504
38 Banken	284	25	23	35	6	191	4
39 Verzekeringswezen	186	25	27	23	8	99	4
40 Uitgeverij	794	13	18	53	18	666	26
41 Groothandel I	12.813	252	76	1.155	169	10.916	245
42 Groothandel II	18.737	329	140	1.511	254	16.133	370
43 Zakelijke Dienstverlening I	6.841	93	42	359	62	6.129	156
44 Zakelijke Dienstverlening II	49.415	695	229	3.403	332	44.292	464
45 Zakelijke Dienstverlening III	64.483	672	181	2.277	265	60.353	735
46 Zuivelindustrie	183	29	5	28	5	111	5
47 Textielindustrie	171	10	3	26	3	126	3
48 Steen-, cement-, glas-, en keramische industrie	675	32	13	90	13	514	13
49 Chemische industrie	1.264	120	58	196	41	828	21
50 Voedingsindustrie	1.301	83	67	197	27	913	14
51 Algemene industrie	1.398	80	55	172	23	1.050	18
52 Uitzendbedrijven	6.855	516	32	929	40	5.302	36
53 Bewakingsondernemingen	1.442	17	9	103	6	1.302	5

54 Culturele instellingen	4.414	68	25	271	37	3.974	39
55 Overige takken van bedrijf en beroep	4.158	66	17	248	32	3.740	55
56 Schildersbedrijf	2.551	11	5	90	26	2.356	63
57 Stukadoorsbedrijf	1.178	1	1	23	7	1.134	12
58 Dakdekkersbedrijf	643	1	2	29	8	596	7
59 Mortelbedrijf	68	4	-	6	1	57	-
60 Steenhouwersbedrijf	73	-	-	2	1	68	2
61 Overheid, onderwijs en wetenschappen	1.346	493	247	272	7	321	6
62 Overheid, rijk, politie en rechterlijke macht	35	10	13	3	1	8	-
63 Overheid, defensie	1	-	1	-	-	-	-
64 Overheid, provincies, gemeenten en waterschappen	440	175	202	24	1	35	3
65 Overheid, openbare nutsbedrijven	21	8	10	1	-	2	-
66 Overheid, overige instellingen	442	174	61	77	11	108	11
67 Werk en (re)Integratie	133	31	2	34	1	60	5
68 Railbouw	40	5	5	1	-	29	-
69 Telecommunicatie	372	15	8	44	4	297	4
Totaal	431.013	6.497	2.785	21.811	2.584	391.690	5.646

Vraag 95
Welk deel van de totale uitvoeringskosten van het UWV wordt geïnvesteerd in de digitale infrastructuur (excl. jaarlijks terugkerende standaard ICT kosten bijv. om bestaande systemen in de lucht te houden)?

Antwoord 95
In de begroting van UWV voor het jaar 2026 is € 150 miljoen begroot voor projectkosten. Dat is 5,5% van de totale uitvoeringskosten.

Vraag 96
Welk deel van deze eigenrisicodragers is verzekerd? Kunt u dit uitsplitsen in categorieën op basis van het aantal werknemers (bijv. <10, 10-50, etc) en ook een uitsplitsing maken naar sector?

Antwoord 96
De eigenrisicodragers voor de Ziektewet (ZW) zijn zeer beperkt verzekerd bij een private verzekeraar; er zijn om die reden geen cijfers over bekend. Binnen de eigenrisicodragermarkt beslaat het eigenrisicodragerschap met een private verzekeraar voor de WGA circa 40%.
Een uitsplitsing naar het aantal werknemers of naar sector is voor de ZW- en WGA-eigenrisicodragers met een private verzekeraar niet beschikbaar. Een uitsplitsing naar sector is wel te maken tussen publiek verzekerde werkgevers en eigenrisicodragers. Deze treft u aan bij het antwoord op vraag 94.

Vraag 97
Welk deel van de totale uitvoeringskosten van het UWV wordt geïnvesteerd het toepassen van artificiële Intelligentie (AI) in de organisatie?

Antwoord 97
In de begroting van UWV voor het jaar 2026 is circa € 10 miljoen begroot voor de gecontroleerde adoptie en toepassing van AI en implementatie AI-verordening binnen UWV. Dit komt overeen met circa 0,4% van de totale uitvoeringskosten.

Vraag 98
In welke delen van de organisatie past het UWV op dit moment AI toe of lopen er projecten om AI of automatisering toe te passen?

Antwoord 98
UWV ontwikkelt en beproeft AI-toepassingen stapsgewijs en onder voorwaarden van privacy, veiligheid, uitlegbaarheid en menselijke regie. AI neemt geen besluiten over cliënten. Op dit moment lopen activiteiten op de volgende terreinen:

- Ondersteuning van medewerkers, onder meer met kennisassistenten, AI-ondersteuning voor softwareontwikkeling, spraak-naar-teksttoepassingen en opleidingen voor verantwoord gebruik van AI;

- Ondersteuning van de uitvoering, onder meer binnen de sociaal-medische dienstverlening (spraak-naar-tekst-naar samenvatten), maatwerkdienstverlening en inkoopprocessen (kennisassistenten);
- Modernisering van ICT, waaronder de ontwikkeling van een eigen AI-platform, ondersteuning bij gegevensontsluiting en verkenningen naar systeemmodernisering met AI;
- Statistische modellen (traditionele machine learning) in gebruik voor preventie en optimaliseren van dienstverlening;
- Governance en toezicht, waaronder het bijhouden van een AI-register, ondersteuning bij compliance-toetsing en monitoring van AI-toepassingen;
- Cyberweerbaarheid, waarbij wordt onderzocht hoe AI kan bijdragen aan de digitale veiligheid van UWV.

Deze toepassingen bevinden zich veelal in de verkennings-, pilot- of implementatiefase en worden gefaseerd verder ontwikkeld.

Vraag 99
Hoeveel aanvragen zijn in 2025 niet binnen de wettelijke termijn afgehandeld, uitgesplitst naar regeling?

Antwoord 99
Het aantal aanvragen dat niet binnen de wettelijke termijn is afgehandeld, is hieronder uitgesplitst voor aanvragen met een beroep op de Werkloosheidswet (WW), arbeidsongeschiktheid (WIA), Ziektewet (ZW) en Wajong.

Werkloosheidswet (WW)
Het percentage tijdige beoordelingen wordt bepaald door het aantal tijdige toekenningen en/of afwijzingen af te zetten tegen het totale aantal toekenningen en/of afwijzingen. Toekenningen en/of afwijzingen die op of binnen 28 kalenderdagen ná de eerste WW dag of datum aanvraag zijn beslist, worden als tijdig beschouwd.

Voor de WW geldt in 2025 het volgende:

	Totaal aantal afgehandelde aanvragen	Percentage
Tijdig	354.854	98,5%
Niet tijdig	5.514	1,5%
Totaal	360.368	100,0%

Bron: onderhandse levering UWV (d.d. 19-10-26)

Arbeidsongeschiktheid (WIA)
In 2025 heeft UWV circa 74.500 WIA-beoordelingen uitgevoerd. Daarvan waren circa 16.000 tijdig en circa 58.500 niet binnen de wettelijke termijn.[16]

Uitgesplitst naar regeling zijn de niet-tijdig afgehandelde beoordelingen:

WGA	28.200
IVA	12.200
Geen recht	15.500
60+ toekenning	2.600

Ziektewet (ZW)
Voor aanvragen op de Ziektewet (de ‘eerste claim’) geldt een tijdigheidstermijn van vier weken. In onderstaande tabel zijn de aantallen voor de eerste claim in 2025 opgenomen:

	Totaal aantal afgehandelde aanvragen	Percentage
Tijdig	368.789	97,3%
Niet tijdig	10.415	2,7%
Totaal	379.204	100,0%

Wajong
In 2025 heeft UWV in totaal circa 11.000 Wajongaanvragen afgehandeld. Daarvan waren circa 7.400 aanvragen (67%) tijdig en circa 3.600 (33%) niet tijdig.

Vraag 100

[16] De categorieën bekortingsverzoeken, vrijwillige loondoorbetaling en bevordering van uitkeringen buitenland zijn niet goed in de totale output te onderscheiden, maar wel in de tijdige output. De werkelijke aantallen kunnen daardoor enigszins afwijken.

Hoeveel fte aan verzekeringsartsen, arbeidsdeskundigen en sociaal-medische verpleegkundigen waren in 2025 werkzaam bij UWV en bevoegd om een keuring uit te voeren? Hoe heeft dit aantal zich ontwikkeld sinds 2015?

Antwoord 100
De ontwikkeling van de bezetting tussen 2023-2026 (peildatum januari, in fte) op de genoemde functies bij UWV is als volgt[17]:
- Geregistreerde verzekeringsartsen: in januari 2026 was de bezetting circa 360 fte. De bezetting is sinds 2023 circa 4% gedaald.
- Basisartsen/artsen in opleiding: in januari 2026 was de bezetting circa 326 fte. De bezetting is sinds 2023 circa 5% gestegen.
- Sociaal-medisch verpleegkundigen: in januari 2026 was de bezetting circa 320 fte. De bezetting is sinds 2023 circa 36% gestegen.
- Arbeidsdeskundigen (i.o.): in januari 2026 was de bezetting circa 840 fte. De bezetting is sinds 2023 circa 11% gestegen.

U heeft gevraagd naar artsen die bevoegd zijn om een beoordeling uit te voeren. Bovenstaande cijfers zijn exclusief verzekeringsartsen bezwaar en beroep, die wel bevoegd zijn om deze uit te voeren, maar worden ingezet op bezwaar en beroepszaken. De bezetting artsencapaciteit bij bezwaar en beroep is momenteel circa 89 fte, waarvan circa 76 fte geregistreerde verzekeringsartsen en circa 13 fte basisartsen/artsen in opleiding. Voor het beeld heeft UWV basisartsen en artsen in opleiding bijgevoegd, maar zij zijn niet zelfstandig bevoegd, wel met contrasignering. In 2025 is de inzet van externe verzekeringsartsen beëindigd waardoor de capaciteit is afgenomen.

Vraag 101
Hoeveel vacatures voor verzekeringsartsen staan momenteel open bij UWV?

Antwoord 101
Voor de vestigingen staan doorlopend vacatures open voor verzekeringsartsen. Op het moment van schrijven staan er landelijk in alle 13 districten vacatures open, overeenkomend met één vacature per district (inclusief bezwaar en beroep). Dit aantal geeft echter geen volledig beeld van de wervingsbehoefte. UWV heeft een voortdurende behoefte aan nieuwe verzekeringsartsen en werft daarom structureel.

Vraag 102
Wat is uw inzet op het verkleinen van de wachtlijsten bij het UWV?

Antwoord 102
UWV werkt aan drie maatregelen om de achterstanden op de middellange termijn te verkleinen:
1. Taakherschikking: taken die niet per se door een verzekeringsarts hoeven te worden uitgevoerd, worden waar mogelijk overgedragen aan bijvoorbeeld HBO-zorgprofessionals. Zo wordt de schaarse verzekeringsartsencapaciteit ontlast.
2. Herbeoordelingen: het aanvragen en behandelen van herbeoordelingen wordt verbeterd.
3. Publiek-private samenwerking: UWV werkt met private partijen aan een versterkte sociaal-medische keten, waarin bedrijfsartsen, arbeidsdeskundigen en verzekeringsartsen samen komen tot een duidelijk en gedeeld beeld van de belastbaarheid van cliënten. Daardoor kan de WIA-claimbeoordeling sneller en efficiënter plaatsvinden.

Om de negatieve gevolgen van de mismatch te beperken, hanteert UWV een prioritering. UWV stuurt hier sinds 2026 steviger op. De beschikbare beoordelingscapaciteit wordt in de eerste plaats ingezet op WIA-claimbeoordelingen en beoordelingen van het arbeidsvermogen (ABA), waaronder Wajong, waarmee mensen zekerheid krijgen over hun inkomen. Herbeoordelingen vinden alleen plaats in schrijnende situaties.

Om de achterstanden bij UWV duurzaam op te lossen is er meer nodig, namelijk een stelselwijziging. Het kabinet neemt dit mee in de gesprekken over een sociaal akkoord.

Vraag 103
Kunt u aangeven welke maatregelen getroffen worden om het LLO te stimuleren en deze budgetten effectief in te zetten?

Antwoord 103
Zie het antwoord op vraag 54.

[17] UWV geeft aan dat er geen beeld mogelijk is vanaf 2015, wel ten opzichte van 2023.

Vraag 104
Is het bekend hoeveel deelnemers van LLO-regelingen binnen één jaar na afronding werkt in een andere sector of binnen een andere functie?

Antwoord 104
Zie het antwoord op vraag 55.

Vraag 105
Kunt u aangeven hoeveel gemeenten gebruik maken van het instrument no-risk polis binnen de Participatiewet? Indien mogelijk, kunt u ook aangeven om hoeveel mensen dit gaat?

Antwoord 105
De no-riskpolis is een instrument dat beschikbaar is vanuit verschillende wetten, waaronder de Participatiewet. Bij ziekte van een werknemer met een no-riskpolis ontvangt de werkgever compensatie voor de loondoorbetalingsverplichting.

UWV voert de no-riskpolis uit voor alle wetten en doelgroepen. Ook voor de doelgroepen binnen de Participatiewet, zoals de gemeentelijke doelgroep binnen de banenafspraak en voor beschut werk, voert UWV de no-riskpolis uit. De no-riskpolis is automatisch van kracht bij medewerkers met een indicatie beschut werk of die in het doelgroepenregister geregistreerd staan. Aangezien er in elke gemeente inwoners zijn met een indicatie beschut werk of een registratie in het doelgroepenregister, zijn er in elke gemeente inwoners met een no-riskpolis binnen de Participatiewet.

Het aantal mensen binnen de Participatiewet waarvoor de no-riskpolis geldt, is momenteel zo’n 92.000. Dit betreft het totaal aantal werkzame personen binnen de doelgroep beschut werk en binnen de gemeentelijk doelgroep banenafspraak (Bron: UWV Dashboard Beschut Werk en UWV Dashboard Banenafspraak, peildatum 31 maart 2026 respectievelijk 31 september 2025).

Vraag 106
Kunt u aangeven hoeveel gemeenten gebruik maken van de beschut werk regeling? Indien mogelijk, kunt u ook aangeven om hoeveel mensen dit gaat?

Antwoord 106
Gemeenten zijn vanuit de Participatiewet verantwoordelijk voor het inrichten van de voorziening beschut werk. Alle gemeenten bieden deze voorziening aan, vaak via een sociaal ontwikkelbedrijf. Er is een aantal kleine gemeenten waar nog geen inwoners binnen beschut werk aan het werk zijn, in de meeste gevallen omdat er in deze gemeente geen inwoners zijn met een indicatie advies beschut werk. In een enkel geval is er wel een inwoner met een indicatie beschut werk, maar is deze persoon nog niet werkzaam. Daar kunnen verschillende redenen voor zijn.

Landelijk hebben 18.202 personen een positief advies beschut werk van UWV. Van hen zijn 12.247 personen daadwerkelijk werkzaam (Bron: UWV Dashboard Beschut Werk, peildatum 31 maart 2026).

Vraag 107
Kunt u aangeven hoeveel gemeenten gebruik maken van de loonkostensubsidie regeling? Indien mogelijk, kunt u ook aangeven om hoeveel mensen dit gaat?

Antwoord 107
341 van de 342 Nederlandse gemeenten maken gebruik van loonkostensubsidies. In maart 2026 waren er 46.880 personen werkzaam met behulp van loonkostensubsidie op grond van de Participatiewet (Bron: CBS, Statline, geraadpleegd 12-10-2026).

Vraag 108
Kunt u aangeven hoeveel gemeenten bijstandsgerechtigden een baan aanbieden via een sociaal ontwikkelbedrijf? Indien mogelijk, kunt u ook aangeven om hoeveel mensen dit gaat?

Antwoord 108
Zie het antwoord op vraag 68.

Vraag 109
Kunt u in lijn met de motie van het lid Michon (Kamerstuk 32824, nr. 496) de cijfers (percentage routekeuze, slagingspercentages, doorlooptijden en uitstroom naar werk per route) in de verschillende inburgeringsroutes voor 2025 delen?

Antwoord 109
In de motie Michon (Kamerstuk 32824, nr. 496) is verzocht om de Tweede Kamer bij een verdere evaluatie van de inburgeringswet te informeren over verschillende cijfers binnen de verschillende inburgeringsroutes. Deze data worden jaarlijks beschikbaar gesteld via de Statistiek Wet inburgering (SWI) van het CBS. De meest recente cijfers zijn afkomstig uit de SWI 2025, waarin cijfers t/m 2025 zijn opgenomen.

Behalve daar waar het de cijfers met betrekking tot de verdeling over leerroutes betreft, worden hieronder de in de motie gevraagde gegevens over cohort 2022 weergeven. Het cohort 2022 geeft het beste weer hoe het gaat met de Wi2021. Voor cohort 2022 geldt dat zij inburgeringsplichtig zijn geworden in 2022. De inburgeringstermijn van drie jaar start echter pas op het moment dat een leerroute is vastgelegd in het Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP). De recentere cohorten geven alleen een beeld van de inburgeraars die heel snel het inburgeringstraject hebben doorlopen en zijn daarom minder representatief.

Tabel: Verdeling over de leerroutes zoals vastgelegd in PIP, peildatum 31/12/2025 (alle cohorten)

	Totaal asielstatushouders	Totaal gezins- en overige migranten
B1-route	57%	93%
Onderwijsroute	10%	0%
Z-route	32%	7%

Tabel: Status inburgering cohort 2022, peildatum 31/12/2025

	Voldaan	Vrijgesteld	Tijdelijk vrijgesteld	Ontheven	Bezig	Niet meer inburgeringsplichtig
Asielstatus-houders	29%	1%	4%	1%	64%	2%
Gezins- en overige migranten	27%	4%	2%	1%	53%	13%

Tabel: Status inburgering, asielmigranten + gezinsmigranten cohort 2022, peildatum 31/12/2025

Route	Voldaan	Vrijgesteld	Tijdelijk vrijgesteld	Ontheven	Bezig	Niet meer inburgeringsplichtig
B1-route	32%	1%	3%	0%	60%	4%
Z-route	22%	0%	0%	1%	74%	2%
Onderwijsroute	33%	4%	19%	0%	42%	2%

Tabel: Inburgeringsplicht voldaan: duur van inburgeringstraject, cohort 2022, peildatum 31/12/2025

Route	Asielstatushouders	Gezins- en overige migranten
B1-route	2,45 jaar	2,37 jaar
Z-route	2,76 jaar	2,78 jaar
Onderwijsroute	2,33 jaar	te kleine groep

Tabel: Aandeel dat heeft gewerkt na afronding van de inburgeringsplicht, cohort 2022, peildatum 31/12/2025

Route	Asielstatushouders	Gezins- en overige migranten
B1-route	53%	74%
Z-route	31%	52%
Onderwijsroute	62%	te kleine groep

Het dashboard van deze statistiek is openbaar toegankelijk via het Dashboard Statistiek Wet Inburgering (SWI).[18] In de wetsevaluatie die in de tweede helft van 2027 zal starten, worden deze cijfers meegenomen en verder geduid.

Vraag 110
Kunt u in lijn met motie het lid Michon (Kamerstuk 32824, nr. 496) de stand van zaken geven de mate waarin gemeenten in praktijk handhaven op inburgeringsverplichtingen?

Antwoord 110

[18] https://dashboards.cbs.nl/v5/statistiek_wet_inburgering/

In de jaarlijkse monitor van het CBS (de Statistiek Wet inburgering)[19] wordt bijgehouden hoe vaak gemeenten boetes opleggen op basis van de Wi2021. Hieruit blijkt dat sinds de inwerkingtreding van de Wi2021 tot en met 2025 in totaal 570 gemeentelijke boetes zijn opgelegd. In het dashboard van deze statistiek staat dat deze aantallen waarschijnlijk een onderschatting zijn van de werkelijkheid en met grote voorzichtigheid geïnterpreteerd dienen te worden.

Gemeenten kunnen, naast de boetes op grond van de Wi2021, ook gebruik maken van het instrumentarium van de Participatiewet om te kunnen handhaven op de inzet van een bijstandsgerechtigde inburgeraar om de taal te leren. Er zijn geen data beschikbaar hoe vaak gemeenten een maatregel opleggen vanuit de Participatiewet indien een inburgeraar zich onvoldoende inzet binnen het inburgeringstraject.

Vraag 111
Kunt u de stand van zaken geven op de motie van lid Michon (Kamerstuk 32824, nr. 496)?

Antwoord 111
De gevraagde informatie wordt gemonitord via de Statistiek Wet inburgering van het CBS. Het dashboard van deze statistiek is openbaar toegankelijk via het Dashboard Statistiek Wet Inburgering (SWI).[20] Bij vraag 109 en 110 zijn de cijfers tot en met 2025 weergegeven. In de wetsevaluatie die in de tweede helft van 2027 zal starten, worden deze cijfers meegenomen en geduid.

Vraag 112
Kunt u de stand van zaken geven op de effectieve handhaving op de taaleis?

Antwoord 112
Bij gemeenten is benadrukt dat de uitvoering en waar nodig de handhaving van de taaleis van cruciaal belang is. De minister van Werk en Participatie ziet dat dit de aandacht van gemeenten heeft. Waar gemeenten geen uitvoering geven aan de taaleis, worden zij daarop aangesproken. Indien geoordeeld wordt dat er sprake is van een ernstige tekortkoming bij de uitvoering van de taaleis kan, bij onrechtmatig handelen, een aanwijzing worden gegeven. Als in een uiterst geval de aanwijzing niet wordt opgevolgd, kan dit leiden tot een korting op het budget voor de gebundelde uitkering (BUIG).

Het wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid is inmiddels door beide Kamers aangenomen en treedt per 1 januari 2027 in werking. Deze nieuwe wet vermindert de complexiteit van de taaleis, doordat er geen apart handhavingsregime meer voor geldt, maar één uniform handhavingskader dat bijvoorbeeld aansluit bij de arbeidsverplichtingen. Er wordt ervan uitgegaan dat deze verbeteringen zorgen voor een taaleis die gemeenten beter kunnen uitvoeren en waar nodig ook effectiever kunnen handhaven. Daarnaast wordt gewerkt aan een verbeterplan van de taaleis, om de taaleis effectiever te maken. Het wetsvoorstel wordt in de tweede helft van 2027 aan uw Kamer aangeboden.

Vraag 113
Kunt u aangeven hoeveel gemeenten bijstandsgerechtigden een baan aanbieden via een sociaal ontwikkelbedrijf? Indien mogelijk, kunt u ook aangeven om hoeveel mensen dit gaat?

Antwoord 113
Zie het antwoord op vraag 68.

Vraag 114
Hoe groot is de groep die vanaf 2027 geen recht meer heeft op Wajong omdat zij vijf jaar gewerkt hebben? In hoeverre wordt er rekening gehouden met een mogelijke grote inkomensdaling bij deze groep?

Antwoord 114
Voor de beantwoording van de vraag over de omvang van de groep die vanaf 2027 geen recht meer heeft op Wajong omdat zij vijf jaar gewerkt hebben, verwijzen wij naar de recente brief van de minister van Werk en Participatie van 7 oktober 2026 (Kamerstukken II 2025/26 26 448, nr. 917). In deze brief meldt de minister van Werk en Participatie dat UWV voor 3.700 Wajonggerechtigden die op 1 januari 2026 aan de beëindigingsvoorwaarden voldeden, nog moet beoordelen of er sprake is van een maatmanwissel. Ter aanvulling hierop melden wij dat UWV inmiddels 6% van deze maatmanwissels heeft uitgevoerd (peildatum 15 oktober 2026), waarbij 68% Wajong-uitkeringen

[19] https://dashboards.cbs.nl/v5/statistiek_wet_inburgering/
[20] https://dashboards.cbs.nl/v5/statistiek_wet_inburgering/

zijn beëindigd en 32% Wajong-uitkeringen zijn voortgezet. Zoals in de voornoemde brief eveneens is gemeld schatte UWV de groep Wajonggerechtigden die van februari 2026 tot en met oktober 2026 aan de beëindigingsvoorwaarden voldoet eerder op 1.500. Na aanscherping van de selectie met behulp van de meeste recente gegevens onder meer uit de polisadministratie bleven hiervan 900 over. UWV heeft inmiddels 48% van deze 900 dossiers van Wajonggerechtigden beoordeeld. Er zijn 37% dossiers volledig afgerond: bij 17% hiervan is de uitkering beëindigd en bij 83% voortgezet. De overige 11% betreft dossiers van Wajonggerechtigden die nog niet volledig zijn afgerond. Op basis van de huidige gegevens voldoen deze Wajonggerechtigden wel aan de beëindigingsvoorwaarden, maar komen zij mogelijk in aanmerking voor een maatmanwissel. Pas daarna staat vast of het Wajong-recht definitief stopt of doorloopt. Wajonggerechtigden bij wie het garantiebedrag of de aanvullende uitkering is stopgezet, bedraagt het gemiddelde uitkeringsverlies respectievelijk € 750 en € 250 bruto per maand. De beëindiging van het recht op een Wajong-uitkering die vanwege de hoogte van het inkomen niet tot uitbetaling komt (‘nuluitkering’), heeft tot gevolg dat betrokkenen niet meer in aanmerking komen voor de jonggehandicaptenkorting, die op jaarbasis € 923 (2026) bedraagt. De gemiddelde inkomensdaling is afhankelijk van de individuele omstandigheden zoals de aanwezigheid van een huur- of koopwoning. De uitkeringsachteruitgang kan in voorkomende gevallen (deels) worden opgevangen door het aanvragen van (hogere) inkomensafhankelijke regelingen, zoals huur- en zorgtoeslagen of het gemeentelijke minimabeleid, wat de inkomensachteruitgang kan verminderen.

Vraag 115
Hoeveel WIA-, Wajong- en Ziektewetuitkeringen zijn in 2025 en 2026 achteraf gecorrigeerd? Hoeveel kwam door fouten van UWV en hoeveel door onjuiste informatie van de uitkeringsgerechtigde?

Antwoord 115
UWV registreert niet hoeveel WIA-, Wajong- en Ziektewetuitkeringen per jaar achteraf worden gecorrigeerd en houdt daarbij ook geen onderscheid bij tussen fouten van UWV en fouten als gevolg van onjuiste of onvolledige informatie van de uitkeringsgerechtigde of derden. Deze vragen kunnen daarom niet met exacte jaarlijkse aantallen worden beantwoord.

Wel registreert UWV hoe vaak overtredingen van de informatieplicht door uitkeringsgerechtigden zijn geconstateerd, en dus uitkeringen zijn gecorrigeerd wegens onjuiste of onvolledige informatie van de uitkeringsgerechtigde. Daarbij gaat het zowel om opzettelijk verzwijgen als om nalatigheid, zoals een te late herstelmelding; een onderscheid tussen opzet en per abuis verstrekte onjuiste informatie wordt niet afzonderlijk bijgehouden. In 2025 ging het om 527 overtredingen in de WAO/WIA/WAZ, 179 in de Wajong en 1.027 in de Ziektewet/Wazo. In 2024 waren dit er respectievelijk 600, 169 en 1.137. Deze cijfers zijn opgenomen in de kwantitatieve bijlage bij het jaarverslag 2025 van UWV. WIA wordt daarin niet afzonderlijk onderscheiden en valt onder WAO/WIA/WAZ. De cijfers over 2026 volgen in het jaarverslag 2026.

Correcties wegens fouten van UWV zelf vinden vooral plaats via de grootschalige herstelacties, zoals de hersteloperatie voor WIA-dagloonfouten (periode 2020–2024) en de Ziektewet-herstelacties. De voortgang daarvan wordt separaat gerapporteerd in de halfjaarlijkse Stand van de uitvoering sociale zekerheid.

Vraag 116
Hoeveel geld is in 2027 beschikbaar voor handhaving en fraudebestrijding bij UWV, Sociale Verzekeringsbank (SVB) en gemeenten? Hoeveel mensen worden hiervoor ingezet?

Antwoord 116
De begrotingen voor 2027 en daarmee toedeling van personele capaciteit en budget voor 2027 is nog niet exact vastgesteld voor UWV en de SVB. Het huidige en actuele beeld is als volgt:

- Bij UWV werken er op dit moment 565 fte op het gebied van handhaving. Voor preventie & handhaving is € 62 miljoen beschikbaar.
- Bij de SVB werken er op dit moment circa 148 fte op het gebied van preventie & handhaving. Voor preventie & handhaving is € 14 miljoen beschikbaar.

Het is niet bekend hoeveel fte en budget gemeenten inzetten voor handhaving van de Participatiewet. Gemeenten zijn onafhankelijke medeoverheden en mogen hun eigen handhavingsbeleid invullen. Zij ontvangen hiervoor uitvoeringskosten van het Rijk. Dit budget is onderdeel van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Het College hoeft zich over zijn uitgaven binnen het gemeentefonds niet te verantwoorden aan het Rijk maar moet hierover verantwoording afleggen aan de gemeenteraad.

Vraag 117

Hoeveel mensen ontvingen in 2025 een SZW-uitkering terwijl zij buiten Nederland woonden? Graag per regeling en woonland het aantal personen en het totale bedrag

Antwoord 117
Bij de beantwoording van deze vraag wordt een splitsing gemaakt tussen de uitkeringen die UWV exporteert (WW, WIA, WAZ, ZW, WAZO, Wajong en TW) en de uitkeringen die de SVB exporteert (AOW, Anw en AKW; en de aflopende regelingen bijstand buitenland en de remigratie-uitkering).

Als bijlage is voor UWV het rapport Export uitkeringen 2025 opgenomen. Dit rapport wordt jaarlijks door UWV gepubliceerd en geeft een overzicht van de geëxporteerde uitkeringen. Ook als bijlage bijgevoegd een overzicht van de uitkeringen die de SVB exporteert.

Vraag 118
Het kabinet is voornemens om 75.000 nieuwkomers meer aan het werk te hebben in 2030. Hoe ziet het jaarlijkse groeipad eruit tot 2030, en welk streefcijfer wordt gehanteerd voor 2027?

Antwoord 118
De doelstelling van 75.000 mensen meer aan het werk in 2030 is gebaseerd op een macrobenadering van het mogelijke te benutten arbeidspotentieel van de doelgroepen asielzoekers en statushouders, maar kent geen specifiek ingroeipad of tussenliggende doelen aangezien de benodigde doorbraken en aanpassingen nog in voorbereiding zijn en aan de praktijk getoetst zullen moeten worden.

Vraag 119
Hoeveel personen ontvangen in 2027 nog een periodieke remigratie-uitkering binnen het totale budget van €33,82 miljoen?

Antwoord 119
Er maken ongeveer 11.000 personen gebruik van de remigratieregeling; dit is inclusief nihilgerechtigden, de remigranten die recht hebben op een remigratie uitkering, maar waarvan na verrekening van andere exporteerbare uitkeringen het bedrag op nihil wordt vastgesteld.

Vraag 120
Kunt u aangeven naar welke landen de remigratie-uitkering wordt verstrekt, uitgesplitst per land in absolute aantallen, percentages en bedrag?

Antwoord 120
Onderstaand het overzicht over de periode 1 januari tot en met 30 september 2026, uitgesplitst naar land, bedragen, aantallen en percentage naar bedrag.

Land	**Bedrag in €**	**Aantal**	**Verhouding per bedrag**
Turkije	12.639.637,12	5.549	47.5%
Marokko	4.324.216,00	2.656	16.2%
Bosnië-Herzegovina	2.126.652,38	769	8.0%
Suriname	2.087.658,00	927	7.8%
Servië	908.921,85	342	3.4%
Kroatië	715.999,92	335	2.7%
Spanje	588.384,08	511	2.2%
Griekenland	477.011,83	141	1.8%
Portugal	394.920,75	211	1.5%
Tunesië	293.941,20	139	1.1%
Irak	202.158,38	46	0.8%
Iran	180.123,68	40	0.7%
Republiek Noord-Macedonië	122.747,90	43	0.5%
China	122.199,00	30	0.5%
Italië	120.681,81	95	0.5%
Bondsrepubliek Duitsland	102.739,97	18	0.4%
België	87.672,68	20	0.3%

Montenegro	84.225,00	32	0.3%
Rusland	77.745,47	14	0.3%
Kosovo	76.176,99	16	0.3%
Kaapverdië	66.535,97	45	0.2%
Hongkong	65.109,44	20	0.2%
Egypte	62.208,06	13	0.2%
Chili	55.619,44	59	0.2%
Verenigde Staten van Amerika	47.046,99	7	0.2%
Oostenrijk	39.862,02	5	0.1%
Sri Lanka	35.059,78	11	0.1%
Afghanistan	34.950,42	8	0.1%
Bulgarije	29.456,16	7	0.1%
Vietnam	24.539,68	18	0.1%
Indonesië	20.506,05	4	0.1%
Ethiopië	19.862,52	7	0.1%
Colombia	19.217,01	5	0.1%
Frankrijk	18.384,26	7	0.1%
Slovenië	18.014,46	11	0.1%
Zweden	16.505,37	3	0.1%
Canada	16.442,13	4	0.1%
Verenigd Koninkrijk	13.797,65	2	0.1%
Syrië	13.675,14	2	0.1%
Brazilië	13.377,33	3	0.1%
Azerbeidzjan	12.761,38	3	0.0%
Polen	12.282,42	4	0.0%
Argentinië	11.881,50	8	0.0%
Libanon	11.779,64	2	0.0%
Jemen	11.493,90	2	0.0%
Armenië	10.768,41	4	0.0%
Nederland	10.504,89	47	0.0%
Australië	10.359,66	2	0.0%
Hongarije	10.030,77	5	0.0%
Canarische Eilanden	8.455,81	7	0.0%
Algerije	8.437,26	2	0.0%
El Salvador	8.366,13	2	0.0%
Uruguay	8.124,87	6	0.0%
Tsjechië	7.900,47	3	0.0%
Burundi	7.719,74	2	0.0%
Nieuw-Zeeland	7.575,66	1	0.0%
Mexico	7.520,06	1	0.0%
Thailand	7.279,74	1	0.0%
Malta	7.279,74	1	0.0%
Libië	5.401,17	1	0.0%
Nigeria	5.401,17	1	0.0%
Belarus	5.011,20	1	0.0%
Oekraïne	5.011,20	1	0.0%
Westelijke Sahara	5.011,20	1	0.0%

Tanzania	4.656,33	1	0.0%
Congo	4.656,33	1	0.0%
Cuba	4.656,33	1	0.0%
Zuid-Korea	3.773,64	1	0.0%
Togo	3.641,25	1	0.0%
Curaçao	3.000,65	1	0.0%
Zuid-Afrika	2.843,10	1	0.0%
Peru	2.626,17	1	0.0%
Kirgizië	2.574,99	1	0.0%
Finland	2.558,94	1	0.0%
Nepal	2.488,52	1	0.0%
Georgië	2.295,42	1	0.0%
Somalië	2.092,35	1	0.0%
Bonaire	1.800,39	1	0.0%
Bolivia	1.619,56	2	0.0%
Nicaragua	1.340,79	1	0.0%
Eritrea	1.135,86	1	0.0%
Koeweit	961,24	2	0.0%
Pakistan	533,16	1	0.0%
Cyprus	473,92	1	0.0%
Filipijnen	-	1	0.0%
Verenigde Arabische Emiraten	-	1	0.0%
Ghana	-1.724,84	1	0.0%

Vraag 121
Het aantal asielgerechtigden dat deelneemt aan de voorbereiding op inburgering in de opvang van het COA wordt geraamd op 6700 in 2027, vergeleken met 8500 in 2026. Wat de is de verklaring voor deze daling, en hoe rijmt dit met het voornemen van het kabinet om voorinburgering te intensiveren?

Antwoord 121
Een aantal redenen ligt ten grondslag aan de lagere raming van het aantal statushouders aan de voorinburgering. Dit betreft onder andere de volgende redenen:

- Het absolute aantal nieuwe statushouders daalt door een lager inwilligingspercentage van de asielaanvragen;
- Het is niet altijd mogelijk om een voorinburgering programma aan te bieden zoals bedoeld door een gebrek aan faciliteiten op noodopvanglocaties;
- Het aantal statushouders op opvanglocaties met betaald werk neemt toe waardoor zij minder deelnemen aan het voorinburgeringsprogramma.

Het Plan van Aanpak Werk en Meedoen en de beoogde taalboost gedurende de asielprocedure zullen invloed hebben op de invulling van het programma voorinburgering. In 2027 zal verkend worden hoe het programma kan aansluiten op de opgedane kennis in de asielfase om een doorgaande leerlijn te vormen richting het inburgeringstraject in de gemeente. Hierbij wordt ook gekeken naar hoe het aanbod van de voorinburgering beter aan kan sluiten bij de behoeftes van de doelgroep om daarmee het aantal deelnemers te verhogen.

Vraag 122
Wat is de verwachting van het aantal personen dat in 2027 het inburgeringsexamen zal maken, en hoeveel personen zullen naar verwachting voor het inburgeringsexamen zakken?

Antwoord 122
Het inburgeringsexamen bestaat uit vijf verschillende examenonderdelen (Spreekvaardigheid, Luistervaardigheid, Schrijfvaardigheid en Leesvaardigheid en Kennis van de Nederlandse maatschappij). De examenonderdelen Nederlands kunnen op verschillende niveaus worden afgenomen: niveau A2, B1 en B2. Deze examens kunnen worden afgelegd door personen die inburgeringsplichtig, maar ook door personen die niet-inburgeringsplichtig zijn.

Hoewel de offerte van DUO voor 2027 nog niet definitief is vastgesteld en de aantallen mogelijk nog (iets) worden bijgesteld, wordt op dit moment uitgegaan van de volgende (totale) aantallen examens over alle genoemde doelgroepen heen. Daarbij zijn voor de taalexamens alle examenonderdelen bij elkaar opgeteld:

A2-examens	134.920
KNM-examens	59.248
Staatsexamens Nt2 (B1 / B2)	160.630
Totaal	**354.798**

Omdat het inburgeringsexamen bestaat uit meerdere onderdelen, is er geen totaalpercentage van (te verwachten) gezakte kandidaten te geven. Als een kandidaat niet slaagt voor het examen is er ruimte om te herkansen. De slagingspercentages over de verschillende (taal)examenonderdelen in 2026 tot nu toe, zien er als volgt uit:

	A2	**B1**	**B2**
Spreekvaardigheid	74,5%	54%	55%
Leesvaardigheid	85,4%	42%	56%
Luistervaardigheid	83,3%	43%	59%
Schrijfvaardigheid	83,5%	59%	71%

Of deze percentages ook representatief zullen zijn voor de slagingspercentages in 2027 is moeilijk in te schatten.

Vraag 123
Hoeveel personen die deelnemen aan de voorbereiding op inburgering zullen naar verwachting vrijstelling krijgen voor het inburgeringsexamen in 2027 en daarbij onderscheid maken tussen asielstatushouders, gezinsmigranten en overige migranten? Kan dit worden uitgesplitst naar de verschillende gronden waarop deze verwachte vrijstellingen worden verleend?

Antwoord 123
Er bestaat geen verband tussen deelname aan de voorbereiding op inburgering en vrijstelling voor het inburgeringsexamen. Op grond van de Wi2021 kan een inburgeringsplichtige geheel of gedeeltelijk worden vrijgesteld van de inburgeringsplicht. Als gevolg daarvan hoeft iemand (bepaalde onderdelen van) het inburgeringsexamen niet af te leggen. Dit kan bijvoorbeeld als betrokkene door middel van een diploma of certificaat kan aantonen dat hij al beschikt over voldoende kennis van de Nederlandse taal en Nederlandse samenleving. Wanneer betrokkene een Nederlandse opleiding volgt die, bij succesvol afronden van deze opleiding, leidt tot een dergelijk diploma volgt een zogenaamde ‘tijdelijke’ vrijstelling die definitief wordt bij het behalen van het diploma.

In onderstaande tabel is weergegeven hoeveel volledige, gedeeltelijke en tijdelijke vrijstellingen er in 2026 tot 1 oktober jl. zijn verleend. Daarnaast is een uitsplitsing gemaakt naar doelgroep. Het is niet mogelijk gebleken om de gehele vrijstellingen uit te splitsen naar de exacte grond voor vrijstelling. Of deze cijfers ook representatief zullen zijn voor het aantal vrijstellingen in 2027 is niet goed in te schatten, omdat de cijfers over de afgelopen jaren fluctueerden.

	Gehele vrijstelling	**Gedeeltelijke vrijstelling**	**Tijdelijke vrijstelling**
Asielstatushouders	437	25	2.208
Gezinsmigranten	424	*	260
Overige migranten	65	*	43
Doelgroep onbekend**		*	

* Vanwege mogelijke herleidbaarheid tot individuele personen worden aantallen onder de 10 niet getoond.
** Van een aantal personen aan wie in 2026 een gedeeltelijke vrijstelling is verleend, kan binnen dit korte tijdsbestek niet goed worden achterhaald tot welke doelgroep zij behoren.

NB: In het antwoord op vraag nummer 59, die uw Kamer enkele weken geleden heeft gesteld naar aanleiding van de suppletoire begroting september, is een onjuistheid geslopen. Per abuis is in het antwoord, dat op 25 september jl. aan uw Kamer is verzonden[21], het totaal aantal gehele en tijdelijke vrijstellingen vermeld dat sinds de inwerkingtreding van de Wi2021 per 1 januari 2022 is verleend in plaats van het aantal dat in 2026 is verleend. In bovenstaande tabel staan enkel de

[21] 37035 XV, nr. 3

aantallen vrijstellingen genoemd die in 2026 (tot 1 oktober jl.) zijn verleend. Daarmee komt deze tabel in de plaats voor de tabel in het eerdere antwoord.

Vraag 124
Wat is voor 2027 de maximale capaciteit van het Nederlandse inburgeringstraject?

Antwoord 124
Deze vraag is niet zonder meer te beantwoorden. De financiering voor inburgeringstrajecten beweegt (grotendeels) mee met het volume, dus de vraag wat de maximale capaciteit is hangt grotendeels af van wat de verschillende partijen in de uitvoering aankunnen en hoe flexibel zij kunnen zijn met het op- en afschalen van capaciteit binnen de bestaande financiële kaders. Daarnaast hangt dit ook af van de achtergrond en leercapaciteit van de inburgeringsplichtigen. Dat bepaalt immers welke leerroute gevolgd moet gaan worden, hoeveel inburgeringslessen personen nodig zullen hebben om examen te kunnen doen en op welk niveau dit examen behaald moet worden. Dit laatste is relevant voor de maximale capaciteit van het aantal (inburgerings)examens dat jaarlijks kan worden afgenomen, omdat de duur van deze examens verschilt per niveau en examenonderdeel.

Vraag 125
Welke concrete prestatie-indicatoren hanteert u bij de bij de jaarlijkse subsidie van €1,23 miljoen aan Vluchtelingenwerk Nederland voor de ondersteuning bij inburgering?

Antwoord 125
Aangezien het om een subsidierelatie gaat, zijn er geen prestatie-indicatoren van toepassing. De subsidie wordt verstrekt voor de ‘steunfunctie integratie’ die bestaat uit 1) het beschikbaar stellen voor betaalde en vrijwillige medewerkers van toegankelijke, up-to-date informatie met betrekking tot de rechtspositie van vluchtelingen en hun integratie en 2) adequate en professionele opleiding van alle onbetaalde en betaalde medewerkers. In de subsidie aanvraag en bij de subsidie afrekening wordt door Vluchtelingenwerk Nederland inzicht gegeven in het aantal verwachte en gerealiseerde (behandelde) hulpvragen ten aanzien van integratie- en inburgeringsvraagstukken en trainingen.

Vraag 126
Welk aandeel van de doelstelling om in 2030 75.000 extra nieuwkomers aan het werk te hebben betreft asielstatushouders, en wat is hun huidige bijstandsafhankelijkheid?

Antwoord 126
De doelstelling betreft uitsluitend asielstatushouders en asielzoekers met een kansrijke aanvraag, geen gezinsmigranten.

Van de inburgeringsplichtige asielstatushouders die onder de Wi2021 vallen en die zich in een gemeente hebben gevestigd, heeft na 3 maanden 85% een uitkering, na een jaar is dit 81%, na 2 jaar 73% en na 3 jaar 59%. Dit gaat bijna uitsluitend om bijstandsuitkeringen.
De asielstatushouders die nog verblijven in de COA-opvang en asielzoekers komen niet in aanmerking voor een bijstandsuitkering.

Vraag 127
Wat zijn de gevolgen van de recente uitspraak van het Europese Hof van Justitie dat de IND de ruim 140.000 opgeschorte asielaanvragen van Oekraïners alsnog moet behandelen?

Antwoord 127
De uitspraak betekent dat de huidige algemene en automatische opschorting van deze aanvragen niet ongewijzigd kan worden voortgezet. Het arrest biedt daarbij ruimte om in uitzonderlijke gevallen de behandeling uit te stellen en daardoor de beslistermijnen te overschrijden, mits maatregelen worden genomen om de overschrijding te beperken. Een voorbeeld hiervan is een gefaseerde behandeling en het daartoe eventueel vaststellen van prioriteiten. De huidige werkwijze zal derhalve moeten worden aangepast. De minister van Asiel en Migratie verkent momenteel de gewenste handelswijze. Hierover is uw Kamer per brief geïnformeerd op 7 oktober jl.[22]

Vraag 128
Betekent dit dat Oekraïners van wie de asielaanvraag wordt ingewilligd vervolgens ook onder de reguliere inburgeringsplicht vallen? Zo ja, om hoeveel personen kan het gaan en wat zijn hiervan de verwachte kosten?

[22] Kamerstukken II, 7 oktober 2026, nr. 2026Z21460.

Antwoord 128
Zoals aangegeven bij de beantwoording van vraag 127, verkent de minister van Asiel en Migratie momenteel de gewenste handelswijze ten aanzien van de asielaanvragen van Oekraïense ontheemden. Het is dan ook te vroeg om over de inburgeringsplicht uitsluitsel te geven, dan wel een inschatting te maken van de omvang van de groep.

Vraag 129
Hoeveel inburgeringsplichtigen hebben de afgelopen vijf jaar niet binnen de wettelijke inburgeringstermijn aan hun inburgeringsplicht voldaan? Kunt u dit per jaar uitsplitsen naar absolute aantallen en percentages en daarbij onderscheid maken tussen asielstatushouders, gezinsmigranten en overige migranten?

Antwoord 129
Van alle 116.967 personen die op 1 oktober jl. (nog) inburgeringsplichtig waren op grond van de Wi2021, hadden 3.933 personen (3,4%) de inburgeringstermijn van drie jaar overschreden. Het ging om 2.610 asielstatushouders, 1.230 gezinsmigranten en 93 overige migranten.

Van alle 37.072 personen die op 1 oktober jl. waren uitgestroomd (bijvoorbeeld omdat zij aan hun inburgeringsplicht hadden voldaan, of van de inburgeringsplicht waren vrijgesteld of ontheven), hadden 4.112 personen (11,1%) de inburgeringstermijn van drie jaar overschreden. Het ging om 3.229 asielstatushouders, 828 gezinsmigranten en 55 overige migranten.

Er zijn meerdere redenen denkbaar voor een dergelijke overschrijding. Inburgeraars kunnen de initiële inburgeringstermijn van drie jaar bijvoorbeeld overschrijden omdat ze een kind hebben gekregen, langdurig ziek zijn geweest of een alfabetiseringstraject hebben gevolgd. Daarnaast kan een overschrijding verwijtbaar zijn, wat inhoudt dat de inburgeraar geen geldige reden had om niet binnen drie jaar aan de inburgeringsplicht te voldoen.

Vraag 130
Hoeveel inburgeringsplichtigen hebben de wettelijke inburgeringstermijn overschreden? Kunt u dit per gemeente uitsplitsen naar asielstatushouders, gezinsmigranten en overige migranten en daarbij aangeven:
a. hoeveel van hen een sanctie opgelegd hebben gekregen en welke sanctie dit betrof;
b. wat de hoogte van de opgelegde sancties was;
c. hoeveel van hen ondanks het overschrijden van de wettelijke inburgeringstermijn geen sanctie opgelegd hebben gekregen; en
d. om welke redenen in deze gevallen geen sanctie is opgelegd, uitgesplitst naar reden?

Antwoord 130
a. Op peildatum 1 oktober jl. hadden sinds de inwerkingtreding van de Wi2021 5.839 asielstatushouders en 2.206 gezins- of overige migranten de termijn van drie jaar overschreden. Er kunnen meerdere redenen zijn waarom een inburgeraar er langer over doet dan drie jaar om in te burgeren, waaronder een bevalling of een langdurige ziekte. Indien een inburgeraar geen geldige reden heeft voor overschrijding van de termijn beoordeelt DUO of een boete opgelegd moet worden voor de termijnoverschrijding. Aan asielstatushouders worden naar aanleiding van rechterlijke uitspraken van het Europese Hof van Justitie en de afdeling bestuursrechtspraak van de RvS uit 2025 geen boetes opgelegd door DUO.[23] Aan gezins- of overige migranten heeft DUO onder de Wi2021 602 boetes opgelegd voor een verwijtbare overschrijding van de inburgeringstermijn. Hiervan waren 546 boetes voor gezinsmigranten en 56 boetes voor overige migranten. In verband met de mogelijke herleidbaarheid bij lage aantallen kan er geen overzicht worden gegeven per gemeente van het aantal overschrijdingen en/of het aantal boetes dat is opgelegd door DUO.
b. De boete voor overschrijding van de inburgeringstermijn is maximaal 1.000 euro. Op basis van artikel 7.2. van het Besluit inburgering 2021 wordt de hoogte van boete vastgesteld op basis van het aantal geregistreerde uren die de inburgeraar heeft besteed aan de leerroute, het aantal afgelegde examenpogingen en het aantal behaalde examens. Sinds de inwerkingtreding van de Wi2021 is bij 306 van de 602 boetes aan gezins- en overige migranten de maximale boete van 1.000 euro opgelegd.
c. Uit het antwoord op vraag 129 blijkt dat er in totaal 8.045 inburgeraars (3.933 personen die uiteindelijk aan de inburgeringsplicht hebben voldaan + 4.112 personen die nog inburgeringsplichtig zijn) de wettelijke inburgeringstermijn hebben overschreden op peildatum 1 oktober 2026.
    - 5.839 asielstatushouders hebben de inburgeringstermijn van drie jaar overschreden. Ook inburgeraars die bijvoorbeeld een ziekte hebben gehad of zijn bevallen zijn onderdeel van

[23] Kamerstukken II 2025/2026, 32 824, nr. 475, Aanhangsel Handelingen II 2024/2025, nr. 2865.

dit totale cijfer. Er worden naar aanleiding van rechterlijke uitspraken van het Europese Hof van Justitie en de Raad van State geen boetes door DUO meer opgelegd aan asielstatushouders.
- 2.206 gezins- en overige migranten hebben de inburgeringstermijn overschreden. In 602 gevallen was de overschrijding verwijtbaar en is een boete opgelegd. Dit betekent dat in 2.206-602=1.604 gevallen (nog) geen boete is opgelegd.

d. Zoals onder vraag 130 c aangegeven is er bij 1.604 gezins- of overige migranten die langer dan drie jaar bezig zijn met inburgeren (nog) geen boete opgelegd. In deze gevallen is de overschrijding niet verwijtbaar of moet de beoordeling van de verwijtbaarheid van de overschrijding nog worden bepaald. Een onderverdeling van deze cijfers kan DUO niet opleveren.

Vraag 131
Hoeveel inburgeringsplichtigen hebben de afgelopen vijf jaar geweigerd mee te werken aan hun inburgering of hebben verwijtbaar niet of onvoldoende meegewerkt aan hun inburgeringstraject? Kunt u dit per jaar uitsplitsen naar asielstatushouders, gezinsmigranten en overige migranten?

Antwoord 131
Gemeenten hebben onder de Wi2021 de verantwoordelijkheid voor de handhaving gedurende het inburgeringstraject. Ze kunnen daarvoor boetes opleggen als inburgeraars verwijtbaar niet meewerken aan het traject. Sinds de inwerkingtreding van de Wi2021 tot en met 2025 zijn 570 boetes opgelegd door gemeenten op basis van de Wi2021, zoals bij vraag 110 beschreven. Hiervan zijn 445 boetes opgelegd aan asielstatushouders en 125 aan gezins- en overige migranten.

Gemeenten kunnen ook maatregelen opleggen op basis van de Participatiewet, zoals het verlagen van de bijstand, als bijstandsgerechtigde inburgeraars onvoldoende meewerken aan de afspraken op het gebied van inburgering. Er wordt niet bijgehouden hoe vaak deze specifieke reden (verwijtbaar niet meewerken aan het inburgeringstraject) tot een verlaging van de bijstand leidt.

Vraag 132
Op welke wijze hebben inburgeringsplichtigen de afgelopen vijf jaar geweigerd mee te werken of verwijtbaar niet of onvoldoende meegewerkt aan hun inburgeringstraject? Kunt u dit uitsplitsen naar aantallen en soort gedraging?

Antwoord 132
In de jaarlijkse monitor van het CBS (de Statistiek Wet inburgering) is bijgehouden welke boetes gemeenten hebben opgelegd[24]. In totaal gaat het om 570 gemeentelijke boetes. Hiervan zijn 105 boetes opgelegd door gemeenten omdat inburgeraars niet verschenen of meewerkten aan de brede intake (op basis van artikel 22 van de Wi2021) en 465 boetes omdat inburgeraars onvoldoende meewerkten aan de aangeboden ondersteuning en begeleiding of niet voldeden aan de afspraken die op grond van het PIP zijn vastgesteld (op basis van artikel 23 van de Wi2021). Een verdere uitsplitsing van deze gedragingen wordt niet bijgehouden.

Vraag 133
Welke redenen hebben inburgeringsplichtigen de afgelopen vijf jaar opgegeven voor het weigeren of niet of onvoldoende meewerken aan hun inburgeringstraject? Kunt u dit uitsplitsen naar reden en aantallen?

Antwoord 133
Er wordt niet bijgehouden welke redenen inburgeraars opgeven voor het weigeren of niet voldoende meewerken aan het inburgeringstraject. In onderzoek uit 2025 (kwalitatief onderzoek tweede fase wet inburgering[25]) naar de uitvoering van de Wi2021 onder zeven gemeenten is gekeken hoe gemeenten invulling geven aan preventie en handhaving. Deze gemeenten zetten handhaving vooral in bij te hoog ongeoorloofd verzuim bij taallessen en/of participatieactiviteiten. De verklaringen die gemeenten geven voor hoog verzuim in een leerroute zijn niet eenduidig: van de beperkte leerbaarheid en betrokkenheid van de inburgeraar tot het hoge aantal uren taalles die zij moeten volgen.

Vraag 134
Hoeveel inburgeringsplichtigen hebben de afgelopen vijf jaar vanwege het weigeren of verwijtbaar niet of onvoldoende meewerken aan hun inburgering een waarschuwing, boete of andere sanctie opgelegd gekregen? Kunt u dit uitsplitsen naar asielstatushouders, gezinsmigranten en overige migranten, soort sanctie en de hoogte van de opgelegde boete?

[24] https://dashboards.cbs.nl/v5/statistiek_wet_inburgering/
[25] Bijlage bij Kamerstukken II 2025/2026, 32 824, nr. 475.

Antwoord 134
Voordat gemeenten een sanctie opleggen, krijgen inburgeraars een waarschuwing als zij onvoldoende meewerken. Uit het kwalitatief onderzoek tweede fase wet inburgering onder zeven gemeenten blijkt dat een dergelijke waarschuwing of een handhavingsgesprek bij de meeste inburgeraars voldoende is om het gedrag en de aanwezigheid te verbeteren. Er wordt landelijk niet bijgehouden hoe vaak dergelijke gesprekken worden gevoerd of een formele waarschuwing wordt gegeven.

Sinds de inwerkingtreding van de Wi2021 tot en met 2025 zijn in totaal 570 boetes opgelegd door gemeenten aan inburgeraars die onvoldoende meewerken aan de brede intake of tijdens het inburgeringstraject. De hoogte van de opgelegde boetes wordt niet landelijk bijgehouden. De boete voor het niet verschijnen of meewerken aan de brede intake (op basis van artikel 22 van de Wi2021) is maximaal 250 euro. De eerste boete voor het onvoldoende meewerken aan de geboden ondersteuning en begeleiding of niet voldoen aan afspraken die op grond van het PIP zijn vastgesteld (op basis van artikel 23 van de Wi2021) is maximaal 50 euro. Dit bedrag kan op basis van artikel 7.1, lid 3, van het Bi2021 stapsgewijs worden verhoogd per overtreding tot maximaal 800 euro binnen één jaar.

Daarnaast kunnen gemeenten ook handhaven op basis van de Participatiewet. Er zijn geen landelijke data beschikbaar hoe vaak gemeenten hiertoe overgaan. Uit onderzoek uit 2025 (kwalitatief onderzoek tweede fase wet inburgering)[26] blijkt uit casestudies onder zeven gemeenten dat de meerderheid van deze gemeenten (vier van de zeven) ook gebruik maakt van het handhavingsinstrumentarium van de Participatiewet bij een gebrek aan inzet tijdens het inburgeringstraject.

Vraag 135
Hoeveel inburgeringsplichtigen zijn de afgelopen vijf jaar na een waarschuwing, boete of andere sanctie alsnog gaan meewerken aan hun inburgering en hoeveel zijn daarna blijven weigeren of verwijtbaar niet of onvoldoende blijven meewerken?

Antwoord 135
Er wordt niet landelijk bijgehouden hoeveel inburgeraars zich na een waarschuwing, boete of andere sanctie door gemeenten zich alsnog gaan inzetten tijdens het inburgeringstraject.

Vraag 136
Kunt u aangeven hoeveel mensen momenteel wachten op een eerste WIA-beoordeling en hoe dit aantal zich sinds 2024 heeft ontwikkeld?

Antwoord 136
Zie voor de actuele cijfers ook het antwoord op vraag 91. Per augustus 2026 wachten 22.422 mensen langer dan de beslistermijn op een WIA-claimbeoordeling. Hiervan wachten 13.311 personen langer dan zes maanden. Daarnaast wachten 22.133 personen op een vraaggestuurde herbeoordeling.

Sinds eind 2024 is het aantal wachtenden op een WIA-beoordeling fors toegenomen: per december 2024 wachtten 14.030 personen langer dan de wettelijke termijn (destijds 8 weken), waarvan 1.068 langer dan zes maanden. Het aantal wachtenden op een vraaggestuurde herbeoordeling is in die periode vrijwel gelijk gebleven (21.504 per december 2024).

Vraag 137
Wat bedraagt momenteel de gemiddelde en mediane wachttijd voor een eerste WIA-beoordeling, en wat is de geraamde wachttijd eind 2027?

Antwoord 137
Per augustus 2026 bedraagt de wachttijd voor een WIA-beoordeling 25 weken, gemeten volgens de methode klantexpertise van UWV. Dit betekent dat de helft van de aanvragers binnen 25 weken een beoordeling krijgt. 75% van de aanvragers krijgt binnen 57 weken een beoordeling.

In de voortgangsbrief sociaal-medisch beoordelingen die de minister van SZW dit najaar naar uw Kamer wil verzenden, wordt de prioritering die met UWV wordt afgesproken ten aanzien van sociaal-medische beoordelingen, met u gedeeld.

Vraag 138

[26] Bijlage bij Kamerstukken II 2025/2026, 32 824, nr. 475.

Kunt u aangeven hoeveel WIA-beoordelingen in 2025 en 2026 niet binnen de wettelijke termijn zijn afgerond?

Antwoord 138
In 2025 zijn naar schatting 58.500 WIA-beoordelingen niet binnen de wettelijke termijn afgerond, van in totaal circa 74.500 beoordelingen.

Voor 2026 zijn tot en met 11 oktober naar schatting 63.650 beoordelingen afgerond, waarvan circa 29.840 tijdig en circa 33.810 buiten de wettelijke termijn. Het relatief hogere aandeel tijdige beoordelingen dit jaar komt doordat de beslistermijn is verlengd van 8 weken naar 16 weken.

Vraag 139
Hoeveel extra verzekeringsartsen, sociaal-medisch verpleegkundigen en overige medewerkers zouden nodig zijn om de bestaande achterstanden volledig weg te werken?

Antwoord 139
Deze vraag is niet te beantwoorden met een concreet aantal extra medewerkers. De bepalende factor is niet alleen hoeveel capaciteit nodig is, maar vooral hoeveel capaciteit daadwerkelijk beschikbaar kan zijn. Voor verzekeringsartsen is sprake van een structureel tekort op de arbeidsmarkt, waardoor de benodigde capaciteit niet eenvoudig kan worden gerealiseerd. Het volledig wegwerken van achterstanden is daarmee geen vraagstuk dat uitsluitend met extra personeel kan worden opgelost. Dit is de reden dat de minister van SZW samen met UWV ook inzet op taakherschikking en publiek-private samenwerking.

Vraag 140
Hoeveel bestuurlijke dwangsommen inzake WIA-uitkeringen zijn er in het afgelopen jaar door het UWV aan wachtende burgers uitbetaald en hoeveel bedroeg de totale som van alle bestuurlijke dwangsommen bij elkaar?

Antwoord 140
De tabel hieronder schetst de bedragen die de afgelopen jaren zijn uitgegeven aan dwangsommen voor het te laat beslissen op aanvragen (dwangsommen primaire uitvoering bestuurlijk en rechterlijk), en op te late beslissingen op bezwaarschriften door Bezwaar & Beroep (dwangsommen B&B bestuurlijk en rechterlijk).

	Dwangsommen primaire uitvoering	**Rechterlijk primaire uitvoering**	**Dwangsommen B&B[27]**	**Rechterlijk B&B**
2021	€ 4.800.000	€ 10.000	€ 500.000	€ 70.000
2022	€ 10.600.000	€ 35.000	€ 1.200.000	€ 70.000
2023	€ 11.870.000	€ 70.000	€ 2.740.000	€ 250.000
2024	€ 11.040.000	€ 110.000	€ 6.180.000	€ 760.000
2025	€ 14.660.000	€ 420.000	€ 10.360.000	€ 1.100.000

Voor de bijbehorende aantallen bij deze kosten moeten gegevens uit verschillende divisies worden samengebracht en geanalyseerd wat op korte termijn niet mogelijk is. De totale kosten voor 2026 lopen volgens de prognoses van UWV op tot circa € 40-42 miljoen in 2026. Op dit moment zijn exacte cijfers over aantallen bestuurlijke dwangsommen en de totale som daarvan over 2026 nog niet beschikbaar.

Vraag 141
Hoe vaak is het UWV door een wachtende burger in een verzoekschriftprocedure inzake een overschreden termijn met betrekking tot de WIA-uitkeringen voor de rechter gedaagd in het afgelopen jaar en hoe vaak werd er een rechterlijke dwangsom opgelegd en wat is het totaalbedrag van al deze dwangsommen tezamen?

Antwoord 141
Voor de uitgegeven bedragen aan rechterlijke dwangsommen over de afgelopen jaren verwijzen we naar de tabel bij antwoord 140. Ook voor de rechterlijke dwangsommen geldt dat een weergave van de bijhorende aantallen bij deze kosten over hoe vaak UWV voor de rechter is gedaagd, op korte termijn niet mogelijk is. Daarnaast zijn exacte cijfers over aantallen en de totale som daarvan over 2026 nog niet beschikbaar.

[27] De dwangsommen B&B zijn breder dan de WIA, maar de inschatting is dat dat het hier overwegend gaat om de WIA.

Vraag 142
Wat bedragen de totale uitvoeringskosten van UWV in 2027 en hoe hebben deze zich sinds 2020 ontwikkeld?

Antwoord 142
In 2027 bedragen de totale uitvoeringskosten van UWV € 2.831,794 miljoen. In onderstaande tabel is de ontwikkeling sinds 2020 weergegeven.

Tabel: Ontwikkeling uitvoeringskosten UWV 2020-2027

Jaar	**Uitvoeringskosten UWV (x € 1 miljoen)**
2020	2.051,420
2021	2.141,374
2022	2.310,532
2023	2.517,583
2024	2.591,889
2025	2.699,848
2026	2.812,456
2027	2.831,794

Vraag 143
Kan worden aangegeven hoeveel euro UWV gemiddeld aan uitvoeringskosten maakt per verstrekte uitkering, uitgesplitst naar WW, WIA, Wajong en overige regelingen?

Antwoord 143
Onderstaande tabel bevat een overzicht van de gemiddelde uitvoeringskosten per versterkte uitkering per jaar. Dit zijn integrale kosten waarin ook alle indirecte kosten naar rato zijn toegerekend aan de regelingen.

Tabel: Uitvoeringskosten UWV per verstrekte uitkering

Kosten in €	**2027**
WW	1.849
WIA	1.958
Wajong	1.664
Overige regelingen	1.278

Vraag 144
In welke mate zullen de kosten toenemen als de overheid ten aanzien van uitkeringen overgaat op een proactieve werkwijze?

Antwoord 144
De verwachting is dat 2,5% van de mensen die geen gebruik maken van de AIO of algemene bijstand maar wel recht hebben, ook daadwerkelijk gebruik gaat maken van de uitkering. Dit uitgangspunt is gebaseerd op empirische resultaten uit de Pilot AIO niet-gebruik van de SVB. Voor de Toeslagenwet is de verwachting dat 20% van de mensen die geen gebruik maken daadwerkelijk gebruik gaat maken van de uitkering. Dit uitgangspunt is gebaseerd op een experiment in de Toeslagenwet. Op basis van deze onderzoeken is de inschatting gemaakt dat de totale uitkeringslasten structureel met € 66,6 miljoen toenemen als gevolg van proactieve dienstverlening. Tegelijkertijd zijn er ook maatschappelijke baten als gevolg van proactieve dienstverlening, die niet precies te becijferen zijn. Uitkeringen helpen mensen namelijk naar werk, beter werk of opleiding, voorkomen dat het inkomen onder het sociaal minimum zakt en ondersteunen bij meedoen in de samenleving. Dat draagt onder meer bij aan minder schulden en een betere gezondheid.

Vraag 145
Welke ontwikkeling van de werkloosheid ligt ten grondslag aan de geraamde stijging van het aantal WW-uitkeringen in 2027?

Antwoord 145
De raming van het aantal WW-uitkeringen volgt de ontwikkeling van de werkloze beroepsbevolking. Het CPB raamt in de Concept-Macro Economische Verkenning 2027 dat de werkloze beroepsbevolking van 2026 naar 2027 toeneemt (van ongeveer 400.000 naar 415.000). Hierbij geeft het CPB aan dat het aantal openstaande vacatures sinds 2025 geleidelijk terugloopt en het aantal vacatures lager is dan het aantal mensen dat werkloos is.

Vraag 146
Kan worden aangegeven welke sectoren naar verwachting het grootste aandeel hebben in de stijging van de WW-instroom?

Antwoord 146
SZW maakt geen WW-ramingen op sectorniveau.

Ter indicatie kan wel naar recente ontwikkelingen op sectorniveau worden gekeken. Daarvoor is gekeken naar de ontwikkeling in de twee meest recente volle kalenderjaren: 2024 en 2025. Ten opzichte van 2024 steeg de WW-instroom in 2025 met ongeveer 19.000 personen.

Onderstaande tabel geeft de 10 sectoren weer waarin in 2025 ten opzichte van 2024 in absolute aantallen de grootste stijging qua instroom in de WW heeft plaatsgevonden.

Tabel: Top 10 sectoren met grootste absolute stijging in instroom WW (2025 ten opzichte van 2024)

	Sector	Instroom 2024	Procentueel aandeel sector 2024 *ten opzichte van totale instroom van 271.481*	Stijging instroom WW 2025 ten opzichte van 2024	Instroom 2025	Procentuele aandeel sector 2025 *ten opzichte van totale instroom van 290.225*	Procentuele stijging 2025 ten opzichte van 2024
1	044: Zakelijke dienstverlening II	25.228	9%	2.698	27.926	10%	11%
2	035: Gezondheid, geestelijke en maatschappelijke belangen	31.277	12%	1.870	33.147	11%	6%
3	045: Zakelijke dienstverlening III	23.568	9%	1.635	25.203	9%	7%
4	019: Grootwinkelbedrijf	8.001	3%	1.389	9.390	3%	17%
5	061: Overheid, onderwijs en wetenschappen	10.968	4%	1.245	12.213	4%	11%

6	012: Metaal- en technische bedrijfstakken	11.914	4%	1.162	13.076	5%	10%
7	001: Agrarisch bedrijf	3.328	1%	1.143	4.471	2%	34%
8	017: Detailhandel en ambachten	15.825	6%	1.100	16.925	6%	7%
9	033: Horeca algemeen	13.155	5%	1.040	14.195	5%	8%
10	051: Algemene industrie	1.992	1%	648	2.640	1%	33%

Bron: onderhandse levering door UWV (d.d. 19-10-26)

Vraag 147
Wat bedraagt de gemiddelde WW-uitkering en gemiddelde duur van een WW-uitkering in 2027?

Antwoord 147
UWV verwacht dat de gemiddelde WW-jaaruitkering in 2027 € 28.070 bedraagt. De gemiddelde duur van een WW-uitkering in 2027 is niet geraamd. In 2024 en 2025 (als de twee meest recente volle kalenderjaren) was de gemiddelde duur van een WW-uitkering 25 weken in 2024 en 26 weken in 2025.

Bron: Juninota 2026 van UWV en UWV Kwantitatieve informatie 2025.

Vraag 148
Welk percentage van de WW-gerechtigden stroomt binnen drie, zes en twaalf maanden uit naar betaald werk?

Antwoord 148
In 2025 stroomden er 123.455 personen uit de WW met redenen gerelateerd aan werk (45% van de totale WW-uitstroom). Binnen deze groep stroomde 48% uit binnen drie maanden, 73% binnen zes maanden en 93% binnen twaalf maanden.

Bron: UWV Kwantitatieve informatie 2025 en onderhandse levering door UWV (alleen het percentage uitstroom binnen zes maanden, d.d. 19-10-26).

Vraag 149
Hoeveel kinderopvangplaatsen zijn momenteel beschikbaar en hoeveel kinderen staan op een wachtlijst?

Antwoord 149
In het eerste kwartaal van 2026 hadden 930.000 kinderen een plek op de kinderopvang, over 2025 waren dit er gemiddeld 922.000 (bron: Rijksoverheid, Kwartaalrapportages kinderopvang vanaf 2020). Per medio december 2026 zijn ook de kindplaatsen in Nederland uitgesplitst naar gemeente, wijk en buurt inzichtelijk via het CBS Dashboard kinderopvang.

De overheid heeft geen complete registratie van alle kinderen die in Nederland op een wachtlijst staan voor een plek op de kinderopvang. Wel heeft Significant in opdracht van het ministerie van SZW de wachttijden gemonitord tussen 2023 en 2025. De wachttijd is de tijd tussen de gewenste en daadwerkelijke plaatsingsdatum van een kind. Het ministerie is voornemens om de wachttijden de komende jaren te blijven monitoren.

In 2025 zijn de wachttijden afgenomen. De meeste ouders hoeven maximaal één maand te wachten op een plek op de kinderopvang. In 2025 gold dit voor gemiddeld driekwart van de ouders. Het aandeel langwachtende ouders (die langer dan drie maanden dan gewenst wachten op een plek) is licht gedaald voor zowel de dagopvang en gastouderopvang als de buitenschoolse opvang.

Tabel: Wachttijden kinderopvang

Wachttijd	Kinderdagverblijf			Buitenschoolse opvang			Gastouderopvang		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
0-1 maand	68%	68%	71%	81%	85%	86%	76%	77%	82%
1-3 maanden	19%	18%	19%	11%	9%	6%	15%	14%	9%
> 3 maanden	14%	14%	10%	8%	7%	6%	9%	9%	7%

Bron: Significant.

Vraag 150
Kan het aantal kinderen op wachtlijsten worden uitgesplitst naar dagopvang en buitenschoolse opvang en naar regio?

Antwoord 150
Zie ook het antwoord op vraag 149.

De wachttijden tussen 2023 en 2025 zijn inzichtelijk voor dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang. Ook kan de wachttijd worden gemonitord per mate van stedelijkheid. U kunt de wachttijden bekijken via het dashboard Wachttijden kinderopvang: www.wachttijdenkinderopvang.nl.

Vraag 151
Wat is momenteel de gemiddelde wachttijd voor een kinderopvangplaats?

Antwoord 151
Zie het antwoord op vraag 149.

Vraag 152
Hoeveel extra kinderopvangplaatsen zijn naar verwachting nodig bij invoering van het nieuwe financieringsstelsel? Hoeveel extra medewerkers zijn daarvoor naar verwachting noodzakelijk?

Antwoord 152
Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de arbeidsvraag[28] in een referentiescenario (scenario zonder stelselherziening kinderopvang) en in een scenario met stelselherziening kinderopvang. Het verschil tussen beide scenario's toont de extra arbeidsvraag (in personen) als gevolg van de stelselherziening. Structureel zijn er ongeveer 21.000 extra medewerkers nodig in de kinderopvang als gevolg van de stelselherziening.

Tabel: Arbeidsmarktprognose kinderopvang. Arbeidsvraag in personen.

	Referentiescenario	Scenario stelselherziening	Verschil
2024	153.400	153.400	0
2025	157.900	157.900	0
2026	162.900	164.100	1.200
2027	166.900	170.100	3.200
2028	168.200	175.800	7.600
2029	169.800	183.900	14.100
2030	173.200	191.700	18.500
2031	176.100	196.200	20.100
2032	178.800	199.200	20.400
2033	181.700	202.400	20.700
2034	183.700	204.700	21.000
2035	185.700	206.900	21.200

Bron: ABF Research.

De tabel hieronder toont de toename van het aantal kinderen dat naar de kinderopvang gaat als gevolg van de stelselherziening. Het betreft naar verwachting circa 100.000[29] extra kinderen, ervan uitgaande dat aan de benodigde vraag naar personeel wordt voldaan. Daarnaast gaan kinderen gemiddeld 1,7 uur per maand meer naar de kinderopvang in het scenario stelselherziening vergeleken met het referentiescenario.

[28] Het betreft de arbeidsvraag in kindcentra, dus exclusief gastouderopvang.
[29] Het betreft het aantal kinderen met kinderopvangtoeslag of, vanaf 2029, met de overheidsbijdrage. Gemeentelijke doelgroepen zijn dus niet meegerekend.

Tabel: Prognose van het aantal kinderen dat naar de kinderopvang gaat, onder de voorwaarde dat aan de benodigde vraag naar personeel wordt voldaan.

	Referentiescenario	Scenario stelselherziening	Verschil
2024	848.000	848.000	0
2025	868.000	868.000	0
2026	866.000	866.000	0
2027	865.000	881.000	16.000
2028	863.000	906.000	43.000
2029	865.000	938.000	73.000
2030	870.000	961.000	91.000
2031	875.000	972.000	97.000
2032	882.000	980.000	98.000
2033	890.000	988.000	98.000
2034	899.000	998.000	99.000
2035	911.000	1.011.000	100.000

Bron: raming SZW.

Vraag 153
Waarom worden voor 2027 circa € 311 miljoen aan terugontvangsten van kinderopvangtoeslag geraamd?

Antwoord 153
De kinderopvangtoeslag die ouders maandelijks ontvangen is een voorlopig bedrag op basis van schattingen van onder meer het afgenomen aantal uren kinderopvang en het inkomen. Na afloop van het jaar stelt Dienst Toeslagen de definitieve rechten vast en wordt het verschil met het voorlopig toegekende bedrag verrekend. Hieruit volgen nabetalingen en terugvorderingen, waarbij laatstgenoemde tot terugontvangsten leidt. De geraamde terugontvangsten van € 311 miljoen in 2027 zijn grotendeels gebaseerd op de totale omvang van terugvorderingen in eerdere jaren en het gedeelte dat naar verwachting oninbaar is en daardoor niet als ontvangsten binnenkomt. In het nieuwe financieringsstelsel kiest het kabinet voor directe financiering en een inkomensonafhankelijke overheidsbijdrage, waarmee een einde komt aan terugvorderingen bij ouders.

Vraag 154
Wat is de verklaring voor de daling van de incassoratio bij UWV van 56% in 2021 naar 13% in 2025?

Antwoord 154
De incassoratio geeft het percentage dat is ingevorderd op openstaande vorderingen ultimo 2025 weer. Hoe ouder een vordering is hoe meer ingevorderd wordt, omdat er langer de tijd is geweest om de vordering bijvoorbeeld met behulp van een betalingsregeling terug te betalen. Oudere vorderingen zijn een cumulatie van alle invorderingen in eerdere jaren. Dit houdt in dat de incassoratio’s van 2021 en 2025 niet zonder meer met elkaar vergeleken kunnen worden. De incassoratio over 2021 geeft immers het percentage na vijf jaar invorderen weer, terwijl over 2025 tot nu toe slechts 1 jaar is teruggevorderd.

Vraag 155
Welk totaalbedrag aan vastgestelde benadelingsbedragen en boetes staat momenteel bij UWV open?

Antwoord 155
Navraag bij UWV leert dat er exclusief boetevorderingen nog 11.288 vorderingen open staan met een totaal benadelingsbedrag van € 93,9 miljoen. Daarnaast staan er nog 3.638 boetevorderingen open voor een totaalbedrag van € 7,7 miljoen.

Vraag 156

Hoeveel capaciteit, uitgedrukt in fte, zetten UWV, SVB en gemeenten gezamenlijk in voor handhaving en fraudebestrijding?

Antwoord 156
De begrotingen voor 2027 en daarmee toedeling van personele capaciteit voor 2027 is nog niet exact vastgesteld voor UWV en de SVB. Het huidige en actuele beeld is als volgt:

- Bij UWV werken er op dit moment 565 fte op het gebied van handhaving;
- Bij de SVB werken er op dit moment circa 148 fte op het gebied van preventie & handhaving.

Het is niet bekend hoeveel fte gemeenten inzetten voor handhaving van de Participatiewet. Gemeenten zijn onafhankelijke medeoverheden en mogen hun eigen handhavingsbeleid invullen. Zij ontvangen hiervoor uitvoeringskosten van het Rijk. Dit budget is onderdeel van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Het College hoeft zich over zijn uitgaven binnen het gemeentefonds niet te verantwoorden aan het Rijk maar moet hierover verantwoording afleggen aan de gemeenteraad.

Vraag 157
Hoeveel huishoudens leven volgens de gebruikte ramingsmethode in 2027 onder de armoedegrens?

Antwoord 157
Het Centraal Planbureau (CPB) publiceert doorgaans geen cijfers over aantallen huishoudens in armoede, maar over aantallen personen en kinderen in armoede. Op basis van de Macro Economische Verkenning (MEV) komt het aantal personen in armoede uit op ongeveer 460.000 in 2027. Sinds de publicatie van de MEV zijn een aantal beleidsvoornemens echter aangepast. Zo is het wetsvoorstel tweede knikpunt WKB (met daarin een verhoging van de kinderbijslag en een verlaging van het kindgebonden budget) vervallen. Daarnaast is de bevriezing van het aanvangspunt toptarief teruggedraaid, en is de arbeidskorting minder verhoogd dan in de MEV was voorzien. Op dit moment is het kabinet nog met de Tweede Kamer in gesprek over het Belastingplan. Deze aanpassingen kunnen doorwerken in hogere of lagere armoedecijfers. Daarnaast kunnen ook macro-economische ontwikkelingen, bijvoorbeeld een hogere of lagere inflatie, doorwerken in hogere of lagere armoedecijfers. Bij het Centraal Economisch Plan (CEP) in februari/maart 2027 maakt het CPB weer een nieuwe raming van de armoedecijfers.

Vraag 158
Hoeveel minderjarige kinderen maken deel uit van de huishoudens die leven onder de armoedegrens?

Antwoord 158
Het Centraal Planbureau (CPB) publiceert doorgaans geen cijfers over aantallen huishoudens in armoede, maar over aantallen personen en kinderen in armoede. Op basis van de Macro Economische Verkenning (MEV) komt het aantal kinderen in armoede uit op ongeveer 74.000 in 2027. Sinds de publicatie van de MEV zijn een aantal beleidsvoornemens echter aangepast. Zo is het wetsvoorstel tweede knikpunt WKB (met daarin een verhoging van de kinderbijslag en een verlaging van het kindgebonden budget) vervallen. Daarnaast is de bevriezing van het aanvangspunt toptarief teruggedraaid, en is de arbeidskorting minder verhoogd dan in de MEV was voorzien. Op dit moment is het kabinet nog met de Tweede Kamer in gesprek over het Belastingplan. Deze aanpassingen kunnen doorwerken in hogere of lagere armoedecijfers. Daarnaast kunnen ook macro-economische ontwikkelingen, bijvoorbeeld een hogere of lagere inflatie, doorwerken in hogere of lagere armoedecijfers. Bij het Centraal Economisch Plan (CEP) in februari/maart 2027 maakt het CPB weer een nieuwe raming van de armoedecijfers.

Vraag 159
Hoeveel huishoudens melden zich jaarlijks bij de gemeentelijke schuldhulpverlening?

Antwoord 159
In 2024 meldden 82.120 mensen zich voor de gemeentelijke schuldhulpverlening (https://jaarverslag.nvvk.nl/2024/cijfers.). Er zijn geen recentere cijfers, omdat de sector op dit moment overgaat naar een nieuwe manier van monitoren. De verwachting is dat de eerste resultaten in de loop van 2027 beschikbaar zullen zijn.

Vraag 160
Hoeveel mensen worden via vroegsignalering jaarlijks bereikt en welk percentage daarvan accepteert daadwerkelijk hulp?

Antwoord 160
In 2025 zijn ruim één miljoen vroegsignalen verstuurd. Daarop hebben gemeenten bijna 800 duizend inwoners benaderd met een hulpaanbod. Ruim 160 duizend inwoners (20%) hebben daarop gereageerd, waarvan ongeveer een derde hulp accepteerde van de gemeente.

Het kabinet wil het percentage bereikte inwoners verdubbelen van 20% naar 40%. Daarom zijn in september bestuurlijke afspraken gemaakt met de VNG, NVVK en vastelasten partners.

Vraag 161
Welke vijf overheidsorganisaties hebben gezamenlijk de grootste uitstaande vorderingen op huishoudens met problematische schulden?

Antwoord 161
De vijf overheidsorganisaties die het vaakst voorkomen bij huishoudens met geregistreerde problematische schulden zijn de Belastingdienst, het CAK, Dienst Toeslagen, CJIB en DUO (https://dashboards.cbs.nl/SchuldenproblematiekInBeeld/). Er zijn geen cijfers beschikbaar van de gezamenlijke hoogte van de uitstaande vorderingen.

Vraag 162
Welk bedrag geeft het Rijk jaarlijks uit aan incasso en invordering van schulden bij burgers?

Antwoord 162
Het is niet mogelijk om inzichtelijk te maken welk bedrag het Rijk jaarlijks uitgeeft aan incasso en invordering van schulden bij burgers. Dat komt omdat incasso en invordering voor een belangrijk deel verweven is in brede dienstverlening. Er kan daarom geen beeld worden geschetst over de herkenbare posten met betrekking tot incasso en invordering van schulden bij burgers op de Rijksbegroting. Incasso en invordering bij burgers (met en zonder schulden) gebeurt bij diverse uitvoeringsorganisaties die vallen onder verschillende departementen rijksbreed. De Rijksoverheid zet zich veelvoudig in voor het voorkomen van problematische schulden bij burgers en het beperken van oplopende kosten, bijvoorbeeld door het aanbieden van betalingsregelingen, mogelijk maken van uitstel van betaling, maatwerk en waar nodig en mogelijk kwijtschelding. Zo wordt onder andere binnen de Clustering Rijksincasso (CRI) door CRI partijen[30] gewerkt aan het vereenvoudigen en verbeteren van de publieke dienstverlening door zoveel mogelijk als één overheid te werken.

Vraag 163
Hoeveel van de jaarlijkse WW-uitgaven bestaan uit uitvoeringskosten en hoeveel uit daadwerkelijke uitkeringen?

Antwoord 163
De WW-uitgaven zoals weergegeven in artikel 5 Werkloosheid bedragen enkel de WW-uitkeringen en overige kosten die onderdeel zijn van de Werkloosheidswet, zoals de faillissementsuitkering. De uitvoeringskosten voor de WW-uitkering staan op artikel 11 Uitvoering en bedragen in 2027 ongeveer € 800 miljoen. Dit is inclusief algemene kosten – zoals kosten voor huisvesting - die gelden voor heel UWV. Hiervoor is een deel van de kosten naar rato van het aantal uitkeringen toegerekend aan de WW-uitvoeringskosten.

Vraag 164
Hoeveel van de WW-gerechtigden stroomden het afgelopen jaar door naar de bijstandsuitkering en wat is de verwachting voor 2027 daarin?

Antwoord 164
Uit een analyse van UWV volgt dat 3,7% van alle WW-gerechtigden in 2024 na afloop van de WW-uitkering een bijstandsuitkering ontving. Dit percentage was 8,8% voor WW-gerechtigden waarvan de WW-uitkering werd beëindigd vanwege het bereiken van de maximale duur. Cijfers over 2025 en 2026 zijn nog niet beschikbaar en hier wordt geen raming voor gemaakt voor 2027. De verwachting is dat het percentage mensen dat doorstroomt naar de bijstand toeneemt doordat het aantal openstaande vacatures geleidelijk terugloopt en de werkloze beroepsbevolking toeneemt.

Bron: Doorstroom vanuit WW naar werk en bijstand stabiel | UWV.

[30] Onder de CRI partijen vallen het CJIB, CAK, DUO, Belastingdienst, Dienst Toeslagen, RVO, SVB en UWV

Vraag 165
Hoeveel personen ontvangen naar verwachting gemiddeld een bijstandsuitkering in 2027 en hoe verhoudt dit aantal zich tot 2019, 2022 en 2025?

Antwoord 165
Voor de raming van het macrobudget algemene bijstand wordt een inschatting gemaakt van het aantal huishoudens dat in 2027 een beroep doet op een bijstandsuitkering. In de voorlopige raming van het macrobudget voor algemene bijstand voor 2027 wordt rekening gehouden met een jaargemiddelde van ongeveer 354.000 huishoudens (paren of alleenstaanden).

De laatste CBS-meting van het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering betrof juli 2026. In onderstaande tabel staat het aantal huishoudens met bijstandsgerechtigden tot de AOW-leeftijd voor ultimo juli 2019, 2022, 2025 en 2026. Sinds 2022 is de trend licht oplopend.

Tabel: Huishoudens met een bijstandsuitkering

Meetmoment (einde maand)	**Aantal huishoudens**
Juli 2019	359.980
Juli 2022	339.690
Juli 2025	346.390
Juli 2026	349.000

Bron: CBS, Statline, geraadpleegd 26-10-2026.

Vraag 166
Kan het bijstandsbestand worden uitgesplitst naar duur van de uitkering, waarbij afzonderlijk inzicht wordt gegeven in personen die korter dan één jaar, één tot drie jaar, drie tot vijf jaar en langer dan vijf jaar bijstand ontvangen?

Antwoord 166
In onderstaande tabel staat het aantal mensen dat einde eerste kwartaal van 2026 bijstand ontving, uitgesplitst naar bijstandsduur.

Tabel: Personen in de bijstand, naar bijstandsduur

Bijstandsduur	**Totaal**	**< 1 jaar**	**1-3 jaar**	**3-5 jaar**	**>5 jaar**
Aantal	412.310	74.360	92.800	52.590	192.550

Bron: CBS, Statline, geraadpleegd 12-10-2026.

Vraag 167
Hoeveel bijstandsgerechtigden ontvangen inmiddels langer dan tien jaar een uitkering?

Antwoord 167
De standaardtabellen die CBS over bijstandsduur publiceert, onderscheiden het aantal huishoudens dat 9 jaar of meer een uitkering ontving. Einde eerste kwartaal van 2026 waren dit 108.680 huishoudens (Bron: CBS Bijstandsuitkeringenstatistiek Q1 2026).

Vraag 168
Kan worden aangegeven welk percentage van de bijstandsgerechtigden in 2025 uitstroomde naar betaald werk?

Antwoord 168
Volgens de Divosa Benchmark Werk & Inkomen was in 2025 de totale uitstroom naar werk over het hele jaar, afgezet tegen het gemiddelde volume algemene bijstand, 7,9%. De Divosa Benchmark is in 2025 gebaseerd op gegevens van 243 gemeenten (85% van alle bijstandsgerechtigden vertegenwoordigend).

Vraag 169
Kan de bijstandspopulatie worden uitgesplitst naar leeftijd, opleidingsniveau en migratieachtergrond?

Antwoord 169
Zie het antwoord op vraag 46.

Vraag 170
Hoe wordt er rekening gehouden met arbeidsomstandigheden als randvoorwaarde in de inzet om arbeidsproductiviteit te verhogen?

Antwoord 170
Goede arbeidsomstandigheden vormen de basis van goed werkgeverschap en kwalitatief goede banen. Het kabinet wil de arbeidsproductiviteit verhogen door slimmer te werken, met aandacht voor de kwaliteit van werk. Goede arbeidsomstandigheden kunnen bijdragen aan de gezondheid en ontwikkeling van werkenden en op deze manier de arbeidsproductiviteit vergroten. Randvoorwaarden, zoals onze Arbowetgeving, blijven de basis om ervoor te zorgen dat werknemers veilig en gezond kunnen werken. Het kabinet vindt deze randvoorwaarden belangrijk.

Daarnaast gaat het kabinet hierover graag in gesprek met de sociale partners. Dit zorgt ervoor dat het perspectief van zowel de werkgevers als de werknemers meegenomen worden in het beleid.

Vraag 171
Welke concrete stappen worden er op dit moment genomen om de noodzakelijke vereenvoudigingsslag te slaan als het gaat om sociale zekerheid, belastingen, toeslagen en verlofregelingen?

Antwoord 171
De vereenvoudigingen in de sociale zekerheid staan toegelicht in de Hervormingsagenda inkomensondersteuning (Kamerstukken II 2025/26, 26 448, nr. 904). Zo werkt het kabinet aan de afschaffing van de kinderopvangtoeslag door het invoeren van een nieuw stelsel per 2029. Daarnaast werkt het kabinet een voorstel uit voor een nieuwe vereenvoudigde kindregeling. Voor de WIA en de WW liggen er kansen om deze wetten te vereenvoudigen, waarover het kabinet in gesprek is met sociale partners en de Tweede Kamer. Ook komt het kabinet voor eind 2026 met een brief waarin een pad naar harmonisatie van de begrippen inkomen, partner en vermogen en voor het harmoniseren van betaalmomenten is opgenomen. Op 29 september 2026 is bovendien het Wetsvoorstel proactieve dienstverlening aangenomen door de Tweede Kamer. En wordt er gewerkt aan de vereenvoudiging van het verlofstelsel via de Verlofwet. Deze zal eind dit jaar worden aangeboden aan de Raad van State voor advisering. Tot slot staan in het voorstel voor de Vereenvoudigingswet SZW vijf vereenvoudigingen voor mensen en publieke dienstverleners op het terrein van de kinderbijslag, Participatiewet en de WW.
Naast bovenstaande vereenvoudigingen in de sociale zekerheid werkt het kabinet aan een Hervormingsagenda voor het belasting- en toeslagenstelsel, waarbij het streven is de Tweede Kamer dit jaar te informeren.

Vraag 172
Welke concrete maatregelen worden in 2027 genomen om mensen met een beperking mee te laten doen en om de overgangen tussen dagbesteding, beschut werk, werk onder de banenafspraak en regulier werk eenvoudiger te maken?

Antwoord 172
Het ministerie van SZW werkt samen met VWS en vele partners in het veld domeinoverstijgend samen in het programma Simpel Switchen in de Participatieketen om het voor mensen makkelijker te maken om te switchen tussen uitkering en (deeltijd) werk en tussen dagbesteding, beschut werk, de banenafspraak en regulier werk. Met de voortgangsbrief Simpel Switchen is uw Kamer in november geïnformeerd over de voortgang van het programma. In 2025 heeft onderzoeksbureau Kwiz de opdracht gekregen een meerjarige monitor Simpel Switchen in te richten. De resultaten van de eerste monitor zijn bij de voortgangsbrief gevoegd.

We investeren in het uitbreiden van de Simpel Switchen beweging en bestendigen van Simpel Switchen in de uitvoeringspraktijk. De komende periode richten Movisie, Cedris en de VGN hiertoe een landelijk lerend netwerk in om regio's te ondersteunen bij het realiseren en borgen van Simpel Switchen in de praktijk. We zetten het online informatiepunt zetikdestap.nl[31] voort. Hier kunnen mensen die (willen) switchen vragen stellen en informatie vinden.

We ondersteunen professionals en organisaties bij duurzame verankering in uitvoering en beleid:
- Het Simpel Switchen Kompas[32], dat verder wordt uitgebreid.

[31] De inrichting van het informatiepunt is ook opgenomen in de Werkagenda VN-verdrag Handicap.
[32] www.simpel-switchen.nl

- Toepassen van de doorbraakmethode: ‘Doorbraken in de Participatieketen’, ontwikkeld door het Instituut voor Publieke Waarden en Optimalistic.
- Bijeenkomsten voor uitvoerend professionals in meerdere arbeidsmarktregio’s, georganiseerd door SAM[33].
- Uitrol van de Switch Scan in tien nieuwe gemeenten door Divosa.

In de monitor Simpel Switchen geven professionals aan dat financiële onzekerheid de grootste belemmering voor mensen vormt om de stap naar betaald werk te zetten. We gaan verder met het verbeteren van financieel inzicht voor professionals en mensen die (willen) switchen. We stimuleren gemeenten en andere organisaties om financieel experts op te leiden en in te zetten. Divosa organiseert hiervoor trainingen.

Een belangrijk onderdeel van het programma is het vergemakkelijken van de stap tussen dagbesteding en vormen van betaald werk. SZW en VWS gaan verkennen of een tussenfase kan worden gecreëerd waarin mensen ruimte krijgen om uit te proberen of het lukt om betaald te werken. Ook gaan we aan de slag met een landelijke visie op participeren; switchen tussen dagbesteding en betaald werk. Deze visie moet richting geven en handelingsruimte voor gemeenten, zorgorganisaties en sociaal ontwikkelbedrijven in kaart brengen. Daarnaast kijken we in hoeverre op deze specifieke overgang aanpassingen in landelijke wet- en regelgeving nodig en mogelijk zijn zodat mensen makkelijker kunnen switchen.

Vraag 173
In hoeverre wordt er in het actieprogramma "Nederland Werkt" ingegaan op de positie van en mogelijkheden voor mensen die (nu nog) geen arbeidsvermogen hebben om ook mee te kunnen gaan doen, mogelijk als tussenstap naar betaald werk?

Antwoord 173
Het actieprogramma Nederland Werkt richt zich ook op de mogelijkheden die iemand heeft om (meer) mee te doen, als iemand (nog) niet kan werken. Meedoen in onbetaalde activiteiten kan ook een waardevolle (tussen)stap zijn om een bijdrage te leveren en/of als tussenstap naar betaald werk.

Vraag 174
Beschikken deze Werkcentra over kennis en expertise over vraagstukken rond mensen met een beperking? Overweegt u gehandicaptenzorgorganisaties bij het Werkcentrum te betrekken om hierin te voorzien?

Antwoord 174
In de regionale Werkcentra werken gidsen, dat zijn arbeidsmarktprofessionals van UWV en gemeenten die alle werkenden, werkzoekenden en werkgevers kunnen helpen bij werk- en ontwikkelvragen. De gidsen beschikken over de kennis, expertise en het juiste netwerk om ook mensen met een beperking verder te helpen.

Vraag 175
Welke financiële middelen zijn in 2027 beschikbaar voor de nieuwe regeling Leven lang ontwikkelen (LLO)? Is dit budget ook beschikbaar voor kwetsbare groepen met een beperking? Welk deel van het budget is hiervoor beschikbaar? Wordt in de nieuwe regeling expliciet aandacht besteed aan mensen met een beperking en de wijze waarop zij deel kunnen nemen aan Leven lang ontwikkelen (LLO)?

Antwoord 175
Er zijn in 2027 geen middelen beschikbaar voor de nieuwe regeling Leven Lang Ontwikkelen. In het coalitieakkoord zijn vanaf 2028 middelen gereserveerd om te investeren in Leven Lang Ontwikkelen. Het kabinet werkt aan verdere uitwerking en besluitvorming hierover.

Vraag 176
Tegen welke praktische en inhoudelijke tegenvallers loopt Nederland aan bij de implementatie van de nieuwe Europese platformwerkrichtlijn?

Antwoord 176
Het kabinet zet zich in voor een zo spoedig mogelijke implementatie van deze richtlijn, zonder dat het ten koste gaat van noodzakelijke zorgvuldigheid. Om deze richtlijn effectief om te zetten in Nederlandse wetgeving is uitgebreid overleg geweest met sociale partners en ook met uitvoeringsorganisaties zoals de Autoriteit Persoonsgegevens en de Arbeidsinspectie, en

[33] Beroepsvereniging voor uitvoerders in het publieke sociaal domein

zelfstandigenorganisaties, om tot een werkbare implementatie en uitvoering te komen. Dat vergt tijd. De richtlijn raakt daarnaast aan veel verschillende rechtsgebieden zoals arbeidsrecht, contractenrecht, gegevensbescherming en wetgeving ten aanzien van gezond en veilig werken. Dat maakt de implementatie complexer. Volgens planning zal het wetsvoorstel dit najaar nog naar de Raad van State worden gestuurd voor advisering. Na verwerking van het advies kan de Kamerbehandeling aanvangen.

Vraag 177
Het kabinet wil met de vakbeweging en werkgevers praten over het duurzaamheidscriterium in de WIA. Waar lopen verzekeringsartsen en bedrijfsartsen tegenaan met betrekking tot de complexiteit van de duurzaamheidsbeoordeling?

Antwoord 177
De verzekeringsarts van UWV dient bij de duurzaamheidsbeoordeling aan te geven of verbetering van de belastbaarheid van de volledig arbeidsongeschikte werknemer is uitgesloten. Als dit niet het geval is dan beoordeelt de verzekeringsarts in hoeverre verbetering in het eerstkomende jaar kan worden verwacht. Wanneer er in het eerstkomende jaar niet of nauwelijks verbetering van de belastbaarheid wordt verwacht dan beoordeelt de verzekeringsarts of verbetering ná het eerstkomende jaar nog kan worden verwacht. Daarbij wordt de verzekeringsarts gevraagd een uitspraak te doen over een situatie die in de toekomst is gelegen en die ziet op de individuele zieke werknemer. Dit criterium is ontwikkeld in de rechtspraak. Het doen van een dergelijke uitspraak over een prognose, waarbij het ziekteverloop (inclusief de reactie op een eventuele behandeling) van individu tot individu verschilt, wordt als zeer complex ervaren door verzekeringsartsen. Deze combinatie van medisch niet altijd een voorspelling kunnen doen over het ziekteverloop en juridisch gehouden zijn aan een onderbouwd oordeel over de duurzaamheid van beperkingen, leidt ertoe dat de duurzaamheidsbeoordeling voor verzekeringsartsen bijna onmogelijk is.

Vraag 178
Het kabinet wil met werkgevers en de vakbeweging spreken over de toekomst van het ziekte- en arbeidsongeschiktheidsstelsel en over preventie. Worden bij deze gesprekken ook bedrijfsartsen en hun beroepsvereniging, de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde, betrokken?

Antwoord 178
Het kabinet wil bij het oplossen van het vastgelopen ziekte- en arbeidsongeschiktheidsstelsel alle relevante invalshoeken meenemen. Om daarvoor te zorgen spreekt het ministerie van SZW periodiek met relevante stakeholders, waaronder de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde.

Vraag 179
Voorziet u ook in de opleiding van de benodigde aantallen verzekeringsartsen (zie de raming van het Capaciteitsorgaan)? Hoeveel geld is er vrijgemaakt voor de opleiding tot bedrijfsarts en de opleiding tot verzekeringsarts? Kunt u dit per opleiding uitsplitsen?

Antwoord 179
Op dit moment zijn er circa 210 artsen in opleiding tot specialist verzekeringsgeneeskunde (aios) werkzaam bij UWV. In 2025 zijn 71 artsen gestart met de opleiding, in 2026 is de instroom in de opleiding naar verwachting 58 artsen. De instroom in de opleiding tot verzekeringsarts wordt op dit moment vooral bepaald door het aantal basisartsen dat kiest voor een opleiding tot verzekeringsarts, niet door het aantal beschikbare opleidingsplaatsen. Het aantal artsen dat kiest voor deze opleiding ligt al jaren onder het aantal dat nodig is. Hiermee worden de benodigde aantallen uit het advies van het Capaciteitsorgaan (97) niet gehaald.

UWV leidt alleen verzekeringsartsen op. UWV heeft € 39,9 miljoen gereserveerd voor de opleiding van verzekeringsartsen. De opleiding tot bedrijfsarts wordt privaat betaald, door de werkgever. Hier zijn geen publieke middelen mee gemoeid.

Vraag 180
Hoeveel opleidingsplaatsen voor bedrijfsartsen en verzekeringsartsen blijven op dit moment onvervuld? Welke mogelijkheden heeft u als minister van SZW om in te grijpen als het daadwerkelijk opgeleide artsen tekortschiet?

Antwoord 180
UWV maakt afspraken met de opleidingsinstellingen ten aanzien van het aantal verzekeringsartsen dat start in de opleiding. De startgroepen zijn voor 2026 allemaal gevuld (3 startgroepen, 58 plaatsen).

Volgens de beroepsvereniging van bedrijfsartsen (NVAB) is er op dit moment een wachtlijst van 6 maanden, hetgeen erop duidt dat er geen onvervulde plekken zijn binnen de opleidingen tot bedrijfsarts.

Vraag 181
Welk budget wordt gereserveerd voor de verkenning?

Antwoord 181
Het gaat om een verkenning naar mogelijkheden van individuele uitkering buiten de Participatiewet. Een individuele uitkering sluit niet aan bij het vangnetkarakter van die wet. In het coalitieakkoord kiezen wij voor een fundamentele herziening van het stelsel van ziekte en arbeidsongeschiktheid. De verkenning moet onderdeel zijn van die fundamentele herziening van het stelsel. Het komen tot mogelijke uitvoerbare beleidsopties met bijbehorende financiële impact voor het brede stelsel is complex en vraagt tijd en het in kaart brengen van de financiële gevolgen is onderdeel hiervan. Daarom kunnen we op dit moment nog geen financiële consequenties laten zien. Op dit moment gaat eerst prioriteit uit naar de urgente problematiek in dat stelsel.

Vraag 182
Welk budget wordt er gereserveerd voor de benodigde beleidswijziging rond een individuele uitkering buiten de Participatiewet?

Antwoord 182
Zie het antwoord op vraag 181.

Vraag 183
Kunt u als het gaat om de twee jaar loondoorbetaling bij ziekte aangeven in hoeverre de bovenwettelijke aanvulling verschilt per grootte bedrijf?

Antwoord 183
Nee, die informatie is er niet. Wel weten we dat voor het grootste gedeelte van de werknemers dat valt onder een cao, afspraken gelden die recht geven op een aanvulling op de minimale hoogte van de loondoorbetaling bij ziekte. Dit blijkt uit onderzoek in 141 grote cao’s; onder die cao’s valt ongeveer 85% van de werknemers op wie een cao van toepassing is (Ministerie van SZW, 18 mei 2026, “Cao-afspraken 2026”). Volgens het CBS valt 72,5% van de werknemers onder een cao.

Vraag 184
Met betrekking tot loondoorbetaling bij ziekte wordt er nu vooral veel verkend, maar welke specifieke knelpunten die werkgevers ervaren zijn de komende weken onderdeel van de gesprekken met de sociale partners?

Antwoord 184
De minister van Werk en Participatie heeft de Tweede Kamer een inventarisatie van brede scenario’s rond loondoorbetaling bij ziekte gestuurd (Kamerstukken II 2025/26, 32 716, nr. 70). Het kabinet doet daarmee geen voorstel, maar presenteerde de scenario’s als input voor het politieke en maatschappelijke debat. Het kabinet gaat advies vragen aan de Stichting van de Arbeid over de verbetering van de werknemersverzekeringen voor zowel de korte als lange termijn. In dat advies kunnen de door werkgevers ervaren knelpunten meegenomen worden. Het advies is input voor de gesprekken met sociale partners over een sociaal akkoord.

Vraag 185
Hoeveel kleine bedrijven zijn er de afgelopen vijf jaar failliet gegaan of in de problemen geraakt als gevolg van het moeten doorbetalen van een of meerdere langdurig zieke medewerkers?

Antwoord 185
Daarover zijn geen data bekend. Uit onderzoek (CBS, 2016, “Faillissementen oorzaken en schulden 2015”) blijkt dat de meeste faillissementen hun oorzaak vinden in externe economische factoren (zoals toegenomen concurrentie en prijsdalingen) en mismanagement (zoals het aangaan van verplichtingen die niet nagekomen kunnen worden). Hoe vaak en in welke mate de verplichtingen van loondoorbetaling bij ziekte een rol spelen bij faillissement blijkt niet uit die data. Het CBS benadrukt dat bij het vaststellen van de oorzaak van een faillissement uit wordt gegaan van de door curatoren gepubliceerde gegevens. Uit deze gegevens is niet altijd goed af te leiden wat de precieze oorzaak van het faillissement was. De meeste werkgevers zijn overigens verzekerd voor het risico van loondoorbetaling bij ziekte waarmee de (financiële) gevolgen van een langdurig zieke werknemer kunnen worden gedempt (Kamerstukken II 2025/26, Bijlage bij Kamerbrief Eindrapport

onderzoek verzuimverzekeringsgraad onder werkgevers, 29 544, nr. 1309). Uiteraard staan daar premiekosten tegenover.

Vraag 186
Kunt u de timing van de publicatie van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Inkomensvoorziening Ouderen, dat voor dit najaar staat aangekondigd, nader specificeren?

Antwoord 186
Het IBO Inkomensvoorziening ouderen is afgerond en stuur ik zonder kabinetsreactie voor de begrotingsbehandeling naar de Kamer.

Vraag 187
Wanneer is de overlijdensuitkering AOW voor het laatst geëvalueerd? Valt de overlijdensuitkering onder de scope van het IBO Inkomensvoorziening Ouderen?

Antwoord 187
De overlijdensuitkering AOW is in het verleden niet als individuele regeling geëvalueerd. De AOW als geheel is voor het laatst geëvalueerd met de 'Beleidsdoorlichting artikel 8 oudedagsvoorziening' in 2019[34]. De overlijdensuitkering AOW valt onder de scope van het IBO Inkomensvoorziening Ouderen.

Vraag 188
Op welke manier wordt er gewerkt aan een samenhangend beleid in het sociaal domein? Wat is het tijdpad hiervoor en welke resultaten zijn er tot nu toe behaald? Met welke andere departementen wordt hiervoor samengewerkt en over welke regelingen en/of knelpunten gaat het dan?

Antwoord 188
Samenhang in het sociaal domein is noodzakelijk zodra een inwoner of huishouden meervoudige, samenhangende problemen heeft die verschillende leefgebieden raken. De oplossing ligt dan vaak in integrale oplossingen in domeinen zoals bestaanszekerheid, wonen, zorg en onderwijs. Dit sluit aan bij het fundament voor de Sociale Agenda die we samen met collega bewindspersonen VWS, OCW, JenV, VRO, FIN en BZK en de VNG aan het ontwikkelen zijn. We zetten in op een goed, samenhangend en toekomstbestendig beleid voor het sociaal domein. Beleid dat uitgaat van de leefwereld van inwoners, met betere hulp en passende ondersteuning voor mensen en gezinnen in de meest kwetsbare situaties. Onderdeel hiervan is de aanpak gezinnen in een kwetsbare positie, de aanpak personen met verward en onbegrepen gedrag; en de aanpak jongerendakloosheid.

Vraag 189
Welk deel van de apparaatstaakstelling komt terecht bij UWV, SVB en de Arbeidsinspectie en wat zijn de gevolgen voor de dienstverlening en/of handhaving?

Antwoord 189
De verdeling van het totaal van de apparaatstaakstellingen uit het coalitieakkoord kabinet-Jetten en de augustusbesluitvorming komt als volgt terecht bij de Nederlandse Arbeidsinspectie, SVB en UWV (inclusief BKWI).

x € 1 miljoen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Arbeidsinspectie	0	0	1,2	4,6	10,4	16,2	18,3
SVB	0	0	2,3	8,7	19,6	30,8	34,9
UWV	0	0	16,8	62,8	141,6	219,7	250,0

UWV en SVB hebben deze taakstellingen nog niet ingevuld. UWV en SVB proberen deze in overleg met SZW in te vullen door middel van onder andere efficiency en vereenvoudiging. De bedragen zijn dusdanig groot dat dit mogelijk gevolgen zal hebben voor de kwaliteit van de dienstverlening aan de burger.

De omvang van de taakstelling voor de Nederlandse Arbeidsinspectie is dusdanig dat het onontkoombaar is dat de personele formatie wordt teruggebracht. In het nieuwe Meerjarenplan 2027-2030 dat in november aan uw Kamer wordt gestuurd wordt duidelijk welke gevolgen de taakstelling heeft voor de werkwijze en de verschillende toezichtsgebieden van de Arbeidsinspectie. De taakstelling voor latere jaren wordt in het volgende meerjarenplan en jaarplannen ingevuld.

[34] Beleidsdoorlichting artikel 8 Oudedagsvoorziening

Vraag 190
Wat houdt de efficiencytaakstelling (apparaatstaakstellingen) die volgend jaar voor €19 miljoen staat ingeboekt, precies in? Loopt deze taakstelling op schema om behaald te worden?

Antwoord 190
De efficiencytaakstelling uit het coalitieakkoord heeft als doel de apparaatsuitgaven structureel te verminderen en betreft een budgettaire taakstelling. De bedragen zijn verdeeld over het kerndepartement, de publieke dienstverleners en de Nederlandse Arbeidsinspectie.

Vraag 191
Wat waren de oorzaken van het teruglopen van het aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling, het aantal boetes en het totaal aantal geconstateerde overtredingen bij het UWV tussen 2023 en 2024? En waarom daalde ook het aantal waarschuwingen stevig? Wat is er bekend over de langetermijneffecten van al deze flinke dalingen?

Antwoord 191
In het jaarverslag SZW 2024 zijn de cijfers over 2024 toegelicht. De oorzaak kan mogelijk liggen in een daling van het aantal onderzoekswaardige signalen. Daarnaast zijn eventueel verklarende factoren de toegenomen inzet op preventie, het meer hanteren van de menselijke maat en de benodigde capaciteit op de herstelacties. In 2025 waren het aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling, het aantal boetes en het aantal waarschuwingen stabiel ten opzichte van 2024. Naar de lange termijneffecten van de dalingen is geen onderzoek gedaan (Jaarverslag SZW 2024, pagina 24).

Vraag 192
Vanuit het UWV komen er geluiden dat er een negatief stigma heerst rondom het UWV. Medewerkers willen graag mensen helpen terwijl mensen vaak zenuwachtig binnenkomen omdat zij denken vooral beoordeeld en veroordeeld te worden. Zijn er naast het aanpakken van de problemen in de uitvoering, ook plannen om het imago van het UWV te verbeteren?

Antwoord 192
UWV heeft oog voor de menselijke maat en biedt, waar de situatie van de burger dat vraagt, binnen de kaders van de wet passende dienstverlening. Cliënten kunnen via verschillende kanalen contact opnemen met UWV. De fysieke werkcentra waar burgers zonder afspraak binnen kunnen lopen is een laagdrempelige wijze. Dit zijn inspanningen die naast het daadwerkelijk verbeteren van de dienstverlening, ook moeten leiden tot meer vertrouwen in UWV. Ook investeert UWV in de samenwerking met cliëntenorganisatie en sociale partners om ervaringen uit de praktijk direct te benutten voor de verbetering van de dienstverlening. Door vertegenwoordigers van cliënten meer te betrekken, kunnen wensen en zorgen van cliënten een plek krijgen. Daarnaast meet UWV halfjaarlijks de tevredenheid en ervaringen van cliënten. Dit biedt de mogelijkheid om hun signalen te doorgronden en de cliëntervaring te verbeteren. Zo spant UWV zich in om daadwerkelijke verbeteringen in de dienstverlening te verwezenlijken.

Vraag 193
In 2025 was bij UWV, SVB en gemeenten sprake van ongeveer €51 miljoen aan financiële benadeling. Hoeveel gevallen waren volgens de uitvoerders opzettelijk en welke sanctie is daarbij opgelegd?

Antwoord 193
UWV en de SVB leveren jaarlijks naast het jaarverslag ook kwantitatieve informatie over de uitvoering van de socialezekerheidswetten aan. Uit deze kwantitatieve informatie blijkt dat UWV in 2025 geen opzet heeft vastgesteld. Bij de SVB was in 4 gevallen sprake van opzet. Gemeenten hebben volgens de Bijstandsdebiteuren- en boetestatistiek van CBS daarnaast 40 keer opzet geconstateerd. In deze gevallen is in principe de corresponderende sanctie van 100% boete opgelegd behoudens de gevallen waarin wegens een dringende reden hiervan is afgezien.

Vraag 194
Welk bedrag aan fraudevorderingen uit 2025 staat nog open bij UWV, SVB en gemeenten? Hoeveel daarvan is inmiddels terugbetaald?

Antwoord 194
Voor de beantwoording is de meest actueel beschikbare stand bij UWV en de SVB opgevraagd. Hoeveel na dit peilmoment nog is afbetaald is niet bekend. De weergegeven bedragen betreffen de ingestelde vorderingen na overtreding van de inlichtingenplicht exclusief boetes.
De SVB laat weten dat in 2025 € 6,8 miljoen aan benadelingsbedrag is vastgesteld. Per augustus 2026 is hiervan ongeveer 49% afbetaald en 45% staat nog open. Circa 6% is gecorrigeerd,

afgeboekt of kwijtgescholden. Dit komt neer op circa € 0,4 miljoen. Bij UWV staan per oktober 2026 nog 650 vorderingen die ontstaan zijn ten gevolge van een overtreding van de inlichtingenplicht open voor een totaalbedrag van circa € 7,4 miljoen. Van gemeenten is alleen de stand ultimo 2025 af te leiden uit de Bijstandsdebiteuren- en boetestatistiek van het CBS. In 2025 zijn er 12.170 vorderingen ingesteld voor een totaalbedrag van circa € 29,5 miljoen. De incassoratio ultimo 2025 is 14%. Dit houdt in dat ultimo 2025 86% nog niet is voldaan oftewel € 24,8 miljoen.

Vraag 195
Hoeveel fraudevorderingen zijn in 2025 en 2026 kwijtgescholden, buiten invordering gesteld of oninbaar verklaard? Om welk bedrag gaat het?

Antwoord 195
Voor de beantwoording is informatie bij UWV en de SVB opgevraagd over de buitenvordering gestelde vorderingen die ontstaan zijn als gevolg van een overtreding van de inlichtingenplicht. Bij de SVB is in 2025 € 6,8 miljoen aan benadelingsbedrag exclusief aangiften vastgesteld. Ongeveer 6% hiervan is gecorrigeerd, afgeboekt of kwijtgescholden. Dit zou neerkomen op circa € 0,4 miljoen. Het UWV heeft in 2025 1.336 boetevorderingen en 4.552 andere vorderingen afgeboekt. Het gaat daarbij om respectievelijk € 1,9 miljoen en € 31,5 miljoen. Gemeenten hebben ten slotte volgens de Bijstandsdebiteuren- en boetestatistiek van CBS in 2025 5.550 vorderingen definitief buiten invordering gesteld. Dit betreft niet alleen vorderingen uit 2025, maar ook vorderingen uit eerdere jaren sinds 2013. De volledige cijfers over 2026 zijn nog niet beschikbaar. Deze komen in de loop van 2027 beschikbaar, bij het verschijnen van het jaarverslag in maart (UWV en SVB) of worden in juni aangeleverd (gemeenten).

Vraag 196
Hoeveel fraudezaken zijn in 2025 en 2026 overgedragen aan het Openbaar Ministerie? Kunt u aangeven om hoeveel zaken het gaat, uitgesplitst naar benadelingsbedrag?

Antwoord 196
UWV en de SVB leveren jaarlijks naast het jaarverslag ook kwantitatieve informatie over de uitvoering van de socialezekerheidswetten aan. Uit deze kwantitatieve informatie blijkt dat de SVB in 2025 in 15 zaken aangifte heeft gedaan waarmee in totaal een benadelingsbedrag gemoeid was van € 797.000. Een verdere uitsplitsing naar benadelingsbedrag is niet mogelijk. UWV heeft in 2025 in 21 zaken aangiften gedaan. In alle 21 gevallen ging het om een benadelingsbedrag boven de € 50.000. Het totale benadelingsbedrag is niet beschikbaar. Volgens de Bijstandsdebiteuren- en boetestatistiek van CBS hebben gemeenten in 2025 80 keer aangifte gedaan. Het totale benadelingsbedrag is niet beschikbaar.
De volledige cijfers over 2026 zijn nog niet beschikbaar. Deze komen in de loop van 2027 beschikbaar, bij het verschijnen van het jaarverslag in maart (UWV en SVB) of worden in juni aangeleverd (gemeenten).

Vraag 197
Wat verklaart het verschil tussen de reeks "versoberen proactieve dienstverlening" en de reeks "uitbreiding proactieve dienstverlening bijstand"?

Antwoord 197
In de Voorjaarsnota 2026 is een bezuiniging ingeboekt bij het wetsvoorstel proactieve dienstverlening door het onderdeel algemene bijstand uit het besluit te halen (versobering), vanwege een tegenvaller op de SZW-begroting. Op verzoek van de Tweede Kamer is alternatieve dekking gevonden, deze uitbreiding is opnieuw verwerkt in de Begroting 2027. De bijstandsuitgaven zijn in de periode tussen de Voorjaarsnota 2026 en Begroting 2027 toegenomen. Het budgettaire effect van proactieve dienstverlening bij de algemene bijstand wordt berekend aan de hand van een afslag op de totale bijstandsuitgaven. Dit leidt ertoe dat het budgettaire effect voor proactieve dienstverlening bij de algemene bijstand ook hoger uitvalt. Daarnaast is de invoeringsdatum van proactieve dienstverlening afgelopen jaar uitgesteld van 1 juli 2026 naar 1 januari 2027, dit heeft ook gevolgen voor het budgettaire effect van proactieve dienstverlening bij de algemene bijstand.

Vraag 198
Er staat nu € 20 miljoen van de € 150 miljoen voor armoede en schulden in de tabel, wanneer volgt de verwerking van het restant?

Antwoord 198
In 2027 wordt € 105 miljoen uitgegeven aan het energiefonds voor huishoudens in energiearmoede en structureel wordt er vanaf 2027 € 20 miljoen ingezet voor de vroegsignalering van schulden door gemeenten. In de Verzamelbrief Armoede en Schulden (Kamerstukken II 2026/27, 21 868) die

deze maand is verzonden worden thema's genoemd voor de inzet van de resterende middelen. Hierover wordt definitief besloten tijdens de financiële besluitvorming komend voorjaar.

Vraag 199
Waarom vindt de structurele besparing op de bijstand als gevolg van asielbeperkende maatregelen niet plaats in 2027? Waarom is de besparing volledig geschrapt en niet gedeeltelijk? Zijn er geen vorderingen op dit vlak?

Antwoord 199
De asielbeperkende maatregelen leiden in 2027 nog niet tot een structurele besparing op de bijstandslasten. Dit komt doordat een toe- of afname van de asielinstroom met ongeveer 2 jaar vertraging doorwerkt op de bijstand omdat asielzoekers geen recht op bijstand hebben, maar statushouders wel. Het CPB gaf in de CMEV 2026 al aan dat de opgenomen besparingen met grote onzekerheid zijn omgeven[35]. De besparing staat nog wel in de boeken vanaf 2028.

Vraag 200
Kunt u een overzicht geven van het 'pakket aan maatregelen' dat op dit moment wordt ingevoerd om problematische schulden fundamenteel aan te pakken? Kunt u een overzicht geven van hoe de gereserveerde € 19,7 miljoen wordt besteed?

Antwoord 200
De gereserveerde € 19,7 miljoen wordt per 2027 volledig ingezet voor de investering in de verbetering van vroegsignalering van betalingsachterstanden door gemeenten. Daarnaast kijkt het kabinet naar het verbeteren van inzicht in schulden, het collectief afbetalingsplan, een zorgplicht voor gerechtsdeurwaarders, een kosteloze betalingsherinnering CJIB, één overheidsincasso en het verbeteren van de kwaliteit van schuldhulpverlening zoals beschreven in het Nationaal Programma Armoede en Schulden en de Verzamelbrief Armoede en Schulden (Kamerstukken II, 2026/2027, 24 515 nr. 799 en 868). Voor deze maatregelen zijn op dit moment nog geen middelen beschikbaar, hierover wordt definitief besloten tijdens de financiële besluitvorming komend voorjaar.

Vraag 201
Hoeveel ondernemers hebben in de afgelopen jaren van de compensatieregeling Langdurige arbeidsongeschiktheid (LAO) en de compensatieregeling bij bedrijfsbeëindiging als gevolg van pensionering of overlijden van werkgever gebruikgemaakt, gezien het feit dat deze regelingen worden stopgezet per 1 januari 2028?

Antwoord 201
In de afgelopen drie jaar zijn er jaarlijks circa 33.000 toekenningen geweest voor de compensatieregeling transitievergoeding LAO. Voor de compensatieregeling transitievergoeding bij bedrijfsbeëindiging (BE) is dit de afgelopen jaren gemiddeld circa 600 toekenningen per jaar.

Vraag 202
Wat zijn de ramingen over de ondernemers die geen bedrijfsopvolger kunnen vinden de komende jaren? Wat betekent het afschaffen van de Compensatieregeling bij bedrijfsbeëindiging voor deze groep?

Antwoord 202
Er worden geen ramingen gemaakt van het aantal ondernemers dat geen bedrijfsopvolger kan vinden.

Uit de nulmeting van de compensatieregeling transitievergoeding bij bedrijfsbeëindiging (BE) blijkt dat de relatieve en absolute financiële impact van de te betalen transitievergoeding gemeten vóór inwerkingtreding van de Compensatieregeling BE in de meeste gevallen beperkt was tot ondernemers of hun erfgenamen in geval van pensionering of overlijden van de ondernemer. Voor veruit het grootste deel van deze ondernemers geldt dat het bedrag aan te betalen transitievergoeding klein was ten opzichte van het vermogen van de ondernemer. Ook was er geen duidelijk effect zichtbaar van de hoogte van de te betalen transitievergoedingen op de beslissing om de onderneming al dan niet te beëindigen na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd dan wel na het overlijden van de ondernemer.[36] Dit alles in acht nemend, wordt er een beperkt effect verwacht.

[35] Concept Macro Economische Verkenning 2026
[36] CBS, 'Nulmeting Compensatieregeling', 7 december 2023, p. 18.

Vraag 203
Welke problemen zijn er gedetecteerd tijdens de programmafase van het meerjarige programma ENIGMA Informatiehuishouding Open op Orde? En hoe zijn deze vervolgens opgelost?

Antwoord 203
Uit de jaarlijkse volwassenheidsmetingen Informatiehuishouding blijkt dat de informatiehuishouding van SZW zich ontwikkelt naar het streefniveau van 3.0 in 2026 (2.3 in 2024). De opgave is na afloop van het programma eind 2026 nog niet afgerond. Interdepartementale voorzieningen als e-mailarchivering, archivering van berichtenapps, de generieke Woo-voorziening en Zoek & Vind 2.0, zijn thans nog in ontwikkeling bij BZK voor oplevering. In de overdracht en borging van het programma in de lijnorganisatie is hier aandacht voor.

Vraag 204
Hoeveel Woo-verzoeken worden er maandelijks ingediend bij het ministerie van SZW en hoeveel daarvan worden niet op tijd beantwoord?

Antwoord 204
In het jaar 2025 ontving SZW (inclusief Nederlandse Arbeidsinspectie, exclusief de zbo’s UWV en SVB) 192 Woo-verzoeken.
In datzelfde jaar heeft SZW 107 verzoeken afgehandeld. Daarvan waren er 27 binnen de wettelijke termijn. Al varieert het verloop in aantallen verzoeken per maand, gemiddeld komt dit neer op 9 Woo-verzoeken per maand, waarvan 2 binnen de wettelijke termijn.

Vraag 205
Welk bedrag zou er nodig zijn om een schuldenfonds op landelijk niveau (vergelijkbaar met het jeugdperspectieffonds) in te richten?

Antwoord 205
Het Jongerenperspectieffonds koopt schulden af via een saneringskrediet. Dat gebeurt met private gelden en middelen van gemeenten. Wij hebben daarom geen inzicht in het bedrag dat nodig is voor een vergelijkbaar schuldenfonds op landelijk niveau. Wel bestaat het Waarborgfonds saneringskredieten. Dit Waarborgfonds fungeert als een soort collectieve verzekering voor gemeenten die via (gemeentelijke) kredietbanken saneringskredieten verstrekken. Op dit moment heeft het Waarborgfonds voor € 8,9 miljoen aan geborgde kredieten uitstaan.

Vraag 206
Is de kosteloze betalingsherinnering bij Wahv-boetes al ingevoerd? Zo nee, per wanneer staat dit op de planning? Welke middelen zijn hiervoor nodig?

Antwoord 206
Dit is een vraag op het terrein van het ministerie van Justitie en Veiligheid

Op 1 juli 2026 is het CJIB als pilot gestart met het versturen van een kosteloze betalingsherinnering bij verkeersboetes om verhogingen te helpen voorkomen. Zo kan worden bekeken of een herinnering ervoor zorgt dat mensen die zijn vergeten te betalen dit alsnog doen of een betalingsregeling treffen en zo ophogingen voorkomen. Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) volgt en evalueert de effecten van de pilot. Over de uitkomsten van de pilot wordt uw Kamer geïnformeerd.

Met het wegvallen van structurele middelen is vooralsnog geen financiële dekking voor invoering. Voor invoering van deze maatregel is structureel € 15 miljoen nodig. Het kabinet neemt deze maatregel mee in de opties voor de envelop armoede en schulden. Hierover wordt definitief besloten tijdens de financiële besluitvorming komend voorjaar. Na evaluatie van de pilot en bij structurele financiering kan een wetstraject worden gestart om het versturen van de betalingsherinnering wettelijk te verankeren.

Vraag 207
Welke initiatieven steunt u om laagdrempelige hulp voor mensen met financiële problemen te bieden, bijvoorbeeld vrijwilligersorganisaties?

Antwoord 207
Het ministerie van SZW verstrekt sinds een aantal jaar subsidie aan de Alliantie Vrijwillige schuldhulp (AVS). Daarin doen 7 organisaties mee: Schuldhulpmaatje, Humanitas, het Leger des Heils, de Landelijke Stichting Thuis Administratie (LSTA) (waarin honderden lokale vrijwilligersorganisaties meedoen), Overleg Orgaan Caribische Nederlanders (OCAN),

Samenwerkingsverband van Marokkaanse Nederlanders (SMN) en Inspraakorgaan Turken in Nederland (IOT).

Ook ondersteunt SZW vindplaatsen zoals huisartsen, geboortezorg, scholen, jongerenwerkers, ervaringsdeskundigen en sleutelpersonen, om mensen met geldzorgen en (beginnende) schulden tijdig te signaleren en te verwijzen naar hulp. Dat gebeurt via een subsidie aan het ‘Preventie van geldzorgen’ project; daarin werken Divosa, Pharos, Sociaal Werk Nederland, Humanitas, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) en Sterk uit armoede samen. SZW geeft daarnaast een subsidie aan het zorgverlenersproject van Schuldhulpmaatje ‘Gezond met geld’, naar aanleiding van een amendement bij de SZW-begroting 2026.

Ook werkt SZW aan een aanpak voor mensen die werken met een laag inkomen. Werkgevers zijn een belangrijke ingang om mensen te informeren en toe te geleiden naar de juiste hulp. Daarom zetten we in op een werkgeversaanpak vanuit zowel een sectorale als een regionale benadering.

Vraag 208
In hoeverre is er een landelijk dekkend netwerk van (vrijwillige) laagdrempelige dienstverlening? Wat is er financieel nodig om dit overal beschikbaar te krijgen?

Antwoord 208
In bijna alle gemeenten zijn vrijwilligers actief die mensen met geldzorgen helpen. In 321 gemeenten is minimaal een van de 7 partners in de Alliantie Vrijwillige Schuldhulp (AVS) actief. SZW faciliteert de AVS en hun opschaling naar zoveel mogelijk gemeenten via een subsidie aan de AVS (€ 2 miljoen per jaar).

Ook loopt er een verkenning naar een landelijk dekkend netwerk van sociaaljuridische en laagdrempelige financiële dienstverlening waar het ministerie van SZW samen met JenV, BZK en de VNG opdrachtgever van is. Het eindrapport met aanbevelingen wordt begin 2027 verwacht. Hierin wordt gekeken naar de rol van zowel formele als informele hulp. Mogelijk helpt dit rapport ook om een indicatie te geven van de financiële implicaties van een landelijk dekkend netwerk.

Vraag 209
Krijgen vrijwilligers in de schuldhulp structureel subsidie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 209
Ja. De afgelopen 5 jaar heeft de Alliantie Vrijwillige Schuldhulp (AVS) een projectsubsidie ontvangen van SZW. Voor 2027 heeft de AVS een instellingssubsidie aangevraagd bij het ministerie van SZW. Na beoordeling van de aanvraag aan de geldende wet- en regelgeving, neemt de minister van SZW een besluit over de toekenning.

Vraag 210
Wat doet u om financiële educatie van jongeren te verbeteren? Hoeveel geld is hiervoor beschikbaar? Welke projecten worden hiermee gesteund?

Antwoord 210
Sinds 2023 loopt vanuit het ministerie van SZW de subsidieregeling ‘Financiële educatie voor onderwijsinstellingen’. Deze is bedoeld voor scholen van het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Het doel van deze subsidieregeling is het creëren, ontwikkelen en bevorderen van structurele aandacht voor financiële educatie. Dit jaar is het vierde en daarmee laatste tijdvak opengegaan. Middels de regeling is er al ruim € 40 miljoen geïnvesteerd. Scholen zetten met de subsidie een schoolbrede aanpak op waarin zij docenten trainen, een coördinator aanstellen voor de inbedding van financiële educatie, ouders betrekken bij de financiële opvoeding van hun kinderen en studenten met bestaande geldzorgen persoonlijke begeleiding aanbieden.

Daarnaast geeft SZW een financiële bijdrage aan Wijzer in geldzaken, onder andere voor de uitvoering van de taken rondom de ondersteuning aan scholen vanuit het ‘Expertisepunt financiële educatie’, voor het opzetten van een landelijk leernetwerk en voor het organiseren van de jaarlijkse ‘Week van het geld’.

De minister van SZW heeft u middels de verzamelbrief Armoede en Schulden, die 6 oktober jl. met uw Kamer is gedeeld, geïnformeerd over de invulling van de envelop Armoede en Schulden van 2028. Daarin stond dat het borgen en doorontwikkelen van financiële educatie op scholen één van de onderwerpen is waar het kabinet naar kijkt. Hierover wordt definitief besloten middels de voorjaarsbesluitvorming.

Vraag 211
Wat is de stand van zaken van de realisatie van het collectief afbetalingsplan? Per wanneer is invoering verwacht?

Antwoord 211
Het kabinet streeft ernaar in het voorjaar van 2027 een wetsvoorstel in internetconsultatie te brengen. Met een collectief afbetalingsplan wordt een debiteur met meerdere betalingsachterstanden geholpen bij het opstellen van een gecoördineerde betalingsregeling. Het is daarbij van belang dat er duidelijkheid komt over wie de uitvoerende partijen kunnen zijn, de wijze waarop uitvoerende partijen worden gefinancierd voor het opstellen en uitvoeren van een collectief afbetalingsplan en er duidelijke kaders komen waar een gecoördineerde betalingsregeling aan moet voldoen, zodat dit zowel voor debiteuren als schuldeisers een aantrekkelijk instrument wordt. In de Kamerbrief aanpak civiele invordering heeft het kabinet uiteengezet op welke punten hiervoor wettelijke voorschriften wenselijk zijn (Kamerstukken II 2025/26, 24 515, nr. 822). Deze punten worden nu nader uitgewerkt. Hierna zal met betrokken partijen worden bezien wat een realistisch moment van invoering is.

Vraag 212
Welke stappen worden ondernomen om de rol van de gerechtsdeurwaarder te hervormen? Welke resultaten zijn hier geboekt?

Antwoord 212
In de Kamerbrief aanpak civiele invordering heeft het kabinet aangekondigd om een zorgplicht voor gerechtsdeurwaarders wettelijk te verankeren (Kamerstukken II 2025/26, 24 515, nr. 822). Om de onafhankelijke positie te onderstrepen, wil het kabinet in de Gerechtsdeurwaarderswet expliciteren dat een gerechtsdeurwaarder op onpartijdige wijze de belangen van beide partijen dient te behartigen. Om hier vervolgens goed invulling aan te kunnen geven is het kabinet voornemens om gerechtsdeurwaarders een wettelijke bevoegdheid te geven om debiteuren door te verwijzen naar gemeentelijke schuldhulpverlening en – als *ultimum remedium* – een bevoegdheid voor gerechtsdeurwaarders om een ambtshandeling niet uit te voeren als dit leidt tot een nodeloze kostenoploop van schulden, ook als de opdrachtgever erop staat dat de handeling wel wordt uitgevoerd. Samen met de sector wordt gewerkt aan een kader met handreikingen, dat de gerechtsdeurwaarders ondersteuning kan bieden om te komen tot een goede afweging.
Door de gerechtsdeurwaarders is in 2025 reeds een pilot gestart waarbij in zes gemeenten inwoners met een hulpvraag door de gerechtsdeurwaarder konden worden doorverwezen naar gemeentelijke schuldhulpverlening. Het kabinet beziet in samenspraak met de KBvG, de VNG en de NVVK hoe in aanloop naar de wetgeving een vervolg kan worden gegeven aan deze pilot, zodat gerechtsdeurwaarders ook in de tussentijd ervaring kunnen blijven opdoen met deze nieuwe rol.

Vraag 213
Is bekend welke verschillende rentepercentages door de overheid worden gebruikt bij openstaande schulden aan overheidspartijen (bijvoorbeeld belastingdienst, CJIB, DUO)? Is hier geharmoniseerd beleid op?

Antwoord 213
Vorig jaar is de Tweede Kamer geïnformeerd over een onderzoek naar de invordering van schulden door publieke schuldeisers (Kamerstukken II 2025/26, 24 515, nr. 819). Hieruit blijkt dat van de verschillende partijen die zijn aangesloten bij de Clustering Rijksincasso alleen de Belastingdienst en Dienst Toeslagen invorderingsrente in rekening brengen. De Belastingdienst en de Dienst Toeslagen zijn op grond van de Invorderingswet 1990 wettelijk verplicht om na overschrijding van de betaaltermijn invorderingsrente in rekening te brengen. Het rentepercentage wordt jaarlijks vastgesteld in het Besluit belasting- en invorderingsrente en bedraagt in 2026 4,3%. Voor de andere grote publieke schuldeisers zoals CJIB, SVB en UWV geldt dat zij géén rente in rekening brengen.

Vraag 214
Is dit kabinet voornemens de preferente positie van overheidsvorderingen te wijzigen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is hiervan de stand van zaken?

Antwoord 214
In de Kamerbrief aanpak civiele invordering heeft het kabinet aangegeven dat het onwenselijk is dat een publieke (preferente) schuldeiser een collectieve oplossing voor een schuldenprobleem in de weg staat (Kamerstukken II 2025/26, 24 515, nr. 822). In de nadere uitwerking van het collectief afbetalingsplan zal daarom worden bezien hoe aansluiting van overheidsschuldeisers met een preferente vordering bij het collectief afbetalingsplan kan worden gestimuleerd. Op dit moment

worden hierover ook gesprekken gevoerd met publieke schuldeisers die preferente vorderingen hebben.

Dit laat echter onverlet dat het kabinet een voorrecht voor bepaalde overheidsinstanties, zoals de Belastingdienst, over het geheel genomen wenselijk en gerechtvaardigd acht. Kern van deze rechtvaardiging is de bijzondere positie van de overheid als schuldeiser. Anders dan private partijen kan zij schuldenaren in de regel niet selecteren of weigeren. Ook is van belang dat de schatkist kan rekenen op een stabiele en voorspelbare stroom aan belastinginkomsten. De preferente positie van belastingvorderingen draagt daaraan bij en ondersteunt daarmee de financiering en daarmee de continuïteit van publieke taken.

Vraag 215
Bestaan de loonkostenvoordelen en lage inkomensvoordelen nog? Zo ja, voor welk budgettair belang in de welke jaren (inclusief structureel)?

Antwoord 215
Op dit moment bestaan er drie loonkostenvoordelen (LKV's). Dit zijn het LKV doelgroep banenafspraak, het LKV arbeidsgehandicapte werknemer en het LKV herplaatsen arbeidsgehandicapte werknemer. Het LKV oudere werknemer is per 1 januari 2026 afgeschaft. Hiervoor bestaat op dit moment nog wel overgangsrecht. Het Lage-inkomensvoordeel (LIV) is per 1 januari 2025 afgeschaft. De uitgaven aan de loonkostenvoordelen bedragen naar verwachting € 217 miljoen in 2027 en € 218 miljoen structureel.

Hieronder staat de meest recente raming van de uitgaven aan de verschillende LKV's:

Uitgaven (x € 1.000)	*2027*	*2028*	*2029*	*2030*	*2031*	*structureel*
Uitgaven LKV totaal	**217.273**	**213.740**	**214.997**	**216.976**	**218.140**	**218.140**

Vraag 216
De regering schrijft dat per 1 juli 2027 de regels rondom de detachering van derdelanderwerknemers worden verduidelijkt. Welke concrete wijzigingen worden per die datum doorgevoerd? Welke voorwaarden gelden daarna voor de detachering van derdelanders naar Nederland en op welke wijze dragen deze wijzigingen bij aan het tegengaan van oneigenlijke detachering en schijnconstructies?

Antwoord 216
Op 6 november jl. heeft uw Kamer de brief 'Detachering: cijfers, aanpak onrechtmatige route en aanbieding verkenning administratieve last' ontvangen. In deze Kamerbrief worden de wijzigingen uitgebreid toegelicht. De internetconsultatie over de voorgenomen wijzigingen is gestart.

De wijzigingen zijn drieledig:
- Het begrip hoofdactiviteit wordt verduidelijkt, door op te nemen dat de derdelander in de periode onmiddellijk voorafgaande aan de detachering ten minste drie maanden in de zendende lidstaat moet hebben gewerkt.
- Om de tijdelijkheid van de detachering te kunnen wegen, wordt zwaarder van invloed in hoeverre de derdelander gerechtigd is om te werken en verblijven in de zendende lidstaat nadat de werkzaamheden in Nederland zijn beëindigd. Een werk- en verblijfsvergunning die langer geldig is dan de tijdelijke werkzaamheden in Nederland, waarborgt dat de derdelander een werk- en verblijfssituatie heeft om naar terug te keren na afloop van de detachering.
- Tot slot zijn er wijzigingen voorzien gericht op de wegvervoersector. Dit is een sector die veel gebruikmaakt van detacheringen. Met deze wijzigingen is duidelijker gemaakt welke eisen gelden. Het gaat om criteria over verblijf en werkvergunning en om daadwerkelijke detachering te kunnen onderscheiden van schijndetachering, bijvoorbeeld via een postbusonderneming.

Met deze wijzigingen wordt het grijze gebied tussen onrechtmatige en rechtmatige detachering verkleind. Het wordt voor de buitenlandse werkgever, de Nederlandse inlener en de gedetacheerde derdelander duidelijker wat de voorwaarden zijn waaronder een detachering plaats kan vinden. Daarnaast helpt het de toezichthouders in hun beoordeling of een detachering rechtmatig is.

Bij het uitwerken van de maatregelen is nadrukkelijk gezocht naar een balans. Enerzijds is het van belang dat de regels voldoende duidelijk zijn. Anderzijds moet worden voorkomen dat nationale verduidelijking het vrije verkeer van diensten onnodig beperkt. Zo is de maximale ruimte gezocht die de Europese regelgeving biedt.

Vraag 217
Hoeveel derdelanders zijn in 2024, 2025 en, voor zover beschikbaar, 2026 in Nederland tewerkgesteld in het kader van grensoverschrijdende dienstverlening vanuit een andere EU- of EER-lidstaat of Zwitserland? Kan dit worden uitgesplitst naar nationaliteit, lidstaat van waaruit wordt gedetacheerd en sector? In hoeveel gevallen heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie gecontroleerd of aan de voorwaarden voor grensoverschrijdende dienstverlening werd voldaan, in hoeveel gevallen zijn overtredingen vastgesteld en welke handhavingsmaatregelen zijn daarop getroffen?

Antwoord 217
Hieronder wordt een overzicht gegeven van het aantal gedetacheerde derdelanderwerknemers in 2024, 2025 en 2026, en de zendende lidstaten waarvandaan de meeste derdelanderwerknemers worden gedetacheerd, en van de meestvoorkomende nationaliteiten en sectoren van werknemers uit die lidstaten. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de controles, vastgestelde overtredingen en handhavingsmaatregelen.

Jaar	**Aantal gedetacheerde derdelanderwerknemers**[37]
2024	27.300
2025	29.700
2026 (t/m september)	25.900

Belangrijkste zendende lidstaten	**Aantal gedetacheerde derdelanders (2025)**	**Meest voorkomende nationaliteiten**	**Meest voorkomende sectoren**
Polen	12.251	Oekraïens, Wit-Russisch en Georgisch	Bouw, industrie, landbouw
Litouwen	5.734	Oekraïens, Azerbeidjaans en Indiaas	Industrie, bouw, verhuur van roerende goederen
Portugal	3.099	Indiaas, Braziliaans en Pakistaans	Bouw, industrie, vervoer en opslag
Duitsland	2.836	Filipijns, Turks en Bosnisch	Industrie, bouw, vervoer en opslag

Bij het toezicht op de WagwEU controleert de Arbeidsinspectie naleving van de wettelijke voorwaarden van grensoverschrijdende detachering door de dienstverleners en dienstontvangers. De meeste wetsovertredingen op grond van de WagwEU betreffen het niet-naleven van de meld- en controleplicht. In mindere mate gaat het om het onterecht niet hebben van de verplichte informatie op de werkplek tijdens de detacheringsperiode.

Vanaf begin 2024 tot en met 26 september 2026 zijn 654 werkgevers geïnspecteerd op de WagwEU. Hierbij is bij 198 werkgevers een overtreding geconstateerd op de WagwEU en als handhavingsmaatregel een boeterapport opgemaakt.

Overigens geldt dat als er bij inspecties onrechtmatige detacheringen worden aangetroffen, dit kan leiden tot overtreding van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav). Het is niet mogelijk om binnen alle Wav-overtredingen de onrechtmatige detacheringen te identificeren.

Vraag 218
Welke concrete maatregelen neemt het kabinet in 2027 om blootstelling van werkenden aan asbest te voorkomen, naast de implementatie van de herziene EU-asbestrichtlijn?

Antwoord 218
De huidige regelgeving stelt al strenge eisen om de werknemer te beschermen tegen blootstelling aan asbest. Met de implementatie van de herziene Asbestrichtlijn komen daar aanvullende eisen bij, waaronder de vergunningplicht voor bedrijven die asbest verwijderen en het moeten volgen van een opleiding bij een erkende opleider. Met de vergunningplicht wordt het beter mogelijk om

[37] De cijfers zijn gebaseerd op het nationale meldloket, waarbinnen gedetacheerde werknemers gemeld moeten worden door de buitenlandse werkgever. Hierbij zijn drie kanttekeningen te maken. Ten eerste is er naar verwachting sprake van 38% ondermelding. Ten tweede geldt er een apart Europees meldloket voor de wegvervoersector, waardoor alle gedetacheerden werkzaam in het wegtransport niet in de cijfers zijn opgenomen. Ten derde gelden er voor specifieke sectoren en activiteiten uitzonderingen op de meldplicht.

herhaalde overtreders van de markt te weren. De aanscherping van opleidingen moet zorgen voor meer asbestbewustzijn en kennis.

Verder is het instrument SMART-ns ontwikkeld, waarmee vooraf de hoogte van de concentratie asbest in de lucht wordt vastgesteld. Dit biedt een veel beter inzicht, waardoor duidelijk wordt welke maatregelen nodig zijn om veilig te kunnen werken. Bovendien stimuleert het de optimalisatie van de werkwijze om te komen tot zo laag mogelijke concentraties asbest in de lucht. Nu wordt gewerkt met risicoklassen die wel inzicht geven in overschrijding van de grenswaarde, maar niet in welke mate. SMART-ns biedt dus een grote verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

Er is aandacht voor implementatie van de regelgeving en een goede communicatie. Hiermee wordt gezorgd dat de nieuwe regelgeving bekend is bij alle bedrijven waar werknemers door werkzaamheden kunnen worden blootgesteld aan asbest. Ook dit moet zorgen voor een hoger asbestbewustzijn en kennisniveau.

Vraag 219
Welke inhoudelijke en wetenschappelijke afwegingen liggen ten grondslag aan de keuze om bij de eindbeoordeling in de categorie basis niet standaard luchtmetingen voor te schrijven? Welke gegevens zijn beschikbaar over het risico op blootstelling aan asbestvezels in deze categorie?

Antwoord 219
In het antwoord op vraag 33 is toegelicht dat luchtmetingen in een aantal situaties niet meer nodig zijn als onderdeel van de eindbeoordeling. Op basis van advies van TNO (TNO 2021 R10986, 21 oktober 2021) wordt een bepaalde waarde (10.000 vezels/m^3) gehanteerd waaronder een luchtmeting niet zinvol is. Volgens het genoemde rapport is gebleken dat de concentratie in de lucht door ventilatie in hele korte tijd van die bepaalde waarde voldoende afneemt. Met een theoretisch model was dit eerder al berekend en de experimenten die in het rapport zijn beschreven bevestigen dit.

Asbesttoepassingen die in de categorie basis zijn ingedeeld, zijn asbestcementtoepassingen en geweven of geperste asbesttoepassingen. De hechting van asbestvezels in het materiaal is zodanig dat er bij het verwijderen geen hele hoge concentraties zullen ontstaan. Deze indeling is gebaseerd op het TNO-rapport (TNO 2019 R11239, 5 september 2019), dat uw Kamer is aangeboden met de brief van 7 oktober 2019 (Kamerstukken II 2019/20, 25 834, nr. 164).

Vraag 220
Klopt het dat een saneringsbedrijf binnen SMART nieuwe stijl in bepaalde situaties zelf de toe te passen werkmethode kan bepalen en dat daarbij geen onafhankelijke eindbeoordeling plaatsvindt? Zo ja, in welke situaties is dit mogelijk en welke onafhankelijke waarborgen zijn ingebouwd om te controleren dat de sanering veilig is uitgevoerd?

Antwoord 220
Het klopt dat een saneringsbedrijf met SMART-ns de werkmethode zelf vaststelt. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het werk en de risicobeoordeling vooraf ligt bij de werkgever. SMART-ns berekent onder andere op basis van de gekozen werkmethode de hoogte van de asbestconcentratie in de lucht. Een onafhankelijke eindbeoordeling is verplicht voor de categorieën basis en uitgebreid. De hoogte van de concentratie die uit SMART-ns volgt, bepaalt wel of een luchtmeting nodig is. Alleen als in de categorie basis gebruik wordt gemaakt van een erkende werkmethode, waarmee de asbestconcentratie beneden de 2.000 vezels/m^3 moet blijven, mag de eindbeoordeling door het saneringsbedrijf zelf worden uitgevoerd.

Het doel van de eindbeoordeling is niet om te toetsen of de sanering veilig is uitgevoerd, maar om te kijken of de werkplek weer veilig is om te kunnen vrijgeven. Belangrijk daarvoor is dat er geen asbest meer aanwezig is dat verwijderd had moeten worden en er dus goed is schoongemaakt. Op grond van advies van TNO (zie ook de antwoorden op de vragen 33 en 219) wordt een luchtmeting niet zinvol geacht als de concentratie onder 10.000 vezels/m^3 blijft. Reden daarvoor is dat door ventilatie de concentratie snel afneemt tot een niveau onder de toetswaarde waaraan getoetst wordt tijdens de luchtmeting.

Een saneringsbedrijf moet een uitdraai van SMART-ns bijvoegen bij de melding die ten minste twee werkdagen voor de start van de werkzaamheden moet worden ingediend. Hiermee kan de toezichthouder toetsen of de daadwerkelijke wijze van uitvoering daarmee overeenkomt. Verder moeten bedrijven in de nieuwe situatie beschikken over een vergunning. Voor het verkrijgen daarvan moeten bedrijven in de categorieën basis en uitgebreid ook gecertificeerd zijn.

Vraag 221
Welke gezondheidswinst verwacht het kabinet van de invoering van SMART nieuwe stijl? Is deze verwachte gezondheidswinst vooraf gekwantificeerd en, zo ja, op basis van welke indicatoren en aannames?

Antwoord 221
In de brief van 18 september 2026 (Kamerstukken II 2025/26, 25 834, nr. 203) is toegelicht dat effecten van maatregelen op de gezondheidswinst niet kunnen worden vertaald naar aantallen sterfgevallen of gezonde levensjaren. Het beoordelen van de gezondheidsschade door asbest is ingewikkeld. Ziekten door asbest openbaren zich pas na tientallen jaren, waardoor het lang duurt voordat de positieve effecten van wet- en regelgeving zichtbaar zijn. In lage concentraties is de kans verwaarloosbaar dat asbest leidt tot ernstige ziekten. De kans neemt toe naarmate de blootstelling hoger is en langer duurt, of vaker voorkomt. Het is niet bekend in welke mate werknemers nu nog worden blootgesteld aan asbest. Het is ook niet te berekenen in welke mate bepaalde maatregelen zouden leiden tot een verlaging van de blootstelling.

Omdat het niet mogelijk is om de gezondheidswinst te kwantificeren, is dit dus ook niet vooraf gebeurd. In de genoemde brief is toegelicht dat het instrument SMART-ns bijdraagt aan een beter kennisniveau en asbestbewustzijn. Men is zich nu niet altijd bewust van het verschil tussen een concentratie net boven de grenswaarde en tientallen miljoenen vezels/m^3. Doordat SMART-ns daar hele gerichte informatie over geeft, wordt duidelijk welke maatregelen moeten worden genomen om een te hoge blootstelling te voorkomen. Tevens wordt inzichtelijk wanneer zelfs de zwaarste vorm van adembescherming niet meer toereikend is.

Vraag 222
Verwacht het kabinet dat door SMART nieuwe stijl het aantal luchtmetingen bij eindbeoordelingen afneemt? Zo ja, met welk aantal of percentage en welk effect verwacht het kabinet hiervan op de borging van gezond en veilig werken in de asbestbranche?

Antwoord 222
Het aantal luchtmetingen bij eindbeoordelingen in binnensituaties zal afnemen. Dit komt in de eerste plaats door de bepaling in het wijzigingsbesluit dat een luchtmeting niet nodig is als de concentratie in de lucht onder een bepaalde waarde (10.000 vezels/m^3) blijft. SMART-ns maakt het mogelijk om dat aan te tonen.

Daarnaast zal SMART-ns ook leiden tot minder luchtmetingen bij de eindbeoordelingen doordat het meer risicogebaseerd is dan het huidige model SMA-rt, dat meer worst-case is. Werkzaamheden waarvoor geen metingen beschikbaar zijn, worden nu in SMA-rt ingedeeld in risicoklasse 2. Daarmee wordt dus aangenomen dat de concentratie boven de grenswaarde uitkomt. Volgens de huidige regelgeving is dan een luchtmeting in binnensituaties nodig als onderdeel van de eindbeoordeling. Een deel van deze werkzaamheden zal echter niet boven de grenswaarde uitkomen. Daar komt bij dat SMA-rt ervan uitgaat dat werkzaamheden 8 uur duren. Als werkzaamheden veel korter duren, kan de blootstelling in werkelijkheid zodanig laag zijn dat geen luchtmeting nodig is.

Het is niet bekend hoeveel asbestverwijderingen aan de daarvoor geldende criteria voldoen om geen luchtmeting te hoeven doen bij de eindbeoordeling. Daarom is het lastig om een nauwkeurige schatting te maken van de afname van het aantal luchtmetingen. Panteia heeft in de markt- en impactanalyse (Kamerstukken II, 2025/26, 25 834, nr. 2020) geschat dat er 30.500 minder luchtmetingen per jaar nodig zijn (van 39.000 naar 8.500).

Zoals onder meer in het antwoord op vraag 33 is toegelicht, wordt het verantwoord geacht dat geen luchtmeting wordt gedaan bij eindbeoordelingen na werkzaamheden die aan de gestelde criteria voldoen.

Vraag 223
De geraamde uitgaven aan de Nederlandse Arbeidsinspectie dalen van € 247,3 miljoen in 2026 naar € 236,9 miljoen in 2027. Welke gevolgen heeft deze daling specifiek voor het toezicht in het asbestwerkveld, uitgedrukt in beschikbare fte, het aantal geplande inspecties en andere toezichtactiviteiten?

Antwoord 223
Deze daling van 2027 ten opzichte van 2026 heeft geen gevolgen voor het asbestwerkveld.

Ter toelichting voor de volledigheid een verklaring voor de genoemde daling: de daling wordt voor € 3,5 miljoen verklaard door de afbouw van het budget voor de Tijdelijke Noodmaatregel

Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW), de taakstelling van kabinet-Schoof en de taakstelling van kabinet-Jetten. Het overige verschil van € 6,9 miljoen hangt samen met de systematiek van het beschikbaar stellen van ICT-budget. Dit budget wordt gedeeltelijk gedurende het jaar beschikbaar gesteld.

Vraag 224
In welke mate is de groep die recht heeft op Loonkostenvoordeel doelgroep banenafspraak toegenomen of afgenomen sinds 1 januari? Hangt deze verandering samen met het alleen toekennen aan personen die in het doelgroepregister banenafspraak zijn opgenomen?

Antwoord 224
Sinds 1 januari 2026 zijn er een aantal wijzigingen ingegaan voor het loonkostenvoordeel (LKV) banenafspraak die invloed hebben op de omvang van de doelgroep. In de zeer voorlopige cijfers van UWV t/m maart 2026 is te zien dat het aantal mensen dat werkt met een LKV banenafspraak toeneemt. Het is echter te vroeg om hier een conclusie aan te verbinden. Dit komt doordat de volledige cijfers over 2026 van UWV nog niet beschikbaar zijn. De definitieve toekenningen van het LKV banenafspraak over 2026 kunnen pas na 1 mei 2027 worden vastgesteld omdat werkgevers tot die tijd correcties kunnen doorvoeren in de loonaangifte. In de loop van 2027 is er met zekerheid te zeggen wat het verschil is tussen het aantal toekenningen LKV banenafspraak in 2025 en 2026.

De verwachting, zoals de zeer voorlopige cijfers van UWV ook lijken te ondersteunen, is dat het aantal toekenningen toeneemt ten opzichte van de jaren ervoor. Hiervoor is een aantal redenen. De belangrijkste reden is dat werkgevers het LKV doelgroep banenafspraak vanaf 1 januari 2026 kunnen toepassen voor alle werknemers die tot de doelgroep banenafspraak behoren en die ze in dienst hebben en niet alleen voor de werknemers die onlangs in dienst zijn getreden. Iedereen die in het doelgroepregister banenafspraak is opgenomen kan het LKV banenafspraak toegekend krijgen als de werkgever in de loonaangifte hiervoor een vinkje heeft gezet. Daarnaast is het sinds 1 januari 2026 gemakkelijker geworden om het LKV banenafspraak aan te vragen omdat hier geen doelgroepverklaring meer voor nodig is. Aanvullend zijn er nog een paar kleine wijzigingen in de samenstelling van de doelgroep ingegaan per 1 januari 2026 die bijdragen aan het verwachte stijgende aantal toekenningen.

Vraag 225
Welk budget resteert er voor SLIM? Hoe veel onderuitputting is daarop in voorgaande jaren geweest?

Antwoord 225
In de begroting SZW 2027 is onderstaande reeks voor SLIM (mkb + scholing) gereserveerd:

	2027	2028	2029	2030	2031
(x € 1 miljoen)	79,180	60,191	44,291	41,672	41,672

De SLIM-regeling is gestart in 2020. In 2021 en 2022 is het verschil tussen begroting en realisatie voornamelijk ontstaan omdat het kasritme anders uitpakte dan begroot vanwege de systematiek van de regeling voor aanvragen, verlenen en vaststellen. Om deze reden is budget naar volgende jaren doorgeschoven.

In zowel 2023, 2024 en 2025 waren er minder uitgaven aan vaststellingen (doordat minder subsidiabele activiteiten zijn uitgevoerd dan verwacht) en zijn minder voorschotten uitbetaald. In 2024 is de belangrijkste verklaring dat de individuele scholingsfaciliteit binnen de SLIM nog niet van start kon gaan.

Van de € 23,4 miljoen lagere uitgaven dan begroot in 2025 bij Slotwet, komt circa € 6 miljoen door SLIM Scholen en circa € 17 miljoen door SLIM mkb. De lagere uitgaven aan SLIM Scholen komen doordat een deel van de aanvragen van eind 2025 in 2026 zijn beschikt. Ook is een deel van het budget, ruim € 3 miljoen, van SLIM Scholen onverwacht niet aangevraagd door ondernemers. Aan SLIM mkb is minder uitgegeven omdat onder andere de hoeveelheid betalingen benodigd voor vaststellingen en voorschotten te hoog bleek te zijn ingeschat. Dit komt onder andere doordat op voorhand de looptijd van projecten en de timing van vaststellingsverzoeken moeilijk exact te voorspellen zijn. Zo is de termijn voor het indienen van de vaststelling van een subsidie voor het mkb 22 weken, waardoor het op voorhand lastig te voorspellen is wanneer SZW het verzoek krijgt en kan vaststellen en uitbetalen.

Jaar	Uitgaven (x € 1	Verschil begroting en	Toelichting

	miljoen)	jaarverslag (x € 1 miljoen)[38]	
2021	2,514	25,842	Dat de uitgaven lager waren dan begroot, komt voornamelijk doordat het kasritme anders uitpakt dan verwacht. Om bij het kasritme aan te sluiten is kasbudget ad € 25 miljoen via een kasschuif naar toekomstige jaren geschoven.
2022	19,547	45,653	Dat de uitgaven lager waren dan begroot, komt voornamelijk doordat het kasritme anders uitpakt dan verwacht. Om bij het kasritme aan te sluiten is kasbudget ad € 46 miljoen via een kasschuif naar toekomstige jaren geschoven.
2023	46,403	10,762	Dat de uitgaven lager waren dan begroot, komt hoofdzakelijk door een hogere inschatting van het te realiseren bedrag in de begroting. Deze schatting was gebaseerd op uitbetalingen in 2022. Hierbij is gekeken naar de looptijd van de projecten, het moment waarop het vaststellingsverzoek uiterlijk wordt ingediend en de termijn waarbinnen de daadwerkelijke uitbetaling plaats moet vinden. Daarbij is ook een inschatting gemaakt van de voorschotten die zouden kunnen worden uitbetaald. Tevens was er bij de schatting rekening gehouden met het aantal te verwachten vaststellingen en het aantal gevraagde voorschotten. In 2023 is circa € 46,4 miljoen uitbetaald.
2024	56,962	32,3	Het verschil komt hoofdzakelijk doordat de individuele scholingsfaciliteit binnen de SLIM nog niet van start is gegaan in 2024, wat leidde tot een vrijval van € 25 miljoen. Het overige verschil van € 7,3 miljoen wordt verklaard door minder uitgaven aan de reguliere SLIM mkb-regeling. De geschatte hoeveelheid betalingen vanwege vaststellingen en voorschotten bleek hoger uit te vallen dan begroot. Dit komt doordat op voorhand het type aanvragen, de looptijd van projecten en de timing van vaststellingsverzoeken moeilijk exact te voorspellen zijn.
2025	52,804	63,2	Bij Slotwet is € 23,4 miljoen vrijval. Hiervan is circa € 6 miljoen afkomstig van de SLIM scholing en circa € 17 miljoen van SLIM mkb. Daarnaast is om bij het kasritme aan te sluiten € 25,5 miljoen voor SLIM scholen bij Voorjaarsnota 2025 naar toekomstige jaren geschoven. Bij de September suppletoire begroting 2025 zijn de uitgaven per saldo met € 11,6 miljoen naar beneden bijgesteld.

Vraag 226
Het percentage werknemers met een door henzelf gerapporteerde, door een arts vastgestelde beroepsziekte is volgens de begroting gestegen van 3,6% in 2024 naar 3,8% in 2025. Hoe duidt het kabinet deze stijging? Is deze stijging statistisch significant en welke oorzaken of ontwikkelingen liggen hier volgens de beschikbare gegevens aan ten grondslag?

Antwoord 226
De stijging in de NEA van de incidentie van beroepsziekten van 2024 naar 2025 is niet statistisch significant. Wel is er een significante verandering in de incidentie tussen 2024 en 2025 bij overspannenheid/burn-out, depressie en PTSS. In de NEA wordt niet ingegaan op de oorzaken. Er is wel ander onderzoek naar gedaan, zoals de Arbobalans 2024. Hieruit blijkt onder andere dat meer dan de helft van de kosten voor werkgevers van loondoorbetaling door (deels) werkgerelateerd ziekteverzuim zijn toe te wijzen aan verzuim door psychosociale arbeidsbelasting zoals werkdruk en ongewenste omgangsvormen.[39]

Vraag 227

[38] Verschil tussen realisatie en vastgestelde begroting in het Jaarverslag.
[39] Arbobalans 2024: Arbobalans: kosten werkgerelateerd ziekteverzuim blijven stijgen

Wat zijn veel voorkomende onwenselijke of schadelijke situaties waarbij de arbeidsinspectie niet bevoegd is om op te treden? En welke organisaties horen vervolgens wel op te treden?

Antwoord 227
Als de Nederlandse Arbeidsinspectie stuit op onwenselijke of schadelijke situaties waarop zij niet bevoegd is op te treden, kijkt zij in eerste instantie naar samenwerkingspartners in het veld die deze bevoegdheid mogelijk wel hebben. Zij kan bij deze partners een collegiale melding doen of samenwerken tijdens een gezamenlijke controle. Op het gebied van huisvesting heeft de Arbeidsinspectie bijvoorbeeld geen bevoegdheid om op te treden en zal zij de melding doorgeven aan de betreffende gemeente of de Stichting Normering Flexwonen (SNF).
Als de Arbeidsinspectie niet zelf kan optreden, kan zij hierover signaleren bij de organisatie(s) die daarvoor verantwoordelijk is. Met het geven van signalen over risico's en ontwikkelingen op het inspectiedomein, genereert de Arbeidsinspectie overzicht en inzicht om bij te dragen aan de inrichting van stelsels en het voorkomen en actief bestrijden van misstanden en fraude. Zo heeft de Arbeidsinspectie in 2024 en 2025 gewezen op knelpunten rond de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI), waardoor onder andere een BSN misbruikt kan worden voor onrechtmatige toegang tot de arbeidsmarkt.[40] Inmiddels kan deze inschrijving nu alleen nog bij twee van de RNI-loketten, in plaats van de eerdere 19. Verder heeft de Arbeidsinspectie de afgelopen jaren veel gepubliceerd over verdienmodellen van bedrijven.[41] Daarin wordt een groot aantal typen onwenselijke situaties beschreven, zoals de grote afhankelijkheid van arbeidsmigranten van hun werkgever (via onder meer package deals van vervoer, wonen en huisvesting en via de inhoudingsregeling van huisvestingskosten op het wettelijke minimumloon) en (schijn)zelfstandigheid en het gemak waarmee een inschrijving in het handelsregister te krijgen is.

Vraag 228
Hoeveel intakes met mogelijke slachtoffers van arbeidsuitbuiting heeft de Directie Opsporing van de Nederlandse Arbeidsinspectie in 2025 gevoerd? In hoeveel van deze gevallen is de geringste aanwijzing van mensenhandel vastgesteld en in hoeveel gevallen is de bedenktijd aangeboden?

Antwoord 228
Er zijn 133 intakes gevoerd.

De Opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie heeft de verantwoordelijkheid om bij vermoedelijke slachtoffers de bedenktijd aan te bieden bij de geringste aanwijzing van mensenhandel/arbeidsuitbuiting. In 2025 is 78 keer deze geringste aanwijzing vastgesteld en dus ook 78 keer de bedenktijd aangeboden.

Vraag 229
In hoeveel gevallen is in 2025 aangifte gedaan van arbeidsuitbuiting? In hoeveel gevallen is vervolgens een opsporingsonderzoek gestart? Kan, voor zover deze zaken inmiddels zijn afgerond, worden aangegeven hoeveel zaken zijn geseponeerd, hoeveel tot een rechtszaak hebben geleid en in hoeveel gevallen een veroordeling voor arbeidsuitbuiting is gevolgd?

Antwoord 229
In 2025 is 70 keer aangifte gedaan van arbeidsuitbuiting. Er is in 57 gevallen een opsporingsonderzoek gestart. In 2025 zijn 27 opsporingsonderzoeken gestopt. Dit betreft 12 opsporingsonderzoeken die in 2025 zijn gestart. De overige 15 stopgezette onderzoeken zijn dus voor 2025 gestart. Overigens bepaalt het Openbaar Ministerie of er voldoende bewijs is om een verdachte te vervolgen danwel of een opsporingsonderzoek wordt stopgezet.

Geen van de in 2025 gestarte opsporingsonderzoeken heeft al geleid tot een rechtszaak. Een onderzoek naar arbeidsuitbuiting is ingewikkeld en tijdrovend; er kunnen meerdere verdachten, slachtoffers of locaties bij betrokken zijn. Ook vindt er digitaal en financieel onderzoek plaats. Een opsporingsonderzoek tot en met afdoening in eerste aanleg vindt vrijwel nooit plaats binnen het tijdsbestek van één jaar.

Vraag 230
Hoe vaak heeft een werkplekinspectie van de Nederlandse Arbeidsinspectie in 2025 geleid tot een intake met een mogelijk slachtoffer van arbeidsuitbuiting? In hoeveel van deze gevallen is

[40] Zie Bestuurlijk signaal Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) | Nederlandse Arbeidsinspectie (2024) en Signaal misbruik RNI - BSN | Nederlandse Arbeidsinspectie (2025).
[41] Zie onder meer: Rapportage Inspectie SZW: kostenvoordelen en arbeidsuitbuiting - Eerste Kamer der Staten-Generaal (2021, vanaf p. 3), Wat werkt voor de toekomst - interdepartementaal beleidsonderzoek arbeidsmigratie - | Rijksoverheid.nl (2025, vanaf p. 137), Regelmatig stapeling van verdienmodellen rond arbeidsmigratie | Nederlandse Arbeidsinspectie (2026), Technische briefing aan de Tweede Kamer (Toezicht en opsporing bij de Nederlandse Arbeidsinspectie | Tweede Kamer der Staten-Generaal, 2026).

vervolgens aangifte gedaan en, voor zover de zaken inmiddels zijn afgerond, hoeveel zijn geseponeerd, hoeveel hebben tot een rechtszaak geleid en hoeveel tot een veroordeling voor arbeidsuitbuiting?

Antwoord 230
Inspecteurs van de Nederlandse Arbeidsinspectie kunnen bij het uitoefenen van hun bestuursrechtelijk toezicht op de arbeidswetten signalen van mogelijke arbeidsuitbuiting zien. Zij kunnen zo'n signaal dan intern doorgeven aan de Opsporingsdienst van de Arbeidsinspectie, die belast is met strafrechtelijke onderzoeken naar onder andere arbeidsuitbuiting.

De Opsporingsdienst heeft vanuit het toezichtsproces 23 signalen over mogelijke arbeidsuitbuiting ontvangen. Signalen die voldoende concrete informatie bevatten over mogelijk gepleegde strafbare feiten worden opgewaardeerd tot 'melding'. Van de 23 signalen werden er 16 aangemerkt als melding. In 12 van de 16 meldingen zijn met 19 mogelijke slachtoffers intakes gehouden. Eén melding kan dus meerdere slachtoffers betreffen. Een melding leidt niet tot een intake als er geen zicht is op een vermoedelijk slachtoffer of als het slachtoffer geen intakegesprek wil.

Vervolgens is naar aanleiding van 5 meldingen bij 8 mogelijke slachtoffers van arbeidsuitbuiting de geringste aanwijzing van mensenhandel/arbeidsuitbuiting vastgesteld. Van deze 8 heeft 1 persoon besloten geen aangifte te doen en 1 persoon was niet meer bereikbaar voor het doen van aangifte. De onderzoeken in deze 2 zaken zijn respectievelijk in 2025 en 2026 stopgezet. De overige 6 mogelijke slachtoffers hebben wel aangifte gedaan, dat betreft 3 unieke zaken. Het onderzoek in deze zaken liep in 2025 nog. In één zaak is het strafrechtelijk onderzoek in 2026 stopgezet. Eén zaak wordt nog dit jaar ingeleverd bij het Functioneel Parket, de andere zaak naar verwachting in 2027.

Signalen van inspecteurs die in 2025 onder de aandacht van de Opsporingsdienst zijn gebracht, hebben in 2025 dus nog niet tot een rechtszaak en eventuele vervolging geleid.

Vraag 231
Welk percentage van de ontvangers van een algemene bijstandsuitkering heeft volgens de meest recente CBS-indeling een herkomstland buiten Nederland? Kan dit worden uitgesplitst naar herkomstland en kan daarbij per herkomstland zowel het aantal als het aandeel van het totale aantal ontvangers van algemene bijstand worden weergegeven? Kan tevens onderscheid worden gemaakt tussen personen die zelf buiten Nederland zijn geboren en personen die in Nederland zijn geboren met één of twee buiten Nederland geboren ouders?

Antwoord 231
Deze cijfers zijn niet op het niveau van herkomstland bekend. In onderstaande tabel staat het aantal (en aandeel van het totaal) mensen met een algemene bijstandsuitkering tot de AOW-leeftijd uitgesplitst naar herkomstcategorieën, ultimo januari 2026.

Tabel: Personen in de bijstand en percentage van het totaal, naar geboorteland en herkomst (januari 2026)

Geboortelandcategorie	Herkomstlandcategorie			
	Totaal	Nederland	Europa (exclusief Nederland)	Buiten Europa
Totaal	410.870 (100%)	135.940 (33%)	25.750 (6%)	249.180 (61%)
Geboren buiten Nederland	232.020 (56%)	-	17.460 (4%)	214.560 (52%)
Geboren in NL, ouder(s) buiten NL	42.920 (10%)	-	8.300 (2%)	34.620 (8%)

Bron: CBS, Statline, geraadpleegd 12-10-2026; berekeningen ministerie van SZW.
Noot: De herkomst van personen die in het buitenland zijn geboren wordt bepaald door hun eigen geboorteland. Bij personen die in Nederland geboren zijn, wordt de herkomst bepaald door het geboorteland van de ouders (het geboorteland van de moeder is leidend).

Vraag 232
Kan per herkomstland worden aangegeven welk percentage van de bevolking beneden de AOW-gerechtigde leeftijd een algemene bijstandsuitkering ontvangt, uitgaande van de meest recente beschikbare cijfers? Kan daarbij tevens het percentage voor de totale bevolking worden weergegeven?

Antwoord 232

Deze cijfers zijn niet op het niveau van herkomstland bekend. Onderstaande tabel toont het aantal personen met bijstand en het aandeel van de bevolking met bijstand, in de drie standaard herkomstcategorieën. Het peilmoment is begin 2026.

Tabel: Aantal en aandeel personen in de bijstand, naar herkomst (begin 2026)

	Totaal	Nederland	Europa (exclusief Nederland)	Buiten Europa
Totale bevolking 18-67 jaar	10.621.776	7.222.022	1.118.889	2.280.865
Personen met bijstand tot AOW-leeftijd	410.070	135.740	25.660	248.670
Aandeel personen met bijstand in totale bevolking	3,9%	1,9%	2,3%	10,9%

Bron: CBS, Statline, geraadpleegd 12-10-2026; berekeningen ministerie van SZW.
Noot: De herkomst van personen die in het buitenland zijn geboren wordt bepaald door hun eigen geboorteland. Bij personen die in Nederland geboren zijn, wordt de herkomst bepaald door het geboorteland van de ouders (het geboorteland van de moeder is leidend).

Vraag 233
Kan voor de grootste herkomstgroepen onder ontvangers van algemene bijstand worden aangegeven hoe lang zij gemiddeld en mediaan een algemene bijstandsuitkering ontvangen en welk aandeel langer dan respectievelijk twee en vijf jaar bijstand ontvangt? Kan voor deze groepen tevens de instroom in en uitstroom uit de algemene bijstand in 2025 worden weergegeven?

Antwoord 233
Deze cijfers zijn niet op het niveau van herkomstland bekend. Daarnaast voorzien de standaard CBS-gegevens niet in een gemiddelde of mediane duur van de bijstandsuitkering. Over bijstandsduur wordt doorgaans in categorieën gepubliceerd. In onderstaande tabellen worden per herkomstcategorie respectievelijk de aandelen weergegeven die langer dan twee en vijf jaar bijstand ontvangen (einde eerste kwartaal 2026), en de aantallen in- en uitstroom uit de algemene bijstand (einde eerste kwartaal 2026).

Tabel: Aandeel personen in de bijstand, naar herkomst en bijstandsduur

Herkomstcategorie	Bijstandsduur	
	Langer dan twee jaar	Langer dan vijf jaar
Totaal	68,9%	46,7%
Nederland	71,7%	52,2%
Europa (exclusief Nederland)	70,1%	50,4%
Buiten Europa	67,4%	43,3%

Bron: CBS, Statline, geraadpleegd 12-10-2026; berekeningen ministerie van SZW.
Noot: De herkomst van personen die in het buitenland zijn geboren wordt bepaald door hun eigen geboorteland. Bij personen die in Nederland geboren zijn, wordt de herkomst bepaald door het geboorteland van de ouders (het geboorteland van de moeder is leidend).

Tabel: Aantal personen dat bijstand in- en uitstroomt, naar herkomst

Herkomstcategorie	Instromers	Uitstromers
Totaal	23.490	18.540
Nederland	8.170	6.910
Europa (exclusief Nederland)	1750	1.280
Buiten Europa	13.580	10.350

Bron: CBS, Statline, geraadpleegd 12-10-2026.
Noot: De herkomst van personen die in het buitenland zijn geboren wordt bepaald door hun eigen geboorteland. Bij personen die in Nederland geboren zijn, wordt de herkomst bepaald door het geboorteland van de ouders (het geboorteland van de moeder is leidend).

Vraag 234
Wordt het door de gemeenten zo ervaren dat het Rijk een toereikend macrobudget aan gemeenten beschikbaar stelt om loonkostensubsidies en bijstandsuitkeringen te betalen, zoals in de memorie van toelichting staat? Hoeveel gemeenten maakten in 2025 gebruik van een vangnetuitkering? Hoe komt het dat vooral kleine en middelgrote gemeenten deze aanvraag doen?

Antwoord 234
Sinds 2018 is er ieder jaar sprake geweest van een overschot op het macrobudget. Dit houdt in dat het Rijk meer geld beschikbaar stelt aan gemeenten voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies dan gemeenten gezamenlijk uitgeven.

Over 2025 dienden 42 gemeenten een aanvraag in voor een vangnetuitkering. De onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet kwam voor al deze gemeenten tot een positief advies.

Bij gemeenten die een relatief klein aantal bijstandsuitkeringen hebben, kan een beperkte toename in het aantal bijstandsuitkeringen procentueel grote effecten hebben. Kleine en middelgrote gemeenten hebben daardoor vaker te maken met (tijdelijke) tekorten die boven de vangnetdrempel van 7,5% uitkomen. Verder worden de budgetten voor kleine en middelgrote gemeenten (tot 40.000 inwoners) (deels) vastgesteld op basis van de uitgaven aan bijstandsuitkeringen twee jaar eerder. Een toenemend bijstandsbestand leidt voor deze gemeenten met twee jaar vertraging tot extra bijstandsbudget, maar in de tussenliggende jaren kunnen tekorten ontstaan.

Vraag 235
Kunt u een beeld schetsen van de verschillende armoederegelingen in gemeenten? Waar heeft iemand bijvoorbeeld recht op in een gemeente met een minimaal beleid en waar heeft iemand recht op in een gemeente met een ruimhartig beleid? Hoe groot kunnen de financiële verschillen zijn tussen gemeenten als het gaat om armoederegelingen?

Antwoord 235
Zowel de Commissie sociaal minimum (Een zeker bestaan - Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum | Rijksoverheid.nl), IPE (Eerlijker en eenvoudiger armoedebeleid - Landelijke basis, lokaal maatwerk) en Nibud (Grotere rol gemeenten in minimabeleid heeft ongelijkheid tot gevolg - Nibud) hebben naar een aantal gemeenten gekeken voor hun onderzoek naar de verschillen tussen gemeenten.
Het Rijk heeft geen volledig overzicht van het beleid van de verschillende gemeenten. IPE heeft geconcludeerd dat het verschil in waarde van gemeentelijke regelingen kan oplopen tot € 200 per maand. De regelingen kunnen per gemeente verschillen qua doelgroep, hoogte en vorm.

Vraag 236
Welke afbakening hanteert u voor rijksuitgaven die bijdragen aan het versterken van de bestaanszekerheid? Kunt u op basis van deze afbakening voor het begrotingsjaar 2027 een integraal en rijksbreed overzicht geven van alle middelen die primair zijn gericht op het verbeteren van de inkomenspositie van huishoudens, het verlagen van noodzakelijke lasten, het voorkomen of aanpakken van armoede en problematische schulden of het vergroten van de toegang tot essentiële voorzieningen voor financieel kwetsbare huishoudens? Kan het in de vorige vraag gevraagde overzicht worden uitgesplitst naar ministerie, begrotingsartikel, regeling of programma, beleidsdoel, doelgroep en bedrag? Kan daarbij per post worden aangegeven welk bedrag in 2027 beschikbaar is en welk deel daarvan structureel is? Kan binnen dit overzicht onderscheid worden gemaakt tussen inkomensondersteuning, voorzieningen in natura, preventie, uitvoeringskosten en investeringen in de leefomgeving? Kan per regeling of programma worden aangegeven welk bedrag en welk aandeel specifiek is gericht op huishoudens met een laag inkomen of een lage sociaaleconomische positie? Kan worden aangegeven waar sprake is van overlap of medefinanciering tussen middelen op verschillende departementale begrotingen en hoe dubbeltellingen in het gevraagde rijksbrede overzicht worden voorkomen?
Kunt u het totale bedrag van de in het gevraagde overzicht opgenomen middelen vermelden, zowel inclusief als exclusief uitvoeringskosten? Kunt u in dit overzicht in ieder geval de relevante middelen betrekken op de begrotingen van SZW, waaronder middelen voor armoede en schulden; Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW), waaronder middelen voor kansengelijkheid en voorzieningen voor financieel kwetsbare leerlingen; Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), waaronder middelen voor het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid; Klimaat en Groene Groei (KGG), waaronder middelen voor de energietransitie die zijn gericht op huishoudens met een lage sociaaleconomische positie; Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), waaronder relevante middelen via het Gemeentefonds; Justitie en Veiligheid, waaronder middelen gericht op het voorkomen van kostenoploop bij incasso en invordering; Financiën; en andere departementale begrotingen waarop middelen staan die binnen de gehanteerde afbakening vallen?

Antwoord 236
Een vraag met dezelfde strekking is gesteld tijdens het Commissiedebat Armoede en Schulden op 14 oktober. Op de toezegging die daar door de minister van SZW gedaan is zal terugkomen worden in de voortgangsrapportage van het Nationaal Programma Armoede en Schulden.

Vraag 237

Wat is uw huidige inzet rondom de vereenvoudiging van de Toeslagenwet, gelet op het niet-doorgaan van het pakket aan verbetermaatregelen?

Antwoord 237
De minister van SZW heeft diverse beleidsopties voor vereenvoudiging van de Toeslagenwet verkend en aan de Tweede Kamer gestuurd.[42] Een van de conclusies is dat een wezenlijke vereenvoudiging van de Toeslagenwet een fundamentele heroverweging vergt van het karakter van de werknemersverzekeringen en van het sociaal minimum. Vereenvoudiging van de Toeslagenwet moet dus worden bezien in het kader van de brede Hervormingsagenda inkomensondersteuning.

Inmiddels is het wetsvoorstel Proactieve dienstverlening SZW aangenomen door de Tweede Kamer. Als dit wetsvoorstel in werking treedt, krijgt UWV meer ruimte om mensen te wijzen op het mogelijke recht op een aanvulling uit de Toeslagenwet.

Vraag 238
Welke praktische belemmeringen, dus buiten de wet om, bestaan er momenteel voor het ambtshalve toekennen van Toeslagenwet?

Antwoord 238
Het sociaal minimum is leefvormafhankelijk. Om een aanvullende toeslag vanuit de Toeslagenwet toe te kennen, heeft UWV informatie nodig over de feitelijke leefvorm en het inkomen uit of in verband met werk van een eventuele partner. Om deze informatie te krijgen, moet UWV een uitvraag bij de uitkeringsgerechtigde doen. Daarom is ambtshalve toekenning niet mogelijk zonder periodiek deze gegevens op te vragen bij iedereen die mogelijk recht kan hebben op een aanvullende toeslag uit de Toeslagenwet.

Vraag 239
Hoeveel extra banen binnen de banenafspraak verwacht het kabinet te realiseren met de verbreding van de doelgroep in de WIA, de WW en de Wajong?

Antwoord 239
De verbreding in de Wajong is per 1 januari 2026 al in werking getreden, en betreft specifiek personen met een Wajong-recht die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben (Wajong DGA) maar desondanks werken bij een reguliere werkgever. In 2025 waren er 2.284 personen in de Wajong DGA aan het werk bij een reguliere werkgever. Omdat zij gemiddeld minder uren werken dan andere werkenden binnen de banenafspraak, gaat het hier om circa 1.800 banen voor de banenafspraak.

De verbreding met mensen in de WW die niet zelfstandig het WML kunnen verdienen betreft in feite het naar voren halen van de mogelijkheid om in het doelgroepregister te worden opgenomen. Nu moeten mensen wachten tot de WW-duur is afgelopen en ze onder de Participatiewet vallen. Op basis van onderzoek van Panteia dat aan deze verbreding ten grondslag ligt (zie Kamerstukken II, 2022/2023, 34 352, nr. 281 en bijlage) verwachten we dat dit opgeteld leidt tot 400 extra inschrijvingen in het doelgroepregister per jaar, oplopend tot uiteindelijk 4.000 in totaal. Uitgaande van het huidige arbeidspercentage binnen de banenafspraak zou dat leiden tot zo'n 200 extra banen per jaar, oplopend tot 2.000 in totaal.

Wat betreft de verbreding van de doelgroep banenafspraak met mensen in de WIA die niet zelfstandig het WML kunnen verdienen, is de inschatting van Panteia dat dit leidt tot ongeveer 15.000 extra personen in het doelgroepregister. Uitgaande van het huidige arbeidspercentage binnen de banenafspraak zou dat leiden tot zo'n 7.500 extra banen.

Vraag 240
Welke prestatie-indicatoren worden gebruikt om het succes van de Werkcentra en de regionale beraden te meten? Welke van deze prestatie-indicatoren zien specifiek op de positie van mensen met een beperking?

Antwoord 240
Er zijn geen landelijke prestatie-indicatoren voor Werkcentra of regionale beraden. De Werkcentra en regionale beraden zijn onderdeel van de hervorming arbeidsmarktinfrastructuur. De bijbehorende beleidsmaatregelen worden gevolgd in een meerjarige evaluatie over de periode 2025 tot en met 2031. De aanpak is grotendeels decentraal, regionaal evalueren partijen ook de eigen prioriteiten en doelstellingen. De resultaten op de Banenafspraak worden landelijk gevolgd via het dashboard Banenafspraak.

[42] Kamerstukken II, 2025-2026, 26 448, nr. 903.

Vraag 241
De middelen voor Geldzorgen, Armoede en Schulden bedragen € 12,324 miljoen in 2027 en lopen vervolgens af naar € 11,481 miljoen in 2028, € 4,335 miljoen in 2029, € 1,524 miljoen in 2030 en nihil in 2031. Welke activiteiten worden met deze middelen gefinancierd, welke activiteiten lopen in deze periode af en welke middelen zijn structureel beschikbaar om de betreffende beleidsdoelen daarna voort te zetten?

Antwoord 241
De middelen voor Geldzorgen, Armoede en Schulden zijn opgenomen onder beleidsartikel 2 (Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet) van de SZW-begroting. Vanuit deze middelen worden activiteiten gefinancierd die gericht zijn op het voorkomen van geldzorgen en problematische schulden. Het gaat hierbij voornamelijk om de Subsidieregeling financiële educatie, op grond waarvan onderwijsinstellingen subsidie hebben ontvangen om de financiële kennis, vaardigheden en weerbaarheid van kinderen en jongeren te bevorderen. De regeling heeft als doel financiële educatie structureel te verankeren in het onderwijs. Scholen krijgen subsidie voor het trainen van medewerkers, het aanstellen van een coördinator voor inbedding van financiële educatie, het betrekken van ouders bij de financiële opvoeding en het organiseren van persoonlijke financiële begeleiding aan studenten/leerlingen met geldzorgen. Voor de aanvraagronde van 2026 bedraagt het subsidieplafond € 10 miljoen.

Voor de financiering van dit beleidsdoel zijn momenteel geen structurele middelen beschikbaar. Wel is het voornemen om vanuit de envelop armoede en problematische schulden middelen beschikbaar te stellen voor de voortzetting van activiteiten gericht op het voorkomen van geldzorgen en problematische schulden, waaronder financiële educatie. De omvang en de verdeling van deze middelen zijn afhankelijk van de verdere besluitvorming. De inzet van deze middelen zal bij de voorjaarsbesluitvorming 2027 integraal worden bezien.

Vraag 242
Hoeveel huishoudens en personen ontvangen naar verwachting in 2027 bijstand? Wat zijn de totale kosten?

Antwoord 242
In de voorlopige raming van het macrobudget voor algemene bijstand voor 2027 wordt rekening gehouden met ongeveer 354.000 huishoudens die een beroep doen op een bijstandsuitkering. Het aantal personen wordt hierbij niet geraamd. Het voorlopig macrobudget voor algemene bijstandsuitkeringen 2027 is geraamd op € 7.590,2 miljoen.

Vraag 243
Hoeveel mensen ontvangen naar verwachting in 2027 voor het eerst een bijstandsuitkering? Hoeveel van hen hebben daarvoor nooit in Nederland gewerkt? Als dit niet uit de beschikbare gegevens blijkt, kan dit alsnog worden achterhaald via de Polisadministratie? Zo ja, om hoeveel mensen gaat het?

Antwoord 243
Dit is niet bekend. Bovendien wordt in de bijstandsstatistieken niet geregistreerd of iemand voor het eerst een uitkering ontvangt en of iemand een werkverleden in Nederland heeft. Op basis van gegevens uit onder meer de Polisadministratie zou dit wel uitgezocht kunnen worden. Dit kan echter pas achteraf worden onderzocht.

Vraag 244
Voor 2027 wordt uitgegaan van gemiddeld 354.000 huishoudens met een bijstandsuitkering. Hoe is deze groep verdeeld naar herkomst: Nederland, Europa buiten Nederland en buiten Europa? Kunt u deze groepen uitsplitsen naar geboorteland? Hoe worden de derde en vierde generatie geregistreerd?

Antwoord 244
Dit is niet bekend voor 2027. Alleen het jaargemiddelde voor het aantal huishoudens wordt geraamd. Derde en vierde generatie worden bovendien niet door het CBS geregistreerd. Hier zijn dan ook geen gegevens over beschikbaar.

Vraag 245
Hoeveel bijstandsgerechtigden ontvangen in 2027 naar verwachting langer dan vijf jaar onafgebroken bijstand? Kunt u aangeven hoeveel mensen uit Nederland, Europa buiten Nederland en buiten Europa komen, uitgesplitst naar geboorteland?

Antwoord 245
Dit is niet bekend voor 2027. Alleen het jaargemiddelde voor het aantal huishoudens wordt geraamd. In onderstaande tabel wordt voor het eerste kwartaal van 2026 getoond hoeveel bijstandsgerechtigden langer dan vijf jaar bijstand ontvangen, uitgesplitst naar de standaard herkomstcategorieën.

Tabel: Aantal personen met bijstandsduur langer dan vijf jaar, per herkomstcategorie

Herkomstcategorie	**Aantal**
Totaal	192.550
Nederland	70.950
Europa (exclusief Nederland)	13.060
Buiten Europa	108.540

Bron: CBS, Statline, geraadpleegd 12-10-2026; berekeningen ministerie van SZW.
Noot: De herkomst van personen die in het buitenland zijn geboren wordt bepaald door hun eigen geboorteland. Bij personen die in Nederland geboren zijn, wordt de herkomst bepaald door het geboorteland van de ouders (het geboorteland van de moeder is leidend).

Vraag 246
Hoeveel mensen ontvangen al langer dan tien jaar onafgebroken bijstand? Kunt u dit uitsplitsen naar leeftijd, herkomst en geboorteland?

Antwoord 246
Voor een bijstandsduur van langer dan vijf jaar zijn er alleen gegevens beschikbaar over het aantal huishoudens dat negen jaar of langer een uitkering ontving. Einde eerste kwartaal van 2026 waren dit 108.680 huishoudens, zie ook het antwoord op vraag 167. In onderstaande tabel wordt dit uitgesplitst naar leeftijd. Cijfers voor een uitsplitsing naar herkomst en geboorteland zijn niet bekend voor de bijstandsduur van tien jaar of langer, enkel voor vijf jaar of langer (zie hiervoor het antwoord op vraag 245).

Tabel: Huishoudens met bijstandsduur van negen jaar of langer, naar leeftijdscategorie

Leeftijdscategorie	**Aantal**
Totaal	108.680
Jonger dan 18 jaar	0
18 tot 21 jaar	0
21 tot 23 jaar	0
23 tot 25 jaar	0
25 tot 27 jaar	0
27 tot 30 jaar	305
30 tot 35 jaar	2.280
35 tot 45 jaar	15.455
45 tot 50 jaar	12.095
50 tot 55 jaar	16.795
55 tot 65 jaar	50.655
Totaal tot 65 jaar	97.585
65 jaar tot AOW-leeftijd	11.095

Bron: CBS Bijstandsuitkeringenstatistiek, Q1 2026

Vraag 247
In de memorie van toelichting staat dat de verwachte besparing op de bijstand door asielbeperkende maatregelen in 2027 niet wordt gehaald. Hoeveel statushouders ontvangen in 2027 bijstand en welk bedrag is hiermee gemoeid? Wat kost deze groep jaarlijks aan bijstandsuitkeringen? Als dit niet exact bekend is, kunt u hiervan een raming geven?

Antwoord 247
Dit is niet bekend voor 2027. Volgens de Factsheet Statushouders en bijstand van Atlas Research (bijlage bij Kamerstukken II 2025/26, 32 824, nr. 479) vormden medio 2024 statushouders 13,2% van de bijstandspopulatie (circa 53.000 personen). Inclusief genaturaliseerde voormalig statushouders was dit 20,2% (circa 81.000 personen). Het is niet mogelijk om hieraan een bedrag te koppelen. De hoogte van de uitkering hangt immers af van huishoudsamenstelling, leeftijd, (mogelijke) bijverdiensten en fractie van de maand waar tijdens een individu recht op bijstand heeft. Deze gegevens zijn niet voorhanden.

Vraag 248

Hoe lang ontvangen statushouders gemiddeld bijstand? Hoeveel zitten korter dan één jaar, één tot vijf jaar, vijf tot tien jaar en langer dan tien jaar in de bijstand?

Antwoord 248
In onderstaande tabellen staat het totaal statushouders dat begin 2025 een bijstandsuitkering had. In de tweede tabel worden ook voormalige statushouders die inmiddels zijn genaturaliseerd meegeteld. In de tabellen wordt onderscheid gemaakt naar een bijstandsduur van twee jaar, tussen twee en vijf jaar en vijf jaar of langer. Een vergelijkbare uitsplitsing voor een bijstandsduur van tien jaar en langer is op basis van de bekende cijfers niet mogelijk.

Tabel: Aantal en aandeel statushouders met bijstand, naar bijstandsduur

	Aantal (x 1.000)	Aandeel
Totaal statushouders met bijstand	56	100%
waarvan minder dan 2 jaar bijstand	34	61,9%
waarvan tussen 2 en 5 jaar bijstand	19	34,9%
waarvan 5 jaar of langer bijstand	2	3,2%

Bron: CBS Microdata; berekening ministerie van SZW.

Tabel: Aantal en aandeel (voormalig) statushouders met bijstand, naar bijstandsduur

	Aantal (x 1.000)	Aandeel
Totaal statushouders en voormalig statushouders met bijstand	87	100%
waarvan minder dan 2 jaar bijstand	39	45,4%
waarvan tussen 2 en 5 jaar bijstand	25	28,7%
waarvan 5 jaar of langer bijstand	22	25,8%

Bron: CBS Microdata; berekening ministerie van SZW.

Vraag 249
Hoeveel mensen stromen in 2027 de bijstand in en hoeveel stromen uit naar betaald werk? Kunt u dit uitsplitsen naar leeftijd, uitkeringsduur, herkomst (Nederland, Europa buiten Nederland en buiten Europa) en geboorteland?

Antwoord 249
Dit is niet bekend voor 2027. Alleen het jaargemiddelde voor het aantal huishoudens wordt geraamd; de in- en uitstroom zijn niet vooraf kenbaar en worden ook niet geraamd.

Vraag 250
Gelet op het feit dat voor beschut werk straks wordt gewerkt met een forfaitaire loonwaarde maar dat de "reguliere" LKS ongewijzigd blijft, welke mogelijkheden zijn er om de LKS verder te vereenvoudigen? Bijvoorbeeld door staffels te hanteren?

Antwoord 250
Met het Breed Offensief zijn verschillende verbeteringen rondom het instrument loonkostensubsidie doorgevoerd in wet- en regelgeving en in de uitvoering van het instrument loonkostensubsidie. Zo is bijvoorbeeld de samenloop van loonkostensubsidie met de uitbetaling van de no-riskpolis verbeterd, is de methode van loonwaardebepaling geüniformeerd, is er een gestroomlijnd werkproces loonkostensubsidie tot stand gekomen en wordt de financiering van loonkostensubsidie nu gebaseerd op realisaties. Op 22 april 2025 is de invoeringstoets Breed Offensief naar uw Kamer gestuurd (Kamerstukken II, 2024/25, 34 352, nr. 338) en in de brief van 3 juli 2026 (Kamerstukken II, 2025/26, 34 352, nr. 374) is ingegaan op de evaluatie van de nieuwe financieringswijze van loonkostensubsidie. Onder aan de streep hebben de verbeteringen geleid tot vereenvoudiging van het instrument. In april 2026 heeft uw Kamer de motie Ceder (Kamerstukken II, 2025/26, 34 352, nr. 356) aangenomen waarin u de regering vraagt om in gesprek te gaan met werkgevers om de knelpunten rondom loonkostensubsidie te inventariseren en om de Kamer hierover te rapporteren vóór de behandeling van het wetsvoorstel invoering forfaitaire loonkostensubsidie voor beschut werk. De minister van Werk en Participatie zal de Kamer voor de wetsbehandeling informeren over de inventarisatie, waarbij ook ingegaan wordt op het hanteren van staffels.

Vraag 251
Hoeveel overtredingen van de inlichtingenplicht zijn in 2026 bij de bijstand vastgesteld? Wat was het benadelingsbedrag en hoeveel boetes en waarschuwingen zijn opgelegd?

Antwoord 251
Op dit moment zijn alleen cijfers over het eerste kwartaal van 2026 beschikbaar.
In dat kwartaal zijn 3.120 vorderingen geregistreerd wegens overtredingen van de inlichtingenplicht van de bijstand. Eén overtreding kan meerdere vorderingen tot gevolg hebben. Het aantal overtredingen ligt dus lager. Het benadelingsbedrag bij deze vorderingen is € 8,4 miljoen.
In het eerste kwartaal 2026 zijn 870 boetes opgelegd voor overtredingen van de inlichtingenplicht. Het aantal waarschuwingen is niet per kwartaal bekend. In 2025 zijn naar schatting 3.900 waarschuwingen door gemeenten opgelegd vanwege het schenden van de inlichtingenplicht.
Bron: CBS bijstandsdebiteuren- en boetestatistiek (BDBS) Q1 2026 en Rapportage Waarschuwingen 2025.

Vraag 252
In de memorie van toelichting staat dat in 2025 ongeveer 12.000 vorderingen wegens overtreding van de inlichtingenplicht zijn geregistreerd, met een benadelingsbedrag van € 30 miljoen. Wat zijn de meest recente cijfers over 2026? Kunt u deze uitsplitsen naar soort fraude, nationaliteit en geboorteland?

Antwoord 252
De meest recente cijfers gaan over het eerste kwartaal 2026. In dat kwartaal zijn 3.120 vorderingen geregistreerd wegens overtredingen van de inlichtingenplicht van de bijstand. Het benadelingsbedrag bij deze vorderingen is € 8,4 miljoen. Deze cijfers zijn niet uit te splitsen in soort misbruik of oneigenlijk gebruik, nationaliteit, geboorteland.
Bron: CBS bijstandsdebiteuren- en boetestatistiek (BDBS) Q1 2026.

Vraag 253
Hoeveel fraude is in 2026 bij de WW vastgesteld? Wat is het benadelingsbedrag en hoeveel daarvan is terugbetaald?

Antwoord 253
De volledige cijfers over 2026 zijn nog niet beschikbaar. Deze worden opgenomen in het jaarverslag 2026 van UWV, dat in maart 2027 wordt gepubliceerd. Daarom worden hieronder de cijfers over 2025 weergegeven (zie ook UWV Kwantitatieve informatie 2025), het meest recente volledige jaar.

UWV spreekt in de verantwoording niet van fraude, maar van overtredingen van de inlichtingenplicht, omdat uit de cijfers niet kan worden afgeleid of sprake is van opzettelijk handelen. In 2025 zijn bij de WW 1.854 overtredingen van de inlichtingenplicht geconstateerd. Bij 344 overtredingen was sprake van financiële benadeling. Het totale benadelingsbedrag bedroeg € 2,201 miljoen.

Vraag 254
Hoeveel fraudegevallen zijn in 2026 vastgesteld bij de Wajong en Ziektewet? Hoeveel boetes en waarschuwing zijn opgelegd en hoeveel geld is teruggevorderd?

Antwoord 254
De volledige cijfers over 2026 zijn nog niet beschikbaar. Deze worden opgenomen in het jaarverslag 2026 van UWV, dat in maart 2027 wordt gepubliceerd. Daarom worden hieronder de cijfers over 2025 weergegeven (zie ook UWV Kwantitatieve informatie 2025), het meest recente volledige jaar.

In 2025 zijn bij de Wajong 179 overtredingen van de inlichtingenplicht geconstateerd. Er zijn 45 boetes en 65 waarschuwingen opgelegd. Het benadelingsbedrag bedroeg € 758.000.

UWV verantwoordt de cijfers voor de Ziektewet en Wazo gezamenlijk. Voor deze regelingen zijn in 2025 1.027 overtredingen van de inlichtingenplicht geconstateerd. Er zijn 40 boetes en 804 waarschuwingen opgelegd. Het benadelingsbedrag bedroeg € 1,794 miljoen.

Vraag 255
Hoeveel onderzoeken naar verzwegen vermogen in het buitenland zijn in 2025 en 2026 gedaan bij bijstand en AIO? In hoeveel gevallen is vermogen gevonden en in welke landen?

Antwoord 255

Uitvoering bijstand door gemeenten:
In 2025 schatte het CBS op basis van een extra uitvraag bij gemeenten dat in 2024 tussen de 190 en 280 vermogensonderzoeken in het buitenland zijn uitgevoerd in relatie tot de bijstand. Daarbij werden tussen de 30 en 40 overtredingen geconstateerd, waaruit tussen de 15 en 20 vorderingen volgden en tussen de 5 en 10 boetes zijn opgelegd. Onbekend is in welke landen de

vermogensonderzoeken zijn uitgevoerd. Actualisering van deze cijfers voor 2025 en 2026 is op dit moment niet voorzien.

Uitvoering AIO door SVB:
In 2025 heeft de SVB 372 AIO-onderzoeken uitgevoerd. In hoeveel onderzoeken daarbij vermogen in het buitenland is gevonden wordt niet apart geregistreerd. Landen waar onderzoek uitgezet is in 2025 zijn: Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Curaçao, Dominicaanse Republiek, Duitsland, Griekenland, Indonesië, Irak, Iran, Kroatië, Marokko, Servië, Suriname, Turkije. In de landen Irak en Iran is het onderzoek weliswaar geïnitieerd maar vanwege de situatie in deze landen niet mogelijk. De cijfers over 2026 zijn nog niet bekend.

Vraag 256
In de memorie van toelichting staat dat in 2025 ongeveer 600 overtredingen bij de Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO) zijn vastgesteld, met een benadelingsbedrag van € 1,8 miljoen. Wat zijn de meest recente cijfers over 2026? Kunt u de betrokken personen ook uitsplitsen naar nationaliteit en geboorteland?

Antwoord 256
De volledige cijfers over 2026 zijn nog niet beschikbaar. Deze komen beschikbaar bij het jaarverslag 2026 van de SVB, dat in maart 2027 wordt gepubliceerd. Een uitsplitsing naar nationaliteit en geboorteland is niet mogelijk.

Vraag 257
Hoeveel fraudegevallen zijn in 2026 bij de AIO vastgesteld? Kunt u dit uitsplitsen naar inkomen, vermogen, vermogen in het buitenland en woon- of leefsituatie?

Antwoord 257
In 2025 zijn er 567 overtredingen bij de AIO vastgesteld. Hiervan vielen 86 gevallen in de categorie inkomen en 30 in de categorie leefvorm. De overige 451 overtredingen zijn niet uitgesplitst en vallen in de categorie overig. Hierin zitten ook de overtredingen met verzwegen (buitenlands)vermogen.
De volledige cijfers over 2026 zijn nog niet beschikbaar. Deze komen beschikbaar bij het jaarverslag 2026 van de SVB, dat in maart 2027 wordt gepubliceerd.

Vraag 258
Hoeveel organisaties krijgen (structureel) subsidie in het kader van bestrijding van armoede en problematische schulden? Wat is de hoogte van deze subsidie per organisatie?

Antwoord 258
SZW-begrotingsartikel 2 (Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet) bevat middelen voor armoede- en schuldenbeleid. Bijlage 3 bij de SZW-begroting 2026 bevat een overzicht van subsidies.

Binnen artikel 2 is voor 2026 circa € 15,5 miljoen begroot voor Alle kinderen doen mee. Deze middelen zijn gericht op de bestrijding van kinderarmoede. Het samenwerkingsverband SAM& (Samen voor alle kinderen) speelt hierbij een belangrijke rol.

Daarnaast kunnen onderwijsinstellingen via de Subsidieregeling financiële educatie subsidie ontvangen om de financiële kennis, vaardigheden en weerbaarheid van kinderen en jongeren te bevorderen. De regeling heeft als doel financiële educatie structureel te verankeren in het onderwijs. Voor de aanvraagronde 2026 bedraagt het subsidieplafond € 10 miljoen.

Verder worden in het kader van het Nationaal Programma Armoede en Schulden (NPAS) uiteenlopende initiatieven ondersteund die bijdragen aan bestaanszekerheid en de aanpak van armoede en problematische schulden. Het gaat om 31 subsidieontvangende partijen en een gemiddeld jaarlijks subsidiebedrag van € 0,8 miljoen.

Vraag 259
Wat zijn de ontwikkelingen met betrekking tot het tekort aan verzekeringsartsen? Wat zijn de verwachtingen voor de toekomst?

Antwoord 259
De vraag naar sociaal-medische dienstverlening neemt ieder jaar toe, terwijl er al jaren een tekort aan verzekeringsartsen bestaat. Ondanks voortdurende inspanningen om artsen te werven en op te leiden tot verzekeringsarts, en de gezamenlijke initiatieven rondom taakherschikking en publiek-private samenwerking is dit ontoereikend om het tekort de komende jaren in te lopen. Zonder

aanvullende maatregelen zal het tekort naar verwachting ook op langere termijn blijven bestaan. Er is daarom een stelselwijziging nodig.

Vraag 260
Hoeveel fraudegevallen zijn in 2026 vastgesteld bij de WIA, WGA, IVA en WAO? Kunt u per regeling aangeven om hoeveel gevallen het gaat, welk benadelingsbedrag hiermee gemoeid was en welke sancties zijn opgelegd?

Antwoord 260
De volledige cijfers over 2026 zijn nog niet beschikbaar. Deze worden opgenomen in het jaarverslag 2026 van UWV, dat in maart 2027 wordt gepubliceerd. Daarom worden hieronder de cijfers over 2025 weergegeven (zie ook UWV Kwantitatieve informatie 2025), het meest recente volledige jaar.

UWV verantwoordt deze handhavingscijfers gezamenlijk voor de WAO, WIA en WAZ en maakt daarbij geen onderscheid tussen de WGA en IVA. In 2025 zijn voor deze regelingen gezamenlijk 527 overtredingen van de inlichtingenplicht geconstateerd. Het totale benadelingsbedrag bedroeg € 3,630 miljoen. Er zijn 128 boetes en 280 waarschuwingen opgelegd.

Vraag 261
Welke gevolgen of effecten verwacht het kabinet van het vervangen van loondispensatie door loonkostensubsidie voor werkende Wajongers?

Antwoord 261
Met het vervangen van loondispensatie in de Wajong door loonkostensubsidie zorgt het kabinet ervoor dat de instrumenten voor compensatie van verminderde loonwaarde voor werkgevers worden geharmoniseerd. Met zijn brief van 2 juli 2026 (Kamerstukken II 2025/26, 34 352, nr. 372) heeft de minister van Werk en Participatie uw Kamer uitgebreid geïnformeerd over de consequenties van het vervangen van loondispensatie in de Wajong door loonkostensubsidie.
Met het instrument loonkostensubsidie wordt voor werknemers de verzilveringsproblematiek van de arbeidskorting opgelost en wordt deelname aan pensioenregelingen mogelijk gemaakt. Mensen die werken met loondispensatie hebben vaak een inkomen onder de pensioenfranchise.
Mensen die vanuit de Wajong werken met loondispensatie worden op termijn overgezet naar het instrument loonkostensubsidie. Voor hen wordt overgangsrecht voorgesteld met als doel een effect op het totaal inkomen te voorkomen.

Vraag 262
Hoeveel mensen bereiken in 2027 de maximale WW-duur? Hoeveel daarvan stromen daarna door naar bijstand, Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) of een andere uitkering?

Antwoord 262
Er wordt geen raming gemaakt van het aantal mensen dat de maximale WW-duur bereikt. Uit de kwantitatieve informatie van UWV volgt dat in 2025 38,5% van de WW-uitkeringen werd beëindigd vanwege het bereiken van de maximale duur.

Er wordt geen raming gemaakt van het aantal mensen dat in 2027 vanuit de WW-uitkering doorstroomt naar een bijstandsuitkering. Uit een analyse van UWV volgt dat 3,7% van alle WW-gerechtigden in 2024 na afloop van de WW-uitkering een bijstandsuitkering ontving. Dit percentage was 8,8% voor WW-gerechtigden waarvan de WW-uitkering werd beëindigd vanwege het bereiken van de maximale duur.

De SZW-begroting 2027 gaat ervan uit dat ongeveer 3.600 mensen doorstromen naar de IOW-uitkering en ongeveer 1.500 mensen doorstromen naar de IOAW-uitkering. Hiervoor geldt dat het mogelijk is om zowel vanuit de WW-uitkering als de loongerelateerde WGA-uitkering door te stromen naar de IOW- of IOAW-uitkering. Hier wordt in de raming geen uitsplitsing van gemaakt.

Bronnen: UWV Kwantitatieve informatie 2025 | UWV en Doorstroom vanuit WW naar werk en bijstand stabiel | UWV

Vraag 263
In de memorie van toelichting staat dat het Noodfonds Energie geldt tot 200% van het sociaal minimum. Waar kunnen huishoudens boven deze grens terecht als zij hun energierekening niet kunnen betalen? Welke regelingen zijn er voor deze groep?

Antwoord 263
Deze huishoudens kunnen veelal gebruikmaken van bestaande regelingen en subsidies die gericht zijn op energiebesparing en het verduurzamen van de woning. Dat draagt in veel gevallen bij aan kostenbesparing en een lagere energierekening. Huishoudens kunnen hiervoor bij de meeste gemeenten terecht bij het Energieloket of bij Energiehulp. Daarnaast wordt er gewerkt aan het Energiehuis. Dit is een plek waar mensen terecht kunnen voor advies, begeleiding en ontzorging bij verduurzaming. Ook zet het kabinet in op het versneld isoleren van woningen via het al lopende Nationaal Isolatieprogramma, waarbij het voor meer mensen mogelijk is om geld te lenen voor verduurzaming bij het Warmtefonds en er meer mensen in slecht geïsoleerde huizen hulp kunnen krijgen via Energiefixers voor kleine en grote energiebesparende maatregelen in huis.

Mensen die door een chronische ziekte of medische aandoening te maken hebben met hoge energiekosten en een inkomen boven 200% van het sociaal minimum hebben, kunnen mogelijk gebruikmaken van bestaande voorzieningen, zoals een vergoeding van stroomkosten van medische hulpmiddelen via de zorgverzekeraar.

Vraag 264
Hoeveel WW-aanvragen zijn in 2025 en 2026 geweigerd vanwege verwijtbare werkloosheid, bijvoorbeeld door zelf ontslag te nemen of ontslag op staande voet?

Antwoord 264
In 2025 zijn 11.658 aanvragen geweigerd vanwege verwijtbare werkloosheid (bron: UWV Kwantitatieve informatie bij jaarverslag 2025). Over 2026 zijn tot dusverre alleen gegevens over de eerste vier maanden beschikbaar. Toen betrof het 3.896 aanvragen (bron: UWV Kwantitatieve informatie bij viermaandenverslag 2026).

Vraag 265
Hoeveel WW-uitkeringen zijn in 2026 meegenomen naar een ander EU-land, EER-land of Zwitserland? Kunt u per land aangeven om hoeveel personen het gaat en welk bedrag is uitgekeerd

Antwoord 265
In de bijlage bij vraag 117 zijn de cijfers te vinden van het aantal WW-uitkeringen die in 2025 zijn geëxporteerd. De cijfers voor 2026 zijn nog niet bekend en volgen met het rapport Export uitkeringen 2026 dat UWV in de zomer van 2027 publiceert. Ook als bijlage bij vraag 117 is gevoegd een overzicht van de uitkeringen die de SVB exporteert.

Vraag 266
Welk aandeel van de WW-uitkeringen wordt beëindigd omdat de betrokkene op of vlak voor de beëindigingsdatum werk vindt? Is er een piek waarneembaar in de uitstroom naar werk op of vlak voor de beëindigingsdatum?

Antwoord 266
Cijfers over de uitstroom naar werk op of vlak voor de beëindigingsdatum van de WW-uitkering kunnen binnen deze termijn niet geleverd worden. Er zijn wel cijfers beschikbaar over de totale uitstroom op maandbasis naar duur van het WW-recht. Uitstroom vóór het bereiken van de maximale WW-duur kan ook plaatsvinden vanwege andere redenen (bijvoorbeeld ziekte of het van toepassing zijn van een uitsluitingsgrond). Wel is het zo dat uitstroom naar werk verantwoordelijk is voor het overgrote deel van de uitstroom vóór het bereiken van de maximale WW-duur (ter referentie: in 2025 was 16% van de uitstroom uit de WW vanwege andere redenen dan werk en het bereiken van de maximale duur). De cijfers over de totale uitstroom geven daarmee een goede indicatie.

In onderstaande tabel is voor alle mensen die in 2023 de WW zijn ingestroomd aangegeven hoe snel zij zijn uitgestroomd (bron: UWV). Te zien is dat de uitstroom aan het begin van het WW-recht het hoogst is. Deze neemt daarna geleidelijk af, waarna deze richting het einde van het WW-recht weer heel licht oploopt.

Tabel (DEEL 1)[43]: Aandeel instroom dat maandelijks is uitgestroomd van instroomcohort 2023, naar WW-recht. Bijvoorbeeld: van alle mensen die in 2023 zijn ingestroomd met een WW-recht van drie maanden, maakt 16% één maand gebruik van de WW-uitkering, 11% twee maanden en 74% drie maanden.

		Maximale duur WW-recht									
Duur in maanden	**Totaal**	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	13%	16%	16%	16%	16%	16%	15%	15%	13%	14%	13%
2	8%	11%	11%	10%	9%	10%	10%	10%	9%	9%	8%
3	22%	74%	13%	10%	9%	10%	9%	9%	9%	9%	8%
4	7%	-	60%	10%	9%	8%	8%	8%	8%	8%	7%
5	6%	-	-	54%	9%	7%	7%	7%	7%	7%	6%
6	6%	-	-	-	48%	8%	7%	7%	7%	6%	6%
7	5%	-	-	-	-	40%	7%	6%	5%	5%	5%
8	4%	-	-	-	-	-	37%	6%	5%	4%	4%
9	3%	-	-	-	-	-	-	34%	5%	4%	5%
10	3%	-	-	-	-	-	-	-	32%	5%	3%
11	3%	-	-	-	-	-	-	-	-	29%	4%
12	3%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29%
13	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	2%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	7%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

[43] Door afronding tellen de cellen verticaal niet in iedere kolom precies op tot 100%.

Tabel (DEEL 2): Aandeel instroom dat maandelijks is uitgestroomd van instroomcohort 2023, naar WW-recht.

		Maximale duur WW-recht											
Duur in maanden	**Totaal**	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	13%	12%	12%	13%	10%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	12%	9%
2	8%	8%	8%	8%	7%	7%	8%	8%	7%	8%	7%	7%	6%
3	22%	9%	8%	8%	7%	7%	8%	7%	8%	8%	6%	8%	6%
4	7%	8%	6%	8%	6%	7%	7%	6%	7%	7%	6%	6%	6%
5	6%	6%	6%	6%	7%	7%	6%	5%	6%	6%	5%	6%	5%
6	6%	6%	6%	6%	4%	6%	6%	6%	6%	6%	5%	5%	5%
7	5%	5%	5%	5%	4%	5%	5%	4%	4%	5%	6%	4%	4%
8	4%	4%	4%	4%	3%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	3%
9	3%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	3%	3%
10	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
11	3%	3%	4%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	2%	2%
12	3%	4%	3%	3%	3%	3%	3%	2%	2%	3%	3%	3%	3%
13	1%	28%	4%	2%	3%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
14	1%	-	28%	3%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	1%	2%
15	2%	-	-	25%	4%	3%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
16	1%	-	-	-	29%	3%	2%	2%	2%	2%	1%	2%	2%
17	1%	-	-	-	-	22%	2%	2%	2%	1%	1%	1%	1%
18	1%	-	-	-	-	-	23%	2%	2%	2%	2%	1%	2%
19	1%	-	-	-	-	-	-	24%	3%	1%	1%	1%	1%
20	1%	-	-	-	-	-	-	-	22%	2%	1%	2%	1%
21	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	20%	3%	2%	1%
22	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21%	3%	1%
23	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21%	2%
24	7%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25%

Vraag 267
Hoeveel budget is er totaal voor re-integratie enerzijds en scholing anderzijds van WW’ers? Is dit een separaat budget dan voor andere werknemersverzekeringen?

Antwoord 267
In 2027 is er € 3,1 miljoen beschikbaar voor de inkoop van re-integratietrajecten voor WW'ers met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Daarnaast is er in 2027 € 15,1 miljoen beschikbaar voor scholing van WW-gerechtigden. Deze beide budgetten zijn enkel toegankelijk voor WW-gerechtigden. Vanuit het re-integratiebudget op artikel 3 ontvangt UWV één taakstellend budget om werkvoorzieningen te verschaffen en om re-integratietrajecten in te kopen voor personen in de WIA/WAO/WAZ/ZW. Dit taakstellend budget kan ook worden ingezet voor re-integratietrajecten voor mensen in de WW die zijn afgewezen voor WIA omdat ze minder dan 35% arbeidsongeschikt zijn (WW 35-min).

Vraag 268
Hoeveel budget is er voor re-integratie van de Ziektewet (ZW)? In welke jaren?

Antwoord 268
De kosten voor re-integratie van mensen in de Ziektewet zijn onderdeel van het re-integratiebudget op artikel 3. UWV ontvangt hiervoor één taakstellend budget om werkvoorzieningen te verschaffen en om re-integratietrajecten in te kopen voor personen in de WIA/WAO/WAZ/ZW/WW 35-min (artikel 3) en de Wajong (artikel 4). In 2027 bevat dit taakstellend budget in totaal € 223,8 miljoen.

Vraag 269
Er zijn binnen de ZW nu al binnen de huidige wet- en regelgeving mogelijkheden voor taakdelegatie. Gaat het kabinet hierop inzetten? Per wanneer?

Antwoord 269
Op dit moment zet UWV binnen de Ziektewet al in op maximale en zo uniform mogelijke taakdelegatie. Binnen taakdelegatie bepalen verzekeringsartsen zelf welke taken zij toebedelen aan sociaal-medisch verpleegkundigen of andere medische professionals. De ervaringen die UWV en SZW hiermee opdoen, worden meegenomen in de ontwikkeling en vormgeving van taakherschikking in bijvoorbeeld wet- en regelgeving. Bij taakherschikking verschuift ook een deel van de verantwoordelijkheid naar sociaal-medisch verpleegkundigen.

Vraag 270
Met betrekking tot de no-riskpolis, tegen welke praktische en inhoudelijke problemen lopen werknemers en werkgevers hierbij tegenaan?

Antwoord 270
Uit onderzoek (Bijlage bij Kamerstukken II 2019/20, 29 544, nr. 1015) is bekend dat ondanks dat de no-riskpolis werkgevers financieel compenseert in geval van ziekte, werkgevers zich vooral zorgen maken over de continuïteit van de bedrijfsvoering als een medewerker uitvalt. Dat risico dekt de no-riskpolis niet af. Daarnaast kan van het recht op de no-riskpolis een stigmatiserend effect uitgaan. De no-riskpolis vestigt de aandacht op de mogelijke beperkingen en het ziekteverleden van een werknemer. Dat kan invloed hebben op de bereidheid van de werkgever om iemand aan te nemen en een reden zijn voor een werknemer om te besluiten de werkgever niet te informeren over de no-riskstatus.

Vraag 271
Tot welk gezamenlijk toetsingsinkomen ontvangen huishoudens in 2027 het maximale vergoedingspercentage van 96% van de maximumuurprijs in de kinderopvangtoeslag? Kan daarnaast voor 2027 en 2028 worden weergegeven tot welk toetsingsinkomen het maximale vergoedingspercentage geldt in aanloop naar de invoering van het nieuwe financieringsstelsel in 2029?

Antwoord 271
In 2027 ontvangen huishoudens met een (gezamenlijk) toetsingsinkomen tot en met € 71.903 het maximale vergoedingspercentage van de maximumuurprijs in de kinderopvangtoeslag. Dit wordt vastgelegd in het Besluit Kinderopvangtoeslag 2027.

De precieze invulling van de vergoedingspercentages in 2028 wordt geregeld in het Besluit Kinderopvangtoeslag 2028, dat in de loop van 2028 bij uw Kamer wordt voorgehangen. Op basis van de huidige begroting is de verwachting dat het maximale vergoedingspercentage in 2028 geldt tot een toetsingsinkomen van € 119.171 (inclusief een indexatie van 3,5% ten opzichte van 2027).

Vraag 272

Kunt u bevestigen dat uit CPB-berekeningen volgt dat het handhaven van inkomensafhankelijkheid vanaf een toetsingsinkomen van circa € 90.000 leidt tot een structurele besparing van ongeveer € 1,4 miljard per jaar ten opzichte van een inkomensonafhankelijk stelsel met een vergoeding van 96% van de maximumuurprijs? Zo ja, kan, uitgaande van dezelfde afbouwsystematiek en gedragseffecten, de structurele jaarlijkse besparing worden weergegeven wanneer het maximale vergoedingspercentage van 96% geldt tot respectievelijk € 60.000, € 70.000, € 80.000, € 90.000, € 100.000, € 110.000, € 120.000, € 130.000, € 140.000 en € 150.000 toetsingsinkomen en de vergoeding daarboven inkomensafhankelijk wordt afgebouwd?

Antwoord 272
Ja, de minister van Werk en Participatie kan de uitkomst van de door u genoemde CPB-berekeningen bevestigen. Het handhaven van inkomensafhankelijkheid vanaf een toetsingsinkomen van circa € 90.000 leidt naar verwachting inderdaad tot een structurele besparing van ongeveer € 1,4 miljard per jaar ten opzichte van een stelsel met een vergoeding van 96% van de maximum uurprijs ongeacht het inkomen.

De structurele jaarlijkse besparing is afhankelijk van de precieze manier waarop de afbouwsystematiek wordt vormgegeven. De besparing die is weergegeven in de tabel heeft daarom een indicatief karakter. Het is uitvoeringstechnisch niet haalbaar om het nieuwe financieringsstelsel met directe financiering voor kinderopvangorganisaties te combineren met een inkomensafhankelijk stelsel. Daarom is er in de berekeningen van uit gegaan dat de huidige kinderopvangtoeslag, waarbij na afloop van het jaar verrekeningen plaatsvinden, gehandhaafd blijft.

Maximale vergoeding van 96% tot en met:	Structurele besparing per jaar
€ 60.000	€ 2,6 miljard
€ 70.000	€ 2,3 miljard
€ 80.000	€ 2,0 miljard
€ 90.000	€ 1,4 miljard
€ 100.000	€ 1,2 miljard
€ 110.000	€ 900 miljoen
€ 120.000	€ 700 miljoen
€ 130.000	€ 450 miljoen
€ 140.000	€ 320 miljoen
€ 150.000	€ 160 miljoen

Vraag 273
Wat is volgens de meest recente arbeidsmarktprognose het personeelstekort in de kinderopvangsector, uitgedrukt in personen en fte? Hoeveel extra fte zijn naar verwachting nodig als gevolg van de groei van de vraag door het ingroeipad en de invoering van het nieuwe financieringsstelsel?

Antwoord 273
Onderstaande tabel toont de meeste recente prognoses van het arbeidsmarktsaldo in de kinderopvang.[44] Uitgedrukt in personen was er in 2025 een arbeidsmarkttekort van 6.900 personen in de kinderopvang. Dit tekort loopt op tot 27.000 personen in 2035 in het referentiescenario (scenario zonder stelselherziening kinderopvang) en tot 34.800 personen in 2035 in het scenario met stelselherziening kinderopvang. Vanwege de onzekerheid van de prognoses worden deze jaarlijks geactualiseerd op basis van de meest recente inzichten en ontwikkelingen. In december verschijnt een update van de prognose.

Tabel: Arbeidsmarktprognose kinderopvang. Arbeidsmarktsaldo in personen (inclusief frictievacatures).

	Referentiescenario	Scenario stelselherziening	Verschil
2024	-4.300	-4.300	0
2025	-6.900	-6.900	0
2026	-10.300	-10.900	-600
2027	-13.300	-14.700	-1.400
2028	-13.900	-15.200	-1.300
2029	-14.700	-18.900	-4.200

[44] Het betreft het arbeidsmarktsaldo in kindcentra, dus exclusief gastouderopvang.

2030	-17.200	-22.500	-5.300
2031	-19.300	-24.400	-5.100
2032	-21.300	-26.700	-5.400
2033	-23.600	-29.800	-6.200
2034	-25.300	-32.300	-7.000
2035	-27.000	-34.800	-7.800

Bron: ABF Research.

De arbeidsmarktprognoses van ABF Research ramen het arbeidsmarkttekort uitgedrukt in personen. Er is geen prognose beschikbaar van het tekort in fte. In het eerste kwartaal van 2026 was de deeltijdfactor in de kinderopvang 0,67 (bron: CBS, Statline, geraadpleegd op 20-10-2026, cijfer kwartaal 1 2026). Uitgaande van een gelijkblijvende deeltijdfactor kan het geraamde tekort in personen worden omgezet naar het geraamde tekort in fte. Het geraamde tekort loopt op tot 18.090 FTE in 2035 in het referentiescenario en tot 23.316 fte in 2035 in het scenario stelselherziening.

Vraag 274
Voor de verhoging van de vergoedingspercentages in 2027 was aanvankelijk € 715 miljoen gereserveerd; dit is verlaagd met € 350 miljoen naar € 365 miljoen. Kan per inkomensgroep worden weergegeven wat deze verlaging betekent voor het vergoedingspercentage en voor de gemiddelde eigen bijdrage van ouders per maand en per jaar ten opzichte van het eerder voorgenomen ingroeipad?

Antwoord 274
Door deze bezuiniging valt het vergoedingspercentage van sommige ouders volgend jaar iets lager uit dan eerder voorzien werd. Hun eigen bijdrage zal iets hoger zijn dan zonder deze bezuiniging. Desalniettemin gaan de vergoedingspercentages in 2027 omhoog voor alle werkende ouders die niet al recht hebben op het wettelijk bepaalde maximaal vergoedingspercentage.

Hieronder staan voor vijf fictieve voorbeeldhuishoudens de gevolgen van deze bezuiniging voor het vergoedingspercentage en de eigen bijdrage. Voor alle rekenvoorbeelden geldt dat uitgegaan wordt van twee jonge kinderen die twee dagen per week naar de dagopvang gaan tegen het mediane tarief in 2026 (geïndexeerd naar prijzen 2027). Het enige waarin de rekenvoorbeelden verschillen, zijn de toetsingsinkomens:

1. laag inkomen (had recht op 96% in 2024)
2. middeninkomen (1 x modaal in 2024)
3. middeninkomen (2 x modaal in 2024)
4. hoger inkomen (laagste inkomenscategorie met recht op 33,3% in 2024)
5. hoogste inkomens (de hoogste inkomenscategorie)

De eerste twee voorbeeldhuishoudens worden niet geraakt door deze maatregel. Zij hebben zowel voor als na de bezuiniging recht op het maximale vergoedingspercentage van 96%.

Het derde voorbeeldhuishouden heeft in 2027 recht op een vergoedingspercentage van 81,8% in de eerste kindtabel en 93,0% in de tweede kindtabel. Dat is respectievelijk 7,4%-punt en 2,1%-punt lager dan het voornemen was voor de bezuiniging.

Het vierde voorbeeldhuishouden heeft in 2027 recht op een vergoedingspercentage van 49,6% in de eerste kindtabel en 85,5% in de tweede kindtabel. Dat is respectievelijk 7,4%-punt en 2,1%-punt lager dan het voornemen was voor de bezuiniging.

Het vijfde voorbeeldhuishouden heeft in 2027 recht op een vergoedingspercentage van 39,1% in de eerste kindtabel en 69,7% in de tweede kindtabel. Dat is respectievelijk 3,8%-punt en 2,1%-punt lager dan het voornemen was voor de bezuiniging.

De tabel hieronder toont de gevolgen van deze lagere vergoedingspercentages voor de eigen bijdrage van deze vijf voorbeeldhuishoudens. De tabel wijkt licht af van antwoord 92 op de feitelijke Kamervragen bij de Miljoenennota, omdat we nu rekenen met de meest recente ramingsinzichten.

Tabel: Effecten bezuiniging op eigen bijdrage in 2027, naar toetsingsinkomen.

Laag inkomen *(had recht op 96% in 2024)*	**2027 (met bezuiniging)**	**2027 (zonder bezuiniging)**	**Verschil**
Kosten opvang per jaar:	€ 27.256	€ 27.256	€ 0

Overheidsbijdrage per jaar:	€ 25.479	€ 25.479	€ 0
Eigen bijdrage per jaar:	€ 1.777	€ 1.777	€ 0
Percentage eigen bijdrage:	**6,5%**	**6,5%**	**0,0%-punt**

Middeninkomen *(1 x modaal in 2024)*	**2027 (met bezuiniging)**	**2027 (zonder bezuiniging)**	**Verschil**
Kosten opvang per jaar:	€ 27.256	€ 27.256	€ 0
Overheidsbijdrage per jaar:	€ 25.479	€ 25.479	€ 0
Eigen bijdrage per jaar:	€ 1.777	€ 1.777	€ 0
Percentage eigen bijdrage:	**6,5%**	**6,5%**	**0,0%-punt**

Middeninkomen *(2 x modaal in 2024)*	**2027 (met bezuiniging)**	**2027 (zonder bezuiniging)**	**Verschil**
Kosten opvang per jaar:	€ 27.256	€ 27.256	€ 0
Overheidsbijdrage per jaar:	€ 23.197	€ 24.457	€ -1.261
Eigen bijdrage per jaar:	€ 4.060	€ 2.799	€ 1.261
Percentage eigen bijdrage:	**14,9%**	**10,3%**	**4,6%-punt**

Hoger inkomen *(laagste inkomenscategorie met recht op 33,3% in 2024)*	**2027 (met bezuiniging)**	**2027 (zonder bezuiniging)**	**Verschil**
Kosten opvang per jaar:	€ 27.256	€ 27.256	€ 0
Overheidsbijdrage per jaar:	€ 17.928	€ 19.189	€ -1.261
Eigen bijdrage per jaar:	€ 9.328	€ 8.067	€ 1.261
Percentage eigen bijdrage:	**34,2%**	**29,6%**	**4,6%-punt**

Hoogste inkomens *(hoogste inkomenscategorie)*	**2027 (met bezuiniging)**	**2027 (zonder bezuiniging)**	**Verschil**
Kosten opvang per jaar:	€ 27.256	€ 27.256	€ 0
Overheidsbijdrage per jaar:	€ 14.438	€ 15.221	€ -783
Eigen bijdrage per jaar:	€ 12.818	€ 12.035	€ 783
Percentage eigen bijdrage:	**47,0%**	**44,2%**	**2,9%-punt**

Bron: SZW

Voor voorbeeldhuishouden 3, 4 en 5 valt de eigen bijdrage per jaar respectievelijk € 1.261, € 1.261 en € 783 hoger uit dan vóór de bezuiniging. Per maand is dat respectievelijk € 105, € 105 en € 65.

Vraag 275
Wat is het gemiddelde effect op de eigen bijdrage van ouders van een inkomensonafhankelijk vergoedingspercentage van 95,6% in plaats van 96,0% van de maximumuurprijs in het nieuwe financieringsstelsel? Kan dit effect per maand en per jaar worden weergegeven naar inkomensgroep en, waar mogelijk, naar opvangsoort?

Antwoord 275
Door de keuze voor een iets lager maximaal vergoedingspercentage in het nieuwe financieringsstelsel voor kinderopvang zal de eigen bijdrage voor ouders vanaf 2029 iets hoger uitvallen dan eerder werd voorzien. Omdat het nieuwe financieringsstelsel inkomensonafhankelijk is, zijn de effecten van deze verlaging op de eigen bijdrage voor alle inkomensgroepen hetzelfde. De hieronder genoemde prijzen zijn in prijspeil 2029.

Een voorbeeldhuishouden met twee jonge kinderen die beiden twee dagen per week naar de dagopvang gaan tegen een mediaan tarief, betaalt door de verlaging naar verwachting € 113 per jaar meer voor de opvang. Dit is afgerond € 9 per maand.

Een voorbeeldhuishouden met twee jonge kinderen die beiden twee dagen per week naar de buitenschoolse opvang gaan tegen een mediaan tarief, betaalt door de verlaging naar verwachting € 48 per jaar meer voor de opvang. Dit is afgerond € 4 per maand.

Een voorbeeldhuishouden met twee nog niet-schoolgaande kinderen die beiden twee dagen per week naar een gastouder gaan tegen een mediaan tarief, betaalt door de verlaging naar verwachting € 86 per jaar meer voor de opvang. Dit is afgerond € 7 per maand.

Een voorbeeldhuishouden met twee schoolgaande kinderen die beiden twee dagen per week naar een gastouder gaan tegen een mediaan tarief, betaalt door de verlaging naar verwachting € 41 per jaar meer voor de opvang. Dit is afgerond € 3 per maand.

Vraag 276
Wat zou, ten opzichte van de situatie in 2027, het gemiddelde effect op de eigen bijdrage van ouders zijn indien in het nieuwe financieringsstelsel een inkomensonafhankelijk vergoedingspercentage van 96% van de maximumuurprijs zou gelden? Kan dit effect per maand en per jaar worden uitgesplitst naar inkomensgroep?

Antwoord 276
In de tabel hieronder worden voor vijf fictieve voorbeeldhuishoudens de kosten van kinderopvang in 2027 vergeleken met de kosten van kinderopvang in 2029 als in 2029 een inkomensonafhankelijke eigen bijdrage van 96% zou gelden. Voor alle rekenvoorbeelden geldt dat uitgegaan wordt van twee jonge kinderen die twee dagen per week naar de dagopvang gaan tegen het mediane tarief in 2026 (geïndexeerd naar prijzen 2027). Het enige waarin de rekenvoorbeelden verschillen, zijn de toetsingsinkomens:

1. laag inkomen (had recht op 96% in 2024)
2. middeninkomen (1 x modaal)
3. middeninkomen (2 x modaal)
4. hoger inkomen (inkomenscategorie vanaf waar het vergoedingspercentage 33,3% bedroeg in 2024)
5. hoogste inkomens (de hoogste inkomenscategorie)

Tabel: Effecten van vergoedingspercentage van 96% in 2029 op eigen bijdrage ten opzichte van situatie in 2027. Naar toetsingsinkomen.

Laag inkomen *(had recht op 96% in 2024)*	**2027**	**2029 (96%)**	**Verschil**
Kosten opvang per jaar:	€ 27.256	€ 29.085	€ 1.828
Overheidsbijdrage per jaar:	€ 25.479	€ 27.192	€ 1.713
Eigen bijdrage per jaar:	€ 1.777	€ 1.893	€ 115
Percentage eigen bijdrage:	**6,5%**	**6,5%**	**0,0%-punt**

Middeninkomen *(1 x modaal in 2024)*	**2027**	**2029 (96%)**	**Verschil**
Kosten opvang per jaar:	€ 27.256	€ 29.085	€ 1.828
Overheidsbijdrage per jaar:	€ 25.479	€ 27.192	€ 1.713
Eigen bijdrage per jaar:	€ 1.777	€ 1.893	€ 115
Percentage eigen bijdrage:	**6,5%**	**6,5%**	**0,0%-punt**

Middeninkomen *(2 x modaal in 2024)*	**2027**	**2029 (96%)**	**Verschil**
Kosten opvang per jaar:	€ 27.256	€ 29.085	€ 1.828
Overheidsbijdrage per jaar:	€ 23.197	€ 27.192	€ 3.996
Eigen bijdrage per jaar:	€ 4.060	€ 1.893	€ -2.167
Percentage eigen bijdrage:	**14,9%**	**6,5%**	**8,4%-punt**

Hoger inkomen *(laagste inkomenscategorie met recht op 33,3% in 2024)*	**2027**	**2029 (96%)**	**Verschil**
Kosten opvang per jaar:	€ 27.256	€ 29.085	€ 1.828
Overheidsbijdrage per jaar:	€ 17.928	€ 27.192	€ 9.264
Eigen bijdrage per jaar:	€ 9.328	€ 1.893	€ -7.436
Percentage eigen bijdrage:	**34,2%**	**6,5%**	**27,7%-punt**

Hoogste inkomens *(hoogste inkomenscategorie)*	**2027**	**2029 (96%)**	**Verschil**
Kosten opvang per jaar:	€ 27.256	€ 29.085	€ 1.828
Overheidsbijdrage per jaar:	€ 14.438	€ 27.192	€ 12.754
Eigen bijdrage per jaar:	€ 12.818	€ 1.893	€ -10.926
Percentage eigen bijdrage:	**47,0%**	**6,5%**	**40,5%-punt**

Bron: SZW

De bedragen in de tabel hierboven zijn in lopende prijzen. Daardoor zijn de absolute kosten in 2027 en 2029 niet een op een te vergelijken (de eigen bijdrage stijgt bijvoorbeeld in deze periode met €115 per jaar door inflatie). Daarom toont de tabel ook de eigen bijdrage als percentage van de totale kosten. Deze percentages kunnen wel goed met elkaar vergeleken worden. Het percentage eigen bijdrage geldt bovendien zowel op jaarbasis als op maandbasis. Uit de tabel blijkt dat het percentage eigen bijdrage van de eerste twee voorbeeldhuishoudens niet wijzigt. Voor de derde, vierde en vijfde voorbeeldhuishoudens neemt het percentage eigen bijdrage af met respectievelijk 8,4%-punt, 27,7%-punt en 40,5%-punt.

Nota bene: bovenstaande tabel gaat uit van een inkomensonafhankelijk vergoedingspercentage van 96% in 2029. Het kabinet heeft recent besloten om vanaf 2029 een inkomensonafhankelijk vergoedingspercentage van 95,6% te hanteren.

Vraag 277
Wat zouden de budgettaire gevolgen zijn van een uitzondering op de arbeidseis voor gezinnen waarin ten minste één ouder een IVA-uitkering ontvangt en één of meer kinderen heeft in de kinderopvanggerechtigde leeftijd? Kan daarbij worden aangegeven hoeveel gezinnen naar schatting van een dergelijke uitzondering gebruik zouden kunnen maken?

Antwoord 277
Er waren eind 2024 circa 15 duizend kinderen onder de twaalf jaar in een huishouden waarin ten minste één van de ouders een IVA-uitkering ontving én geen inkomen had uit arbeid (bron: eigen berekeningen door het ministerie van SZW op basis van microdata van het CBS). Hoeveel gezinnen het exact betreft is niet onderzocht. De budgettaire gevolgen van een uitzondering op de arbeidseis voor de ouders van deze kinderen worden geraamd op circa € 30 miljoen per jaar.

Het maken van bovengenoemde uitzondering specifiek gericht op ouders met een IVA-uitkering zou tot gevolg hebben dat deze ouders en ouders met een andere uitkering die vanwege volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid niet aan een re-integratietraject kunnen deelnemen, en chronisch zieken in bredere zin, niet op gelijke wijze worden behandeld. Zoals bijvoorbeeld ouders die duurzaam arbeidsongeschikt zijn met een private arbeidsongeschiktheidsverzekering of alleenstaande ouders met een Wlz-indicatie.

Vraag 278
Welk deel van de extra uitgaven aan kinderopvangtoeslag als gevolg van het ingroeipad is in 2027 en 2028 toe te rekenen aan huishoudens met een toetsingsinkomen boven respectievelijk € 150.000, € 160.000, € 170.000, € 180.000, € 190.000 en € 200.000? Kan dit per jaar en per inkomensgrens worden weergegeven?

Antwoord 278
In de beantwoording van deze vraag over de extra uitgaven aan kinderopvangtoeslag is specifiek gekeken naar de stappen van het ingroeipad die na 2026 nog plaats zullen vinden. Met de verhoging van de vergoedingspercentages wordt in 2027 € 322 miljoen geïntensiveerd. Voor 2028 is in totaal een bedrag van circa € 1,5 miljard beschikbaar.

Het deel van de extra uitgaven dat (ongeveer) kan worden toegerekend aan huishoudens met een toetsingsinkomen boven de genoemde inkomensgrenzen is weergegeven in onderstaande tabel. In de bedragen is zowel rekening gehouden met de hogere kinderopvangtoeslag alsook de verwachte gedragsreacties. In de begrotingsraming wordt rekening gehouden met de verwachting dat ouders meer gebruik gaan maken van kinderopvang als de eigen bijdrage in de kosten van kinderopvang lager wordt.

Inkomensgrens	Extra uitgaven in 2027 *(x € 1 miljoen)*	Extra uitgaven in 2028 *(x € 1 miljoen)*
€ 150.000	55	450
€ 160.000	42	370
€ 170.000	32	310
€ 180.000	26	265
€ 190.000	22	225
€ 200.000	19	190

Vraag 279
Hoeveel extra kinderopvangplaatsen zijn volgens de meest recente ramingen nodig om de verwachte groei van de vraag naar kinderopvang als gevolg van het nieuwe financieringsstelsel op te vangen? In hoeverre is de bestaande capaciteit daarvoor toereikend? Hoeveel aanvullende kinderopvanglocaties zouden, uitgaande van de gemiddelde capaciteit per locatie, nodig zijn?

Antwoord 279
Als gevolg van de stelselherziening gaan er structureel naar verwachting circa 100.000 extra kinderen naar de kinderopvang (zie antwoord op vraag 152), ervan uitgaande dat aan de benodigde vraag naar personeel wordt voldaan. Doordat de vraag naar kinderopvang toeneemt, zijn ook meer kinderopvanglocaties nodig. Echter, het is niet mogelijk om een zorgvuldige inschatting te maken van het benodigde aantal nieuwe locaties. Het maximaal aantal kinderopvangplaatsen per locatie is sterk afhankelijk van locatiespecifieke kenmerken. De capaciteit van een locatie is onder andere afhankelijk van het aantal vierkante meters binnen en buitenruimte, het type opvang (dagopvang, buitenschoolse opvang of gastouderopvang) en beschikbaar personeel op betreffende locatie. Of bij een bepaalde toename van de vraag naar kinderopvang een nieuwe locatie nodig is, is bovendien sterk regioafhankelijk. Hoe sterk is de vraagtoename in een specifieke wijk en hoeveel ruimte is daar nog beschikbaar binnen bestaande locaties? Het simpelweg delen van de totale toename van de vraag naar kinderopvang (in aantal kinderen) op het gemiddelde aantal kindplaatsen per locatie geeft geen uitkomst die de realiteit reflecteert. Dit zou specifiek onderzoek vergen dat momenteel niet is voorzien.

Vraag 280
Hoeveel extra kinderen en hoeveel extra opvanguren worden naar verwachting per jaar in 2027, 2028 en 2029 afgenomen als gevolg van het ingroeipad en het nieuwe financieringsstelsel, ten opzichte van een situatie zonder deze beleidswijzigingen? Kan dit worden uitgesplitst naar dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang?

Antwoord 280
In de tabel hieronder is het verwachte aantal extra kinderen en het verwachte aantal extra opvanguren in 2027, 2028 en 2029 weergegeven als gevolg van het ingroeipad en het nieuwe financieringsstelsel. Het betreft een prognose van de toename van de vraag naar kinderopvang ten opzichte van een situatie zonder deze beleidswijzigingen, dat wil zeggen een situatie waarin de vergoedingspercentages van 2026 ook in latere jaren gehandhaafd blijven. In de prognose is een uitsplitsing gemaakt tussen dagopvang en buitenschoolse opvang. Onderliggend is aangenomen dat de vraag naar centrumopvang en gastouderopvang naar verhouding ongeveer even sterk toenemen. Daarnaast is voor de ramingen in de begroting aangenomen dat het aanbod toeneemt met de extra vraag.

	2027	2028	2029
Extra kinderen (x 1.000)	**7,6**	**38,1**	**75,1**
- dagopvang	2,0	9,3	17,7
- buitenschoolse opvang	5,6	28,8	57,4
Extra uren (x 1 miljoen)[1]	**7,6**	**37,9**	**75,4**
- dagopvang	4,0	19,5	38,3

- buitenschoolse opvang	3,6	18,4	37,0

[1] Dit effect is een optelsom van het verwachte urengebruik van de ‘extra kinderen’ en de verwachte toename van het gebruik van kinderen ook die zonder beleidswijzigingen naar de opvang gaan.

De toename van het gebruik van kinderopvang kan als volgt worden verklaard:

- In de prognose van het gebruik van kinderopvang is aangenomen dat ouders geleidelijk reageren op veranderingen in onder meer de hoogte van de kinderopvangtoeslag. Daardoor heeft een maatregel in een bepaald jaar naar verwachting ook in de twee jaren daarna nog een effect op het gebruik van kinderopvang.
- De tabel geeft het totale effect weer in een bepaald jaar. Het extra gebruik in 2029 bijvoorbeeld is het gevolg van de maatregelen die in 2027, 2028 en 2029 worden genomen.

Vraag 281
Verwacht het kabinet dat de invoering van het nieuwe financieringsstelsel ertoe leidt dat een groter aantal of aandeel ouders een uurtarief betaalt dat hoger ligt dan de maximumuurprijs waarover een vergoeding wordt verstrekt? Zo ja, hoeveel ouders betreft dit naar verwachting in 2029, welk bedrag betalen zij gemiddeld per maand en per jaar volledig zelf boven de maximumuurprijs en hoe is deze groep verdeeld naar toetsingsinkomen?

Antwoord 281
Met invoering van het nieuwe financieringsstelsel wordt kinderopvang veel beter betaalbaar voor werkende ouders. De verwachting is dat de vraag naar kinderopvang hierdoor toeneemt. Dit zet druk op de tarieven die ouders betalen. Het is daardoor mogelijk dat na de invoering van de stelselherziening een groter aantal of aandeel ouders een uurtarief betaalt dat hoger ligt dan de maximumuurprijs. Uw Kamer is op 15 september 2025 geïnformeerd over de maatregelen die het kabinet neemt om de toegankelijkheid en doelmatigheid in de kinderopvang ook in het nieuwe financieringsstelsel te borgen (Kamerstukken II, 2025/26, 31 322, nr. 569).

In juli 2026 rekende 69% van de locaties in de dagopvang een tarief dat hoger ligt dan de maximumuurprijs. Voor buitenschoolse opvang bedroeg dit percentage 90% en voor gastouderopvang 66%. Het is mogelijk dat deze percentages in 2029 toenemen, maar het is niet precies te zeggen hoe hoog ze in 2029 zullen zijn.

Vraag 282
Hoeveel mensen hebben in 2027 een onvolledige AOW? Graag uitsplitsen naar aantal gemiste opbouwjaren en, indien beschikbaar, geboorteland. Hoeveel van hen ontvangen ook AIO?

Antwoord 282
Voor de begroting van SZW verwachten we voor het jaar 2027 circa 3,82 miljoen personen met AOW, waarvan 19% (circa 725 duizend personen) een onvolledige AOW-opbouw heeft. Deze ramingen kunnen niet worden uitgesplitst naar gemiste opbouwjaren of geboorteland. We verwachten daarbij dat circa 59 duizend huishoudens een AIO-uitkering zullen ontvangen.

Vraag 283
De nieuwe kindregeling wordt naar verwachting in 2030 ingevoerd, terwijl onder het instrument ‘Opdrachten Kindregeling’ € 3,3 miljoen voor 2027 en € 0,3 miljoen voor 2028 is geraamd en vanaf 2029 geen middelen meer zijn opgenomen. Welke beleids- en uitvoeringskosten worden voor de ontwikkeling en invoering van de nieuwe kindregeling in 2029 en 2030 verwacht en op welke begrotingsartikelen zijn deze middelen gereserveerd?

Antwoord 283
Ook de komende jaren worden al kosten verwacht voor de ontwikkeling en invoering van de nieuwe kindregeling. De omvang van deze kosten is momenteel nog niet goed inzichtelijk, want deze kosten hangen samen met de invulling van de nieuwe kindregeling. Bij de komende voorjaarsbesluitvorming wordt, nadat uw Kamer is geïnformeerd over de contouren van het nieuwe wetsvoorstel, integraal bezien welke beleids- en uitvoeringskosten om budgettaire inpassing vragen. En hiervoor op dat moment reserveringen te treffen (inclusief dekking) op de desbetreffende begrotingsartikelen.

Vraag 284
Welke middelen zijn er binnen integratie en inburgering voorzien om nieuwkomers die tertiair onderwijs willen en kunnen volgen daarin te ondersteunen?

Antwoord 284

In het kader van de Wet inburgering 2021 (Wi2021) zijn geen middelen beschikbaar om specifiek nieuwkomers die tertiair onderwijs willen en kunnen volgen te ondersteunen. Wel bestaat binnen de Wi2021 de Onderwijsroute die inburgeraars voorbereidt op tertiair onderwijs op HBO of universitair niveau. Voor de bekostiging van de leerroutes, waaronder de Onderwijsroute, en andere inburgeringsvoorzieningen ontvangen gemeenten een specifieke uitkering.

Vraag 285
Welke middelen zijn er voorzien voor de strijd tegen moslimdiscriminatie? Klopt het dat er op de aanpak daarvan en/of het desbetreffende team bezuinigd wordt dit jaar en/of in de komende jaren? Zo ja, vanaf wanneer? Kunt u voorts een overzichtstabel bezorgen van de jaarlijkse uitgaven aan de strijd tegen moslimdiscriminatie (inclusief ambtelijk personeel) in de afgelopen 10 jaar, alsook de geplande uitgaven tot en met 2030?

Antwoord 285
Er zijn geen geoormerkte middelen voor de discriminatie- en racismeaanpak vanuit S&I. De aanpak van moslimdiscriminatie maakt onderdeel uit van de bredere kabinetsbrede aanpak van discriminatie en racisme. Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen 2026 heeft de minister-president aangegeven dat de Kamer met de ontwikkeling van de overkoepelende rijksbrede aanpak discriminatie en racisme nader wordt geïnformeerd. Verwacht wordt dat dit rond de zomer van 2027 zal zijn. Op 14 oktober 2026 heeft de minister van BZK een overzicht met de Kamer gedeeld over de huidige rijksbrede inzet op de aanpak van discriminatie en racisme, waaronder ook moslimdiscriminatie. Deze inzet loopt door.[45]

Vraag 286
Kunt u voor alle subsidies op integratie en inburgering in een tabel het overzicht geven van de jaarlijkse subsidiebedragen in de periode 2015-2024?

Antwoord 286
Bijgaand het overzicht van de verstrekte subsidies op het terrein van integratie en inburgering over de periode 2015 – 2024.

Tabel: Overzicht subsidies 2015-2024

Jaar	**Organisatie**	**Onderwerp**	**Toegekend bedrag**
2015	Verwey-Jonker Instituut	Instellingssubsidie Kennisplatform Integratie en Samenleving 2015	€ 2.450.000,00
	Vrije Universiteit Amsterdam	Leerstoel Diversiteit en Integratie	€ 70.000,00
	Lentiz Life College	De Transformatieve school	€ 456.000,00
	Society Impact	Van Deal Flow naar Social Deal	€ 400.000,00
	Bureau MHR	Forsa	€ 120.913,00
	SMN	Weerbaarheid tegen jihadistische radicalisering	€ 334.900,00
	St. Bono	Realisatie strategisch netwerken radicalisering en polarisatie	€ 526.465,00
	Respect Education Foundation	Week van Respect	€ 139.820,00
	VluchtelingenWerk Nederland	Instellingssubsidie steunfunctie integratie 2015	€ 1.030.000,00
	Forum	Liquidatiekosten	€ 1.750.000,00
	Dutch Dream Foundation	Dare to have a dream	€ 10.000,00
	CMO	Radicalisering	€ 262.083,00
	St. De Meervaart	Jihad Laten we gaan	€ 212.250,00
2016	VluchtelingenWerk Nederland	Subsidie steunfunctie integratie 2016	€ 1.365.000,00
	Verwey-Jonker Instituut	Kennis platform Integratie en Samenleving 2016	€ 2.605.030,00
	IOT	Samenleven in tijden van extremisme	€ 180.700,00

[45] Voortgangsbrief discriminatie en racisme, 14 oktober 2026, documentnummer 2026D51270, met als bijlage het Rijksbreed overzicht aanpak van discriminatie (2026D51271).

	HBT	Taalcoaching anno nu	€ 140.000,00
	Inclusive Works	Kinderverhalenwedstrijd 'Kleurrijk Gelijk 2016'	€ 26.445,00
	IOT	Discriminatie, antisemitisme en islamofobie	€ 152.200,00
	Divosa	Screening statushouders	€ 9.217.352,00
	Respect Education Foundation	Week van Respect 2016	€ 75.000,00
	Stichting Peer Education	Dialoog tussen jongeren en media	€ 164.486,00
	Society Impact	Impactinvesteringen in de publieke sector	€ 200.000,00
	Stichting Pharos	Aan de slag!	€ 1.187.981,00
	St. Ieder1	Campagne Ieder1	€ 75.000,00
	NiNsee	Black Achievement Month 2016 in het kader van herdenking slavernijverleden	€ 60.375,00
	Atlas Cultureel Centrum	Dialoogbijeenkomsten: iedereen om de tafel	€ 19.200,00
	Dutch Dream Foundation	Coachingsprogramma	€ 10.000,00
	Stichting Ander Beeld	Kansendialoog	€ 48.014,00
2017	Verwey Jonker Instituut	KIS 2017	€ 2.581.120,00
	Leiden Islam Academie	Denktank Islam in Nederland	€ 123.200,00
	COA	Vroege Integratie en Participatie statushouders en asielzoekers 2017	€ 4.185.120,00
	Vluchtelingenwerk Nederland	Instellingssubsidie Steunfunctie integratie 2017	€ 1.337.970,00
	COA	Taalles voor potentiële vergunninghouders	€ 438.382,00
	Stichting Blik op Werk	Toezicht kwaliteit lessen in de inburgeringsklassen	€ 282.178,00
	NiNsee	Black Achievement Month 2017 in het kader van herdenking slavernijverleden	€ 348.305,00
	NiNsee	Onderzoek Slavernijverleden 2017	€ 146.529,00
	St. Projectenbureau PGVN	Facilitering toezicht jeugdverblijven	€ 41.045,00
	St. Fier	Familiesteunpunt Radicalisering	€ 144.919,00
	Stichting Zina Platform	Wijksafari AZC Utrecht	€ 60.000,00
	Vrije Universiteit Amsterdam	Professionaliseringsprogramma imams in Nederland	€ 298.810,00
	St. Bernhard Cultuurfonds	Decade 2017 bewustwordingsprojecten in het kader van doorwerking slavernijverleden	€ 300.000,00
	Oranjefonds	Decade 2017 bewustwordingsprojecten in het kader van doorwerking slavernijverleden	€ 300.000,00
	St. Instituut Multiculturele Vraagstukken	Kosten uitvoering sociaal plan opheffing Forum	€ 351.789,00
2018	Vluchtelingenwerk Nederland	Instellingssubsidie steunfunctie integratie 2018	€ 1.030.000,00
	Verwey Jonker Instituut	Instellingssubsidie Kennisplatform Integratie en Samenleving	€ 2.660.019,00
	Blik op Werk	Ontwikkelen financieel toezicht instrument bij aanbieders Taal en Oriëntatie Nederlandse Arbeidsmarkt ten behoeve van inburgering	€ 703.120,00
	Nederlands Jeugd	Preventie radicalisering en polarisatie	€ 94.616,00

	Instituut		
	NiNsee	Black Achievement Month + Landelijke herdenking slavernijverleden 2018	€ 150.000,00
2019	VluchtelingenWerk Nederland	Instellingssubsidie steunfunctie integratie 2019	€ 1.030.000,00
	COA	Vroege integratie en participatie statushouders en asielzoekers 2019	€ 3.840.429,00
	Verwey Jonker Instituut	Instellingssubsidie Kennisplatform Integratie en Samenleving 2019	€ 2.735.135,00
	Divosa	Ondersteuning voorbereiding op Inburgering 2019	€ 4.493.891,00
	Het Begint met Taal	Meepraten! Spreek taal 3: op weg naar B1 taalniveau	€ 88.450,00
2020	VluchtelingenWerk Nederland	Instellingsubsidie steunfunctie integratie 2020	€ 1.096.950,00
	COA	Vroege integratie en participatie statushouders en asielzoekers 2020	€ 3.395.344,00
	Divosa	Ondersteuning voorbereiding op inburgering 2020	€ 4.541.800,00
	Verwey Jonker	Instellingssubsidie Kennisplatform Integratie en Samenleving 2020	€ 2.770.019,00
	Verwey Jonker	Leerstoel Polarisatie en Veerkracht	€ 60.000,00
	Blik op Werk	Intensieve controle nieuwe aspiranten en extra inspectie onderwijskwaliteit inburgeringsexamens	€ 478.537,00
	Koninklijke Visio	Taaltraining visueel beperkte inburgeringsplichtigen	€ 229.000,00
	VNG	Implementatie inburgering (voorbereiding op nieuwe wet Inburgering)	€ 2.268.180,00
	Respect Education Foundation	Verhogen van de impact kernactiviteiten Respect Education Foundation	€ 995.623,00
	COA	Kijkje in de keuken, statushouders oriënteren op werk.	€ 290.864,00
	St. Nederlandse InclusiviteitsMonitor	Opschaling inclusiviteitsmonitor en vormgeving diversiteits- en inclusiebeleid	€ 90.000,00
2021	Verwey Jonker Instituut	Instellingssubsidie Kennisplatform Integratie en Samenleving 2021	€ 2.910.198,00
	VluchtelingenWerk Nederland	Instellingssubsidie steunfunctie integratie 2021	€ 1.096.950,00
	Divosa	Ondersteuning voorbereiding op Inburgering 2021	€ 4.447.983,00
	Vrije Universiteit Amsterdam	Professionaliseringsprogramma imams in Nederland	€ 263.119,00
	COA	Vroege integratie en participatie statushouders en asielzoekers 2021	€ 4.354.693,00
	GGMD	Pilot inburgeringsaanbod voor mensen met een auditieve beperking	€ 49.100,00
	COA	Veranderopgave Inburgering ICT Plateau 1	€ 65.143,00
	St. voor Vluchteling-Studenten UAF	Haal gevluchte zorgprofessionals uit de wachtkamer!	€ 300.203,00
	Blik op Werk	Implementatie Nieuwe Wet Inburgering	€ 93.395,00
2022	VluchtelingenWerk Nederland	Instellingssubsidie steunfunctie integratie 2022	€ 1.096.950,00
	COA	Vroege integratie en participatie statushouders en asielzoekers 2022	€ 4.406.984,00
	Verwey Jonker Instituut	Instellingsubsidie Kennisplatform Integratie en Samenleving 2022	€ 2.792.742,00
	Divosa	Inburgering 2022	€ 2.726.267,00
	Blik op Werk	Implementatie Wet inburgering 2021,	€ 825.680,00

		meerwerk Wet inburgering 2021, fraude en incidenten Wet Inburgering 2019	
	Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV)	Project #Meedoen (Meedoenbalies)	€ 1.299.946,00
	VNG	Doorontwikkeling IV Inburgering plateau 2 & 3	€ 1.301.679,00
	COA	Project '#Meedoen' (Meedoenbalies)	€ 1.299.224,00
	AWVN	Meer (culturele) diversiteit op het werk	€ 878.110,00
	Blik op Werk	Taskforce B-Orgaan kwaliteit op inburgeringsexamens	€ 271.312,00
	Vluchtelingenwerk Nederland	RefugeeWork	€ 449.425,00
	COA	Pilot Toeleiding naar werk	€ 359.871,00
2023	VluchtelingenWerk Nederland	Instellingssubsidie steunfunctie integratie 2023	€ 1.164.500,00
	COA	Vroege integratie en participatie ncl. NT2 taalles en Meedoenbalies 2023	€ 6.625.120,00
	Divosa	Project Inburgering 2023-2024: Ondersteuning Leren in de uitvoering	€ 2.318.711,00
	MBO Raad	Uitvoering Werkagenda Voor een inclusieve Arbeidsmarkt	€ 420.011,00
	Oranjefonds	Zelfbeschikking Ruimte en vrijheid om jezelf te zijn	€ 450.000,00
	Blik op Werk	Uitvoeringskosten inburgering 2023	€ 1.191.289,00
	Movisie	Zelfbeschikking in de opvoeding	€ 108.621,00
	Verwey Jonker Instituut	Instellingssubsidie Kennisplatform Integratie en Samenleving 2023	€ 2.664.390,00
	Vereniging NOV	#Meedoen 2023 (Meedoenbalies)	€ 1.482.912,00
	Vrije Universiteit Amsterdam	Professionalisering programma imams in Nederland	€ 220.607,00
	Vrije Universiteit Amsterdam	Kwartiermakersfase project HBO-B Imamopleiding in Nederland	€ 228.071,00
2024	Vereniging NOV	#Meedoenbalies 2024	€ 1.599.817,00
	Verwey Jonker Instituut	Instellingssubsidie Kennisplatform Integratie en Samenleving 2024	€ 2.627.942,00
	VluchtelingenWerk Nederland	Instellingssubsidie steunfunctie integratie2024	€ 1.161.000,00
	COA	Vroege integratie en participatie statushouders en asielzoekers 2024	€ 8.768.288,00
	St. Het Begint met Taal	Taal met collega's statushouders	€ 257.400,00
	Blik op Werk	Bijdrage uitvoeringskosten inburgeren 2024	€ 1.199.220,00
	Divosa	Inburgeringsondersteuning Leren in de uitvoering	€ 1.499.602,00
	Stichting Oranje Fonds	Impuls samenleven in superdiversiteit	€ 500.000,00
	Stichting Femmes for Freedom	Vrouwenrechtswinkel Utrecht vrouwen in kwetsbare positie	€ 150.000,00
	Universiteit Utrecht	Wantrouwen, participatie en sociale netwerken (maatschappelijke weerbaarheid)	€ 153.294,00

Vraag 287
Wat valt bij integratie en inburgering precies onder overige subsidies algemeen? Welke organisaties krijgen hieronder subsidies? En hoe zal de 29% beleidsmatig gereserveerde aandeel van het bedrag toegekend worden?

Antwoord 287

De overige subsidies bestaan uit twee componenten: eenmalige projectsubsidies en de tijdelijke subsidieregeling ‘Statushouders aan het Werk’ (SOWIS) aan werkgevers, voor het ondersteunen van statushouders op de werkvloer die loopt tot en met 2029. De projectsubsidies zijn voornamelijk bedoeld voor projecten ter ondersteuning of uitvoering van beleid op het gebied van Inburgering en Integratie. Voor een overzicht van de organisaties die subsidies hebben ontvangen, wordt verwezen naar het antwoord op vraag 286. Het beleidsmatig gereserveerde aandeel is bedoeld voor nieuwe aanvragen onder andere in het kader van het project Werk en Meedoen Nieuwkomers.

Vraag 288
Wat is de reden van de besparingen in de komende jaren op Opbouw kennisfunctie integratie, Vluchtelingenwerk Nederland en Overige subsidies algemeen?

Antwoord 288
De besparing op de opbouw Kennisfunctie integratie en Vluchtelingenwerk Nederland is een gevolg van de taakstelling op subsidies onder kabinet Schoof. De besparing op Overige subsidies heeft deels te maken met de taakstelling op subsidies van het kabinet Schoof en deels met het feit dat de subsidieregeling ‘Statushouders aan het Werk’ (SOWIS) aan werkgevers, voor het ondersteunen van statushouders van tijdelijke aard is tot en met 2029.

Vraag 289
Wat is de reden dat het voorziene budget voor Vroege Integratie en Participatie vanaf 2028 daalt?

Antwoord 289
In het regeerprogramma van het kabinet Schoof is een korting van 26% op subsidies aangekondigd die ook de subsidie Vroege Integratie en Participatie (VrIP) raakt. De aangekondigde bezuiniging loopt op van 5% in 2025 naar 26% in 2029. In 2025 en 2026 is deze bezuiniging opgevangen met een verlaging van de reiskosten Vroege Start, die ook zijn opgenomen in de subsidie VrIP tot en met 2028. Vanaf 2027 zal echter ook op andere onderdelen bezuinigd moeten worden. Hierdoor zal het COA niet op dezelfde manier de VrIP taken kunnen blijven uitvoeren. Uitgangspunt blijft echter dat aan de doelstelling van de VrIP wordt voldaan: in een vroeg stadium aansluiten bij de kansen en talenten van bewoners, waardoor zij zo snel mogelijk kunnen participeren en integreren in Nederland.

Vraag 290
Zijn de bijdragen aan ZBO's/RWT's en aan agentschappen voldoende hoog opdat het COA en DUO in de periode 2026-2031 effectief hun taken op vlak van integratie naar behoren kunnen uitvoeren? Zo niet, hoeveel bijkomende middelen zouden het COA en DUO eigenlijk nodig hebben?

Antwoord 290
De begrote bijdragen aan DUO zijn voor de jaren 2026 en 2027 naar verwachting toereikend om de inburgeringstaken naar behoren uit te voeren. Vanaf 2028 is dat niet het geval. Het verschil tussen het DUO-budget op de rijksbegroting en de laatste prognose van DUO bedraagt vanaf 2028 circa vier tot vijf miljoen euro per jaar. In overleg met DUO zijn maatregelen in voorbereiding om de balans tussen de taken en de beschikbare middelen te herstellen.

De begrote bijdragen aan COA voor het programma voorinburgering zijn voor de jaren 2026-2031 naar verwachting toereikend om de gevraagde taken zoals nu voorzien uit te voeren.

Vraag 291
Met welke percentage verwacht u dat de kosten voor medeoverheden om integratie en inburgering in goede banen te leiden in de periode 2026-2031 jaarlijks zal stijgen?

Antwoord 291
Gemeenten ontvangen in het kader van de Wet inburgering 2021 (Wi2021) financiering via twee geldstromen:
(1) via de algemene uitkering van het gemeentefonds voor uitvoeringskosten;
(2) via de specifieke uitkering Wi2021 voor de kosten van leerroutes en andere voorzieningen.

De volume- en prijsontwikkeling van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van het bbp. De instroom van het aantal inburgeraars heeft geen invloed op de omvang van de algemene uitkering van het Gemeentefonds.
In tegenstelling tot het gemeentefonds, is de omvang van de specifieke uitkering wel afhankelijk van het werkelijke aantal inburgeraars in de gemeenten. Daarnaast wordt het vaste bedrag per inburgeraar jaarlijks geïndexeerd op basis van de relevante loon-prijsontwikkelingen.

Vraag 292

Wat is de reden dat de extra € 93 miljoen voor gemeenten slechts tot 2028 loopt? Hebben de gemeenten vanaf 2029 wel voldoende financiering voor de uitvoeringskosten inburgering? Zo ja, omwille van welke reden zouden de uitvoeringskosten dalen?

Antwoord 292
De minister van Werk en Participatie heeft met de VNG afgesproken dat de taken van gemeenten in lijn moeten worden gebracht met de financiering. Dit vereist een vereenvoudiging van het stelsel. De extra middelen voor de jaren 2026, 2027 en 2028 zijn bedoeld ter overbrugging van de periode die nodig is om deze vereenvoudiging te kunnen realiseren.

Vraag 293
Welke budgettaire mutaties verklaren afzonderlijk de daling van de geraamde uitgaven aan de Nederlandse Arbeidsinspectie van € 247,3 miljoen in 2026 naar € 236,9 miljoen in 2027? Hoeveel fte heeft de Arbeidsinspectie naar verwachting in 2026 en 2027 en welk deel van de verandering in fte is het gevolg van de apparaatstaakstelling?

Antwoord 293
De daling wordt voor € 3,5 miljoen verklaard door de afbouw van het budget voor de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW), de taakstelling van kabinet-Schoof en de taakstelling van kabinet-Jetten. Het overige verschil van € 6,9 miljoen hangt samen met de systematiek van het beschikbaar stellen van ICT-budget door het ministerie van SZW aan de Arbeidsinspectie. Dit budget wordt gedeeltelijk gedurende het jaar beschikbaar gesteld.

De formatie in 2026 bedraagt 1.830 fte en in 2027 1.805 fte. Door de afbouw van de NOW daalt de formatie met 8 fte. Ten gevolge van de taakstellingen daalt de formatie in 2027 met 17 fte.

Vraag 294
Wat is de status van alle middelen op artikel 99 van de SZW-begroting? In omvang en qua beschrijving van de middelen? Welke van deze zijn vrij besteedbaar (dus in ieder geval niet juridisch verplicht of beleidsmatig gereserveerd)?

Antwoord 294
Op artikel 99 staan middelen gereserveerd voor plannen volgend uit besluitvorming of geplande (inter)nationale wet- en regelgeving. Als de precieze invulling en voorwaarden bekend zijn, worden deze overgeboekt naar het juiste uitgavenartikel. Onderstaande tabel toont de posten die hieronder vallen.

In artikel 2.7 van de Compatibiliteitswet[46] is de mogelijkheid beschreven voor een dergelijk begrotingsartikel. Het gaat om een administratief artikel waarvan geen uitgaven kunnen worden gedaan. Geen van de middelen op artikel 99 is dus juridisch verplicht, wel zijn ze bestuurlijk gebonden en/of beleidsmatig gereserveerd.

Reserveringen (x € 1 miljoen)	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Totaal	**57,296**	**154,215**	**196,255**	**193,588**	**195,234**
Apparaat	*0,531*	*8,703*	*8,576*	*8,640*	*7,603*
Programma	*56,765*	*145,512*	*187,679*	*184,948*	*187,631*
Caribisch Nederland: Regeling voor medische uitzending	0,550	0,540	0,540	0,540	0,540
Caribisch Nederland: Schuldhulpverlening armoedeaanpak			0,500	0,500	0,500
Arbeidsmarktbeleid	9,314	8,134	8,023	8,354	8,749
Arbeidsmarktinfrastructuur			36,833	30,700	24,600
Loonkostensubsidie in de Werkloosheidswet		2,000	0,079	1,480	1,908
Uitvoeringskosten proactieve dienstverlening	7,309	7,214	7,268	7,308	7,308
Uitvoeringskosten inburgering	31,000	31,000			
IBO-schulden					0,658
Stroomlijning Keten Derdenbeslag (SKD) en Vereenvoudiging beslagvrije voet (VBVV)		18,248	17,700	11,466	11,466
Re-integratie Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid			11,430	11,655	11,655
Commissie Roemer	2,457	1,340	1,500	1,500	1,500

[46] Artikel 2.7 Comptabiliteitswet 2016

Armoede- en Schuldenproblematiek			6,672	6,446	8,000
Implementatie EU-richtlijn Loontransparantie	0,340	0,340	0,340		
Individuele Plaatsing en Steun voor de gemeentelijke doelgroep		11,700	11,700	11,800	11,800
Uitvoeringskosten WW			2,604	10,308	10,843
Uitvoeringskosten voor de uitbreiding van sociaal-medische centra		36,200	36,200	36,200	36,200
Uitbreiding eigenbijdrageregeling kinderopvang lage inkomens			24,000	24,000	24,000
Pensioen Vitaal	0,600	0,600	0,600	0,600	
Inburgering					3,561
Uitvoeringskosten voorkomen keteneffecten bij nabetalingen	1,700	14,300	3,000	2,000	2,000
Gebruikskosten handelsregister	0,816	0,816	0,816	0,816	0,816
Markttoezicht aan de grens	1,270	1,200	1,250	1,250	1,250
Wetsvoorstel verhogen vermogensgrens WKB*		11,834	11,834	11,834	11,834
Reservering SZW-problematiek	1,409	0,046	4,790	6,191	8,443

*Na verwerking van de nota van wijziging op de ontwerpbegroting SZW resteert voor deze reservering in totaal € 24,268 miljoen in plaats van € 47,336 miljoen.

Vraag 295
Kunt u de onverdeelde middelen voor 2027 nader uitsplitsen en daarbij aangeven welk deel bedoeld is voor bestuurlijke afspraken met gemeenten voor inburgering, de uitvoering van verschillende arbeidsmarktmaatregelen en proactieve dienstverlening? Welke gevolgen heeft een amendement met dekking op artikel 99 voor de voorgenoemde zaken?

Antwoord 295
In 2027 staat er € 57,3 miljoen op artikel 99 gereserveerd. Voor bestuurlijke afspraken met gemeenten voor inburgering staat € 31 miljoen gereserveerd, voor arbeidsmarktbeleid € 9,3 miljoen en voor proactieve dienstverlening € 7,3 miljoen.[47] In totaal is € 47,6 miljoen bestemd voor de gevraagde doelen. Een verdere onderverdeling is te vinden in het antwoord op vraag 294.

Indien een amendement wordt aangenomen waarmee middelen van artikel 99 ter dekking worden ingezet, moet een afweging worden gemaakt van welke bestedingsdoelen dit ten koste gaat en in welke mate. Wat vervolgens de effecten zijn op voorgenoemde zaken is niet vooraf aan te geven.

Vraag 296
Hoeveel extra Aof-premie betalen werkgevers in 2027 ten opzichte van 2026? Welk deel is nodig voor arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en welk deel wordt voor andere doelen gebruikt?

Antwoord 296
De Aof-premie (gemiddeld tarief) bedraagt 7,76% in 2027, dat is 0,40 procentpunt meer dan in 2026. In de bijlage sociale fondsen bij de SZW-begroting staan de uitgaven en ontvangsten van de sociale fondsen per jaar. In de tabel hieronder zijn 2026 en 2027 voor de arbeidsongeschiktheidsfondsen (Aof en Whk) naast elkaar gezet. Werkgevers gaan ten opzichte van 2026 dus ongeveer € 3,3 miljard meer arbeidsongeschiktheidspremies betalen. Behalve door de tariefverhoging komt dit doordat de lonen stijgen en het aantal gewerkte uren iets toeneemt. In 2027 wordt waarschijnlijk 82 procent van de totale inkomsten (inclusief rente en bijdragen vanuit het Rijk) gebruikt voor de uitgaven aan arbeidsongeschiktheid en de daarbij horende sociale lasten en uitvoeringskosten.

Aof en Whk (x € 1 miljoen)	2026	2027	Verschil
Premies	30.637	33.951	3.314
Bijdragen van het Rijk	110	111	2
Saldo Interest	778	992	214
Totaal Ontvangsten	**31.525**	**35.054**	**3.529**
Uitkeringen/ Verstrekkingen	21.581	23.086	1.504
Sociale lasten	3.760	4.218	458
Uitvoeringskosten	1.338	1.410	71
Totaal Uitgaven	**26.680**	**28.714**	**2.034**
Exploitatiesaldo	4.845	6.341	1.495
Uitgaven ten opzichte van ontvangsten	85%	82%	

[47] In de SZW-begroting is genoemd dat er € 5,7 miljoen staat gereserveerd voor proactieve dienstverlening, dat is onjuist.

Vraag 297
Tot wanneer loopt de pilot 'brede inzet van re-integratieinstrumenten voor IVA/DGA'? Klopt het dat er vanaf november 2026 geen nieuwe instroom mogelijk is in de pilot ‘brede inzet van re-integratieinstrumenten’, omdat de in te zetten re-integratieinstrumenten afgerond moeten zijn voor de einddatum van de pilot? Klopt het dat er daarmee circa twee-en-half jaar zit tussen de laatste ‘instromer’ in deze pilot en de eindevaluatie die uiterlijk 1 april 2029 volgt? Wat is uw indruk van de resultaten van deze pilot? Overweegt u om de looptijd van deze pilot te verlengen, in afwachting van een mogelijk structurele aanpassing van beleid na de eindevaluatie?

Antwoord 297
Het experiment loopt tot 22 april 2028. Vanaf 1 januari 2027 kan UWV niet langer beschikkingen afgeven en kunnen er dus geen nieuwe mensen instromen. In de praktijk zal UWV dus al eerder moeten stoppen met de instroom van nieuwe mensen. Er zit dan anderhalf jaar tussen de laatste instroom en het einde van het experiment. De minister van Werk en Participatie is positief over de eerste resultaten in de tussenrapportage[48]. De kosten voor voorzetting van deze dienstverlening zijn door UWV berekend op € 4 miljoen per jaar. Daarbij wordt uitgegaan dat zich maandelijks 120 mensen uit de doelgroep bij UWV melden met het verzoek om dienstverlening bij het vinden van werk. Op dit moment zijn hiervoor geen structurele middelen beschikbaar. De komende periode zullen we bezien hoe we verder gaan met de re-integratiedienstverlening van UWV, ook voor deze doelgroep.

Vraag 298
Is bij de voorgenomen afschaffing van de compensatieregeling transitievergoeding rekening gehouden met de gevolgen voor de toegankelijkheid en continuïteit van bijvoorbeeld de huisartsenzorg?
- In hoeverre is onderzocht of deze maatregel gevolgen kan hebben voor praktijkoverdracht en praktijkbeëindiging in regio's waar al sprake is van huisartsentekorten?
- In hoeverre is onderzocht welke gevolgen deze maatregel heeft voor praktijkhouders die hun praktijk willen beëindigen, maar geen opvolger kunnen vinden?
- In hoeverre is in beeld gebracht hoeveel praktijkhouders de komende jaren de pensioengerechtigde leeftijd bereiken en daardoor mogelijk met deze maatregel worden geconfronteerd?
- In hoeverre is bij de besluitvorming gekeken naar de gevolgen voor kleine werkgevers in de eerstelijnszorg?

Antwoord 298
Er is geen specifiek onderzoek gedaan naar een apart beroep of een sector, zoals praktijkhouders van een huisartsenpraktijk. Ook zijn er geen signalen bekend bij SZW dat het wetsvoorstel hier tot buitensporige gevolgen zal leiden.

Wat het afschaffen van de Compensatieregeling transitievergoeding bij bedrijfsbeëindiging betreft is de verwachting dat dit geen gevolgen heeft voor de arbeidsmarkt. Zo blijkt uit een nulmeting dat de relatieve en absolute financiële impact van de te betalen transitievergoeding gemeten vóór inwerkingtreding van de Compensatieregeling BE in de meeste gevallen beperkt was tot ondernemers of hun erfgenamen in geval van pensionering of overlijden van de ondernemer. Voor veruit het grootste deel van deze ondernemers geldt dat het bedrag aan te betalen transitievergoeding klein was ten opzichte van het vermogen van de ondernemer. Ook was er geen duidelijk effect zichtbaar van de hoogte van de te betalen transitievergoedingen op de beslissing om de onderneming al dan niet te beëindigen na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd dan wel na het overlijden van de ondernemer.[49] Dit alles in acht nemend, wordt er een beperkt effect verwacht, ook voor sectoren met een relatief hoger ziekteverzuim.

Vraag 299
Is het kabinet bereid met provinciale en regionale overheden in overleg te treden om te bezien welke oorzaken en oplossingsrichtingen er zijn t.a.v. over het huisartsentekort en de regionale spreiding van huisartsen?

Antwoord 299
Dit is een vraag op het terrein van het ministerie van VWS.

[48] Kamerstukken II 2025/26, 26 448, nr. 891
[49] Bron: CBS, Nulmeting Compensatieregeling, 7 december 2023, p. 18.

In het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord[50] is afgesproken (AZWA, D3.5) te verkennen hoe actiever gestuurd kan worden op de spreiding en vestiging van huisartsen. In dit kader wordt momenteel door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), in samenwerking met het veld en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), een verkenning uitgevoerd naar kansrijke interventies om de spreiding van huisartsen over het land te verbeteren. De Kamer is op 8 oktober jl. via de brief voortgang AZWA-afspraken huisartsenzorg geïnformeerd over de voortgang[51]. Uit de eerste fase van de verkenning blijkt dat er geen *quick fix* voor dit probleem bestaat.

Momenteel werkt de minister van VWS met (veldpartijen) aan de afronding van de verkenning. Hierbij zullen, indien nodig, ook medeoverheden worden betrokken. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is vertegenwoordigd aan de AZWA-tafel. Het kabinet informeert de Kamer voor het tweede kwartaal van 2027 over de verkenning.

Vraag 300
Klopt het dat vanwege een uitspraak van het Hof van Justitie in de Europese Unie er ruimte is om zonder BTW-heffing regionale flexpools op te zetten, zoals KPMG stelt, waardoor inzet van zzp’ers in situatie van ziek, piek en uniek behouden kan worden? Hoe beoordeelt u dit initiatief?

Antwoord 300
Dit is een vraag op het terrein van het ministerie van Financiën.

Nee. De uitspraak van het Hof van Justitie heeft betrekking op de koepelvrijstelling in de btw en ziet met name op de vraag welke diensten onder de reikwijdte van de koepelvrijstelling (kunnen) vallen. De koepelvrijstelling kent echter ook de voorwaarde dat de vrijstelling niet tot concurrentieverstoring mag leiden. Op dit moment ligt bij de Hoge Raad de vraag voor of de Nederlandse wettelijke categorische uitsluitingen van diensten die door de wetgever als concurrentieverstorend zijn aangemerkt, zoals het uitlenen van personeel, toegestaan zijn. Als de categorische uitsluiting niet toegestaan is, zal de concurrentieverstoring – en dus toepassing van de koepelvrijstelling – per geval moeten worden beoordeeld. De Hoge Raad moet nog arrest wijzen in die zaak. Dit betekent dat (nu) niet in zijn algemeenheid kan worden gezegd dat het uitlenen van personeel altijd onder de reikwijdte van de koepelvrijstelling zal vallen. Wij zijn in afwachting van het arrest en kunnen daar niet op vooruitlopen.

[50] Kamerstukken II, 2024/25, 31 765, nr. 943
[51] Kamerstukken II 2026/27, 2026Z21639.